

5365 / 5

Bibl. Jag.

H

Spis

Synodów Kościoła Katol. w Polsce

(z drzewca: Franc. Anton. Cwierzowicz: Dissertatio de
constitutionibus ecclesiasticis. Praeoviae 1771. 4to)

A. Prowincjonalne

R. 1118	—	—	w Łęczycy	prezyd. b. Bogumił arcyb. gniezn.
" 1188	—	—	w Łęczycy	" Zdzisław herb. Kozłarogi
" 1189	—	—	w Krakowie	" Jan Kardyn. Malabranca legat Klementa III.
" 1197	—	—	w Łęczycy	" Kardyn. Capuanns legat apost.
" 1240	—	—	w Łęczycy	" Fulko czyli Letka arcyb.
" 1247	—	—	w Wrocławiu	" Jakub archidiał. leodyjski nunc. apost.
" 1248	—	—	w Wrocławiu	" legat z Jototu lugonijsk. Innocentego II.
" 1257 (okoto)	—	—	w Łęczycy	" Fulko.
" 1267	—	—	w Wrocławiu	dla pomocy ziemi sw.)
" 1285	—	—	w Łęczycy	" Jakub Swinka arcyb. gniezn.
" 1375	—	—	w Uniejowie	" Jarosław Skotnicki "
" 1420	—	—	w Kaliszu	" Jan Kotaj Tręba "
" 1420 d. 25 Sept.	—	—	w Wieluniu	" tenże
" 1423	—	—	w Łęczycy	" tenże
" 1456	—	—	w Piotrkowie	" Jan z Sprowy herb. Odrowży "
" 1457	—	—	w Kaliszu	" tenże
" 1459	—	—	w Łęczycy	" tenże
" 1466	—	—	w Łęczycy	" Jan Gruszczyński "
" 1485 d. 25 Januar	—	—	w Piotrkowie	" Zbigniew Blesnicki Kardyn. "
" 1491 przed J. Idzim	—	—	w Piotrkowie	" Fryderyk Krolewicz arcyb.
" 1506 J. S. Matthiae apost.	—	—	w Łęczycy	" Andrzej Szoryszewski "
" 1508	—	—	w Gnieźnie	" tenże
" 1510	—	—	w Piotrkowie	" Jan Łaski "
" 1511	—	—	w Piotrkowie	" tenże

- R. 1523 - - w Łęczycy przegd. Jan Łaski
 " 1527 - - w Łęczycy " tenże
 " 1530 - - " Piotrkowie " tenże
 " 1531 - - " Łęczycy " Maciej Drzewicki
 " 1532 - - " Piotrkowie " tenże
 " 1539 - - " Piotrkowie " Jan Łatański
 " 1540 - - " Piotrkowie " Jan Gamrat
 " 1547 - - " Łęczycy " Mikołaj Dzierżgowski
 " 1551 - - " Piotrkowie " tenże
 " 1552 - - " Piotrkowie " tenże (o celibat aigizy)
 " 1553 - - " tenże " tenże (przeciw Lutrowi i Kalwinowi)
 " 1556 d. 11 Sept. " Łowiczu " Sypoman biskup ^{wojenn. legat} ~~wojenn. legat~~
 " 1557 - - " Piotrkowie " ^{wojenn. legat} ~~wojenn. legat~~ Dzierżgowski ^(pro fide et morib.)
 " 1561 d. 4 Mart. " Warszawie " Jan Brzeczowski
 " 1577 d. 19 Maja " Piotrkowie " Alojs. Sypoman
 " 1578 - - " tamże " Jakob Uchanowski
 " 1589 d. 2 Octobr. " w Piotrkowie " Stanisław Karnkowski
 " 1607 d. 8 Octobr. " w Piotrkowie " Bernard Maciejowski
 " 1621 d. 26 April. " w Piotrkowie " Wawrzyniec Gębicki
 " 1628 d. 22 Maja " w Piotrkowie " Jan Wężyk.
 " 1634 d. 13 Novemb. " w Warszawie " Jan Wężyk ^{(cebrano Konstytucje}
 " 1643 d. 8 Novembr. w Warszawie " Maciej Lubienicki ^{synodalne i wydruk. Księgi ce rem. Kosc.)}

2

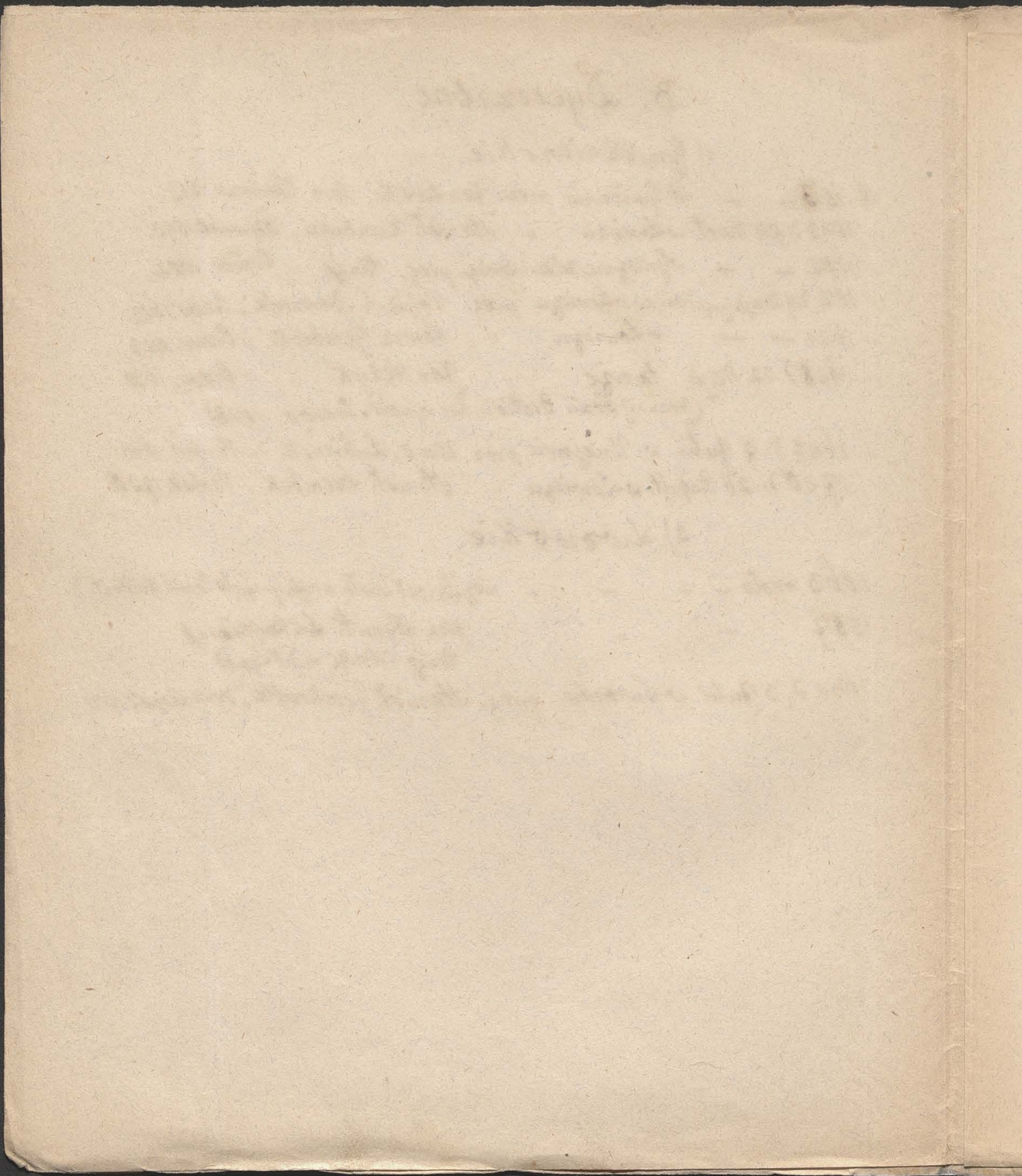
B. Dyceczalne.

1) Gnieźnienskie.

- R. 1513 — — w Gnieźnie prez. Jan Łaski druk. Cracovia 1513
" 1593 d. 29 mart. w Łowiczu " Stanisł. Karnkowiński " Poznania 1593
" 1602 — — w Gnieźnie, Kaliszu i Łowiczu prez. tenże " Cracov. 1602
" 1612 d. 9 maja (przed świątą) w Łowiczu prez. Wojciech Szarankowski " Cracov. 1612
" 1621 — — w Łowiczu " Mawrz. Gembicki " Cracov. 1621
" 1628 d. 22 Maja tamże " Jan Wężyk " Cracov. 1630
(Joannij Foxii Oratio in hac Synodo. Cracov. 1628)
" 1643 d. 7 Julii w Uniejowie prez. Mac. Lubieński dr. Warszaw. 1644
" 1720 d. 26 August. w Łowiczu " Stanisł. Szembek " Warszaw. 1720.

2) Szworskie.

- 1563 około — — — — prez. Paweł Jarto arcyb. (przyjęto konst. Trident.)
1587 — — — — " Jan Dymitr Solikowski arcyb.
tenże i drugi miał Synod.
1641 d. 3 Julii w Szwowie prez. Stanisł. Grochowski " druk Leopoldi 1641.

Synody odmiennie od Zaluskiego podane
przez Cwiernowicza: Dissertatio de constit.

3) Krakowskie

1607 d. 18 Septembr. ~~1607~~ Cracoviae, Petrus Tylicki. Cracoviae.
Extat cum Synodo infra Crac. 1643.

1634 d. 18 Octobr. Cracoviae, nomine Joannis Alberti card. episc.
cracov. per Andream Szotarski episc. Kijov.
administrat. cracov.

1711 d. 5 Octobr. Cracoviae Casimirus Lubieniski in praesentia
Spinolae nuntii apost.

4) Kujawskie

1223 - - w Włocławku Borchtat XVII herb. Godziemba bisk. Kujaw.

10) Przemyśkie

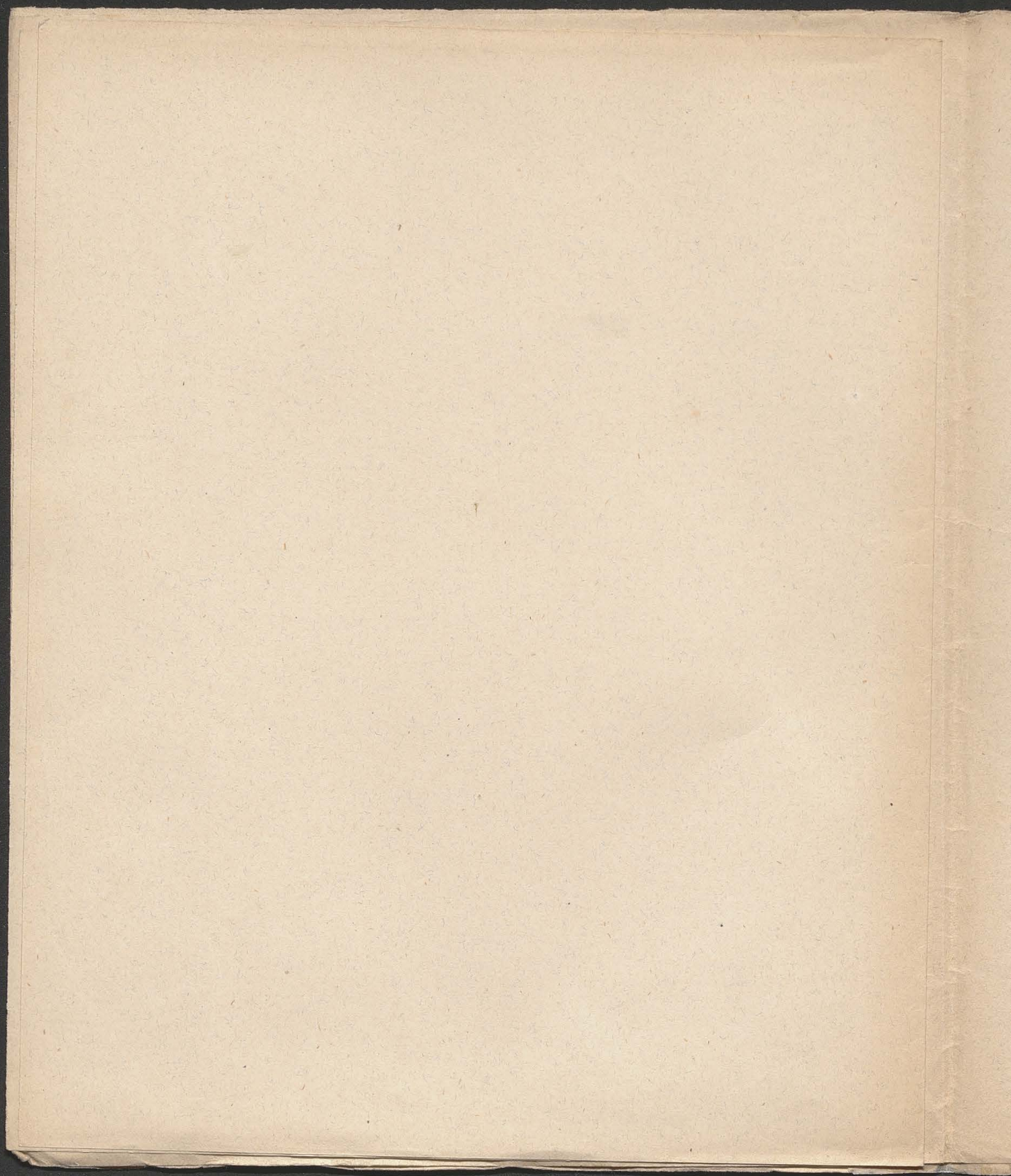
1617 uiciter, Praemislac Stanislaus Siciński.

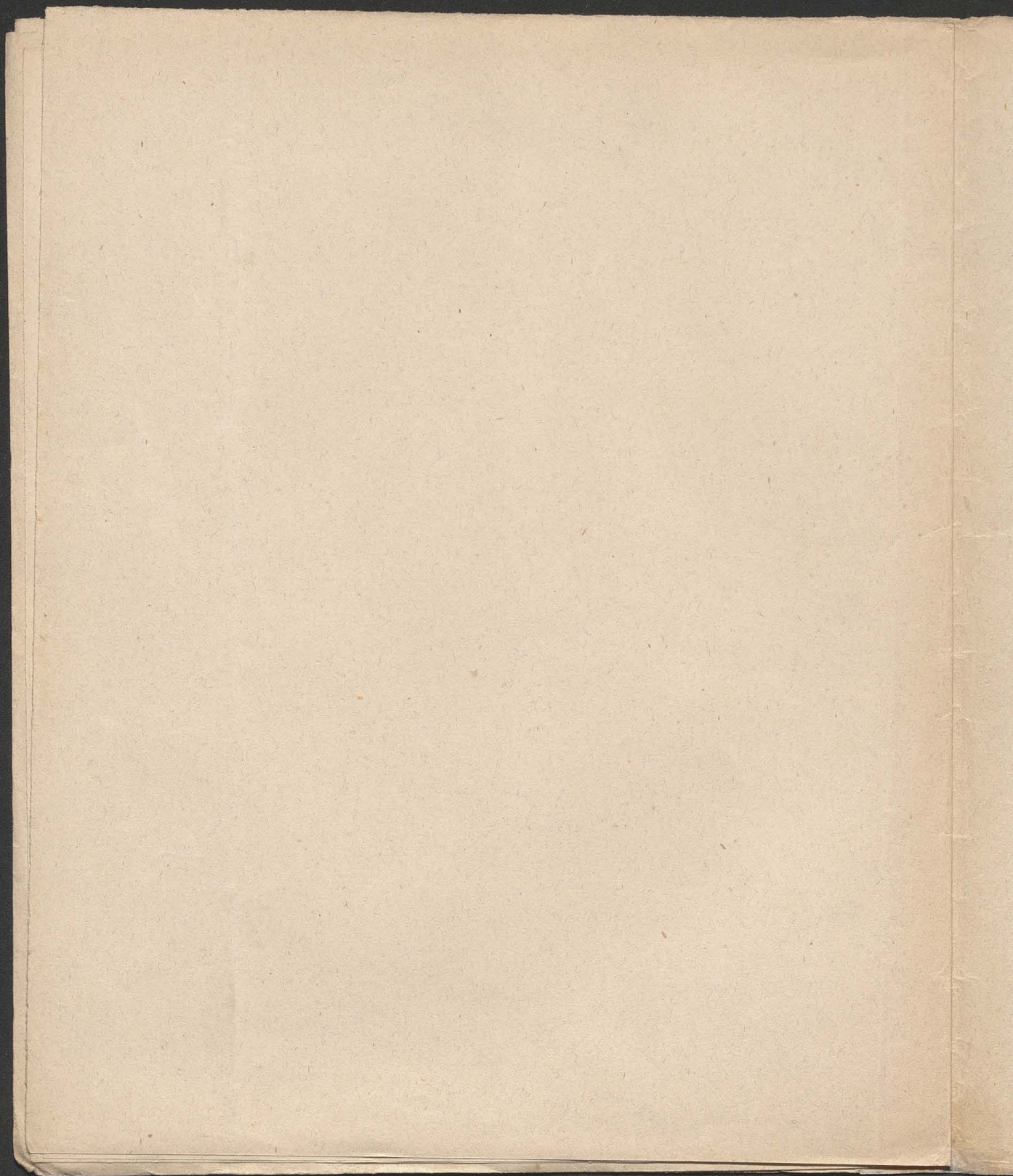
Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

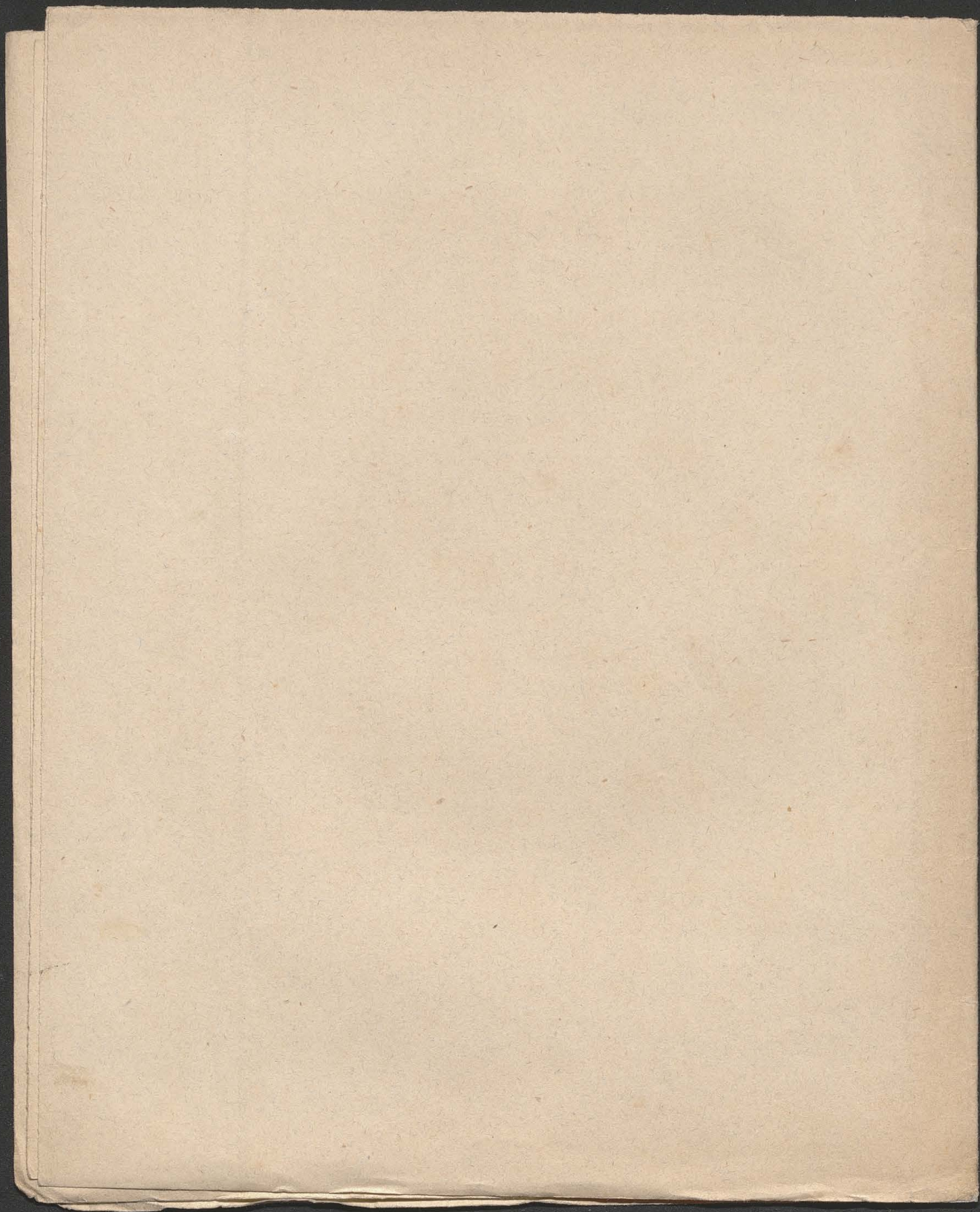
Faint, illegible text in the upper middle section.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several lines of a letter or document.

Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or footer.

1180 na początku roku, w Łęczycy, Piotr III Sreńciawita (Sreńci uchwyt w Kadłubku i Długoszu)

1188 - w Łęczycy, Idzistaw h. Kozlerogi w przytomności ^{legata} kardynała Jana Małbranki ^{le}

1197 - w Krakowie, ^{i Lubuszu} Idzistaw h. Kozlerogi w przytomności legata kardynała diakona

1210. - w Borzychowie, Henryk Kietlica (Łętoński I p. 112)

1219. - - Henryk Kietlica

1226 - w Gnieźnie, Wincenty z Prankowa.

1233 d. 5 lipca, w Sieradzu, Fulko czyli Petka ^{Klop} (druk. w Bibliotece warszaw. 1851. Tom I str. 101-102)

1240 - w Łęczycy, tenże

1244 - w Łęczycy, tenże

1248 w październiku, w Wrocławiu tenże w przytomności legata Jakuba Pantaleona archidia-
kona leodyjskiego. (Sreńci w: Jos. Sgn. Ritter: Geschichte der Diözese
Breslau. Breslau 1845. Tom I str. 178. - 189)

1257 d. 14 października w Łęczycy, tenże

1262 d. 17 września, w Sieradzu, Janusz II h. Tarnawa (druk. w Bibliotece warszaw. 1851
Tom I str. 108-111)

2 w Kamieniu koto Kalisza, tenże.

1267 d. 2 lutego w Wrocławiu ~~...~~, tenże, w przytomności legata kardynała
Gwidona

1267 d. 16 października w Dankowie, tenże

1270 d. 20 września w Sieradzu, tenże

1241 (a podług pisany niemieckich 1244 d. 10 kwietnia) dominika Quasimodogeniti w Toruniu
w kłafitorze Franafkanow; synod prowincjonalny w przytomności legata papieskiego Wilhel-
ma z Modeny, arcybiskupa gnieźni. biskupów ptockiego, kujawskiego, wrocławskiego
na którym uchwalono w Dniech fundować 3 biskupstwa porzeliwszy kraj na 3 części
(Sreter de episcopatu Varm. p. A. 26.) (czy to niepewne)

Abonnements-Einladung.

Jeschurun.

Ein Monatsblatt zur Förderung jüdischen Geistes und jüdischen Lebens,
in Haus, Gemeinde und Schule

herausgegeben von

Samson Raphael Hirsch,

Rabbiner der Israelitischen Gemeinde zu Frankfurt am Main.

Diese Zeitschrift, welche während der kurzen Zeit ihres Erscheinens bereits die Aufmerksamkeit aller Freunde jüdisch-religiöser Interessen in weiten Kreisen auf sich gezogen, ist der „Förderung des jüdischen Geistes und jüdischen Lebens“ bestimmt.

Diesem ihrem Ziele gemäß sucht sie den geistigen Gehalt der jüdisch-religiösen Institutionen und deren Beziehungen zu der Aufgabe einer jeden Zeit darzulegen, durch Schilderungen und Originalcorrespondenzen die faktischen religiös-sittlichen Zustände der jüdischen Gegenwart zu veranschaulichen, und durch Würdigung dieser Zustände und der ihnen zu Grunde liegenden Ursachen, sowie der dadurch bedingten Mittel einer Bessergestaltung, den Weg zu einem gedeihlichen Fortschritt in den Verhältnissen des Hauses, der Gemeinde und Schule anzubahnen.

Der Preis des Jahrgangs dieser Monatschrift nebst Beiblättern ist auf fl. 4 rhein. (Nthlr. 2. 9 Sgr.) festgestellt.

Die unterzeichnete Buchhandlung erachtet sich Abonnements auf diese Zeitschrift entgegenzunehmen, und bittet zu diesem Ende den untenstehenden Abonnementszettel ihr ausgefüllt wieder zu stellen zu wollen.

Buchhandlung.

Abonnements-Bestellung.

Unterzeichneter abonniert auf $\frac{1}{2}$ ganz Jahrgang der
Monatschrift:

„Jeschurun“

von Rabbiner Hirsch in Frankfurt am Main

bei der _____'schen Buchhandlung.

den 185

88

Epitome concilio rum tam generalium quam provincialium
in graeca et latina elesia celebratorum quaecunque
reperi potuerunt itemque Vitarum romanorum ponti-
ficum epistolarum decretalium et diversarum sanctio-
num eorum cum chronologica et historica observatione
a Simone Starowolskio primicerio tarnoviensi libris
XXVI comprehensa. Romae 1653 Sumptibus Joannis
Baptistae et Joseph. Corbi bibliopolar. Typis Ignatii
de Lazaris. fol. 1. 12. ff. 384 k. 6 (index.)

ded. Innocentio X pontif. ... Starowolski (który w
Rzymie in Sapientia Romana był promotus 2. 4.
Julii 1642.)

Synodi polskie:

Lancienſe (no r. 1188) na którym papież wyſtawił legata
zbrał oł dyjecezyjny na ekspedycyę przeciw Saladynowi
Zwiſław arkięp. concedente (p. 319)

Lancienſe 1197 na którym ^{legat} Petrus fil. S. Mariae in Via lata
diaconus Cardinal. Capuanus po dokonanej wizycie
dyjecezyi, zakazał xicjom ~~cead~~ natornic i zion,
i aby ſluby matzenſkie w koſciolach odbywano (p. 321)

Lancienſe 1240 na którym prorydował Fulco arcybisk.
i Konrad xicze mazowiecki za powieſzenie Jana
Czapli ſcholaſtyka ptockiego czynit pokutę.

Wratyſlawienſe 1248 na którym legat Jacobus archidiaconus
nieſeodienſki wybrał ſubſydium de quinta parte reddi-
tuum ecleſiaſticorum contra Fredericum II pro
tribus annis, pontifex jeſtunium quadrageſimale
indulſit (zamiaſt 9 tygodni tylko 6 1/2 tygodni) (p. 329)

Lancienſe a. 1246 na którym Fulco arcyb. gnieſz. wy-
kłał Konrada xicze mazowieck. za neſpady
dobr. biſkupſtwa Krakowſk. (p. 329)

Lanciense 1285 na którym Jakób Swinka arcyb.
gniezn. wyklął Henryka IV zisła wrotaw.
(probum) za uiszmiszenie Tomazja biskupa
wrotaw. (p. 335)

Uniegiowieńse 1375 na którym przez Jarostawa arcyb.
gniezn. uchwalono aby po 2 grosze od gnywny
dochodów duchownych pxtadano na expedyccyja
turecką - za powodem legata Nicolai epis:
copi majoriensis.

Petricowieńse 1456 na którym Jan ze Sprowy arcyb.
gniezn. uchwalit subfidia regi Casimiro ad bellum
prussicum ab ecclesiasticis

Calisiońse 1457 na którym Jan ze Sprowy arcyb.
gniezn. uchwalit subfidia ab ecclesiasticis ad
bellum contra Crucigeros.

Lanciense 1459 na którym Jan ze Sprowy arcyb. gniezn.
uchwalit aby nie grabiono dóbr kofielnych
podczas wakansów - i uchwalono Kontrybucyę
od křizacy na ziemiach Dobryńskich.

Lanciense 1466 na którym Jan Gouferyński arcyb. gniezn.
uchwalit subfidium a sacerdotibus ad bellum
prussicum.

Petricowieńse 1485 d. 22 Januarii na którym Zbigniew
Oleńicki arcyb. gniezn. potwierdził uchwały
dawniejszych synodów i uchwalit subfidium
po 6 groszy od gnywny dochodów duchownych
na wojnę pruską.

Petricowieńse 1494 Sabbato ante festum S. Agnydi
na którym Kardynał Fryderyk arcyb. gniezn.
uchwalit quartam census nawojnis Króla
contra Furcas.

Lanciense 1506 in festo S. Mathaei na którym Andżej
Roza z Boonyfrewic arcyb. gniezn. reformował
dyscyplinę kofielną i zduplikował subfidium
a dero ad bellum prussicum.

Gnesense 1506 na którym Jan Łabki arcyb. gniezn.
radził nad środkami wykonywania luteranizmu.

- 9
- Gnesnense 1522 na którym Jan Łaski arcyb. gniezn.
radził contra pseudopoliticos et lutheranos
i w ogółem tytułu legati nati.
- Lanciciense 1527 na którym Jan Łaski arcyb.,
kazał biskupom trymaci inkwizytorów
haereticae pravitatis.
- Petricoviense 1530 na którym Jan Łaski arcyb.
kazał biskupom nisuzyci pisma roznowierców.
- Lanciciense 1531 na którym Maiej Dniewicki arcyb.
na kazał wyczytać księgi
- Petricoviense 15... (1471?) na którym Maiej
Dniewicki arcyb. radził o wygnaniu 3 Polki
heretyków.
- Lanciciense 15... (1466?) Maiej Dniewicki arcyb.
reforms duchowienstwa uchwala.
- Petricoviense 1539 Jan Łaski arcyb. gniezn.
nakazuje reforms duchowienstwa
- Petricoviense 1540 Piotr Gamrat archiep. crac.
pro deni reformatione et libertate conservanda
- Petricoviense 1544 Petri Gamrat archiep. pro
defensione iurium archiep.
- Lanciciense 1547 Nicolai Dzierzgowii propter
unitatem fidei servandam.
- Petricoviense 1551 Nicolai Dzierzgowii prop.
ter exterminandas haereses
- Petricoviense 1552 d. 16 Febr. Nicolaus Dzierzgowius
Orichonium declarat haereticum.
- Petricoviense 1553 Nicolai Dzierzgowii pro
conservatione disciplinae ecclesiasticae
- Lanciciense 1556 Nicolai Dzierzgowii praesid.
legato Aloysio Lippomano propter extir-
panda haereses.
- Petricoviense 1557 d. 17 Maji Nicolai Dzierzgowii
pro reformatione episcopi Joannes Droboszewski
kujaw. i jakub Uhaniski chełmski moniti
a sede apost. de suspectis dogmatibus.

Varsoviense 1561 d. 4 martii Joannis Przemysli
archiep. qnes. praesente Bernardo Buon:
joane episcopo Camerini legato - pro
reformatione

Petricoviense 1578 Jacobi Ukainski archiep.
praesente diponano nuntio propter
tollendum foedus haereticorum tempore
interregni initum et anathema jecit
in foederatos.

Petricoviense 16... Bernardi Mauejowski archiep.
pro unione ruthena et epistola pastora:
lis

Petricoviense 1621 d. 26 April. Laurentius Gem:
licki archiep. pro immunitate ecclesiae.

Petricoviense 1628 d. 22 maji Joannes
Wzyk archiep. qnes. pro reformationis
nominibus

Varsoviense 1634 d. 13 novembr. Joannes
Wzyk archiep. pro correctione morum
et biblia haereticorum damnata.

Varsoviense 1643 Mathias Lubiencki archiep.
pro disciplina ecclesiastica.

Synody

- 1075 (śląd) pnie legatow pap.
- 1104 (śląd) pnie Gweldonem bisk. belowaccniskim
1123. pnie Idzim bisk. Tuskulaniskim
- 1148 pnie Gregorzem lub Gwidonem legatem
- między 1163 - 1184 w Żejowie pnie Reginaldem legatem
- około 1178 w Łęczycy ZdyŃstaw arcyb. gniezn
ZdyŃstaw. Wbystaw moze dziedzic jest Wbyszek
lub Wbyszek
- 1184? legat Egidius de Mutina
- 1189 w Łęczycy legat Jan Malabrancka ~~Jana~~
- 1193 w Krakowie i Leubus pnie legata ~~Piotra Malabrancka~~
Piotra z Kapuy
- 1206? Henryk Kietlicz arcyb. gniezn.
- 1207? w Krakowie
- 1210 w Dozrykowie Henryk Kietlicz arcyb. gniezn.
- 1223 pnie legat. Gregor de Crescentia
- 1226 (w Sulejowie?) Wincenty arcyb. gniezn
- 1233 Sieradz (Siewierz) ^{publie} Petka arcyb. gniezn - na pocz. ^{4. kł.}
lipca I. Hnna Julii druk w Hlcl. p. 343.
- 1239 Petka arcyb. gniezn.
- 1244 " " " w Łęczycy
- 1246(?) pnie Opizonem legatem pap
- 1248 legat. pap Jakob arcyb. leodyj (treść w Ritter Gesch p. 178)
druk w Hlcl. p. 346
- 1253 d. 30 marca w Wrocławiu legat Hugo archiep. J. Sabina
- 1253 Petka arcyb. w Łęczycy d. 14 Bitob. druk w Hlcl. p. 357
- 1256 "
- 1262 Janusz arcyb. w Sieradzu d. 17 Sept. druk w Hlcl. p. 368
- 1263 d. 2 lut. w Wrocławiu legat kard. Gwidon dr. Hlcl. 360
- 1263 w parafiam w Dankowie Janusz arcyb.
- 1270 d. 20 wnepr. w Sieradzu " "
- 1271 w Kamieniu pod Kaliszem " " Hlcl. p. 363

- 1285 d. 6 Stygn. w ~~Łagów~~ jak ob. świnka arcyb. dr. Helzel p. 383
- 1290 d. 11 Łagów w Gnojnie " "
- 1309 w Gnojnie (w Kwieci) arcyb. Jakub.
- 1326 d. 16 lut. w Ulniejowie Janiśław arcyb.
(mylnie Jarostawa) druk. w Helzel p. 398.
- 1357 d. 8 Stygn. w Kaliszu Jarostaw arcyb. Druk w Helzelu p. 407
- 1376 d. 7 wrześn. w Ulniejowie Jan arcyb. p. 442
- 1378 d. 6 czerw. w Kaliszu " "
- 1380 " " " "
- 1406 d. 20 maja w Kaliszu Mik Karowski arcyb.
Druk. w Helzelu p. 415.
- 1426 w Wieluniu

Das geschichtliche befindet sich Lindenstrasse Nr. 2.

mich in den Stand, jeden Auftrag anzunehmen. Indem ich daher meine Officin geneigter Berücksichtigung andern ergebenst empfehle, wollen Sie Sich prompter und gewissenhafter Ausführung versichert halten.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Gustav Bär.

Synody 1075 Gregor VIII posyła legatów dla usydzienia hierarkii w¹¹
Polsce

1104 Gwaldo biskup belowaenpil robi reforme duchowien'stwa
i zmae dwoin biskupa
ep. Susulan

1123 Idzi legat pap. biskup tuskulancki rozgranica
decezarije polska
przywilej tyńiecki wedlug epaktow 1123

1148 Synod prez legata Gregora ugli Gwid ona Kardynest a
dla pogodzenia kfiarst

1178 pod Wistawem synod Leczycki

1189 synod w Krakowie lub Leczycy prez Jana Malabranka

1197 " w Krakowie i dubiczyzi prez Piotra z Kapury

1206 i 1207. synod

li

185

classica Italiana, che uscirà dai torchi della
ste, in dispense di circa 80 pagine in 8.º grande a
tesimi 60 di Lira Austr. la dispensa, obbligandosi di
e nell'avviso del 10 Novembre 1856, e di pagarne

Synody prowincjonalne gnieźnieńskie (podług Jacobsona)

- 1180 w Łęczycy Zdzisław arcyb. (Concilium mixtum) cf. Bogu: Jatu Sommerb. II. 46 Długosz lib VII p. 541)
- 1217 Henryk arcybiskup ocalibat (ob Henelii Annales Siles ap. Sommerberg II 243.)
- 1227-1241 Fulko arcyb.
- 1248 Jakob von Lütlich legat w Wroclawiu przy Fulko: me arcyb. (Boguch. ap. Sommerb. II. 63. 81)
- 1254 w Łęczycy Fulko
- 1257 d. 14 Octob. w Łęczycy (Sommerberg p. 71)
Damalewicz cytuje 1255 synod w hieradzu Janusza co mylnie bo wtedy żył Jędrzej Fulko
- 1260 w Wroclawiu Janusz. (Statuta donk w Damalewicu p. 190-192.)
- 1267 w Wroclawiu Janusz (cf. Damalewicz p. 189)
- 1285 die Epiphaniae w Łowiczu Jakob Swinka (Damal. p. 199)
- 1418 Mikołaj Trąba (Ustawy)
- 1425 d. 6 mai Albert Jasti rembaci w Łęczycy (Ustawy donk w Jacobson I Arkh. no XIII p. 84) Statutum lanajente de poenit (Krotki)
- 1450 w Gierwie Jan 2 sprawy w Łęczycy
w Kaliszu Jan 3 sprawy
- 1459 w Łęczycy Jan 3 sprawy
- 1466 d. 20 januar Jan Gofsczupitki w Łęczycy
- 1475 Jakob z Bienna w Łęczycy
2.22 januar
- 1485 (Dzielniew Oleśnicki w Piotrkowie
- 1492 Fryderyk w Piotrkowie
- 1503-1503 w Łęczycy.
- 1515 w Gnieźnie Jan Łafki
- 1520 w Piotrkowie " "

- w Piotrkowie Łaski

1522 w Łęczyńcu

1525 " "

1527 " Jan Łaski (Statuta provin-
revise dunt Joannis de Łasko
Cracoviae per Matthiam Scha-
ffenberger 1527. 40 ff. 120. (pif 1023 w. Jacobson I p. 85)

1530 w Piotrkowie Łaski

1532 w Piotrkowie }
1534 w Łęczyńcu } Mathias Drewnicki
1537 " " }

1539 w Piotrkowie Jan Łaski

1572 d. 17 Octob. Piotrkowiat w Piotrkowie

1544 w Piotrkowie " "

1547 w Łęczyńcu D. Dzierzgowski

1551 w Piotrkowie " "

1554 " " "

1556 d. 11 decemb. w Łowiczu Alojzy dzjoman i. nikol.
Dzierzgowski

1557 d. 13 maj. w Piotrkowie Dzierzgowski

1561 d. 4 marca w Warzewie Jan Dzierzgowski

1577 d. 19 maj. Jakob Uhanicki w Piotrkowie

(rewizycja dawnych synodow) izbion Łaski, fol. 192. Constituciones synodorum metropolitanae eale-
rial prebentijae provincialis usque ada. 1578
Cracoviae Andr. Letnicovius imprefit 1579. 40
pif 1023 w. Jacobson I p. 85

1593 w Łowiczu d. 29 maj. (pif 1023 w. Jacobson I p. 85)

1602 w Gąsowiczkach i. Łowiczu ? (pif 1023 w. Jacobson I p. 85)

1607 d. 8 Octobr. w Piotrkowie maiejowicki
ob concilium provinciale Regni Polon. Cracov.
in off. Andr. Letnicov. 1609. 40 pp. 77 2a ed 1630.

1621 d. 26 April Laurent Gembicki Letnicov.
Synodus... Cracov. 1624. 40 pp. 68
pif 1023 w. Jacobson I p. 85

Werklein
verzeichne
zur Ansicht
und Wahrung.
bitte
dies
FIRMIN DIDOT

PREIS.	16
PREIS.	11
ANZAHL	
FORMAT.	
VERFASER.	

(Olewi-
skion
Nahan)

1628 d. 26 maj ^{tytuł} Synodus Jan Weryk
druk (Cracov. 1629. 4° Spis rozdz. w. Jacobson I Ark.
p. 97.

1634 Varsovia Weryk
1643 d. 8 Novembr. Mathias Lubiencki Varsovia
druk

ostatni synod dubinianski 1673

Jan Weryk r. 1629 Kazał zrewidować zbiór dawny
Synodów prowincjonalnych i poprawić

(Alewizya zbioru Nchanińskiego) Constitutiones synodorum metr. eal. gresn. provin-
cialium Cracov. in of. Andr. Petricov. 1630. 4° p. 417.
(Spis rozdz. w Jacobson

Synod biskupa ptockiego Jakuba Kordowanskiego
w Ptocku d. 6 Sept. 1398
w Msiept.

Kordowanski
był u Zafupskiego

ale:
1578

80
80)

1028 5 26 was ...
... ..

18 04
18 03

...

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

Koncylium trydenckie przyjęte w Polsce na sejmie par.
yowskiem 1564. i na synodzie prowinc. piotrkow. 1579.

Decisiones Deductiones et summania in causis Poloniae
(collect. per Zaluski) Romae 1733. 4°

Synody: r. 1181 Tercycki pod Sw. Bogumitem najdawniejszy
1188 Tercycki " Dzysławem
1189 Krakowski " " i Malabran k^o legatem kardyn.
1197 Tercycki " " i kard. Kepmano legatem.

Romuald Hube wydał 14 synodów od 1233 do r. 1406 ze
rękopisu w Petersburgu 1856.

Zaluski: Conspectus nova collectionis legum ecclesiasticarum
Poloniae (miał zamiesz wydanie w Synodicon Poloniae
orthodoxae 39 synodów prowinc. i 60 synodów dycezyj)

Codex ecclesiae Poloniae ex constitutionibus apostolicis
praesertim pro regno Poloniae editis nec non concilio
rum provincialium ac synodorum diocesanarum
cum antiquioribus tum modo adjectis ordinatio-
nibus compositus & Mss. pol. Tom II z rąk Hanijs.
Tawa Augusta - podług materji.

Statuta provincialia toti provinciae gnesnensi posnan. oratio-
nac. ... valentia 4° b. r. i m. Kart 102 (wydał Rudolf Ag.
rykda u Hallera w Krakowie 1513. zbior statutów podług
materji na synodzie prowinc. zarysytym w Wieluniu, pro-
wonym w Kaliszu przez Michała Tręby potwierdzony przez
papieża Jana XXIII i Marcin V)

Constitutiones synodorum metropolitanae ecclesiae gnesnensis
provincialium. Cracov. 1579. 4° (w Vksis gach zlecił Tręby
pouciekający później z rąk synodu przez Hanijs. Karnkowskiego)

Constitutiones synodorum metropolitanae ecclesiae gnesnensis provin-
cialium auctoritate synodi provinc. gembianae recognitas.
Cracov. 1630. 4° i Crac. 17. - (z rozkazu krzyka druk powiekszony
potwierdzony przez Gregoria XIII.)

- Siennik: Ustawy concilium trydenckiego. Krak. 1565. 8°
Janidlorius Jacob: Processus iudicarius. Cracov. 1606.
Andr: 1619. 1643. 4°
Lijfki: Decas quaestionum Crac. 1616. 1632. Pofn. 1626.
Dantisc 1646. 1647. ^{Quaestiones iuris pontificii. Roma}
Sim. Harowolfski: Possevanium iuris pontificii. Roma
1653. 4° ^{Epitome conciliorum. Roma 1653 fol.}
Paul. Drafcki: Praxis episcoporum. ^{berit.}
Zalazgowfski niol: Vacante fede iura capituli. Pofnan 1706. 4°
Pftikonfski Stan: De recte gerendis ^{episcop.} Pofn. 1629. 4°
Mitunfski math: ^{ieuit.} Explicationes iuris ecclesiastici in librum
IV decretalium de sponsalibus. Vilnae 1705. 8°
Minocki Franc: Terminorum ^{iuris} canonico-civilium.
Interpretatio. Pofnan 1773. 8°
Szayurowfski Symon: Mifzys bi ^{alpa.} Suprafl 1792. 42 ff. 593
Brotadny duchownej. Warsz 1820.
Cepelli Eloif: Manuale iuris canonici Vilna 1819
Zgasfski Kifzka: Procefs kanoniczny
Browkiewicz Joseph: De moralitate procefsus
iudicarii. Vilna
Stotwimfski Felix: Institutiones iuris ecclesiastici Crac.
1839. ^{1840.}

15
Constitutiones Fulconis archiepiscopi. gnesnensis in synodo provincie in Syradia
1233. I Nonas Julii " nos Fulco... comittimus (§. 1-10) (positurus)
druk w Biblioteka warszawa Tom XL1 p. 101
" Helzel pag. 343-346

Constitutiones Jacobi archidiaconi leodienfis in Polonia ~~res~~ legati in synodo
provincie ~~galliarum~~ in Wratislavia in crastino S. Dionisii (quod est Helzel
d. 10 Octobr.) presentibus Thoma wratislav. Prandota craiov. Michae:
li cujav. Boguchalo popnan. M. mazoviensi (?) Hankero lubuensi
Henrico culmenfi. episc. et Fulcone ernhep. gnesn.

" Reverendo patri...
druk w: Statuta synodalia dioecetana civitatis ecclesie wratislaviensis
editi M. de Montbau. Secunda editio. Wratislavia 1855 pag. 324
" Helzel p. 346-357
w wyjatkach niemieckich Ritter I p. 178-

Constitutiones Fulconis archiepiscopi gnesn. in synodo lancionfi. d. 14 Octobr. 1257
present. Prandota ep. crac. Thoma wratisl. Boguchalo popnan. Wolymio
cujav. Andrea plovans. Wilhelmo lubuf. de captivitate clericorum i ovy=
Kleui ofob ktoreby wicisty duchownych
druk w Helzel pag 357-358 w 5 paragr.
na domysl oznaya Helzel datę miejsce i ofoby mylnie.
bo ten synod w textcie wspomina konftytuuyę legata Simona
z r. 1279.

Constitutiones Joannis archiepiscopi gnesn. in synodo provincie Sivadiae
a. 1262 d. 17 septembr. present episcopi craciov. wratislav.
lubuensi. cujavien. popnarien. et mazovien (w 8 paragraf.)
druk w Stenzel.
" w Helzel p. 358-359
" w Bibl. Warszawy Tom XL1 pag. 108
Ritter p. 196.

Constitutiones Guidonis tit. S. Laurentii in du cina presb. cardinal legati apostol.
in synodo provincie Wratislav. d. 2 Febr. 1267
(Rozstyp Janusza)

druk w Helzel p. 360-363 Sater Guido...
concilii generalis w 135. ktory roznych notatut i wstyp Janusza
opusku (notug 13 kop libri kłpi w Wroclawiu)
Ozrosum libri kłpi w Wroclawiu.

Statuta synodi provincialis in Dankow d. 16 Octobris 1267
gnesn. present Thoma episcopi wratisl. Paulo episcopi craciov. Wolymio vladyslav.
nicolas popnan. (nie wydzaja zadnych ustaw nowych by statuta Guidona
Kardyn z synodu wroclaw. ogłasza)
druk Przykzeowski: Index II Part. p. 74-76.

Scheda d'Associazione.

185

Il sottoscritto si associa alla **Biblioteca classica Italiana**, che uscirà dai torchi della Sezione letterario-artistica del Lloyd Austriaco in Trieste, in dispense di circa 80 pagine in 8.º grande a doppie colonne, al prezzo di carantani 12 ovvero centesimi 60 di Lira Austr. la dispensa, obbligandosi di acquistare

Copie dell'**opera intera** alle condizioni espresse nell'avviso del 10 Novembre 1856, e di pagarne le dispense all'atto della consegna.

Handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and includes a large, stylized initial 'D'.

Handwritten text on the right side of the page.

Handwritten text at the bottom right corner of the page.

17

Synody polskie: Antiquissimae constitutiones synodales provinciae
queneensis maxima ex parte nunc primum e codicibus memmcriptis typis
mandatae. Petropoli 1856 (wydat Romuald Hube w 500 exemplarzach)
Są to ustawy synodów po pierowszym synodzie tryzickim r. 1180 z rękopisu Biblioteki
petersburgskiej (opisanego przez Janovskiego wydane obejmujące:
1) Statuta Petki na synodzie w Sieradzu 1223. 2) Dwa statuta Petki na synodach
niewiadomej daty. 3) Statuta Janusza na s. w Sieradzu 1262. 4) Statuta Janusza
na synodzie w Kamieniu blisko Kalisza bez daty. 5) Dwa statuta Jakuba Swinki
bez daty. 6) Statuta Janistawa na s. w Uniejowie 1326. 7) Statuta Jarostawa
z Bogoydi na synodzie w Kaliszu 1357 (drukow. w Gazecie Księżej Jaburynińskiego)
(Je w przyszłości ponownie statuta i zebrał razem Jarostaw r. 1357) Przes tego
sątu statuta legatów: 1) Statuta legata Jakuba archidziekona kedyjskiego
na synodzie w Wroclawiu r. 1248 (druk wprzód w wyjątkach w *Bitter-Geschichte*
D. Bisch. Breslau t. V. I i *Montbach*: Statuta 1856) 2) Statuta legata Gwidona
Karyn. presbitera na synodzie w Wroclawiu r. 1266 (druk w *Montbach*: Statuta) 3)
Statuta legata Filipa Firmana bisk. na synodzie w Odrzynie r. 1279 (notowa druk
w *Odrzyńska Raynada Annales ecclesiast. case w Sejer Cod. dipl. Hung.*). Wreszcie
jest tu statut Mikotaja na synodzie w Kaliszu r. 1406. —
Są statuta synodu dyocezaln. ptockie z r. 1398 dotąd nie wydane
Synody były: Arybisk Janusza w Dankowie 1267 (*Dryfsczewski Cod. dipl. S. II*
pag. 74, 82, 100) Aryb. Janusz w Dankowie r. 1267 i w Sieradzu 1270,
legata Filipa Firmana w Wroclawiu 1281. lecz ich ustawy dotąd nieznanne.
Dwa statuta Mikotaja Trybny Aryb. r. 1420. ułożony z roznych dawnych
statutów i synodów na wzór systemu dekretaliów Gregorza IX

von Büchern

dem Verlage von

Georg Cotta'sche Buchhandlung
in Stuttgart.

Buchhandlungen in und außer Deutschland: —

Der Pfalter, verdeutschet von Dr. Martin Luther. Nach der letzten von Luther selbst besorgten Ausgabe wieder abgedruckt. Sprachausgabe. Mit einer Anleitung zum Psalmengesang von Fr. Hommel. Titelzeitchnung von Gustav König. Kl. Quart. fl. 2. 48 fr. — 1 Thlr. 20 Sgr. — In Maroquin gebunden mit Goldverzierung und Goldschnitt fl. 4. 48 fr. — 2 Thlr. 24 Sgr.

Kaumer, Karl von, Geschichte der Pädagogik seit dem Wiederaufblühen klassischer Studien bis auf unsere Zeit. Erster und zweiter Theil. Dritte vermehrte Auflage. Royal 8. Geheftet fl. 7. — 4 Thlr.

(Der dritte und vierte (letzte) Theil dieses Werkes sind in zweiter Auflage schon früher erschienen und sollen zusammen fl. 9. 48 fr. — 5 1/2 Thlr.)

— **Die Erziehung der Mädchen.** 12°. Elegant cartonnirt fl. 1. 12 fr. — 24 Sgr.

— **Erinnerungen aus den Jahren 1813 und 1814.** 10 Pagen fl. 8. Geb. fl. 1. 12 fr. — 22 1/2 Sgr.

Sammlung geistlicher Lieder. Neben einem Anhang von Gebeten. (Herausgeber: Karl v. Haumer.) Zweite, vermehrte Auflage. Größtformatige Preise: Ausgabe auf Druckpapier 40 fr. — 12 Sgr.

— Ausgabe auf feinem Velin in Cassian gebunden mit Goldschnitt und Verzierungen fl. 2. 24 fr. — 1 Thlr. 12 Sgr.

Sartorius, Ernst, die Lehre von der heiligen Fiede oder Grundzüge der evangelisch-kirchlichen Moralphilosophie. Vollständig in zwei Theilen oder 4 Abschnitten. fl. 7. 20 fr. — 4 Thlr. 9 Sgr.

— **Meditationen über die Offenbarungen der Herrlichkeit**

Prawo Kanoniczne krótko zebrane
przez Adama Stanisława biskupa
wileńskiego. Wilno (Druk
Józ. Lelewelski) 1861. 80
Zł. 35 4

Przymus Karol Kowalski na mocy mandatu
Klementyna VIII potwierdził projekt
Wuryka

zestawki Codex eulofie polonie Wf. wy
mienią 150 Synodów - Romuald

Huber wydał 14 Synodów pol.
najdawniejszy Synod Teryński
1181. Wtedy mix. Tryb. - Jan
Lubicki - Karol Kowalski Wuryka

para

Slavnému

Dystryktona porządy jej od ¹⁸
Benedykta XIV

Defuemi niewolno przy mbyz noje

Předplaceni
na Hosp. Noeviny

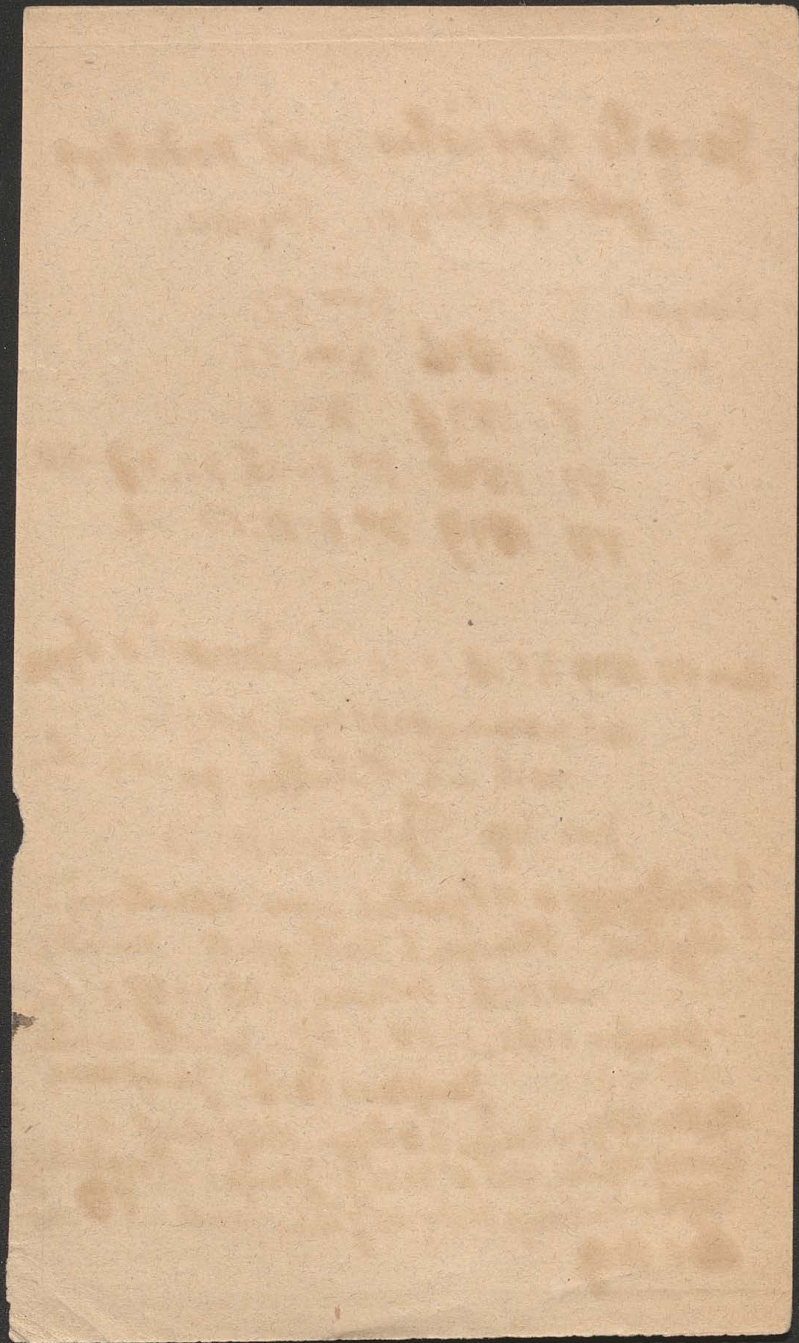
kr. sti.

Gazeta Koscielna pod redakcyą
 J. Zabaryńskiego. Łozan.

- Rocznik III 1845 nr 52
 " IV. 1846 nr 52
 " V. 1847 nr 52
 " VI. 1848 nr 1-26. 32. 47-50.
 " VII 1849. nr 1-11. 13-21.

Rok VII 1849 nr 18. 19. 20. wiadomości o Syno-
 dach prowincjonalnych polskich i
 zbiorach ich Statutów przez
 Jana Nep. Zabaryńskiego

Wiadomości o 15 Synodach, prow 1180 w Łęczycy -
 Wyszawa (188-189) - Henryka I Kiełczyński 1219 - Wincenty
 2 Garkowa 1226 - Fulkona 1233. 1247. 1257.
 - Januś 1262. 1260. 1267 - Jerzy Swinki
 1285. 1290. 1309 - Januś 1326 - Januś
 Kaptnicki w Kaliszu d. 8 Stygn. 1357 (druk w
 Gazecie Koscielnej 1846 nr 44. 45.) - Januś Strzelecki
 1376 - Mikołaj Oraby 1417 z Idub Janus. i t. d. aż
 do r. 1629.

1241 Synod w Toruniu na którym prezydował Wilhelm
episcopus mutinensis legat papieski bys arybiskup
gneznień. kujaw. ptocki i wrotański
Zalazowski I p. 619

21

1253

Vitul biskup litewski przewodnik Bolesł. pudyka
dominikan cystej.

- 1248 Synod w Wroclawiu
1257 " Leczy
1270 " prowinjonalny
1390 " w Kaliszu

irun"

Frankfurt am Main

chen Buchhandlung.

85

Gold Baist.

1267 d. 16 Octobr

Frater Guido tituli S. Lau-
rentii in Lucina Cardinalis
legatus ^{Jarussij archiep.} in Synodo cele-
brata in Danow
(Kotowrotawie) XVII Ca-
lendarum novembri. 1267

Synodus in Synodo Jarus-
sij Episcopalis archiepiscop
1270 X Cal. Octobr
(20 Septembris)

Cod dipl II 100. 74
Synod v. 1287.

II 82 Synod v. 1270.

II 74 Synod v. 1267.

~~10 20 gr.~~

J. Negandhoffer
ulmu 96c. 237.
poslovny et allemand.

LIBRAIRE-EDITEUR
Magasin de Musique.
GABINET DE LECTURE
français,
IEDLEIN
! OZYEMIA

1855.

Horakou dnu 10. Hays.

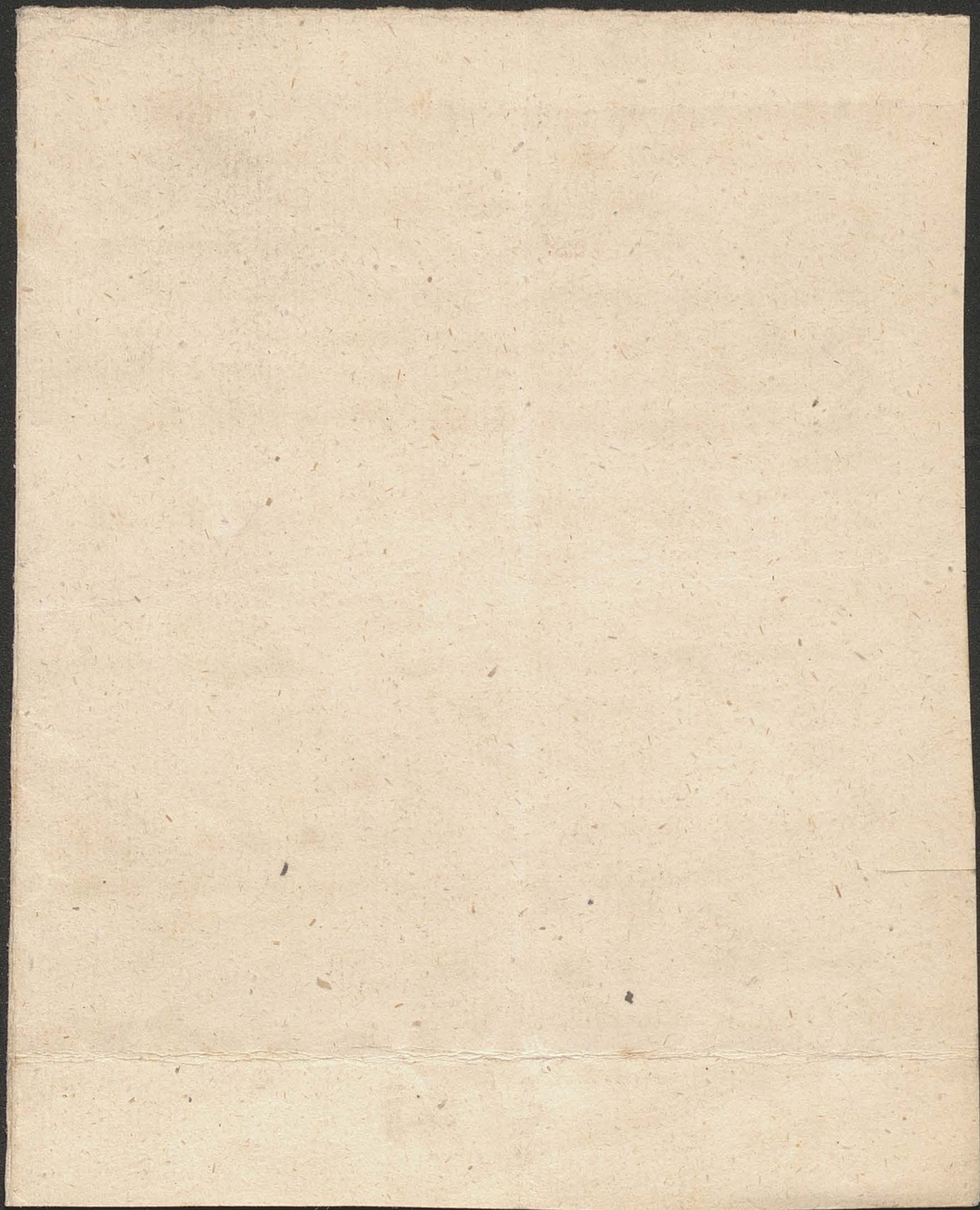
Constitutiones synodi provinc. Syradiae 1270.
 x Calend. Octobr. 12 (2. 20 Septemb) Janusius archiep.
 gnesen. present. Paulo cracovienfi Thoma
 vratislav. nicolao lopnan Wilhelmo lubucen. et
 Petro plorenf. episcopi (nie ma radnych ustaw
 les potworie dzieja przywileje Kazmierza i Ziemomysla
 dacum Cujavice dane Wolimirowi episcopo vladislaw.
 Dane i Kramfu 1255. 2. Wladislawia 1266 Crufvicia
 1268)
 druk w Ryszyewski Codex II L. i p. 82-83.

Constitutiones synodi provin. in Kamien justa Sla-
 vendram flavium ultra Calis Janusius archiep.
 gnesensif (circa 1271) (9-4)
 druk w Helzel p. 363-364.

Constit. synodi provin. in Laniicia circa 1285
 d. 6 Januarii per Jacobum archiep gnesn.
 § 1-36.

druk Helzel. p. 382-383

Constitut. synodi Jacobi archiep. gnesn. in synodo gnesen.
 a. 1290 d. 14 Octobr.
 druk w Helzel p. 383 -

Syradia in synodo a. 1270 d 20

Sept. Janusius ^{arch.} episcopus gnes.

Datum in Syradia in synodo

1270 X Calend. octob.

potwierdzenie przywilej Kaz miedze
1255 (bez nie istawoy.)

Domino nostro viro duci Janusius
archiep. gnes. et episcopi
constitutiones in synodo per Guidonem
in Wratistavia noaspino celebrat
transmisit tunc

Frater Guido... Ex admirati amf

principes seculares
satisfactio ~~et~~
(condignam a divinis repetit)

Datum in synodo celebrata in Danow
XVII Kalend. Novembrii 1262

jest u Demalewiska pod r. 1262
f. 24-26.

Wrocław dnia 10. Maja

1855.

Musicalien-

und fran-

KSIEGARNIA i CZYTELNI

LIBRAIRE-EDITEUR

Magasin de Musique.

D. E. FRIEDLEIN

GABINET DE LECTURE

français,

и Руския словуны №. 237.

polonais et allemand.

Mielniemy Pan Wapostowski

musykalische u. gelehrtm.

Duniretti Lucrezia Parigi

1/2

5. 10.

*Codea diploma
tunc Poloni
Przyrzeczenie
Va Jan. 1848.*

Constitutiones

~~Statuta~~ synodi provincialis Jaroslai quesonensis archiepiscopi in Kalis d. 1357 d. 8 Januarii celebratae cum comprovincialibus episcopis Bodzanthae cracoviensis Mathiae vladislaviensis, Clementis plocensis et Joannis posnaniensis ac capitulorum suorum et nuntiorum Prezslai vradislaviensis et Henrici lubucensis episcoporum ex legitimis causis se tunc absentantium.

(drukowane po łacinie podług rękopisu z XV wieku wyjętego z Liber privilegiorum Capituli metrop. posnan. - wraz z dotychczasowym tłumaczeniem polskiem w: Gazecie Kościelnej poznańskiej 1846. Rok V Nr 44 (p. 345-349) 45 (p. 353-358.)

Wznowia się dawne statuta Fulconis, Jamysii, Jacobi Swan-
cae, Jaroslai (może Janiolai) arcybiskupów gnieźnień. które
na zgromadzeniach duchowieństwa przez archidiaconów
(t.j. dziekanów) mają być czytane.

1. Do Kościoła na nabożeństwo Księcia w Komizy (super pelliceati) wko-
dzie powinni.
2. Każdy prałat przynajmniej miesiąc ma mieszkać przy katedrze.
3. Prałaci i kanonicy powinni msze za zmarłych biskupów i kanoników
odprawiać.
4. Niewolno mieć 2 msze za dzień prócz Bożego narodzenia.
5. W kollegiatach mają być godzinki (horae canonicae) śpiewane
archidiaconowie, i ich zastępcy dziekani (decani rurales) nie po-
winni wyciągając pieniędzy od Kościołów które nie wysłowali.
6. Duchownym niewolno chować nabożnic Stofownie do Konstytucyj
Philippi Firmani episcopi in partibus Poloniae apostolicae sedis
legati et venerabilis Guidonis quondam legati Poloniae. Księcia
takowi mają być karani censurami duchownemi a nabożnice mają być
oddane cum prole in perpetuam servitute lub chłostki karane (suffigatae).

7. W dobrach kościelnych powinien być tylko i soltys a nie kilku.
 8. Duchowni w uchwatach tajemnych mają zachować tajemnicę.
 9. Ofoby świeckie targające się na duchownych mają być obłożone interdyktem.
 10. Duchowni nieposłuszni biskupom mają być karani.
 11. Nie wolno duchownym przeftawiać z stoczyncami.
 12. Arządcy kościołow mają udzielać sakramenta tym także którzy się spowiadali w klasztorach S. Dominika lub S. Franciszka.
- Diaticans ~~polo~~ snopowa (decima campestris) nie wolno zniżać dla świeckich bez pozwolenia biskupa. (robić układy o zamiem dziesięcinny)

Synod w Ulmiejowie 7 września 1376 legat Niko
Taj biskup Majorcki i arcybisk.

26

stigen Gehalt der indischen Institutionen
den Zeit darzulegen, durch Schilberungen und
in Zustände der jüdischen Gegenwart zu veran-
und der ihnen zu Grunde liegenden Ursachen,

Statuta provincialia toti provincie Gneznen-
si. valentia auctoritate apostolica edita ut clare
patet ex bullis summo pontificum hic insertis.
8° maj. (na kształt 4to) (Sign. A - G iiii pro 8 kart) nie-
cate, kart 56 (konca brak okolo 10 kart) kart powinno być 64
Karta tytułowa na pierwszej stronie ma tylko powyższy
napis, z resztą proza - strona odwrotna proza
Karta druga ma prozę miejsce na imię, i zaczyna
się n nomine sancte... liczy na stronie (a.) 32
wierszy, na str. (b) 32 wierszy.

Exemplarz bibliot. uniw. Krak. bez końca liczący kart 56
konczy się artykułem: De clerico excommunicato mini-
strante... mini-
druk gotycki duży, zdaje się za granicą jak widac z
mylnie pisanych n.p. „Nicolas wilunen... Unartisla-
nien., Kalis (Ede karta 2.6)... Strigen (zamiast Stri-
gonien.)

Rozporczyła się ten Statut wezwaniem Arcybiskupa gniez-
ni Michałaja Traby oświadczając, iż zebrał synod provin-
cyonalny w Wieluniu miasteczku (oppidum) na który się
stawili Jacobus Ploen, Andreas Lofran, Nicolaus Vilnen, Ka-
pituly oraz postawie biskupów: Vratislavian. et Joannis
Lubacen, iż ten synod zakonczył się dopiero in civitate B.
Mania V. in oppido Kalisch, gdzie go publikuje: Acta in choro
eulerae collegiatae in Kalisz A. 1420 d. 25 Septembr.
(jest to kompilacja z dawniejszych synodów systematycznie
z ksiąg utworzona. Treść jej obrab. Fabisz wiadomości o syno-
dach Wydanie 2gie reg. 85)

- Rozporuczenia text tych statutow synodalnych:
- a) Bulla papiesza Joannis papae ^{XXIII} (deposedi). Romae. 1X
Calend. Septembr. Pontificatus Anno 3° pozwalajacy Mi^o
kotajowi arcybisk. zebrać synod metropolitany
 - b) Bulla papiesza Boraciana V. Constantiae VII Idus Ja-
nuarii pontificatus Anno 1° pozwalajaca na powozity
synod
 - c) Decretum Conailii Constantiensis de communionem sub
utraque specie. Constantiae d. 6 Julii 1415.
- Liber I. §. 1. De Sanctissima Trinitate (reprobat arti-
culos Joannis Wicleff et Joannis Rhoss). §. 2. De
constitutionibus. §. 3 de Consuetudine i. t. d.

1420 provinc. (wielim. caliss.)

28

Statuta provincialia: toti provincie Gneznen.

valentia auctoritate apostolica edita, ut clare
patet ex bullis summor. pontificum hic inser:

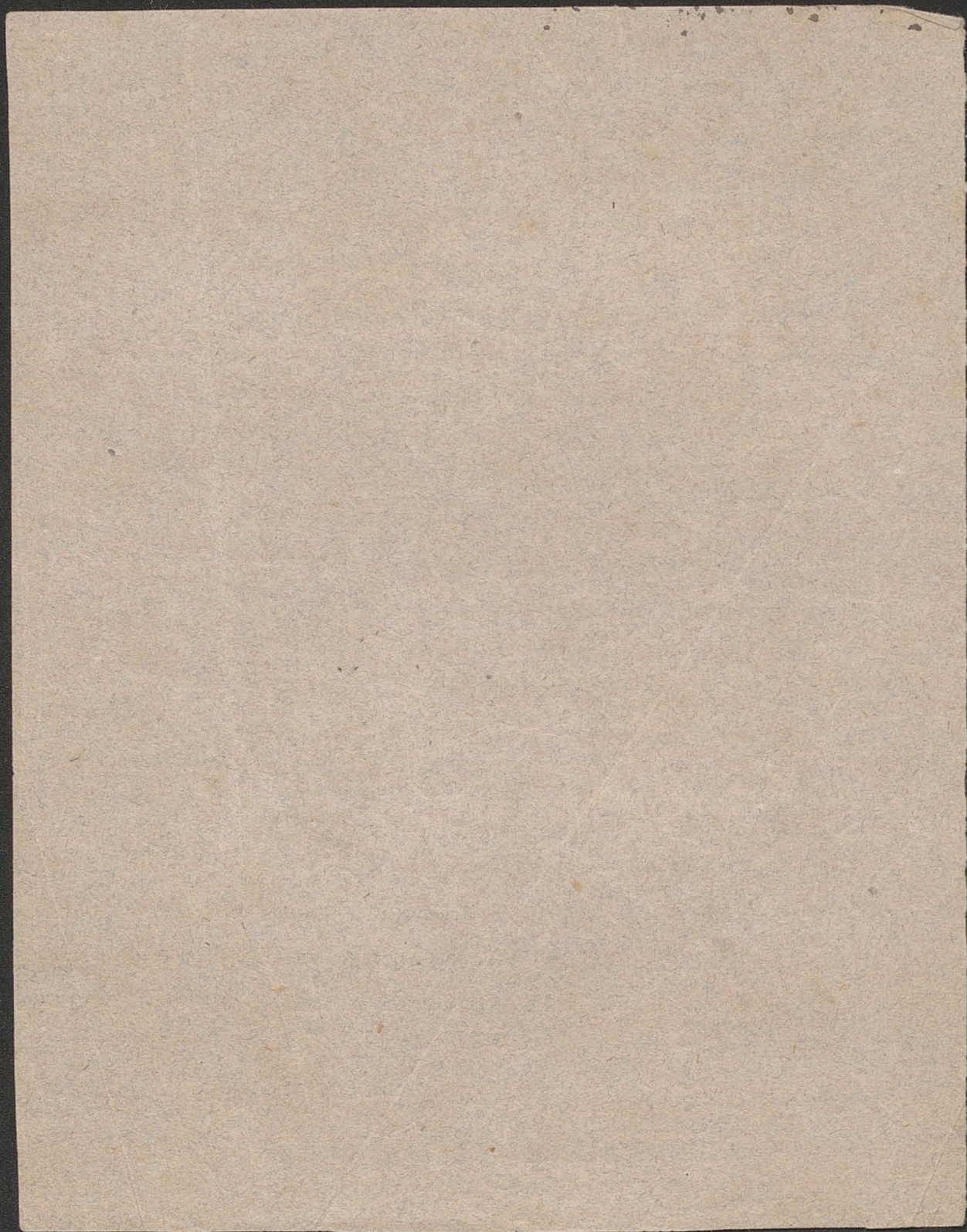
tis 40 K. 3. 37.

(Synod rozprosty w Wielunim dokonany
w Kaliszu r. 1420)

satu: dedykacja: Joanni archiep. gnesn. ... Rudolphus
Agricola junior. Cracoviae 1518.

Nicolaus archiep. gnesn. ... ogłasza iż złożywszy synod
w mieście Wielun na którym byli Albert krakowski
Jakob ptocki, Andrej poznani, Mikotaj Wilnenski
i inni ~~prokuratorzy~~ prokuratorzy biskupów wrocław. i
lubusk. Jana rozne statuta arcybisk. i legatów
zebrał takowe poprawił i zrewidował w
miejscami niniejszem w jedno zredagował w
Księgach... Acta in choro eufesiae collegiatae
in Kalisz 1420 d. 25 Sept. present. Alberto
cracov. Jacobo ptoen. Andrea poznan. Elemen:
te abbate de Mogila ord. S. Bened. Stephano
Lalecy Calissienfi Nicolao Legger Tandomis.
Sacrae Theol. professoribus et archidiaconis
nicolaos de Aiki archidiacon. Petro Wolorami
scholast. Vladislas de Oporow gneznen. Stanislas
de Scarbimira cracovien. canonicus decretorum
doctoribus (i uktadali) (Correctio synodorum)

inna edycja dawniejsza z tym samym tytułem jednak bez
dedykacji nicota s Księg i nicota koncrao hie na asty:
Kule Allez: De clero excommunicato ministrante decypta
kart. 56. (provinno hyc Kart 64)

- Statuta provincialia totius provinciae gnesnensis valentia (Michał Łączyński 2 r. 1420) 4° (druk za granicą cf. Selewel)
- Statuta synodalia et provincialia. Vratislaviae 1512 per Hieronimum Helcel. 4°
- Statuta provinciae gnesnensis antiqua revisa et emendata. s.l. et a. 4° (z s. Stanisławem Wojciechem i herbem)
- Statuta nova provinciae gnesnensis. Johannis de Laska Cracoviae 1528 apud Szaflenberg. 4°
- Acta et constitutiones synodi provincialis gnesnensis. 1578. Cracoviae 1578. 4° (Uchwały synodu za prezydencją Vincentii del Lauro)
- Constitutiones et decreta condita in provinciali synodo gnesnensi. 1591 Stanisłai Karakowski 1591 Praegae typ. Olhmanii 4°
- Concilium provinciale regni Poloniae Bernharti Maie: jowski 1607. Cracoviae typ. Andr. Petricovii 1630. 4°
- Synodus provincialis gnesnensis. Johannis Węzyk 1628. Cracoviae ap. Petricov. 1629.
- Synodus provincialis Johannis Węzyk Varsoviae 1634. 4° Cracoviae ap. Petricov. 1636
- Synodus provincialis gnesnensis. Mathaei Lubieniski. Varsoviae 1643. 4° tamże u Elertu 1636.
- =

Statuta dioecetana pro dioecesi gnesnensi. Cracovis
in aedibus Johannis Haller. 1513 (2 herbem Jana
Lafriego)

Synodus dioecetana gnesnens: Alberti Baranowski habita
Loviui 1612 Cracovis apud Petricov. 49

Synodus archidioecetana gnesn. Laurent. Gembicki habita Loviui
Cracovis (Petricov) 1621.

Constitutiones synodi archidioecetis gnesnens. Johannis
Wzryk Loviui 1628 Cracov. (Petricov) 1630. 49

Constitutiones synodi archidioecetis gnesnens. Stanislai
Szembek 1720 Loviui celebrata. Varaviae typ.
Schol. Liar. 49

Constitutiones synodorum metropolitanae ecclesiae gnes-
nensis provincialium studio et opera Stanislai Carni-
covi. Cracovis 1579 apud Petricov.

Constitutiones synodorum metropolitanae ecclesiae gnes-
nensis provincialium auctoritate synodi provinc. Gembickianae
jussu et opera Joannis Wzryk editae. Cracov. (Petricov)
1630.

(Text starzy mato co odmiemiony - w pozniejzych prze-
drukach text poobcinany z nazwie)

Statuta dioecetana ecclesiae Pofnanensis Andrae (Opelnicki)
ep. pofnan. 1461. mser.

Constitutiones et decreta synodi Pofnan. And. Gotsdorki 1642
Pofnanis 1642. 49

Synodus pofnan. Stanislai Witwicki 1689 Varaviae typ. Schol. Liar. 49

Synodus dioec. pofnan. Christoph. Szembek 1720 Varaviae typ.
Schol. Liar. 49

Constitutiones in dioecesana synodo vladiflav. Stanislai Karnkovi
Colonis ap. Maternum Cholium 1572. 80

Synodus dioec. vladiflav. Hieronimi comitis a Rozdrason
Pofnanis Wolrab 1588. 40

2^a ed. apensu et approbatione S. Sedis Apoff. Pof.
nanis Wolrab. 1589. 40

Synodus dioec. vladiflav. Pauli Wotrucki ¹⁶³⁴ 1620.

J. J. J. Mathia Lubienfki. Warsav. Rofowfki
J. J. J. Mathia Lubienfki 1641. Crac. Cefari 1642. 40

Synodus dioecesana plocenfis 1593 Alberti Baranowfki
Cracov. Petricov. 1597. 40

Constitutiones et decreta synodi plocenfis Caroli Fer.
dinandi. ex. 1643

J. J. J. J. J. Stanislai Koffka
Zatufki 1333. 40

Constitutiones synodales dioecesis Varmienfis. Brunf.
bergae ap. Schönfels 1612. 40 (Abis a roznyk
dyec. synod. wydany przez Szymona Rudnickiego)

Constitutiones synodales eufefis Culmenfis Petri Koffka
1614

Constitutiones synodales Culmenses et Pomeranienses
in synodo celebrata Lubavie 1345 Andree Stanif.
Koffka Zatufki. Brunfbergae 1346. 40

Constitutiones synodorum dioecesis Vilnenfis Benedicti
Woyna. Vilnae u Karcana 1613 non

Synodus dioecesana vilnenfis Michael Joannes Zienko
wicz 1344. Vilnae typ. Soc. Pef.

Collectanea constitutionum dioecesis Samogitienfis Cafimiri Pac
1690. 40 (Statystyka diecezji)

Synodus dioeclesana premissiensis Petri Gembicki 1641 Cra-
covic ap. Petricov. 1642. 40

Edicta et ordinationes Veneslai Hieronymi Lissa Kowcki
episcopi cameneensis 1742.

Acta et constitutiones synodi dioeclesis leopolensis 1593
Johannis Demetrii Solikowskii Mscr.

Synodus dioeclesana leopol. Stanislei Grochowicki Mscr.

Synodus dioeclesana leopol. Veneslai Hieronymi Lissa
Kowcki 1765 Leopoli typ. acad. fol.

Constitutiones dioeclesanae dioeclesis lucecoriensis et
presteriensis Stephani Boguslai Rupnienski 1726
Vasavia fol.

Synodus dioeclesana Chelmenis Christophori Johannis
Szembek 1717. fol.

Heropus: Bankiet narodowi ludzkiemu od Monarchy
niebieskiego zaraz przy stworzeniu swiata z
roznych ziost, zboi, owocow etc. Krakow 1660. 40
(Książka kucharska)

Andrzeja Mazyml. Fredra Przystawia albo przestrogi
Krakow u Kupisza 1664.

Prawo Kościelne synodalne (Systematyczny układ)
Zbiory synodalne systematyczne. 31

- 1) Mikotaja Trąby (1411-1421.) przyjęty na
synodzie wielunsko-kaliskim 1420. a) Statuta
provincialis totius provinciae gnesensis valentia.
s. a. et. l. b) Reverendissimorum episcoporum
vratislaviensis Joannis IV et provincialis
gnesensis. Norimbergae 1612.
c) Statuta provinciae gnesensis antiqua
revisa et diligenter et emendata. b. m.
i. r.)

zob. Trąba systematyczny

za pozwoleniem Jana XXIII zbiór z Jakuba Swinki, Janusza

^{zob. Trąba}
Pozniej, listy kupił księga. notarii, Jarostawa, Janistawa synod.
Dzieli: dodawali aż do ostatniego. Dotychczas ten zbiór papierz
Marcin V około 1420.

- 2) Jana Łafkiego (1510-1531) zatwierdzonej
na synodzie łęczyckim 1527. a) Statuta
provincialis gnesensis antiqua revisa diligenter
et emendata ductu et impensis Joannis de
Lasko archiepisc. gnesensis. Cracoviae per
math. Scharffenberger 1527. 40 ff. 120

2 synodów łęczyckich 1523, 1525, 1527

(1523 die martii post festum divi Francisci, 4 pap.)
synod Piotrkowski 1520.

- 3) Stanisława Kamkowskiego: Constitutiones syno-
dorum metropolitanae eufes. Gnesensis. provincia-
lium tam vetustorum quam recentiorum usque
ad a. 1578 studio et opera Stanislai Kam-
kowskii episcopi vladyslas. collatae. Cracoviae
Andreas Petricovius impri. 1579. 42 ff. 192.

A. 1527 Stanisława Kamkowskiego
revisio 1579: nominy 2 zbiór
1510-1527

synodow 1527, 1530, 1532, 1539, 1542,
1544, 1547, 1551, 1554, 1556, 1557, 1561.

(Lanica)

4) ~~Gembickiego~~ ^{Weryx} : Constitutiones synodorum
metropolitanae eufesii quoesen. provincie:
lium auctoritate synodi provincialis Gem-
bicianae per deputatos recognita iussu
et opera Joannis Weryx edita Cracoviae
in off. Andr. Petricovii 1630. 40. ff. 417.

Statuta provincialia totius provincie quoesensis a:
lencia auctoritate apostolica edita ut clare
patet ex bullis summorum pontificum hic
insertis. 4° K. 55 Konica Krak.

In nomine sancte et individue trinitatis..... Nos
Nicolaus quoesen. archiepiscopus... synodum in
Wielun quido diocesis nostri statuimus... hanc syno-
dum continuavimus in Kalis usque ad octavam
beate mariae virginis

(Konin, 15° na Stei Ksiedze : De clerico excom-
municato ministrante.)

3) Zbiór Karnkowskiego. - Za synodzie
 powiniętonalnym w Piotrkowie 17 maja
 1557 wyznaczono Stanisława Dobrowskiego
 kanclerza gnieźnieńskiego i Franciszka Krasin'skiego
 archidyakona kaliskiego do rewizyi Zbioru
 Statutów Sęcy nie przybyło do aprobaty
 tej rewizyi pretor, na synodzie 1579
 powieszono preji re' te prais powtórnie
 Krasin'skiemu i scholaftykowi Krakows-
 kiemu Marcinowi Szubin'skiemu. Posłano
 te prais do ~~Papieża~~ Rzymu gdzie jest
 Gregorz XIII d. 29 Gwudnia 1577 po-
 twierdził, mitemi admiarami, a arcybiskup
 Urban IXi te prais 19 Lutego 1578 publi-
 kował. Wydat zaś drukiem i edycyją sile
 rajas Stanisław Karnkowsky biskup kujawski
 który ja Stefanowi Batorowemu przypisał
 i w Krakowie 1579 wydat. Za tożstwynt zbiór
 Łaskiego jednak przerobiony - 4^{ty} i 5^{ty} księgs
 zbiór Łaskiego w jedną potoczono - a jako
 5^{ty} księgs dodano synod z r. 1577 z którego
 oddziął o matyrii fowie wtrącono do księgi 4^{ty}

4) Na synodzie prowinc. 12 ~~marca~~ ¹⁶⁰³ 1603 uchwalono dla braku znówu exemplary przedrukować zbiór Karnkowskiego: rewizyję powierzone Mikołajowi Dobrocińskiemu i Janowi Fox D^r praw Kanonikom Krak.
(czy wyjęt?)

5) Na synodzie prowinc 1621 uchwalono zrobić nową edycyję Zbrom - dla dodania nowszych praw i synodowych uchwał polecono rewizyję Janowi Fox archidiakonowi Krak. Franiszkowi Zajerskiemu Kanonik. Tuck. i Ziekanowi pułkownikowi, archidiakonowi Janowi Marunowi Kłofkiemu pnesorowi Obozego Ciata Kanon. later. w Krakowie i Mikołajowi Skierńickiemu Kanonikowi Towickiemu D^rom. Pr.
Na synodzie r. 1628 d. 26 maja Janowi Nężyk potwierdził przyjętą produkowano pracę poprawioną Kłofg Urban VIII r. 1629 poprawił - i Kłofg 1630 wydano u Piłki Nowinyka w Krakowie

Joannes ex Vladys
Synod. de a. 1427 in
Radzyeow dominica Nipe
ricordia domini celebrat

Joh. Gootomil Statuta
Canonicorum VI Idus
April 1328.

Paris
E. Dentu libraire,
imprimerie de E. Bonneau
1869.

Forma

Armarium

Forulus

Series

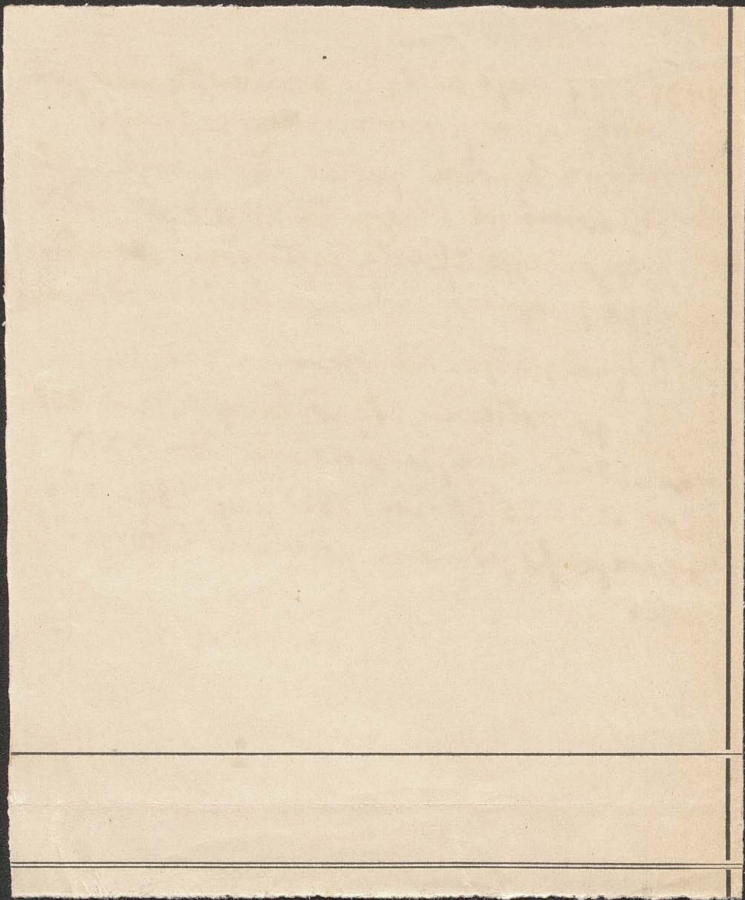
n polonaise et le ^{sup}
rançais (1831-1861).

Hist. 4472.

34

1435 d. 27 maja (w dzień Wniebowstąpienia pań-
skiego synod prowincjonalny w Łęczycy
(w liczbie synodów podług Metlewieza 24ty)
odprawiono (ob. Długosz, t. XII, s. 679) pod
prezydencją Alberta Jastrzębca ~~arcybisk.~~
kupa gnieźnieński. w sprawie dziesięcin oddawania

(O Synodzie tym nie wspomina Zaluski lecz
opisał go Metlewiez: Synod Łęczycki z r. 1435
w Pamiętniku religijno-moralnym Tom XXIX
(Rok XV) nr 5 (listopad) 1855 pag. 489-507
opierając się jedynie na podaniu w historii Dług-
gosza)

- Statuta provincialia 8° Kart 64. (Sig. J18) Kupine 1877 2a
120 fl.
- " " okoto 1490 Kart. 51. 4° (Juny Sintagma)
Pr. 3138.
- " " okoto 1490. Kart 56. 4° Pr. 3138.
- " " Cracovia 1518 ed. Rud. Agricola Pr. 3139
- Statuta provinciae Gnesnensis antiqua et nova. Cracov.
1527. 4° Pr. 3133.
- " " " Cracov. 1528. 4° Pr. 3140.
- Decreta et constit. synodales Petri archiep. (Camrat)
Crac. 1544. 4° Pr. 2352.
- Acta et constit. Synodi provinc. Gnesn. 1577. Cra-
covia 1578. 4° Pr. 2271.
- Constitutiones synodorum metr. Gnesn. Provincialium.
Stan. Karnkowskii ad a. 1578. Crac. 1579. 4°
Pr. 2981.
- Constitutiones in provinciali synodo Gnesn. Pragae
1590. 4° Pr. 2980.
- Councilium provinciale Bernard. Maucijowski Petricovia 1607.
Crac. 1609. 4° Pr. 2976.
- " (2^a ed.) " item Crac. 1630. 4° Pr. 2979.
- Synodus provinc Gnesn. Laur. Gembicki. Crac. 1623. 4° Pr. 3147.
- " (2^a ed.) " item Crac. 1624. 4° Pr. 2979.
- " " " " Joan. Wozniak a. 1628. Crac. 1629. 4° Pr. 2979.
- " (2^a ed.) " " " " Crac. 1648. 4° Pr. 3142.

Constitutiones Synodorum metropol. Gnesn. auctoritate Synodi
Gentilicianae ed. Joan. Węzyk. Cracov. 1630. 4°
Pr. 2978.

Synodus provinc. Joan. Węzyk 1634. Crac. 1636. 4°
Pr. 2979.

" " Mathia Lubientini R. 1643. Varjav. 1646.
4° Pr. 2979.

Constitutiones Synod. metropol. Gnesn. juxta Węzyk editae
Crac. 1761 - tamże Conailum provinciale B.
Maiejowicki 1607. - tamże Synodus provinc.
Gnesn. 1621 celebrata Cracov. 1624 - tamże Synodus
Joannis Węzyk 1626 celebrata. Cracov. 1629 -
- tamże Synodus prov. Gnesn. Mathia Lubientini
Varjav. celebratae 1643. Varjav. 1646. - tamże
Synodus provinc. Joan. Węzyk 1634 celebrata.
Crac. 1636. 4° Pr. 2979.

Vita et constit. synod. provinc. quærensi³⁶
Crac 1578. 4º P.V. 53. ee

Chodykiewicz: Dissertationes de utroque
archiepiscopatu 4º

Concilium provinciale a Bernard. Manjowski
Petricovis 1607. Cracov. 1630. 4º
J. Crac. 1609. 4º

Constitutiones conventus Cracov. 1502. fol.

„ „ 1532. fol.
elbingen. 1568. 4º

„ Lipsmundi I. 1538. 4º

Constitutiones synodi Vladislav. Colonia 1572.
8º

Constitutiones synodorum metr. quæren. provinciar.
tam vetustiorum quam recentiorum usque
ada. 1578. Colonia(?) 1579. 4º

J. supra scripta edita. Crac. 1761. 4º

„ synodi dioc. posnan. Pozn. 1642. 4º

Dei Diarium Poona 1518. 4º

Decreta et constitut. synodales. Petri archi.
ep. quæren. et ep. Cracov. Piotro.
via 1542. Cracov. 1544. 4º

Decreta in conventu generali Cracov. 1527. fol.

Abrek M. Andreas: Phoebus 1642 f.

Mulier 77 fol.

duabus faced. 1643. 4º

Epiadion 1643. 4º

Clavis

Questio de monstrabilibus 1644.

Monumentum

navis Christi 1650 fol.

Quernus: Victoria
Honor.

Regidius Romanus medicus

Remitus novus

Resticampianus Joan. 3 dyet.

Agriola Rud. Jun. 2 dyet

Rühlerus Hans: Epithalamium Joan.
bella filii regis Polon. Cracov. 1539.
4º

Albertini Francisci D.P. De S. Angelo
custode Cracov. 1663. 42º

Albestradingus oratio peronetica

Albertus Cöthensis 1.

Albertus de Brudzewo

Albertus magnus 4 dyet

Albinus Georgius 1.

Albrynhorius Cas. Fortis 4.

Alembek Aurel Joan 1.

Alexandera Jesu Carmel. metaphysic 1679.

Alexandrowicz Andreas 1655. 1.

Amelri Franc. Deliciarum spiritualium libel.
sup. Crac. 1608. 8º

Berkphey Chronologia

- Synodus dioec. Vladislav. 1588 Lofn. 4° 31. VII. 27
 " " Gnesn 1593 " 4° XI. 6. 60. 8.
 " " " 1620 Cracibru. 4° y. VI. 80. a.
 " provinci Petricov. 1621. 26 Jul. Crac. 1623. 4° y. VI. 80. b.
 " " " 26 April " 1624. 4° y. V. 87. c.
 " " Vaglav " 1628-22 Maji " 1629 " y. V. 87. d.
 " " Petricov. 1634. 13 Nov. " 1636 " y. V. 87. e.
 " dioec. Petricov. Crac. 1643. " 1643 fol.
 " " math. Lubicyni Vladislav. 1641. 9 Junii
 Cracov. 1642. 4°
 " provincial. math. Lubicyni Vaglav. 1643. 8.
 Novembr. Vaglav. 1646. 4°
 " dioec. Chelmensis. Christ. Szembek 1717. fol. 2 amf.
 " " Luceonensis. 1603. XVII Cal. Octob. 2 amf. 1603.
 4° XXIV. 2. 51.
 " " popnan. 1720 Szembek Vaglav. 1720. 4°
 " " popnan. 1689. Vaglav. 1689. 4°
 " " Cracov. 1711. Crac. 1711. fol.
 " " Culmenfiet pomelanensis. Brunfberger 1746.
 4° XXIV. 6. 122.

Synodus provincialis Ruthenorum habita
 in civitate Lemofia 1720. Roma
 1724. 4°

Juslyga. Laur. Technometricon
 alb. Clotnaeo Cracovis 1598. 4°

Zimorovic: Opatth: Advocatus mundi
 Crac 1642. 4°

" Leopoli a Juris. Crac 1693. 4°

Vox Leonis Crac 1634. 4°

Julcius Joan Crac. Theses medicae de athri-
 tide. Latavi 1619. 4°

Siczovi
 Kowfki merit: De obitu Annae
 Poloniae et Sveciae reginae Epistola.
 Crac. 1598. 4°

" " In obitum Annae Pol.
 et Svec Reginae Oratio Crac 1599. 4°

Scrubisrevii Vltz Archiepiscopus Malicensis.
 Leopoli 1628. 4°

Starowolfski: Camaldula Argentini

Starowolfski: Epitome consiliorum 1653. fol.

" Vita Antistiti Cracovien 1655 fol.

Statuta provinciae gnesnensis antiqua et nova. 4° y. 2. 85.
 (sive titulo)

" provincialia totius provinciae gnesnensis. 4°
 y. VI. 81. 6.

" in odalis vradislavienfii Norimberga 1512.
 4° O. IV. 47.

" " " Vradislav. 1475. 4°
 O. IV. 48.

" " pro dioec. vradislav. sub math. Drevino
 ep. Vladislav. Crac. 1517. 4° y. VI. 82. f.

" provincialia totius provinciae gnesnensis valentia.
 Crac. 1518. 4° y. X. 16. 6.

" provincia gnesnensis antiqua et nova. Cra-
 cov. 1528. 4° y. X. VI. 65. a.

Okolfski: Rufia florida.

1510 ^{2. 11. novembr.} provinc. guesn. in Piotrkow (promulgata 2. 12

37

Febr. 1511 in Piotrkow)

O tym synodzie obacz Acta Comit. I. 107-116-123

Statuta provincialia nova Reverendissimi in Chris- (Petriobien-
to patris et domini domini Joannis Sanctae eide-
viae Gnesnen. Archiepiscopi moderni. His prima)

J: druk w drole: Statuta synodalia et provin- (zbiór ten obejmu-
cialia (diocesis Vratislaviensis). Zurembergae je fol. i Constitutio-
per Hieronymum Hoeltzel, expensis Francis nis II ep. Wrat.
ci Klose de Vratislavia, 1512 4to fol. CII - CIV. 6) - fol. 13 Syno-
(in Montbach: Statuta synodalia diocesis Vratisl. 2ed. Wratysl. des Joannis V. ep.
1855 10. P. 115) Wrat. 1509 d. 24 Apr.
Joannes Gnesnen. archiepisc. et primas quia anno Deventa Synodi pro-
praecedenti (1510) pro festo S. Martini alias proximis vidualis in Peterkow
diebus post festum S. Martini Sinodum provincia pro festo S. Martini 1510
lem instituimus et celebravimus cum Bernardino ar-
chiep. Copol. Vincentio Curiauien. Joanne Posnancien. Erasmo Ploen.
episcopis, item nuntis episcoporum Cracov. Vratisl.
Ploen. Vilnen. Mednicen. item Capitulis et Abbatibus
ex prorogatione ejusdem Sinodi post festa Epipha-
niam laudavimus haec statuta. Datum in Piotr-
Kow, 12 Febr. 1511.

1. De constitutionibus et consuetudine. Dawne statuta
naja byc pnestregane; Bulla Caenae domini ma
byc ludowi w Wielki Czwartek czytana i objaśniana.
2. De aetate et qualitate et ordine perficiendorum. Kto
chce zostac Kapitanem ma się wykazać świadectwem
moralności Dziekana wiejskiego i plebanów 2, ma mieć
wiek (legitimam aetatem) i ma być z nauk examinowany.
3. De officio archidiaconi. - Archidiacon niedbaty i niewięz-
tujący ma podlegać karze 20 dukatów lub 20 przysien.

4. De feriis. - Święto Conceptionis B. Mariae ma być obchodzone juxta officium Leonardi Magaroli protonotari. a. p. s. a. S. i. a. t. o. II approbatum. Święto S. Franciszka ma być uroczysie swiecone.
5. De vita et honestate clericorum. In Rectores scholarum eligantur viri docti et idonei. Clerici ne vestes more saecularium laicorum desuper deferant praesertim Hlaskas, aut cornuta Birsetha et vestes sericeas praeter Thabin, Hlaskas, Schamloth. Solum Curiales veste sericea posunt uti. - Ne pro salute alicujus bibant sub poena id ducator.
6. De celebratione missarum. - Obrzedy Koscielne maja sie odprawiac juxta Pontificale tempore Innocentii VIII impressum.
7. De Simonia. Biskupi i, suffragani, gdyby igdeli co odkonsekracji maja być karani.
8. De haereticis. Biewolno heretykom, schizmatykom, Tatarom i Turkom stuzyci w domu u kszycy.
9. De criminosis et falsariis. - Kradz fałszerz ma być karany przez rok w więzieniu. - Jarmarki i targi aby się nie odbywały w jurista.

38

provision
Signed P. O. T. Row

18 11 2. X 11 Feb.

Vol. 101-105

Stane
St

1512 provinc. d. 10 Augusti in Lanciua.

39

Decreta et constitutiones synodi provincialis
Lanciuae a. 1512, celebratae. Inscr. 4° K. 3
(w bibl. uniw. Krak.) Inscr. N° 996 in 4to (w Bibliot. 4to firm)
(prepisany okolo r. 1565)

- d. Poniewaz, incantatores maleficia, nigromantia et
aliae superstitiones "invaluerunt" kazdy poszleko:
po inkwizycyjskich karnych
wany (ma tyc) publice in fealis vestitus in
eorum sedecus et pileatos per aliquod tempus
stare permittant "potem ih do wis yienis
wtzycio" majq.
- e. Clericus Ktory by pny 3 dni bawit w Kazymie (Kospi-
tum) i za zapomnienie, nie ustapit ma dyo-
kany od sadu duchownego nawet corporali
poena (* Prizwa z satarami pod Wyszowem d. 28 April.
1512, (obcizna somit. II p. 73)
- f. Ratione victoriae super Tartaros in festo S. Vitalis ka-
bita, festum S. Vitalis sub duplici tenendum
in tota provincia et omni feria quarta fiant
supplicationes pro incolumitate regni.
- h. Decrevimus exigendas contributiones in synodo
piotr. Koviens. novissime celebrata institutas
juxta taxam beneficiorum; kazdy biskup
beneficia wysoke taxowane retaxowat (ztao
liber detaxationum) i zmniejszaj taxę
- k. Uprasza ~~do~~ Krola aby nie nakladal juis wiecej kon-
trybucyj na Kler przy niniejszej 40000 dukatow
pro bonorum exemptione - i aby, zglechta itaq na wypraw
us wojenno nie nizrzyna dobi Koscioelnych.

- g. Festum B. Mariae V. Viris debet sub duplici in die S. Do-
minici celebrari; festum autem S. Dominici anticipandum
est immediate ad proximam diem.
- h. Contributio in Synodo provinciali novissime in Piotrkow cele-
brata ad certa bona redimenda (per regem) laudata debet
solvi a toto clero
- a. Ecclesiae parochiales pauperes, uniantur.
- b. Quilibet decimam solvens debet ante conductionem fru-
mentorū avisare eam ad quem decima pertinet, ut
veniat vel mittat visorem.
- c. Quoniam circa matrimonia observentur, si tamen no-
biles voluerint, tolerandi sunt.
- i. Quilibet episcopus cum capitulo contributionem a clero
solutam, conservet.

Leogoty 10 Augusti 1512

Synod ten odbyty za arcybiskupstwa Jana Laskiego
jest nieznan - co Petrus Tomicianus (moznaby dojsci
pewnej jego daty, w kiedy to uchwalono Kontrybucyja
od Ksiaz 40000 dukatow na wykupno dobi Krakowskich?
- Kontrybucyja per i fectorem de maria argenti
wybierano tez od duchowienstwa 1512 d. 12 Lutego w
Krakowie. - wtedy powstały Libry Retaxationum
cykl nowego ofiacowania albo katastru:
Na Synod w Leogoty pro festo S. Laurentii 1512 wyznaczony od Króla Stanisława
Zilecki pod Korympnem. aby sie dopomógł Kontrybucyji 40000 fl. pro redimenda bona
Janbot. (Cista Tomit. II 116)

40

Statut Vladislav. Drevicinus
Impressum Prarov. 1517
D. 1
Haller.

1848

44

Constitutiones et Articuli Synodi Lan-
ciciensis. Anno Domini 1527 celebratae. —

Item Synodi Piotrkoviensis A. D. 1530
die Lunae ante festum S. Margaretae
celebratae. — Item Synodi Piotrkoviensis.
A. D. 1532 celebratae. — (B) calicem:)

In regia urbe Cracovien. Florianus
Unglerius Impresit A. 1532 . 5 die
m. Septembris . 44 k. 11. (A - Cij)

Decreta et Constitutiones publicae in
Conventu generali Pratorum: pro festo
sanctorum Trini Regina Anno domini 1538
Confiliariorum Regni et duntiorum terrarum
mutuo consensu factae. fol. K. 12.

(Sign A - C2.)

дана при семъ печать
таughtа Законовогъ Д
положенія оъ укрѣп

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1539

43

d. 2 Octobr. 1545 | Paulus Krasowicki Canonicus et
officialis Crac. + Praepositus OSS

Synodus provincialis Laniens. 1539 in festo Assumptionis Dni
(Latalskiego)

Format	A u t o r	T y t
8 ^{vo} =	(Redaktor)	godło, edycya, miejsce druku miejsce składu, ilość tomów, v rycin, mapp, tablic, pla Stan egzemplarz
Wolowski		<u>Lit.</u>

1542 provinc (petricov.)

44

Decreta et constitutiones synodales: tempore
felis presidentie Reverendissimi... Petri Dei
gratia archiepiscopi gnesnen et episcopi cracov.
... editis et factis Piotrkowie (1542. ^{1542. 1543. 1544.})
Grecichowie Mathias Scharffenberg. 1544.
40. K. 24. naoduracie tyt. dnieworst. Jezus na kryzu.

Synodus provincialis Piotrkoviae a. 1542 d. 12 octob.
ris celebrata presidente Petro à Gamraty archiep.
gnesn. Sebast. Poranicyki episc. popran. Adamo Kniz-
kowski canonico leopol. nomine Petri archiepisc.
leopol. et nunciis absentium episc. (videlicet ducae a
Gorka ep. Vladislav. Samuel. Maciejowski episc. ploan.
Pauli ducis Olchanens. ep. vilnen. Georgii Chwal-
cowski episc. luceor. Veneslai episc. Mednicenfi.)
reverendis Baltazare oratistavrin et Tydemanno cul-
men. per litteras sepe excusantibus... praesent. Eras-
mo mogilerensi etc. abbatibus

Naznana six inquisitores haereticae pravitatis
Kłony furowo cywao majq nad Kazaniami
Kfizi

Prepisyjg fls D.D.S. Kfizi rytualne i inne katolickie *)
Kłone popadai rowinni Kfizi a.

Scholae triviae ad minus bis in anno visitandae zaka:
zuse fi w nich uczyc z Kfizi g. Lutra; Melanchtona
leg. majq ad uczyc z ewangelit. listow. Zawta, Cotho

moralis, Socrates, Officiu b. Ambrosii, X Praecepta,
Ximni, Sequentiae, Ascensii Officiu per quad-
ragessimam, Cicero, Virgilius, Eposus, Seneca et
alii authores et poetae approbati

Omnes scholares praesertim Universitatis crac gerant
habitum clericalem. Comiti ma rektor sub poena
3 marcar. aby ugnie uniu esytetu Krak. nie
noszli vestes seculares et laicales tylko clerica-
les.

Uwarai aby pedagogowie w domach szlacheckich nie
uystali kfiog podepiranych
Kfiogarnie kupcow majz byc raz do roku rewizowane
i kfi q heretyczne palone

Drukarnie majz dawac pod cenzur duchownz kfiogki:
Scholares a Vitenberger et alii universitatibus Ger-
maniae revocandi sub poena.

F Belatum est ultra libellos sermonum lingua polona per fa-
cobum Blza conscriptos et per regnum ad diversa loca
+ misos (moze Rojek?) item Samuellem Monachum
ordinis Preedicat. apostatam et dutheri sequacem
libellos quosdam erroris lutherani plenos sermone
polonico imprimi scisse - zakazujesi przedaj tych
kfiogzek.

Priskupni starac si majz aby na przyszlym sepmie skaso-
wano konstytucyjs (na ktoraq pozwolili niedawno)
+ wyborze szlacheckich szob na opat ow i aby tylko
obrisano zakonne osoby (nowatek kommend)

Uważać aby nie obierano plebejażów na Kanonie
 Katedralne; pochwała się arcybiskupa lwowskiego
 który odrucit sententiam audit orii facti in
 favorem Michaelij de Pacanow plebei contra
 Benedictum Szobienicki canonicum cracov. fecerit
 Reg. ratione canonicatus cracov. i Szobienickiego
 p. instante rege utrumat jako judea apostol.

Biskupow mają zmarłych w przeciągu 15 dni pogrzebać
 dla ~~użytku~~ ^{użytku} przedniego biura administratora

Opaci mają posyłać na naukę mnichów do uniwersytetu
 Krakow. lub z Wielkiej polskich Klasztorow do
 studium ^{roznanickiego} ^{wyszatkiem Trzemesznym} ^{Wagrowca}
 który do akademii Krak. i nosząca.

Za kazusej się ^{piszom} z kanonikom nosić brody
 Arcybiskupi aby przyjtale Karali ^{czytaj} pismo juriste
 i nie dali ^{znucic} ^{zwieckich} ^{pisem}

Prosić Króla aby mozigce się w dalszej wileńskie
 ruskie cerkwie ukrocił

Pro reformanda universitate cracov. matre nostra
 obierać pisma z arcyb. gniezn. dać 100 dukat. z biskup.
 Krak. 100 duk. bisk. kujaw. 100 zł. ptocki 100 zł. poz.
 nan. 100 zł.

Andrej Knycki bisk. ptocki dać kanonikat quinnicki w
 ptocki przegazony na Kaznodzieja swemu wnu-
 kowi Andrzejowi Lebrzydowskiemu xano nikowi
 Krak. starac się wice x Króla aby mu tę niewtasniwie
 podiadunk kanonik odebrans.

Biskup chełmiński niechciał przybyć na synod
prowincjonalny ~~z~~ z opactwami nowymi: że
nie podlega - gdyż zaś biskupstwo chełmińskie
fundowane z dóbr biskupstwa ptockiego
- zaś na rzyg' go wice do Króla o to niepo:
stulżyństwo.

Nie wolno bez pozwolenia loci ordinarii mieć komu
innemu kazań

Polica se relaxatio beneficiorum w dycezyjach

*) Pomiedzy Koiegami temi: Omelias, Sacramentorum
liber, Lectionarium, Antiphonarium, Psalterium,
Computus, Carones poenitentiales, Psalterium, Vita
Christi, Expositio missae, Rationale divinorum, Statuta
provincialia nova et vetera.

F Synod uchwala aby rz. starac' u Króla by rz. liczba Żydów
"licet ab Judaei ab eulefia tollerentur" aby nie budowali i
poprawiali bożnic, aby nie trzymali mamki chrześcijańskich
i strag, aby w Kta Korwie nie mieli więcej nad 8 jklopon.

Rutheni conversi ut rebaptiscentur, władca Leopoldienfj qui
antea non erat de novo est institutus: starac' rz. pzejmio temi
u Króla.

P Capitula quinque eulefiorum cathedralium dependent 2 Canonicius
pro 2 Doctonibus Theol. et Jur. etiam pro plebeis

(1542 ?)

46

Petrus episcopus Crac. indicit synodum
dioecesanam in civitate Cracov.
ad feriam 5^{am} proximam post festum
Pentecostes

(1543 ?)

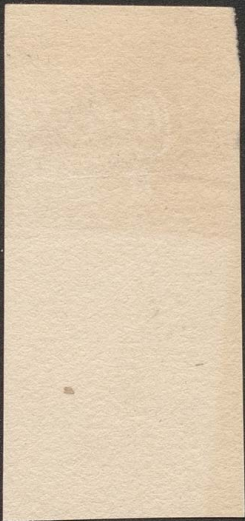
Joannes La. Archiepiscopus Gnezn.
indicit synodum provincialem
Dietroviciae feria 2^a ante festum
divae Margarethae celebrandam
pro subsidio charitativo - Petrus
ep. Crac. indicit synodum dioecesanam
Cracoviae in elesia S. Michaelis in
ara Crac.^{no} feria 2ª proxima ante
festum S. Petri et Paul. apost. quia
synodus dioecesana provincialem
semper praecedere debet.

Strzelecki Henryk.

das w stanie maturoy. Lwów 1874. 800
==

Nowki przegród. Nr. 136.

¹⁷
Snod provinci
Petricov.
1551 d. 16
Junii.

1641 d. 16 czerwt. Synod dycezyalny w
Lucku

1643 Synod prowincjonalny w Warszawie
 na nim arcybiskup i 11 biskupow

1643 beatyfikowany St. Jozefat Kuncewicz
 od Urbana VIII.

1870
The year of the
...

...

...

(Acta et decreta Synodi provincialis Lanciciensis

A. 1547 d. 15 Septemb. celebratae.) Mjr. Bibl. Univ.

Cracov. in 4to Nr. 878 pag 1-31. (współczesny) (cf. Fabisz: wiadomości o Synodach. Włd. 12e pag. 164)

1. Processus ad Synodum provincialem Piotrkoviae celebrandam. Nicolaus (Dzierżgonowski) Archiep. Gnesn. Samue-
li episcopo Crac. Praelatis, Canonis et Capitulo Cracov. (druk w Epistolarum A. Zebrydowski p. 443.)

Dat. ex Unieciow d. 20 Junii 1547. - List pasterski
wołujący Synod prowincjalny do Piotrkowa na dzień
15 Septembr. (ser. 5ª post. §. Exaltat. S. Crucis) 1547 w Kosci-
le parafialnym odbyć się mający. (który jak widać dotychczas
nie odbył się)

2. Articuli in Synodo provinciali Piotrkoviensi tractandi. (druk tamże
pag. 445.)
(Spis przedmiotów nad którymi Synod obradować będzie. Pro-
gram rozestany przez arcybiskupa)

a) Ponieważ się luteranizm zbyt rozszerzył w Polsce przez
czytanie ksiąg heretyckich przez osoby świeckie, należy więc
wziąć pod obradę, jakim sposobem możnaby osoby odtrychnię-
te od prawdziwej wiary, przyprowadzić na powrót na drogę
prawdy, i czy obojętność lub niedbalstwo pastarów w tej mierze
ma być skarcone.

b) Obradować nad tem aby Archidiaconi pilnie odbywali wi-
zyty mające na celu poprawę religijności i dobrych obywa-
zów, oraz aby biskupi wizyt dycezalnych nie zaniedbywali.

Hay ma się odbyć stosownie do prawa pospolitego wizyta
prowincjonalna lub nie, przez przeszłych arcybiskupów
zaniedbana.

c) Ponieważ wiele czasu upłynęło od ostatniego Synodu za zmar-
tego arcybiskupa i zmarłych biskupów jeszcze - przesi i exekucya
tychże ostatnich Synodów nierozpita. Kapituły mają więc
biskupom przedłożyć co jest możliwe do exekucyi a co nie,
aby to na Synodzie traktowano.

e) Mora być traktowana de correctionibus et reformationibus religionis et morum.

f) Określić których z uzonych przy delegatach postać należy na Synod.

g) Biskupi mają się osobiscie na Synod stawić a w razie niemożliwości wysłać postów i dochodna kosztów takowych opatrzyć.

h) Mora być na Synodzie urzędowo o ile Stan duchowny przyczynić się ma do kosztów wojny, którą Król z Furkami prowadzić zamierza.

i) Mora być traktowana jakby zapobiegając niecierpieniu osób duchownych przez świeckich.

k) Biskup chełmiński ma być pod karą 3000 dukatów wzywany, do uczestniczenia w Synodzie.

3) Ad articulos per... Archiepiscopum Gnesn... ad Synodum provinciae suae Piotrcoviae proxime indictam propositos nomine Capituli eul. cath. Crac... respondendum
(odpowiedź na powyższe punkta)

4) Constitutiones Synodi dioeceseanae Cracoviensis Visliciae a. 1547 in Septembri ~~1547~~ ¹⁵⁴⁸ habita. p. 13-17
(Prezydował na tym synodzie Piotr Myszkowski, kustosz kielecki, kanonik i wikariusz gener. Crac. in spiritualibus obradowano nad tem, co delegaci na Synod prowincjonalny wysłać się mający, na powyższe punkta i artykuły (pod 2) odpowiadać mają. - niebył to właściwie Synod tylko Zgromadzenie Diecy.

(druk tamże p. 446)

5) Decreta Synodi provincialis Lancicensis Anno 1547, die 15 Septembris (p. 20-31)

Ponieważ Nikołaj Dzierżowski arcybisk. gniezn. dla choroby nie mógł być na Synodzie prowinc. więc prezydował na tym samym Samuel (Draiejowski) bisk. Krak. Uchwalono:

Kapituły mają napomnieć swych biskupów, aby uważali nad exekucją dawnych uchwał synodalnych, pod karą 100 grzywien na biskupa opieszatego w tej mierze, którego ma donieść Kanclerz arcybiskupowi.

Biskupi mają zaniechać życia i obyczajów świeckich pod
karą 100 grzywien.

Biskupi mają na kaznodziejów obiecać mejów uczonych *)
i bogobojnych, na probostwa mają tylko ukwalifikowanych po
examinie przypuszczać pod karą 100 grzyw.

Przeorowie i gwardyanie klasztorów mają kaznodziejów
z zakonu przedstawić biskupowi.

Biskup wileński pod karą 1000 grzywien na fabrykę kościoła
metropolitalnego gnieźnieńskiego, ma się starać aby w Wilnie
wydalony był z dworu króla młodszego Laurentius Discordia
skazany sądownie o heretyctwo, które z ambon w Wilnie rozsi-
wa, i ma go z diecezji wileńskiej wywotać.

Ma być przestrzegano, aby duchowne osoby podczas nast-
nie wznowiali dysput i sprzeczek religijnych.

W sprawach granicznych o dobra zakazuje się duchownym udawać
się do sądów świeckich pod karą 100 grzywien na fabrykę kościoła
diecezjalnego, gdyż te sprawy należą przed sądy biskupie.

Wyroki i pisma wyjedrane w Rzymie oszto króć podoty. *)
nie niewolno bez rewizji biskupa publikować i exekwować;
należy też upraszać króla aby wyjednat w Rzymie by podobne
pisma bez rewizji biskupa diecezjalnego były nieważne.

Osoby żądające wyświęcenia kapłan'skiego mają być wprzód *)
examinowane przez komisję złożoną z Archidiacona, Officiara,
Penitencjarsza katedralnego, Magistra szkoły i jednego Wikarja.
przyczem ma być rozstraszony żywot dotąd spędzony, obyczaje, nauka,
wiek i nieposzlakowane urodzenie. Któryby się kształcił w miejscach
heretyckich, nie ma być przypuszczony do examina, bez którego nikt
nie może być wyświęconym.

Biskup wotawski ma Janowi Kustaszowi Wolbroskiemu //
powrócić zabrane role i kmicie które przynależą do kościoła
parafialnego w Lassnowie według erekcji kościoła.

Arzbiskupi i biskupi mają od starostów swych zamków
zażądać stozienia przysięgi, która mają przedłożyć Kapitułom.

Ponieważ Tidemann (Gise) biskup chełmiński nie stawit się
na synodzie tym, tylko przysłał postoi z protestacją i należą do

jurysdykcji arcybiskupa rzymskiego, bez osobnego zezwolenia
z Rzymu niemożę się przystąpić do prowincyi Gnieźnieńskiej:
przeło ma się arcybiskup gnieźnieński starać u Króla aby
tenie wyjechał w Rzymie przystąpienie biskupstwa chełmińskiego
do prowincyi gnieźnieńskiej.

Skoro wyznaczone będzie miejsce Concilium powszechnego, mia-
nowicie w Trydenie jako miejsca bezpiecznym od napadci herety-
ków, Synod wysle do takowego swych postow.

Celebrata fuit haec sancta Synodus provincialis a. 1547 in
castro Exaltationis S. Crucis (feria 5^a) in elesia parochiali Lan-
ciensi, praesidente Samuele episcopo Cracov. et Regni Polon. Can-
cellario; aforidentibus Andrea Wladislaviensi, Benedicto Lofna-
niensi, Andrea Plocensi, Joanne Chelmenfi episcopis; M^{ro} Andrea
Dubelski canon. Leopoliens., M^{ro} Stanislas Naranski canon. Vlnen.,
Casparo a Zator canon. medniczens., Alberto a Dylzno D^{re} Decretor.
canon. premisl., Michaele Zakrzewski canon. luceor. nuntius Archiepis-
copi Leopoliens., Episcoporum Vlnen. Medniczens. Premislens. et Luceo-
rien. - nec non Daniele Doniatowski custode, D^{re} Mathia Lanyzki
canonico Gnesnensibus, Joanne Przeramski praeposito, Philippo
Radziewski cantore Cracoviensibus, Mathia Wargawski, Jacobo
Lacinski canonico Wladislaviens., D^{re} Paulo Glogowski Archidia-
cono, Stanislas Obiezierski canonico Lofnaniens., D^{re} Bartholomeo
Bromirski archidiacono, M^{ro} Stanislas Zaleski canonico Plocen.
eulifianum praeditanum et Capitulorum nuntius, rev. Stanislas
Przemyslen., Andrea Spoth episcopo laodiiciens., Clarae tumbae
et Wachoczens., Joanne Leuitis Czerneniens., Alberto Andze-
iowien. Joanne Suleciowien. Joanne Wzgrnowiczen. Mathia Vitthovien.
et Jodoco Pelplinen. Abbatibus et alijs Praelatis. Caeteri hujus pro-
vinciae episcopi Henricus Wratislaviens., Leonardus Cameraczen.
et Joannes Kiovien et eorum Capitula ac reliqui Abbates cum
mandatis miserunt et absentiam ex legitimis causis impetraerunt,
et omnia se accepturos promiserunt.

(Acta et decreta Synodi provincialis Piotrcoviae d. 14-16 Junii ~~1551~~ 1551 celebratae.)

Mss. Bibl. Univ. Crac. in 4to N^{ro} 878 pag. 33-80 et 89-120.

(cf. Fabisz: Wiadomości o Synodach. Wyd. 2^e pag. 165.)

1. (Articuli in Synodo provinciali tractandi.) | Spis przed: (druk w Żelazdow.
miotów nad kteremi Synod obradować będzie. Program ro: Ki. B. litterae
zestany przez arcybiskupa. | pag. 33-40. pag. 471

a) Ponieważ niektórzy postowie ziemscy, a nawet wiekroza cesi takowych od Króla i Senatu domagają się de abrogandis vetustis in religione constitutionibus et novis introducendis, wypada zaradzić się quo pacto hi novatores a tanta licentia sint refrenandi.

b) Ut ante Synodum per quemlibet Ordinarium fiat diligens inquisitio de saecularibus et spiritualibus haeresi notatas - Synod zaś ma radzić jak zapobiegnać szerzeniu się takich i jak ich poskromić.

c) Ponieważ na Sejmie chęć szlachty uszytnić wniossek względem ukhylenia dziesięcin i zwożenia takowych, wypada aby na Synod z pojedynczych Kościołów dostarczono przywiłezje nadani pierwotnych dziesięcin - a to dle obrony.

d) Ponieważ sami duchowni dali powód do takowych rozpuści wypada dotrzyżić starania aby obyczaje duchownych popra: wione zostały.

e) Ponieważ mało osób poświęca się stanowi duchowemu wypada obrmyśleć jak temu zaradzić.

f) Jak zaradzić aby się nie mnożyli tak naptownie heretycy i jak zapobiegnać zqudnej zarazie krąg ich w języku polskim drukowanych, które rozsiewają.

g) Na przeszłym sejmie niektórzy postowie ziemscy chcieli obalić wolności i prerogatywy stanu duchownego. Opart się

temu Król jednakże i potwierdził wolności Kościoła ka-
tolickiego; wypada więc Królowi za to podziękować i jak
to skuteczniej?

h) I powody obawy wojny z Tatarami lub Turkami
wypada dla Króla ustanowić jakąś kontrybucyję, oraz
uzysnać na Synodzie sprawiedliwą retaxacyę niektórych
beneficyjów.

i) Dubo biskup chełmiński nie został jeszcze do prowinc-
yi naszej wcielony, wezwaliśmy go jednak za pośrednictwem
Króla, aby na Synod został swego posta.

k) Wypada obmyślić sposób exekucyi Ustaw synodalnych

l) Reszta przedłożona będzie wraz z wnioskami na Synodzie.

(druk tamże p. 470) 2) *Litterae Capituli Cathedralis Cracoviensis (Cracoviae d.
16 Maji 1551 quibus ad Synodum provinciale Pietroviense
in proximo celebrandam per Nicolaum Gnesnensem archiepis-
copum, nuntii ex Capitulo Cracoviensi Bartholomaeus Ganth-
kowski Archidiaconus et Albertus Kijewski Canon. Crac. designantur.*
pag. 41-42.

(druk tamże p. 499) 3) *Responsiones singulorum Episcoporum ad articulos
circa confessionem fidei sub iuramento factae ad tollendam
pravam hominum de se suspicionem in Congregatione Synodi
provincialis Pietroviensis d. 14 Junii habita. Conscriptae
per Joannem Ostrowski publicum Synodi scribam coram Archi-
episcopo Gnesn. episcopis Cracov. et Vermien.) pag. 89-120.*

Teżnania pojedynczych biskupów na pytania w przedmowie
wyznania wiary, jako to: (S biskupów w byli na Synodzie przy Hofifla)

a) Nicolai archiepiscopi gnesn. Legati nati et Trimatis.

b) Andreae episcopi cracov. (obiecał księgi luterskie które posiada
palić.)

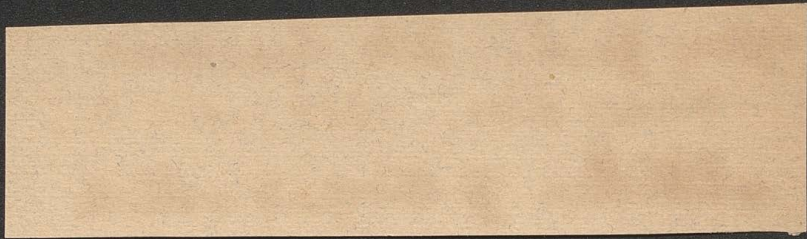
c) Joannis episcopi vladyslav. (wyznał że ma księgi luterskie i ta-
kowie za pozwoleniem papieskiem wydał - lecz obiecał tego zaniechać
również i wydać z dworu swego Simonem sacerdotem de Mieliszka
pronuntiatum haereticum per sententiam administratoris Cracov.)

d) Andreae episcopi plocenfil

e) Leonardi episcopi ameneccensis (obiecał że nie będzie wydał księzek
luterskich które ma)

Sylvius Jacobus: Acta Synodorum 52
mirroris Polon. 1550-1561. Wier.

in bibliotece J. Biergiela w Struku

(Acta Synodi provincialis Piotrkoviae prod.
6 Novembris 1554 indictae et in mensem Junium
1555 prorogatae.) Ms. Bibl. Univ. Crae. in
4° № 878 pag. 81-87. et 121-130.

1. Processus alter secretior Archiepiscopi Gnesnensis
ad episcopos et capitula scriptus in Arce Unieio-
viensi d. 16 Julii 1554. p. 84-87. (List okolny Bratpis-
Kupa gniezneni, w którym pisze iż poprzednio wydał
Procesz zwolający na Synod¹⁵⁵⁴ prowincjonalny pro-
-feria 3ª ante s. J. Martini Piotrkoviae celebrandum,
teraz jednakże sekretnie niektóre powody tegoż Synodu
wytuszca. Ponieważ do tak groźnych rozmiarów rozrosły
się u nas sekty heretyków, mianowicie: Anabaptystów,
Miklęfistów, Kalwinistów, Orzandrystów i. t. p. iż już nie-
tylko swych pseudo-kaznodziei, ale nawet swoich pseudo-
biskupów mają: ustawialiśmy się kilkakrotnie do Króla
aby tę truciznę luterską poskromił. Lecz Król oziębły
na to nic nie uczynił. Wypada nam więc na Synodzie ob-
myśleć środki zaradcze w tej mierze. Zycyli sobie nie-
którzy biskupi, aby dla większej powagi zjechał na ten
Synod legat papieski: przernaromy był w tej mierze
na degata z Tryumu Episcopus Veronensis; lecz dotąd
jeszcze nie wyjechał z Tryumu i wątpić należy aby na
Synod zdążył. Głowne więc przedmioty mające być traktowane
na Synodzie prowincjonalnym: „ut reformatur vita et
„mores cleri tam in capite quam in membris et ut pestes hae-
„reticae extirpentur.“)

2) Literae Andreae episcopi Cracoviensis ad Clerum
suae dioecesis, scriptae in Slawkow d. 6 Septembris
1554. pag 81-83. (Poniewaz Mikotaj Dziezgowski arcyb.
gnezyn. zapowiedzial Synod prowincjonalny w Lodzi
Kowie fer. 3^a ante f. S. Martini ¹⁵⁵⁴ - poniewaz Synod
prowincjonalny powinien byc poprzedzony przez Synod
diocezjalny: - przeto zapowiadamy Synod dycezjalny
w Krakowie in euklesia Collegiata S. Michaelis in Urbe
Crac. pridie S. Galli Confessoris. 1554.

3)

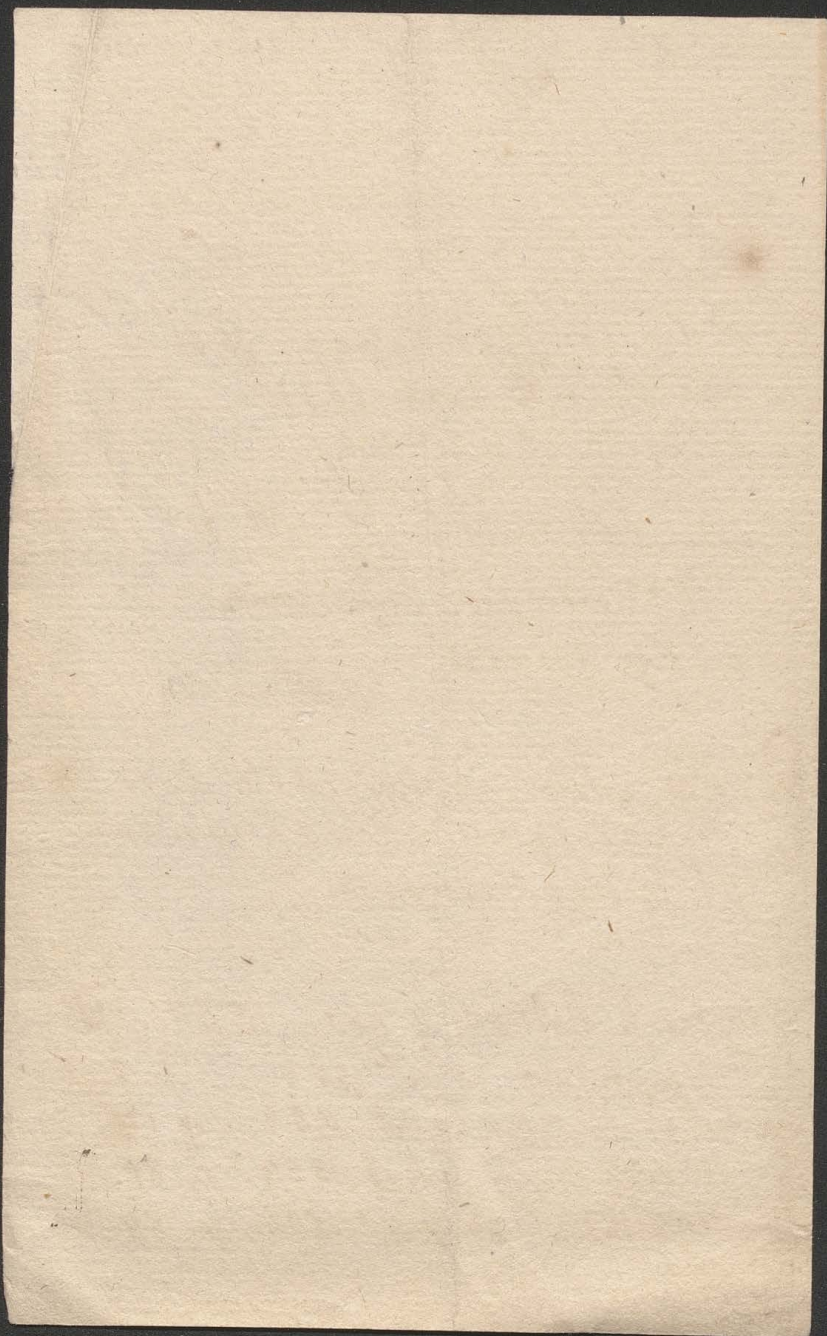
Fontille Edmond.
(opus M. E. Mainard)

Synodus prov. Piotrko¹⁴ves 1551
celebrata d. 16 Junii 1551.
p. 33-80. et p. 89-120.

Synodus Piotrko²²⁶vis (per. 3^a ante f. J. Martin
d. 6 novemb.
226 Octob.)
1554 prorogata in mensem Junium
p. 87-87. 121-130

~~Synodus provin. Lpovicii 1556 d. 11
Septemb. presid Aloisio Liponens
et Nicolao Dziugowski
p. 131~~

Transposit. Piotrco⁷v. 7 nov. 1554 p. 123
Articuli capit. Crac 26 Oct 1554 p. 122
≡ Clemens nuntius Crac. 26 Oct. 1554. p. 120
≡ Andreas episc Crac. 6 Sept. 1554. p. 81
≡ ~~Procep¹⁶ Archiep. 16 Julii 1554 p. 84~~

(Acta Synodi provincialis Lovicci celebrata A. 1556 die
 11 Septembris, Praesidentibus Aloisio dipomano Epis:
 copo Veronensi Nuntio Apostolico et Nicolao Brings-
 ki Archiepiscopo Gneson.) Msr. Bibl. Univ. Crac. in
 4to fol. 878 pag. 131-146.

zweiema tu iadnych Uchwat = tylko Formula christianae
 et catholicae fidei tradita in Synodo, quae omnibus
 ecclesiis provinciae inviolabiliter servanda Synodus
 mandavit. (Praesentat. d. 1 Octobris 1556 in Capitulo Cracov.) jest to
 Wyznanié wiary w 37 artykułach, które podpisałi biskupi
 przytomni na synodzie jako to:

A. dipomanus Episcopus Veronensis Nuntius Apostolicus.

Nicolaus Archiep. Gneson.

Joannes Vladislavien. et Pomeraniae Episcopus

Andreas Episc. Plocen.

Stanislaus Ep. Varmien.

Joannes Ep. Przemisl.

Jacobus Ep. Chelmen.

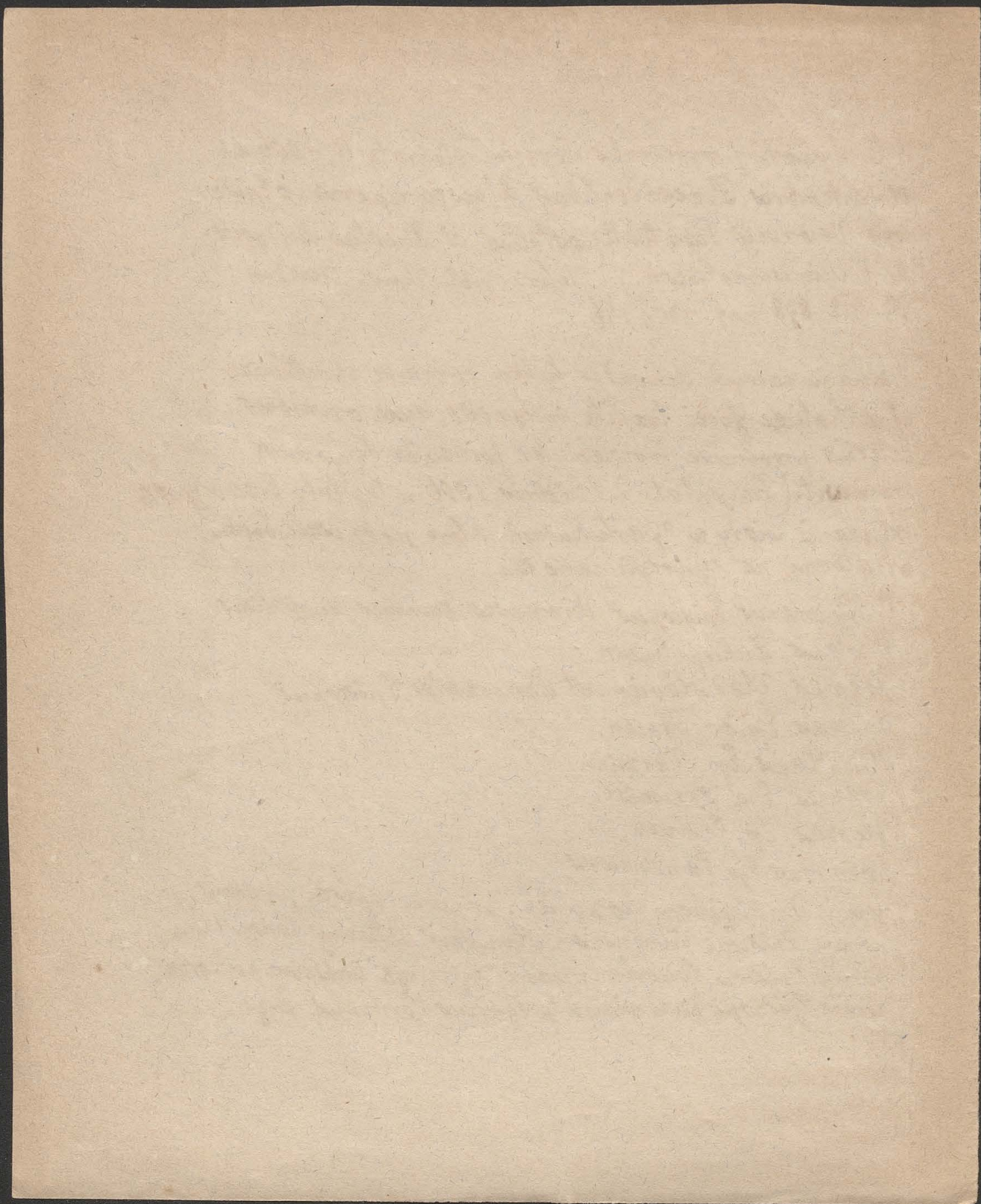
Leonardus Ep. Cameneensis

nomine Archiepiscopi Leopoliensis: Joannes episc. premiss.

nomine Episcopi Vitrnensis: Stanislaus lituanus Canon. Vitrn.

nomine Episcopi Luceorien.: Joannes Arceziecki Archiepisc. Luceorien.

nomine Episcopi Brednicen.: Gregorius Corvinus Logn.

Acta et Decreta seu Constitutiones Synodi provincialis Piotroviensis. A. D. 1557 die 17 m. Maii tempore felicis regiminis Rmi in Christo patris et d. d. Nicolai Dziergowski Sanctae Ecles. Metrop. Gnesnen. Archiepiscopi, Legati nati et Primatis celebratae. (Mysl. in fol., kart 10)

Synod prowincjonalny odbył się w Piotrkowie ^{w Kosiele parafial.} (1557 d. 17 Maja, pod prezydencją Mikotaja Dziergowskiego arcybisk. gniezn., byli przytomni: Andrzej Zebzydowski bisk. krak., Jakób Uchaniski bisk. chełmsk. oraz delegaci nieobecnych: Jan Philippiades Leopoltanus kanonik i officyant lwowsk. (który zastępował Felixa Ligęzę arcyb. lwow. i Leonarda Stoncewskiego biskupa kamienieck.), Adam Montanus kanonik wrocławsk. (plenipotent Baltazara a Promnitz baronisa Pleonensis supremi per Ultramque Aesiam Capitanei biskupa wrocław.), Andrzej Odlinowski kanonik wrocławsk. (plenipotent Jana biskupa wrocławsk.), Paweł Sarbinus S. Theol. Prof. kanonik poznań. (plenipotent Andrzeja Czarnkowskiego bisk. poznań.), Paweł z Magdolina U. Jur. Dr. Opat, kanonik i officyant ptocki (plenipotent Andrzeja (Noskowskiego) bisk. ptock.), Stanisław Praskucki Art. Magist. kanonik wileńsk. (plenipotent Waleriana biskupa wileńsk. i Jana z Domaniowa biskupa miednick. i Mikotaja Łaca biskupa elekta kijowsk.), Jan Dyelicki kanonik przemysk. (plenipotent Jana Dziaduskiego bisk. przemysk.) — oraz z kapitul: Gabriel z Łowicza S. Theol. Prof. i Franciszek Krasinski J. U. Dr. kanonik gnieźniński; Albert Kijowski i Andrzej Spolth opat węgierski i

i mogiłki kanonicy krak.; Jakób Paczinski Dziekan i Ma-
ciej Wargawski kanonicy w Tostaw.; Stanisław Objesierski i
Bartłomiej Siekierzyński kanonicy poznan.; Wojciech Staro-
zrebski Archidyakon dobrzyń. i Marcin Goslicki J. U. D. Kano-
nicy płoccy; Stanisław Starzechowski kanon. łódzki; Jan
Przełiczny kanon. przemysł.; Stanisław Bartkuski kanon. wilneń;
oraz Opaci: Stanisław Falski witoński, Jakób Komornicki po-
krzywnicki, Adam Koronowski, Dzierżanowski węgrowski.
Synod rozporządził się karaniem mianem przez Gabryela z Łowicza
Kanonika gniezn.

= Dla intensywnego usmierzania herezgi mają się odbywać po Kos-
ciółkach supplikacye do Ducha sw.

= Dla biskupów którzyby zaniechali przybyć na Synod uchwa-
la się kara 200 grzywnien

= Synod potwierdza Ustawy syndelne prowinc. z r. 1551 w których
zakazano Confessionem fidei, Ustawy in Coegregatione Piotrowiensis
z r. 1554 d. 7 Novembris; Ustawy Synodu w Łowiczu z r. 1556 pod
prezydencyą Alojzego dippomana biskupa weroneń. Legata. Poleca
się arcybiskupowi gniezn. aby Uchwały Synodów dawnych i nowszych
utorzone w jedną Księgę według tytułów przez Stanisława Dąbrows-
kiego kanonika kuszelowsk. Kamlerza gniezn. i Franciszka Krasin-
skiego archidyakona kalisk. Kanon. gniezn., Karat wydrukować.

= Czując nad tem należy, aby kaznodzieje w kazania rzeczy niepo-
trebnych nie mieszcali, dla tego ma się postarać arcybiskupa, aby
utorzony został przez kilku Doktorów katolickich Zbiór Karan
(Homiliarium) czyli Postylla ^{sta} Kowa wraz z Katechizmem
wydrukowaną została, wraz z objaśnieniem obrzędów kościelnych.

= Kapłani mają dolożyć starania względem reformy obyczajów
swoich. ~~Oni~~ Białezy się starać u Króla, aby szkoły prywatne
w Kozminie i Linczowie były zamknięte, aby w innych szkołach
publicznych z Księgą hereetyckich nie uczono. Uniwersytet Krakowski
ma być zreformowany.

= Biskupi mają w swych dobrach wszystkich gościnnie, witać
Kanoników przyjmować.

= Zakazuje się duchownym, aby nie przeszkadzali poddanym swym
robić testamenta bez ich wiedzy, w czym ma być wolność ustanowiona.

= Duchowni pod kara 20 grzywien, nie mają bronić świeckim osobom z pastwiok pustych użytkowania.

= Z powodu skarg wytoczonych na Bpataw Bledzewskego, wągrowieckiego, Gdzkiego i na zakonnice klasztoru S. Jędrzeja w Krakowie, ^{należąco} aby nie zbywali dobr klasztornych, lecz mają już porbyte i wypuszczone, w ciągu roku odzyskać pod kara złozenia z przełożenstwa.

= Tak duchowni jak i świeccy mają swym proboszczom oddawać dziesięciny, meszne, maldraty, kolendy i. t. p. należności. Biskupa kujawskiego wypada naganic, iż przesłaje z kasnodziejami heretykami, iż trzyma stugi, nauzczyli podejrzanych o heretyka, iż Gdanskim pozwolit mieć predykantow luterskich.

= Biskupa ptockiego nalezy wezwac, aby dziesięciny ze wsi Budzioka oddawał Kapitulie Poznańskiej się należące.

= Tegoż biskupa ptockiego upomnie, aby Kanoniz doktorałną przy Katedrze ptockiej po śmierci Wyrzykowskiego w Kujawę obsadził.

= Zakazuje się heretyków i exkommunikowanych chować w kościołach katolickich.

= Zabrania się, aby duchowne osoby nie składaly przysięgi osobom świeckim.

= Z dawnych Statutow przypominano duchowienstwu (biskupom: ^{mianowicie}) aby byli przykladnie i unikali heretyków;

papierza nalezy prosic, aby Concilium oecumenicum dalej prowadzil;

biskupi powinni w dworach swych dawac przytulenie biednym koziom;

biskupi maja starostow upomniec, aby czynili exekucyje;

urzednicy biskupstwa maja bronie koziy;

biskupi powinni zasiadac w sadach królewskich dla uniknienia kwapdy;

biskupi maja się starać aby na sejmikach obierano sprawiedliwych;

biskupi maja wizytowac kollegiaty i nad nimi czuowac;

jeden z biskupow ma razosze na dworze króla bawic;

dobra kapitulne powinny być przynajmniej co 3 lata wizytowane;

biskupi powinni miec staranie o szpitalach.

(Ustawy tego Synodu prowincjonalnego, podobno są drukowane w zbiorze x. Karakowskiego biskupa kujawskiego. t. 1. 1579 wydanym.)

(liber Archivi Capituli Cracov. in fol. nr 23.)

Synodi provincial.

1557 Petricovia - Na tym Synodzie radził
bisk. Krak. aby eucharystią dawano
pod oboma postaciami na co i drudzy
biskupi się zgodzili tylko arcyb.
gniezn. i poseł biskupa wrocławsk.
przeciw temu obstawali.

1561 Varsovia

1564 d. 13 Decembr. Petricovia zapowie-
dzą Synod przez arcyb. Jakoba
Uhańskięgo (niewiedzieć czy się odbył)

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header.

First main block of handwritten text, consisting of several lines of cursive script.

Second block of handwritten text, appearing as a separate line or short paragraph.

Third main block of handwritten text, continuing the cursive script.

Constitutiones synodi provincialis celebratae

Leopoli 8 Novembris 1564 ~~celebratae~~
 a Paulo Jaro de Serekażowie archiep. leopol. praesente
 Joanne Francisco Commendano episcopo ratiensensi

Sedis Apost. Legato, Alberto Starozrebski episcopo
 chelmenfi, Alberto (de Dilzno) J. U. D. Leopoliensi et
 premiffiensi canonico nuntio absentis Valentini
 Herboth episcopi premiffiens. Simone Borszinski
 (Borzymiski) J. Th. licentiato decano camerenensfi
 nuntio Dionisii Leugniowski episcopi camerenensfif
 (Luceoriensif episcopus non comparuit)

(Lętowski Wp. 140
 źródego mylnie
 Janem Starozrebskim)

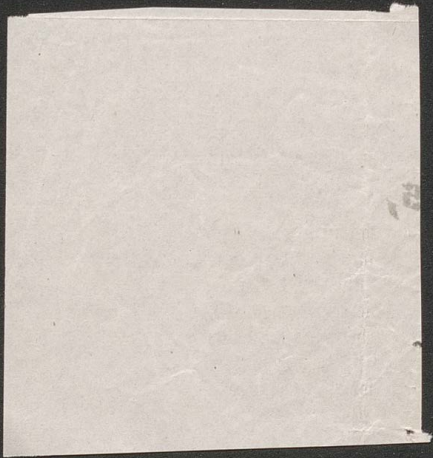
Na tym Synodzie który się odbył w Kofiele Katedralnym
 lwowskiim przyjęto Ustawy soboru trydenckiego
 tylko ~~co do~~ względem zmienienia uchwały de plurali-
 tate beneficiorum i względem Seminarioru postanowiono
 udać się do Rzymu. — Uchwalono aby przechodzących na
 wiarę katolicką Rusinów schizmatyków nie krzcić, je-
 zeli są krzyżeni raz już — aby osoby duchowne nie fry-
 maryły beneficjami kofieleńskimi — uchwalono proci
 Jakuba Uhanfskiego prymasa arcybiskupa gnieźn.
 aby zapowiedziany na d. 14 Grudnia 1564 w Piotrkowie
 synod prowincyalny odroczyt dla morowej zarazy — aby
 szkodliwie duchowni w sprawach rozwodowych byli ostrożni —
 aby nie używano Książ heretyckich — uchwalono zaprowadzić
 cenzurę obrazów jurystycznych — aby Książa miewali kazania — aby
 zachowali czystość w Kofiele — aby Chryścianie z żydami nie
 mieszkałi. — Datum Leopoli d. 8 Novembris 1564.

(Ob. Akta synodu prowincjonalnego lwowskiego
w roku 1564 odbytego, z aktów Konfysystorza
metropolitalnego lwowskiego wypisat i wydał
x. Seweryn Morawski kancierz tegoż Konfysystorza
Lwow 1860 w druk. zakładu nar. im. G. J. S. (S. K. S.)
na kładem W. Manieckiego. 8. str. 34.)
(po łacinie, z przedmową polską)

Pierwszy synod prowincjonalny na Rusi odbył się r.
1532 za arcybisk. Bernardyna Wilczyka (ob. Zubrzycki
Kronika Lwowa str. 154 - może dycezyalny?) - drugi synod
d. 8 listopada 1564. - Synody zaś dycezyalne odbyły
się: 1564 w węgelnii za arcyb. Pawła Parta - i r.
1593 (drukowany)

60
Motaufki L. K. Pektai
Synodu prowincyjalnego
lwowskiego nr 1564

5, odbytego. Zaktow. Kon
systora metropolitane
go lwowsk wypisat
wzdat. Lwow manusk.
1859. 8^v ff. 34

1577 prov. gnesn.

Acta et constitutiones synodi provincialis
gnesnensis provinciae A. D. 1577 die
19 mensis Maii habitae et celebratae.
Cracoviae 1578. 4to kart 24.

Synod zawiast sie d. 19 maja 1577 w Koscielu Jar-
nym w Piotrkowie, uchwaly jego potwierdzil
Gregorz XIII w Rzymie d. 29 Grud. 1578, do czego
byl wystany z synodu do Rzymu Jakob Przes-
nicki Kanon. poznan.

Zasiadali na synodzie Vincentius Laureus episc.
Montis regalis nuntius papieski, Jakob Uchancki
arcyb. gniezn. Piotr Myszkowski bisk. ptack. nomi-
nat Krak. Stan. Karnkowski bisk. kujaw. Lukasz
Kofielecki bisk. poznan. Marcin Biatobrzefski
nominat kamieniec. oraz delegaci bisk. wilensk. Tuck.
Przyjeto uchwaly Soboru trydenck.

Polepiono Konfederacyja na Konwokacyj warszaw.
w bezkrolewii po Zygm. Aug. ustanowiona (w ktorej
dopoolono bylo kazdemu wyznaczenie ^{wiary} bez
pnezykody.

Podano Hunyuszowi niektore punkta z uchwat
Soboru trydenck. wymagajace dla Polki zmiany
Uchwolono przejsc dawne statuta synodalne i w
jeden tom zbraci, oddajac przez s. p. Stanistawa
Dambrowskiego i Franciszka Krasinskiego Kanon.
Gies. Dron Prawa podlug uchwaly pnezytego synodu
provinc. piotrkow. zbrane do czego delegowano
Stan. Krasinskiego archidiak. i Marcina Zedbin'skiego
cholestykan Krak.

Co 3 lata ma być odbywany synod prowincjonalny
po S. Bartłomieju, a synody dycezyjne co roku.

Co do karności obostrzono przepisy: pijacy mają
być suspendowani ab officio, toż samo ci co by nie nosili
szat królewskich i tonsury.

Aby duchowni nie molestowali swoich poddanych, aby
bronili praw duchownych, aby bywali na sejmach i
sejmikach.

Uchwalono prosić króla aby w Krakowskiego biskupstwa
pomezajskiego przystąpił do dycezyi chełmińskiej.
Dobra klasztorne oderwane mają być na nowo przy-
wrócone; zakonnicy watekający się mają być imani.

Dzieśisiny mają być pobierane.

Co do jedności obrzędów przyjęto za zasadę
świętego wydanej Agendy przez biskupa kujawskiego.

Śmierzalność i borewiarze mają być według uchwał
Koncylium trydenckiego zredagowane.

Zakazuje się uczniom ~~nie~~ czytać Księgi heretycz-
kiej; Księgarze i drukarze mają podlegać cenzurze
duchownej.

Co roku na początku ma być w Kościele Bulla
Coenae domini czytana i w post i adwent na kaza-
niu objaśniana.

Światzeństwa duchownych są nieważne i podlegają
klątwe (cap. 33)

Przy katedrach mają być seminaria, a przy kolle-
giatach i parafiach szkoły dawne.

Do uniwersytetu Krakowa reformy deleguje synod
4 rewizorów i uchwała pomiędzy biskupami co roczny
podatek na zapomóg profesorów uniwersytetu.

1577 provinc. (quæstion)

62

Acta et constitutiones synodi provincialis quæstionensis
provinciæ d. D. 1577 d. 19 maji habitæ et cele-
bratæ. Cracoviæ 1578. 4° k. 24.

Synod rozporzedy d. 19 maji 1577 in eadefia paro-
chiali petricovienfi præfidentibus Vincentio Lau-
reo episcopo Montis regalis Gregorii XIII ad Ste-
phanum regem nuntio Jacobo Ukanpki ankiep.
quæst. Staniff. Karnkowsk. ep. vladiff. Petro myszkowsk.
ep. plocens et nominati cracor. Luca Kofulecki ep.
pofran et martin Briatobnenski abbat. Claræ sum.
bæ nominato ep. camenecens. - Joanne Demetrio
Solikowsk. scholastico, Valentino Urzedow archidia-
cono præemphienfi, Bartholom. Wargocki archi canonico
leopol. . . .

Synod ^{teny} rozporzedy Gregor. XIII. Romæ d. 29 Decemb. 1577
Stanowi on nihto kŕiŕge do zaonieszyk.

Przymija ſię dekreta konylium trydenckiego i pro-
ri ſię nunnayſza aby wyjednatu napieja zmiang ni-
ktorych oddziałow dla Polŕki.

na kazije ſię Staniflawowi Krafinſkiemu archidiaconowi
krak. i marcinowi Dzbinſkiemu z Ruſcia ~~Kraso~~ scholas-
tykowi Krak. aby Dm Prawa aby pmejneli Statuta
et constitutiones provinciales z polecenia synodu provin-
cyalnego krotkowskiego pny Staniff. Dytrowskiego i Stan-
cifŕka Krafinſkiego kanonikow quæstionen. Dm prawa
in unum corpus redactæ; i przyſttemu ſynodowi do apo-
staty pneto zŕe.

Na karuże się aby w Łolsee dla ubtagania uspokojenia w
kofucie odbywano co poniedziątek frody: piątek suplika-
cye z litaniami i procesjami.

Zaleca się ustawia Konylium trydenckiego aby co 3 lata od-
bywano synody prowincjonalne pod kara kanoniczną i
200 dukatów na arcybiskupa

Poleca się wstrzeżenie upadłej jurysdykcji: sędów duchownych
Arcybiskupi i biskupi pod kara 1000 grzywien mają bywać na sejmikach
walnych: sejmikach ziemskich

Uprząć króla aby wstrzeżenie biskupstwo ^{me} saskie: sambijskie
w Pruszech; a jeżeli było by nie mogło aby części biskupstwa pomor-
zańskiego, która leży w Polsce przyszczono do diecezji chełmiń-
skiej

Opaci mają być mianowani przez obior - prócz więc króla aby
nie dawali przywilejów na opactwa.

Agenda wydane przez biskupa kijawskiego ma być wstrzeżone przysta-
Księgarze kupców mają być rewidowane

Bulla Gregora XIII zwana Coena Domini (bo była pisana w dzień
Wielkiego piątku; d. X Calend. April 1572) rzucająca przepisy
względem exkomunikacyj ma być ludowi czytana; i to ma-
cyona.

Penzja na Akademii Krakow. ustanowiona na synodzie piotr-
kowskim 1542 mają biskupi regularnie płać

Wyjechać posłom do papieża Jakuba Orzeźmińskiego kanonika poznań-
skiego do Stefana króla Jana Dym. Solikowskiego i Hieronima
Poznowojskiego

Papież Marcin V poświęca constituciones synod. provinc. ex anti-
quis in quatuor libros digestas. Dat. Constantiae VIII Idus Janu-
arii, pontificatus anno primo

(Znienikowano 28 kłóg jako dodany piątą w dziele Constituciones synod.
donum. Cracov. 1630. 42 karkasowski wydat 4 piątą kłógi regem 1579)

Constitutiones synodorum metropolitanæ ecclesiæ
 gnesensis provincialium tam vetustorum quam
 recentiorum usque ad annum Domini 1578 studio
 et opera rever. Stanislai Karnkowski episcopi
 vladislavien. collectæ. Cracoviæ Andreas Petricovius
 imprefit A. D. 1579. 4º k. 4. 4. K. lizb 192. niel. k. 8.

ded. Stephano Polon. regi. Stan. Karnkowski
 list papoza d. 8 April. 1578 wktoryn mowi iz pney posta
 z synodu Jakoba Brzeznickiego kanonika poznanfk. otrzy-
 mat akta synodu prowinc. gniezn. z r. 1577. co potwierdza
 karta 164 - 192 Libes Vtus complectens Acta et constitu-
 tiones synodi provincialis gnesensis provincia A. D.
 1577 die 19 mensis maji Petricovia habita et
 celebratae

presidentibus Vincentio Laureo episcopo Montis regalis
 Gregorii XIII ad Stephanum reg. Pol. nuncium et Jacobo
 Uhanfski archiep. gnesn.

druga edyc: Constitutiones synodorum metropolitanæ ecclesiæ gnesen-
 sium provincialium auctoritate synodi provincialis Gembrianæ per
 deputatos recognitæ jussu vero et opera Joannis Wziy Archi-
 episc. gnesn. editæ. Cracoviæ in off. Andr. Petricovii 1630. 4º
 k. 12. ff. 413. k. 12. poprawil Jan Fox archidiał. Krak. Franciszek
 Zajerski kanonik Tucki Marcin Kloczynski pncos Bozego ciata w Krako.
 wie 7.

dalej idęz osobnymi tytułami: *Latin.*

Conālium provinciale quod Bernard. Maiejowski habuit Petri-
coviae a. d. 1607. Cracov. in off. Andr. Petricovii 1630. 40

(Synod bys 8 Octobr. 1607 w Piotrkowie

Synodus provincialis quesonensis provinciae sub Laurentio Gembicki
archiep. queson. Petricovis 1621 d. 26 Aprilis celebrata.
Cracoviae in off. Andr. Petricovii 1624. 40

Synodus provincialis quesonensis provincia sub Joanne Wszyk anhi-
ep. queson. Petricovis 1628 d. 22. Maji celebrata. Cracoviae
in off. Andr. Petricovii 1629. 40
oratio synod. Joannis Fox.

trzecia edycja:

Seite.	No.	Anfangsworte des Titels.	Stk	Syl.
--------	-----	--------------------------	-----	------

verlangt aus Catalog N^o

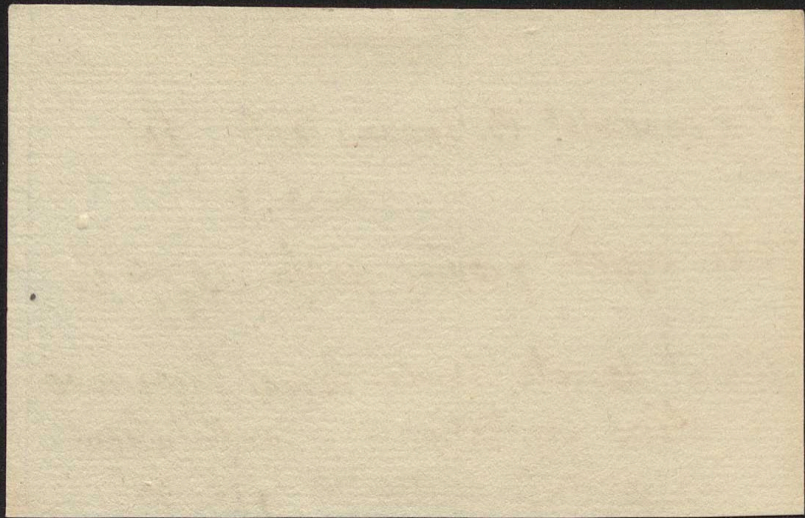
Von J. F. Lippert in Halle

Acta canonizat. B. Joannis Cantu' fol.

X. a. 3.

Acta synodi provinc. gnefn. 1577. 40.

Acta et decreta Univers. Paris. super revo-
catione appellationis a Constitutione
Unigenitus. Cracovia 1740. fol.

Acta et Constitutiones Synodi provinc. gnesn.
a. 1577. Crac. 1578. 4to

Concilium provinc. ^{Setuor.} 1607. Crac 1630. 4to Edig. Constitution
" " 1607 " 1609. 4to

Constitutiones synodorum provinc. 1607, 1621, 1626, ¹⁶³⁴ 1643
Crac. 1761. 4to

" synodorum ~~pro~~ metr. gnesn. usque ad a. 1578.
Crac. 1579. 4to

Constit. dioec. Wladyslaw Carniovi. Colonia 1572. 8to
(prawo)

" in synodo prov. gnesn. Pragae 1590. 4to (2)

" synod. dioec. Crac. 1601. Crac. 1601. 4to

" " " " 1612 Crac. 1612. 4to

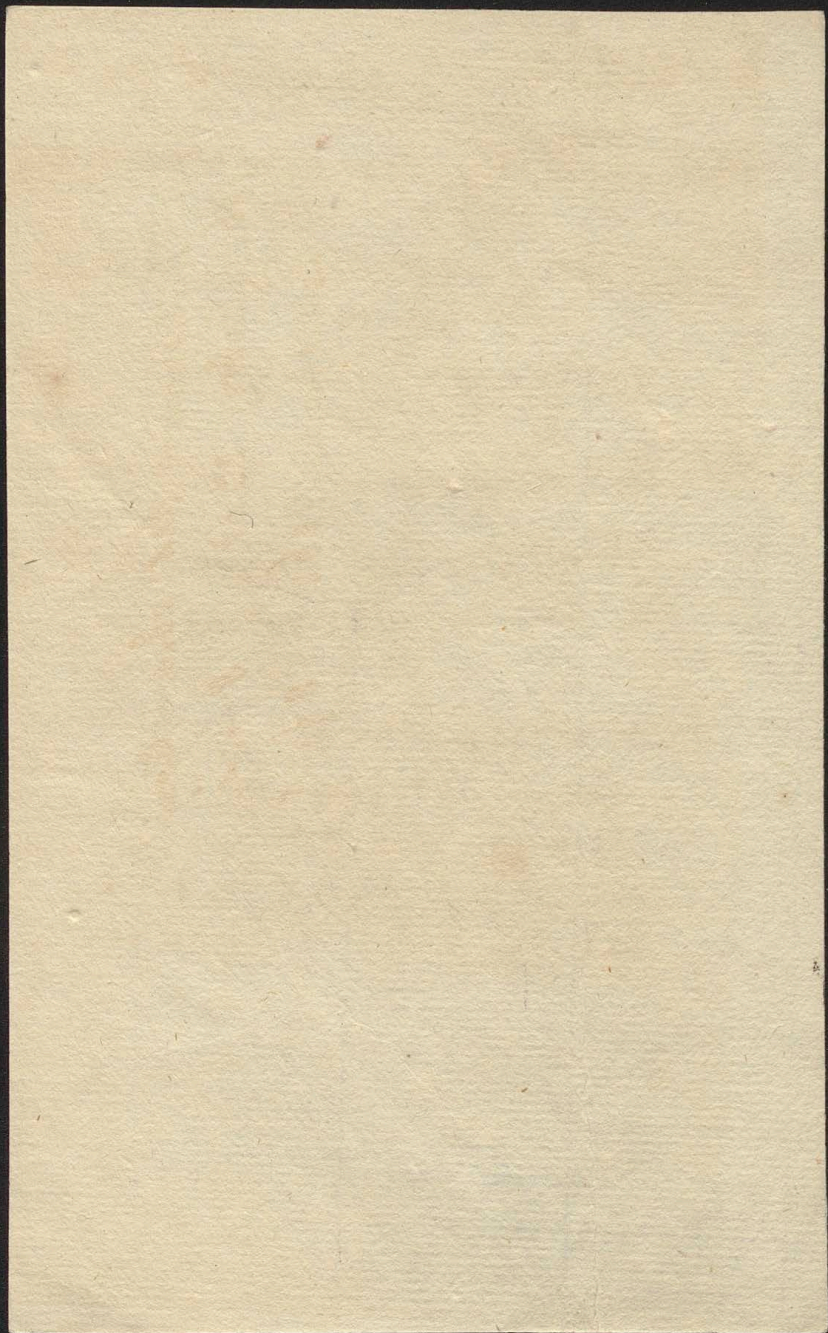
" synod. metr. gnesn. Weryk Crac. 1630. 4to

" " dioec. pofn. 1642. Pofn. 1642. 4to

" " dioec. Crac. 1643. Crac. 1643. fol.

" " archidioec. gnesn. 1720 Vars. 1720. 4to

" " dioec. plosnj. 1733. Vars 1735. 4to

1589 provinc. (petricov.)

Constitutiones et decreta condita in provinciali
synodo gnesnensi quam Stanislaus Karakowski
Archiepiscopus gnesn. Petricoviae habuit
A. 1589 (MDXIC) sexto V. Pont. max. Praegae
typis mandabat Joan. Blhmanus. 1590. 4°

K. 1 ff. 125. g. (rejestr)

Jeftu list Szata V papierza Romae d. 5 martu 1590
do areyb. gniezn. w ktorym donosi iz mi mile byto przy
bycie Wincetego de Seue praepositi lasiensis ^{na potwierdzenie} (wyftanego
z synodu do papierza (ubobytna z dwojser rozpisany)

Synod is zausz d. 2 Octobru 1589 w Liofkowcu (byli na nim Stan.
Karakowski areyb. gniezn. Jery Radziwit Kardyn. bisk. woi.
Jan D. Solikowski areyb. lwow. Hieronim Rodrazewski bisk.
Kujaw. Bernard Maciejowski. b. Tuck. Waworzniec Goflicki
b. chetm. Stanist. Gomolinski nominat kamienicki. - i
Jan Gniński kustosz poznancki za lukasza Kofieleckiego
bisk. pozr. Hieronim Lowodowski kanonik Krak.

Sesio prima d. 2 Octobris ¹⁵⁸⁹ pinymaf rozporaT mowq; Sesio
2^a d. 3 Octobr. Solikowski wyzwa synodo pomoc Rusi ktora
Szatary nifusz; ostatnia 5^a sesio d. 6 Octobr
ma sz predrukowac Zbior Statutow synodalnych i bull pap
piefkih dla Polki.

Maja wiodla dyjecezyj drukowac Breviaria mszaly u
Jana Januszowickiego drukarza Krak.

Konkubinac sz zom offro sz rakazuje //
Potwandenie synodu tego w Rumie d. 6 mana 1590 pres
papaza

Postulata synodu do Papieża postane: Aby wolno by-
to kryminalnie pozycwać rubeżnych napady na
dobra kościelne i heretyków i aby wolno było ery-
biskupowi dać dyspensę jeżeli dwonanie biskupim
napadzie zabija króga. 2. Aby kobiety które frrowa-
dzity abotum nie z kryminalny w Polsce braty abfo-
lucyj 3. Aby wolno było biskupom odprawiać rhye
in altari postali chodby i nie w kościele (da bożnie
dyspencją) 4. Aby brym dat napomnienie opatom
klony fis z pod rotady biskupów chęć wydamai. 5. Aby
papierz rozognat ery na Pausi: Somorzu wolno
dawac flub katolikowi cum haeretica muliere
6. Aby wolno było rozognac niedajacych dziefis cins.
7. Aby tyhio z powodu dzieficiu popadli w exkomu-
nikę wolno było absolowac. 8. Aby papierz obmys-
lit i zaradzit zbytniemu wydawaniu przywilejow
na komendatorstwo klasztorow frieckim osobom.

= Bra synodzie tym miał mowę **Card** Laurentius Ar-
turus Faunteus s. p. przeciw heretykom dowoadzic
in Zygmunt I wydawal oftre ^{dekretu} przywilejow przeciw lutrom.
do Tomnia 1520, do Krakowa 1523, 1534, do Poznania
1550, i do Wilna 1556 historycznie - druga mowę
miał Antonius Arias Soc. jes

Sobor trydencki 1543-1563
przyjęty na synodzie piotr-
kowskim 1577 za Jakuba ⁶⁷
Zubajskiego arcyb. gnieź-
niowski Agendę świeżo wydanej
przez Stanisława Karnkowskiego
bisk. kujawskiego (niekt. nie
widział tej agendy) wzywają

Synod prowinc. piotr-kowski
uchwalał d. 4 Octobr. 1589
aby wydano Księgi liturgiczne
Porewiera, Gradua, Antypho-
neria, Miszalia a przedewszyst-
kiem Agendę której poprawę i redak-
cję iastofowarę do rymonki i
zachowaniem jednak zwyczajów
i pieśni starodawnych w kościele
kolebkim wzywają — powierza
no Hieronimowi Zawodowskiemu

1591 Dłut. Zawodowski wydał
w Krakowie w drukarni Sta-
nisa:

Agendamm libri Praevia
1591 (Jagiell. Teol. 4951) fol.
Ostolen. Praetorij.

Stanisław Karnkowski arcyb. gnieź-
niowski polecił duchowieństwu piotrkiemu
wzywać tej tylko agendy a inne
zanymir

Lovicii d. 1 Marca 1598

2^a ed. 1596 tamże fol. Ofsol

3^a ed. 1605-1617. fol. Warszawa
Wzrost skrócony tej Agendy

Agenda parva. Vilnae 1616
8°. Ofsol.

1621 (Stary)

1628 na synodzie prowincyj-
nym piotr-kowskim za
Jana ^{zawodowskiego} arcyb. uchwalono
przeobrażenie i skrócenie tej agendy
na wzrost rymonki — polecono to
pracy: Foxowi ^{zawodowskiemu} Kłocimskiemu
i Marcinowi — Skwiercińskiemu

1631 wyszła ta Agenda pod
tytułem: Ritualet Sacramen-
torum. Praevia in off.
Petricorii 1631. 4to 1631

K. 4. str. 151.

Alterata Pars de caeremonijs
Praeviae in off. Petricorii
1634. 4to K. 4 str. 4782 nitai
Prattorysk.

to rytuale: in breve opusculum
reductum wzrost

Agenda parva

w Wilnie 1640-1648
1653. 54. 56.
1661. 1675. 1699.
1701. 1719. 1742. 1755.
1767. 1775. 1799.

26 490

30 480 290

240

280

520

30 480

450

30

480

60 490

61 611

10-11

25 943

25 755

35 535

30 610

98 139

127

186 107

186 186

96 186

67 322

117

152 127

186 166

20 620

30 830

55 1403

11-75

35 785

- Oratio grefnen. 1593.
- " cracov. 1601.
- " luceorien 1607
- " vladiflav. 1586.
- " culmen 1745.

Oratio in synodo petricor
habita a joan. Fos. 1628.
Crac. 1628. 4.

- 54
- 134 Semin
- 138 klast
- 146.
- 157.
- 201.
- Appendix

p. q. 20.

Ex. 46. *Wiestau vieldanka kirakungtha*
vogdanie popparame.
Frankov. 1850. in - it.

Waldaduer
Brochinski Neamenix

f. Szyfkiński medycyna sądowa i nauki śmieci

Synod cracov. Georg Radziwiłł 29 mart 1593

K. 2 Bernard Maiejowski X Culend.

" " Junii 1601.

" " [Petr. Tylicki d. 18 sept. 1607

" " [" Tylicki d. 3 maji 1612

" " [mart Szyfkiński d. 10 Febr. 1621.

Def. " " Petr. Gembicki 1643

" " Casim Łubiencki 1711 d. 6 Octobr.

Constitut synodor. edita a Joan. Węryk 1630

Concilium provinc. Petricov. Bernard. Maiejowski
1603. d. 8 Octob. (edit. 1630)

Synodus " " Laurent. Gembicki 1621 d. 26 April
(ed. 1624)

" " " Joan. Węryk 1628 d. 22 maji
(ed. 1629)

" dioc. chelmenj Chryst. Joan. Szembek d. 8 Julii 1717. fol.

" premiff. " J. J. d. 11 Julii 1723 fol.

" leopol.

Heion. Hierakowski d. 20 maji 1765 fol.

" premiff. Petr. Gembicki d. 13 maji 1741. 40

Epistola pastoralis bonae memoriae illustr. Cardinalis Maiejski:
 iterum a sacra Congregatione illustr. Cardinalium S. Concilii Tridentini
 interpretum recognita et a S. D. N. D. Urbano Papa VIII approbata.
 hunc recens pro usu Cleri Diocesis Posnaniensis cum licentia
 Superiorum Data. Posnaniae in officina Alberti Reguli A. D. 1640. 4to kart 33.
 (data ex synodo provinc. Letnicov. Idibus Octobris 1607) - Ed. legat. 1744: (Insti-
 tutiones et decreta synodi dioc. Posnam. praesidente Andrea Zolthke. Posnaniae 1642)

Epistola pastoralis (Bernardi tit. S. Joannis ante
 Portam Latinam S. R. E. presbyteris Cardinalis
 Maiejski archiep. gnesn. ad Clerum
 Provinciae Gnesnensis, data ex Synodo pro-
 vinciali Letnicoviae Idibus Octobris A. D. 1607)
 4to bez tyt. kart. 31.

(Jest to ten sam list wydany do ~~celu~~ probostwa
 diecezji Krak. Cracoviae ~~ca~~ calend. Junii
 1601 tylko ~~po~~ wstep: koniec troche zmieniony)

Epistola pastoralis ad clerum et populum diecesij
 Cracoviensis ex mandato... Joannis Alexandri
 S. R. E. presbyteri Cardinalis Lipski episcopi
 cracov. A. D. 1737 edita, et A. D. 1740
 recompressa. Cracoviae typis Dominici Siarkowskij
 Typographi et Bibliopoleae. 4to kart. 36.

(Jest tu taxa jurij stolarz: od slubow bogatszych 2 talary
 od biednych 2 zloty. za zapowiedz 3 gr. za pogrzeb
 20 gr. za msze spiewana 3 zloty. za kondukt 1 zloty. za
 grob w koscielu 10 zloty. na cementarzu 2 gr. za dzwo-
 nienie, catum podlug wyroczyni. Biednym chrest,
 slub i pogrzeb darmo. - Ostanie Ksiazym: prima
 tonsura (ma miec najmniej 7 lat), subdiaconatus
 (22 lat) diaconatus (23 lat) presbyteratus (25 lat)
 - O zyciu domowem Ksiazu - za kaz otlogostawienia
 slubow mieszanych - Ksiazia ruszy unicy aby dzieci
 rymfko-kat nie krzyci - Cap. 32 O Zydach: Aby
 in ponowie nie pufuzali wstapi w dzierzawy, aby
 Zydzi myt i cel nie trzymali, aby nie porzwalano im
 (Kazm. W. w Statucie
 Judaicae pravitatei
 intentio super hoc
 versatur, ut Christiano-
 rum bona et divitias
 semper deprimant et
 exillant. ap. Laski)

bóźnie fundować lub poprawić bez zezwolenia
biskupa, aby w browarach i gorzelniach w święta nie
robili, aby świąt chrześcijańskich nie trzymali, aby
podczas postu i adwentu żydzi nie tańcowali, aby
do domów uchodzili gdy Kaptan mięsie najów. Sa-
krament, aby pod karą 1000 grzywien nie ugnęli
Katoликów do uierzenia święce podczas śladnego
knia i Hmana, aby niebrali lichwy ani od Kato-
lików domów nie najmowali.

Liść ten datowany: Cracoviae d. 20 Januarii 1737.

Litera pastoralis alicus Instructio seu monita
paetera ad Clerum et Populum sibi commissum
opera Stephani Boquillai a Rupniew in Janu:
zowie Rupniewski episcopi lucorienois
et bilstenfis circa felicem ad dioecsim in:
grefum edita a. 1722. 4to str. 100.

Urzędy niemają uprawnien na przestę denuncyacyę
brac na tortury, ani też stawic, bez mają te sprawy
do sądów biskupich odsyłać, wedle Statutu z r. 1543
- Dziegi Kofuota ma mieć obraz patrona św. i napis-
Latens do całowania mają Kfiza tylko dawać Kolatorom
i senatorom.

Seminaria są w Olyce i Lucku

(Większa część ku koniowi oraz Artykuty o Żydach,
o Rufinach Umiałach są dostownie też same co w listie
Kardynała Lipskiego)

Sobor kijowski schismaticki przez Ojca Piotra Mohile
odprawowany r. 1640 od d. 3 Septembra aż do d. 13. ...
Staraniam x. Andrzeja Gembickiego biskupa tuckiego
z ruskiego na polski język przez x. Kasjana Jakowicza
przetozony. W Krakowie w druk. Mariana Filipowickiego
1642. 4to K. 3. | Uchwalono między innymi aby Żydom
kucharki ruskie nie służyły i aby Rus misła u Żydom
nie kupowała.

List pasterski do Owieczek Archidiecezji metropolital-
nej Gnieźnieńskiej tak w duchownym iako y świeckim
stanie będących dany w Lowiczu r. 1761. W Lowiczu
w drukarni J. O. Księcia J. Mei Prymasa. 4to kart 102
/: Sign A - X i Y (2 kartki) / List pasterski Władysława Ale-
xandra Pomian z Lubny Lubieńskiego Ordynisk. Gniezn.
pisany w Skierniewicach d. 1 Listopada 1761.

"Wewnątrz kościoły nasze daleko ozdobniejsze z gotemi rzeźbami,
" jak kiedy stare, podarte, zakopane wieszamy garqony, albo też proffemi,
" dziadofkami wylepiamy koperczuchami, jako też daleko niskiejse
" kościoły kiedy nie są zagrzezone mniej potrzebne prostej roboty otęga-
" ni potamanemi tawkami, skryniami, szafarniami, które dla przepro-
" woci kościoła, jako i to wszystko, co nie zidbi Dom Boży, lepiej wyru-
" nowac." - Ufundowaliśmy w Lowiczu typografię. - Sętu Łacy
juris Stolae

Concilium provinc. 1607. Crac in off. Petri. 1609
Synod. provinc 1621. Cracov. in off. Petri.
1624 tem ibid 1623 71
" 1607. Crac in off. Petri. 1609
" 1628 Crac " " " 1629

Synod Archidiec. gnesn. 1628 Crac " " 1630
" " " 1602 " " " 1603
" " " 1693 Pofnan. 1693

Synodus Pofnan. 1689 Varfav. 1689
Constitutiones " 1642. Pofnan. 1642.

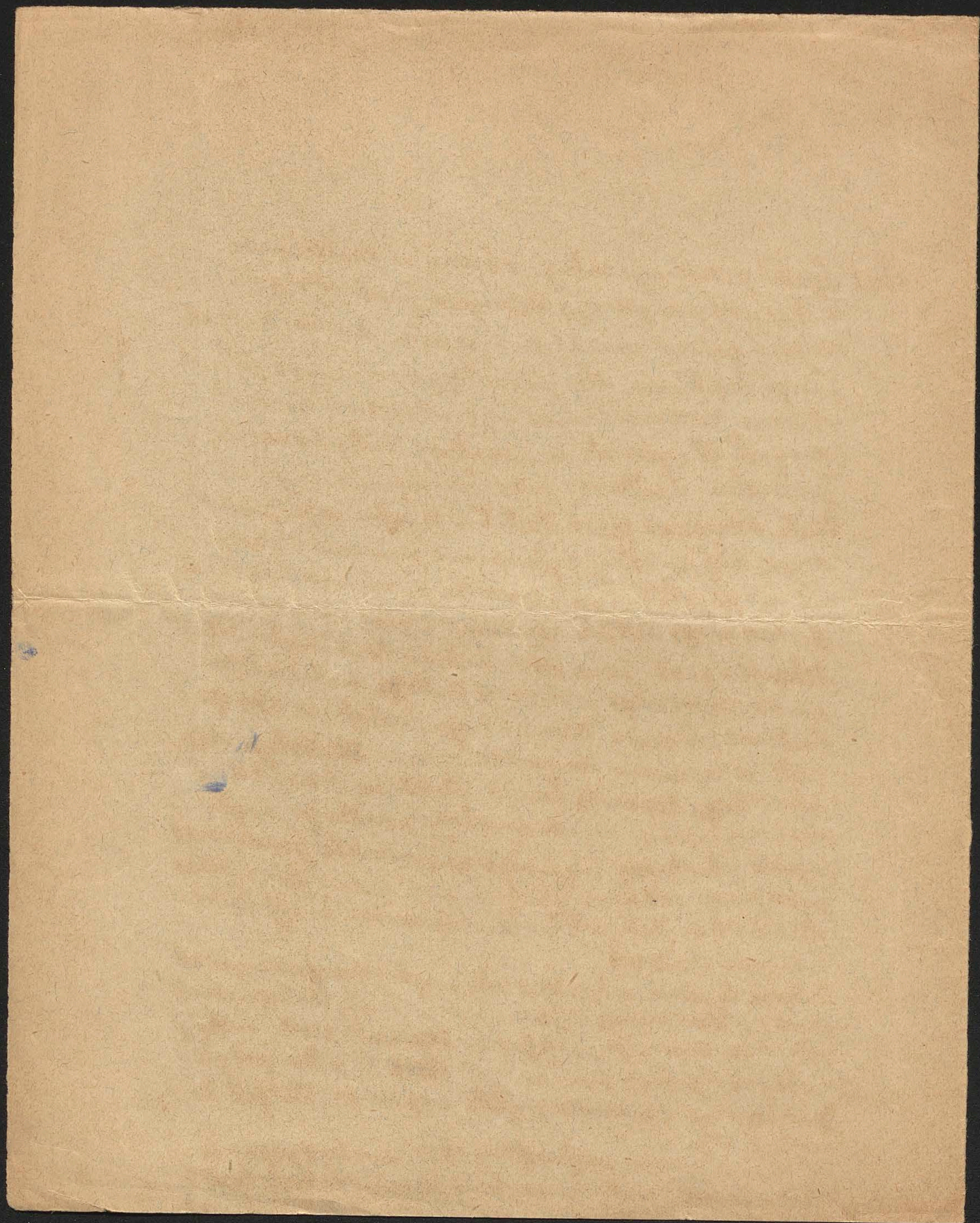
Synod archid. gnesn. 1602. Crac 1602
i wójciłki z synodu 1593 łowicci

Staten

Michigan v. Sproull

Sept 1847

1621 Synod prowincjonalny zebraany w Liotkowie
 r. 1621 pod przewodnictwem Wawrzyńca Gembickiego
 arcybisk. gniezn. orzekł, iż z powodu braku ksiąg
 liturgicznych oraz dla jedności mają być
 wspólnym kosztem biskupów wydrukowane księgi
 (recogniti et emendati recudantur) Antiphonaria,
 Gradualia, Psalteria; jako też Agenda czyli Ri-
 tuale Romanum (quod Pauli V. P. M. jussu impet. prodit)
 oraz rychlej, do której pytania przy krainach i słubach
 mają być po polsku i po niemiecku przydane. Do redak-
 cyi poprawnego Rituale romanum wydać się mającego
 deleguje Synod: Jana Fox archidiałona krak., Fran-
 ciszka Zajęzkiego prokuratora krak., archidiałona
 Sandomir., Marzyna Klouńskiego Prokuratora Bożego
 Liata na Kazmierzu Kanoników lateran., Mikołaja Skier-
 niewickiego Kanonika łowick., Doktorów Praw, którzy
 wraz swą redakcyą mają do aprobaty przedłożyć arcybisk.
 biskupowi i biskupom. [Synodus provincialis Gnesnensis
 provinciae sub d. Gembicki arch. Gnesn. Petricoviae
 1621 d. 26 m. Julij celebrata. Praesidit in off. Andreae
 Petricovii 1623. 4to
 W tymże Synodzie uchwalono aby arcybiskup gniezn. prosił
 papieża o kanonizacyę S. Jana Kantego - aby biskupi mieli
 subsideum na pensye profesorów Akademii Krak. r. 1577
 i 1607 na Synodach prowinc. uchwalone, iż w tem pod zło-
 tymi rozumie się czerwone złote węgierskie, których każdy
 warta 2 złp.
 Na Synodzie prowinc. warszawskim 1634 uchwalono prosić Pa-
 pieria o Missae sacrificium cum horis canonis de beato Pantio.

Synodus provincialis Gnesnensis Pro-
 vinciae sub Illmo et Rnd^{mo} Dominis
 D. Laurentio Gembicki Dei et Ap^{ost.} Sedis
 Gratia Archiepiscopo Gnesnensi
 Petricoviae A. D. 1621. Die 26 mensis
 Aprilis |; w niektórych exemplarzach wydruku:
 wano mylnie Julij: | celebrata. Cracoviae
 in officina Andree Petricovii S. D. M.
 Typographi 1624. (na exemplarzu gdzie
 jest mylnie Julij - jest rok 1623)
 4° Kart 35

Synodus provin. ^{Gnesn.} sub Joanne Wzryk Archiep. Gnesn.
 Petricoviae 1628 d. 28 Maii Celebrata. Cra-
 coviae 1629. 4°

Synodus prov. Gnesn. sub Joanne Wzryk archiep.
 1637 d. 18 Novemb.
 Varsoviae celebrata. Cracov. 1636. 4° flr. 56.
 i Cracoviae 1636. 4° flr. 32.

Synodus prov. Gnesn. sub Joanne Wzryk archiep.
 Petricoviae celebrata. Cracov. 1641. 4°
 toz. Cracoviae 1661. 4°

Synodus prov. Gnesn. sub Math. Lubiencki. Varsoviae
 d. 8 Novembr. 1643 celebrata. Varsoviae 1646. 4° flr. 64. k. 8.
 toz. Varsoviae 1646. 4° Kart 21.

✓ Synodus provincialis Gnesenensis sub Joanne
Węzys Petricoviae 1628 d. 22 Maji
celebrat. Prac. in off. Andr. Petricovi 1641. 40
1^a ed. Cracoviae in off. Andreae
Petricovi 1629. 40

Synody

1633-1752

- Vilnensis Wojna 1633.
- || Samicha. 1669

- Samogit. Collectanea 1690
- Syfykiemisz 1752

74

Jan 1887

~~~~~  
KWIECIEŃ 1887.  
~~~~~

|| Przostowka 1717

Synod provin. gresnensis

|| Zienkowitz 1744.

- 1352
- 1440 Trygby
- 1510
- 1512
- 1542
- 1547
- 1551
- 1555
- 1556
- 1557
- 1572.
- 1589

Wszystkie 10 tomów razem in 4° rs. 16.

Niezależnie od powyższego wydania sprzedaje się:

Wydanie w układzie oryginalnym wszystkich dzieł forte-
pianowych istniejące w 6 tomach w 8-e . . . rs. 6
w ozdobnej oprawie w płótno angielskie . . . „ 9

75

Replika w Sprawie Mikołaja Malinowskiego
prokuratora najszy po Radziwiłłowskiej
z hrabiemi Tyozkiewiczami. Wilno 1837. fol.

Młotowin' (xi Ign.) 1) Executorium decretum de limi:
dioecesis Telsensis seu Samogitiensis. Vilnae
1754. 8° 2) Executorium decretum de limitibus
dioecesis Minsensis. Minsci 1855. 8°

Synodus provincialis Ruthenorum habita in
civit. Zamoor. a. 1720. Vilnae 1777. 8°

Wizyta generalna dycezyi Wilenskiej roku
1828. Wilno (v. a.). 4to

Collectanea constitutionum synodaliū dioe:
cesis Samogitiensis. Vilnae 1690. 4to

Constitutiones urbanae Fratrum Ord. Minorum
conventualium S. Francisci. Cracoviae 1629. 4to

Constitutiones fratrum Canonorum regularium
S. Mariae . . . Cracoviae 1731. 4to

Constitutiones capituli Brasiliensi generalis
Aeptae R. D. 1772 diebus Februarii celebrati
Vilnae 1772. 8°

Indulgentiae, brevia, decreta summorum Pontificum
et S. Congregationum. Pozrajov. 1788. 8°

De privilegiis et indulgentiis Congregationi Missionis
auctoritate apostolica concessis et confirmatis. Var:
saviae 1817. 8°

- Prosefus iudiciarius, praxi fori ecleſiaſtici
 Regni Poloniae accomodatus. Vilnae 1768. 6.
 Varſaviae 1768. 8vo. Vaſſaviae 1783. 8vo
- Regulae ſocietatis Jeſu. ~~1741~~ Loſnanae 1741. 8vo
- Regula S. Auguſtini ep. et conſtitutiones Fratrum
 Ordinis Praedicatorum. Vilnae 1798. 12°
- Remigius a S. Erafmo: Summarium judiciū regula-
 ris ex ſacroſanctis canonibus Gregorii 18.
 Vaſſaviae 1744. 8vo
- Starzenski: Hyacinthus: Inſtitutum fratrum
 ordinis Praedicatorum a S. P. Dominio d. d.
 1204 praeconeptum. Vilnae 1811. 8vo
- Statuta fratrum Minorum obſervantium S. P. n.
 Franciſci. Supraſoli 1732. 4° - Leopoli 1738. 4°
 - Lublini 1769. 4°
- Summarium Statutorum municipalium almae
 provinciarum matris Minoris Poloniae ordinis
 Minorum regularis obſervantiae. Cracoviae
 1763. 4°
- Ziolkowski (Veneflaus): Regula S. P. Benedicti abbatis
 cum declarationibus et conſtitutionibus patrum
 congregationis Caſſinenſis. Vilnae 1792. 8vo
- Regula braui Maryanow zakonu Niepokal.
 Lonzia btoqost. Panny Maryi (s. l. v. a) 4°
- Regula S. Ojca Benedykta. Wilno 1756. 8vo
- Regulamen zakonny albo konſtytuucye Panien zakonnych
 prowincyi W. X. Litewſkiego S. Kazimierza zakonu S.
 Franuſka. Supraſt 1740. fol.

Synodus provincialis Gnesnensis Provinciae, sub
illustris. et reverendis. d. d. Mathia Lubieniski Dei et Apus.
Sedis gratia Archiepiscopo Gnesnensi, Legato nato,
Regni Poloniae Primate et Primo Principe; Varsaviae
A. D. 1643 die 8 mensis Novembris celebrata. - Ibidem
in officina Petri Elest J. R. M. Typographi A. D. 1646.

4to kart. niel. 5, str. 1-69 (acta) i k. n. 8 (Sermo Archiepiscopi
et Andree Trzebicki canonici gnesnen. et scholastici plocens.
in eadem Synodo habita.) (Sign. A - M.)

1643

Synod prowincjonalny, zaistej w Niedzielę d. 8 Novembris (i
przez następnę 4 dni trwający odbył się w Warszawie w Kosie:
le Kollegiaty S. Jana; byli na nim obecni Mraiej Lubieniski ar:
cybiskup gnesnenski, oraz biskupi krakowski Piotr Gembicki,
kujawski Mikołaj Albert z Oleśowa Gniewosz, poznański Andrzej
Szostkowski, łucki Andrzej Gembicki, przemyski Alexander Prze:
binski, zmujski Jerzy Szymkiewicz, chetński Paweł Dłasecki,
kijowski Alexander Sokolowski, kamieniecki Andrzej Leszczyński,
wendeński Mikołaj Krosnowski; jako też delegaci nieobec:
nych: arcybisk. lwowski Stanisław Grochowski, Łukasz Wit:
kowski kanonik lwowski; biskupa wroclawskiego i plockiego
krolewica Karola Ferdynanda Alexander Przebinski biskup
przemyski, biskupa chetmińskiego i pomerańskiego Kaspra
Działynskiego, Jerzy Alexander Dorprowski kanonik i officjal chet:
miński; - i przytomnego biskupa smoleńskiego Piotra Parzenkiew:
go. Byli też obecni członkowie Kollegiat katedralnych, opaci
klasztorow i Alexy Dubowicz archimandryta wileński.

Uchwały synodalne:

Każdy otrzymujący beneficjum ma złożyć professionem fidei.
Bulle i restrykty papieskie mają być przez Starożytnego biskupom
notyfikowane.

Święta ~~Wnie~~ Łożeczka niepokalanej N. P. Maryi ma być wszędzie zachowane cum Octava. - Publikuje się Breve beatyfikacji Bł. Józefa Króci wiza arcybisk. potoc. którego dzień ma być w całej Polsce obchodzony i od Taunikhon cum Officio et Missa de Communi. - W dniu Święt Trójcy: rationis, Praesentationis, S. Mariae ad nives, Divisionis Apostolorum, Winulorum, Petri, Conversionis Pauli, Lucae et Marci ewangelistarum, Gregorii, Ambrosii, Hieronimi, Augustini Doctorum Ecclesiae, po wystąpieniu Maryi św. wolno zajmować się pracą.

Poleca się wydrukować lathologum caorum ^{Każdem} Lapae et Trinaris reservationum, który ma być zawieszony w Kościele przy Konfessionałach.

Ponieważ s.p. Andrzej Lipski bisk. Krak. summa 10000 złp. na Biskupstwach, w województ. lubelsk. zabezpieczona, a szlachetny s.p. Samuel Sargowski wieś swą na wykupno jeńców ^{niech} zapisał, na to być w kazaniach publikowane. Z ~~całkowicie~~ majątku pozostałego po Jakobie Zaditku bisk. Krak. przeznacza się 100000 złp. jako fundusz na wsparcie Ministrów heretyckich powracających na łono Kościoła rzymsko-Katolick.

Poleca się, aby aby summa dochody Wikaryjów zostały powiększone. Wikary nie powinni porzucać Kościoła do którego przy wywiezieniu zostali przypisani.

Sottystwa i młyny w dobrach biskupich mają być puszczone w dzierżawę wierzyską, a nie chwiłową.

Pensje Sędziom deputowanym z Kapituł na Trybunał Koronny, mają być podwojone.

Każda Dycezyja powinna mieć w Sądach Trybunału swego prokuratora bismiejskiego i spraw duchownych.

Biskupi po otrzymaniu biskupstwa mają zrzec się z swych Kanonij.

Biskupi i Oficyalowie którzyby przyjęli zbiegłego z innej Dycezyji duchownego przyjęli, mają być karani.

Duchowne osoby mają zarywać sukien powaznych; z karuzie się nie nosić długie włosy; niewolno nosić sukien ireswonych, fioletowych, niebieskich, tylko czarne sutanny, płaszcze i palendry; niewolno używać krótkich sukien lub kosztownych futer (wyjąwszy Dratatów, Kanoników i Do: ktorów) pod karą utraty dochodu przez miesiąc.

dnewonyt : (Constitutiones et Statuta vel Sintag.
mata) provincialia incliti regni polonie / per
serenissimum / principem et dominum Dominum
Karimiorum paimu / Polonie regem : magnum
ducem litwanię : russie : prussie / qz domi-
num et haeredem & Edita et promulgata... 4to min
K. 4 (bez sygn) i Kart 52 (Sign A-gij) druk gotyck
po 33 lub mmiej wierszow na stronie - Końcu ps
... puniendum mutilandum iuxta antiquam con-
suetudinem.

edyycja per wstępną wzmiankę i wstępną formację
na po 26 wierszy na stronie, ma również
dygnaturę. S. G. S.

Zehlag, im December 1871.

Statuta diocesana / pro diocesi Gnesnens. /

dnewonyt
herb Korab
i herb z like
pod infutą
w gozre
rok 1.5.12.

Das Buch, welches Grundsätzlich mit Klarheit und Sachlichkeit
verhandelt und die Grundsätze der Kirchenverfassung in dem
deutschen Reich darstellt, ist ein Werk, das in der Geschichte
der Kirche von großer Wichtigkeit ist. Es enthält die
Grundsätze der Kirchenverfassung in dem deutschen Reich
und die Grundsätze der Kirchenverfassung in dem deutschen
Reich. Es enthält die Grundsätze der Kirchenverfassung in
dem deutschen Reich und die Grundsätze der Kirchenverfassung
in dem deutschen Reich. Es enthält die Grundsätze der
Kirchenverfassung in dem deutschen Reich und die
Grundsätze der Kirchenverfassung in dem deutschen Reich.

Diese Sammlung von Vorträgen, von welchen nur die letzten drei bereits in Zeitdrucken gedruckt waren, bildet ein streng geschlossenes einheitliches Ganze und repräsentirt eine gedrungene, aber sehr vollständige Darstellung der gesammten Entwicklungsgeschichte der Religion in der Menschheit, vom Standpunkte der neuesten Forschungen aus bearbeitet.

Dieser Stoff ist noch niemals in solcher Kürze zusammengefaßt und zugleich so erschöpfend behandelt worden. Der Name des Verfassers,

Der historische Jesus und die moderne Ethik.

2. Die geschichtliche und religiöse Bedeutung der ewangelischen Grundüberlieferung.

1. Ueber die religiösen Voraussetzungen des Neuen Testaments überhaupt. Ueber die ewangelischen Grundüberlieferung.

8. Christenthum.
 7. Kelten, Germanen, Slaven; Stämme und Völkerstand.
 6. Babylonier, Ägypter, Syrer; Judenthum.
 5. Ägypter; Arabier; Islam.
 4. Indisches; Parsismus.
 3. China, Japan; indischer Brahmanismus.
 2. Urmenntlichkeit, Sitte, Götter.
 1. Das Wesen der Religion.
- Vorträge über die geschichtliche Entwicklung der Religion in der Menschheit.

Inhalt:

Preis: Ein Thaler.

Ca. 16 Bogen in 8. Br.

a. o. Professor der Philosophie a. b. Universität Basel.

Dr. Rudolf Sempel,
von
gehalten im Deutschen Professorenverein zu Leipzig

Vorträge

Die Religion und die Religionen.

Im Verlage des Unterzeichneten erscheint demnächst:

(5) Statuta provincialia totius provincie Gnezrensi. Lornan.⁷⁸
wrati | slaviem. Cracovien. ceteris et singulis episcopi-
patibus sub archiepiscopatu contentis valen- | cis.
auctoritate apostolica edita ut clare patet |
ex bullis summo & pontificum hic insertis.

f. 1^b tab. f. 2^a (c. sign. aij): (I) In nomine sancte
et individue trinitatis amen. Ad perpetuam
rei memoriam. Alma mater euleoria plerumque
non nulla ra | etc.

(na kai de jstromi sa napisy
dibel pabrus... quintus)

Expl. f. 51^b l. 3. Deinde: Finis
s. l. a. et typ. n. 4. g. ch. c. f. 36 l. 51 ff.

(u) Lornanini 43 Kart pergamini in 4to meiori) w ungherexempl. 52 Kart

Statuta provincialia totius provincie Gnezrensi.
valentia auctoritate apostolica | edita ut clare
patet ex bullis summo & pontificum | hic
insertis.

(na stromash roma napifow
liber...)

f. 2^a (c. sign. a 2) () In nomine sancte et in-
dividue trinitatis amen. | Ad perpetua rei memoria
Alma mater euleoria | ple | etc.

Expl. f. 64^a l. 17. Nulla subscr. s. l. a. et
typ. n. 4. g. ch. c. s. 32 l. 64 ff.

Hain Repert IV p. 356.

g = gothico

ch. = caractere

pp. = pag.

non num.

ca c. col.

l. = lineae

ff. folia

c. s.

cum signatura

In der Buchhandlung von

Befehle hiermit fest:

I Sendel, Dr. R., Die Religion und die Religionen.

Jahr. 1. —

Unterschrift:

6 m.
17.

79

Statuta Prouincie Gues
neñ. Antiqua Reuisa di-
ligenter et Emendata. kart 4

(dnewoyt J. Wojuah, J. Stanystaw korb
oret polski, Korab i 3 lilie)

na odwoznie: Ad Lectorem (ie Jan Laska
kazet wydai. Regestrum Capituli
lorum (na ostatniej stronie Inewu
ryt J. Stanystaw
Caly w obwodach

Statuta noua Inulite p/ uincie.

Guesneñ. tempore felix presidencie
Reuerendissimi in christo patris
& domini domini Joānis de Laska
Sancte Ecclesie Guesneñ. Archiepiscopi
primatis Legatiz Nat. de consensu
omniū Reuerendissimorum dominorum
episcoporum & totius cleri. in di
uersis p/ uincialibus Sinodis. confecta
& approbata) | J. Staniso; J. Wojuah; ja K. w. 17

na odwoznie L. Maria Bolesla

brat Karty R. 4

Aniani Bourgonij Galli in Opem
Commendatio nem Epigramma
i na odwoznie Narodzenie
L. Jezusa.

brat JM (42r

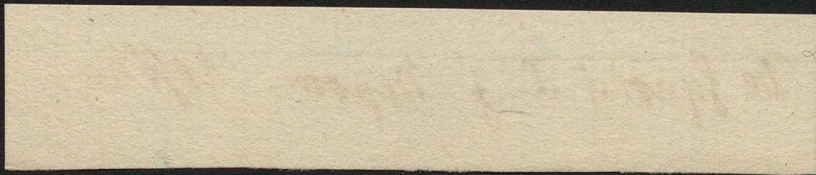
RL (4 Kart)

na ostatniej stronie

Ductu & impensa Reverendissimi in
Christo patris Domini | Joannis de Saffo
Archiepiscopi Gnesen. Excussum |
Cracowie per Mathiam Scherffenberger.
In dolo Spectabilis viri dñi Marci Bibliis
pole Cijus, Alme civitatis Cracovien. Dirigen |
eunde. H. Stanislas Sudplot. Pl/bano
in Kuthno. Sue Reue | ren. Lateruit.
Capella | no. Anno Dni | M.D. xxvii. dracovij

De synodij A. J. Repom. Kopka.

80

(1518) ob. kartę

81

1528 opuszona dedykacja Regnykobi.
zamiast tego Ad lectorem i.
Regestrum titulorum
dodane Statuta nova.

Wilms 1851.

D. Tharsuski *Metopis* *Agamida*

Sotigua *Chromogixna* *abymyia* *lata* *vota* -
fenia *na* *tra* *monarchia* *kanika* -

11. C. 90.

80

Farand

82 Ob: Laopéyres:
Geschichte und heu-
tige Verfassung
der katholischen
Kirche Preussens.
1840. I Bdd. (3¹/₄ Hft.)
(bibliografia jest tu)

Statuta synodalne

A.) Pomezanskié

- 1411 d. 26 maja w katedr. Marienwerder - bisk. pomez. Statuta synodalia
Jan II Ryman (druk. w Jacobson Rhein. Friedr. eulphae pomez.
D: Geschichte der Quellen des katholischen Rit- nienpedita Mariae
thenrechts der Provinzen Preussen und Posen I infulae d. 26 maji
Königsberg bei Gebr. Bornträger 1837. 8. Anhang a. 1411.
nr. XLVII. p. 149-161 ^{2¹/₂ kop.} ^o ^z ^{tytułu} ^{Przejęto} ^{Liata} ^(p. 158.)
Item Statutum ut in nostra dioecesi festa subscríp-
ta celebrentur. . . . Corporis Christi non in
comessacionibus coreis et lasciviis sed in de-
votione celebretur et hoc vestris subditis
demandetur" (w 45 rozdziałach pbowi pexretow konyulium
lateranenckiepi in mych dawniejzych. 2 synodow)
- 1418 d. 10 maja w katedr. Marienwerder bisk. pomez. Ger. Confirmatio status
hard potwierdzit powyzszy synod (druk. to potwier torum synodalium
dzenie w Jacobson Anh. nr. XLVIII p. 161-162 2 rskop. per Gerardum pome-
Janiensem 1418.
- 1428 d. 23 Septemb. (w Marienwerder moze?) bisk. pomez. ~~Co~~ Confirmatio
Jan III potwierdza synod z r. 1411 i dodaje nowe statutorum per Jo.
ustawy druk 3 rskop. w Jacobson Anh. nr. XLIX p. hannem ep. pomez. 1428
900 162-163.
- 1440 d. 22 Septembr. Mariae infulae bisk. pomez. Kasper Statuta synodalia
potwierdza statut z r. 1411 i dodaje nowe statuta eulphae pomez.
druk w Jacobson Anh. nr. L p. 164-166. edita Mariae infulae
d. 22 sept 1440.
- 1480 Statuta bisk. pomez. Jana II (niewiedziel czy na Additiones statutorum
synodzie?) druk w Jacobson Anh. nr. LI p. 167-171. synodalium per Johan-
nem IV pomez. ep. 1480.
- 1821 Bulla De salute animarum z d. 16 lipca 1821 wielono
do biskupstwa warmijskiego pomezanskié dekanaty
Fürstenwerder, Neuteich, Marienburg, Stuhm,
Christburg.

P.) Sambijskie

- (circa annum 1427) Statuta synodalia eufesiae sambienfis edita Regiomonti (per Michaellem episc. samb.) 1427.
Jacobson Anhang. n° LV p. 171-180 (rok niepewny)
1441 d. 21 Februarii in eufesia cathedrali (Statuta ^{nova} ~~o~~
^{ref. em} Michaelis episc. samb. ^{edita} in synodo ^{a. 1441} Dr. Jacobson
Anh. n° LVIII p. 181-183.

C.) Chetminska

- circa 1402-1415 synod biskupa Arnoldi Stapel treści
uhwat w Hartknah Kirchengeschichte p. 210.
circa 1418 synod bisk. Jana Margenan (nie ma statutu)
1438 d. 20 marca w katedrze w Chetmie synod bisk.
Jana Margenan (nie ma statutu)
1481 d. - gromada bisk. Stefan (nie ma statutu) ob Hart.
Knob Kirchengesch. p. 213.
1583 d. 12 October w Chetmży (Aulunfyn) bisk. Piotr
Kostka de Starenberg (poprawit porpednickow)
Constitutiones synodales eufesiae culmensis a Petro
Kostka episcopo culmensi emendatae et auctae
1583 opera et imperio Odineti Perrinot (kanoni.
ka chetminska) in luem editae 1614. 4°
1605 d. 21 Junii (?) bisk. Laurent Gembički (druk)
1641 d. 12 Junii Lubaviae Gaffer Działyński episc.
synodus dioecessana culmensis et pomeraniensis
ab ill. Gaffero Działyński celebrata.
1745 d. 16 Sept. Lubavia Andr. Stanisl. Załuski
(druk w Arnunfbergu 1746)

opis rozdy. w Jacobson
I Anh. p. 184.

opis rozdy. w Jacob I A. p.
189.

J. I A. p. 190.

J. I A. p. 192.

1343 d. idem in Frauenburg Hermannus de Praga episc. Warm. obdorm. fuisse na nim uftanleuia
 subfidium charitativum (ubidatata druk w Codex diplom. Warmiensi mainz 1863. II 182. p. 597 nr 564)

D. Warmijskie ... Synod Henryka III (cf. Thiel: De synodo
 (najpewniej 1518) dioecetana Henrici III. w Braunschweiger dygeal
 program 1861 - jest to najdawniejszy synod nowoodzisty.)

1415 r. Johannes III Abzuer (Preter wspomina)

1449 d. 12 maji Heilbergae Franciscus Kuhochmalz Constitutiones syno
 dales Francisci
 episc. Warm. Heilb.
 bergae d. 12 maji
 1449.
 ep. (Statuta dr. w Jacobson Anh. no. LXII p. 218-226)

1497 d. 20 febr. Heilbergae Lucae episc.
 (Statuta dr. w Jacobson Anh. LXIII p. 226-228) Constitutiones
 synodales Episcopi
 Lucae publicatae 20 febr.
 1497

1565 d. 30 Octob. Heilbergae Stanisl. Hofni
 druk w Statutach Rudnickiego Spis rozdz. I. A. p. 229

1575 d. 18 Junii Heilbergae Martin. Cromer coad
 jutor Hofni. (druk w Statutach Rudnickiego) Spis rozdz. I. A. p.
 230

1582 d. 28 Junii Heilbergae Martin Cromer episc.
 (druk w Statut. Rudnickiego) Spis I. A. p. 232.

1610 d. 17 novembr. Heilbergae Simon Rudnicki
 druk. edita a Joan. Leone. Brunsberg 1614. Spis I. A. p. 233

1623 d. 17 maji Gutthadi Joannes Albertus
 episc. presidente administratore Michaelle
 Działyński druk w Jacobson Anh. no. LXX p. 236-
 243. Constitutiones synodi dioecetanae warmiensis Gutthadi in eulepia
 collegiata d. 17 maji 1623 celebratae.

1726 d. 14 Julii Heilberge Christoph. Zember
 episc. druk 90 Spis rozdz. w Jacobson I Anh. p. 243.

D. Kamińskie

1204 Sigewin w Hastzheim Conil. Germ. III. 483.

1358 Joannes " " " IV. 408.

1437 Siegfried

1454 d. 22 Julii Henningus Iven de Gylzow episc.

1419 Bened. " w Hastzheim Conil # 664. V. 437.

1500 d. 5 Octob. Stefanus " " V. 661.

Stefan. Martinus Caith " " V. 673.

Andreas Ignatius de Broniewice Bzajepisc. culmen
1762. wtedy dycezyja culmensis et pomeraniensis miała
6. dekanaty: lubaviensis, neoforensis, lautenbergensis,
radziwiliensis, Laziniensis, Strasburgernsis

Przez bullę Luiza VIII De salute animarum d. 16 ~~lutego~~
~~lipca~~ lutego (lipca?) 1821 podzielono dycezyje
pruskie

1. Połączono razem dycezyje poznańską i gnieźnieńską
do której przyłączono dekanaty: Kruszwicki,
gniewkowski, inowrocławski (z dycezyj kujawskiej
Kępno i Ostrewo) (te 2 dekanaty z dycezyj
wrocławskiej przyłączono do dycezyj poznańskiej)
2. Z dycezyj kujawskiej dekanaty: 1. Fordon. 2. Goanek.
3. Gniew. 4. Lauenburg. 5. Mirachowo. 6. Nowe
(Dmitubury) 7. Lucko. 8. Swiecie 8. Hargard
9. Jesew (Swiecki dekanat) — Z dycezyj pło-
ckiej: Dekanat Gozno i parafie Białuty
— Z dycezyj gnieźnieńskiej dekanaty: 1. Ka-
mien. 2. Szychola 3. Cytuchow — wcielono do
dycezyj chełmińskiej (która miała 10 dekanatów:
chełmiński, 2. chełmiński, 3. Gotulski, 4. Dzi-
bański 5. Łącki 6. dubawski 7. Radzyński
8. Poddębicki 9. Toruński 10. Włocławski)
3. Z dycezyj chełmińskiej odwołano dekanaty: 1. Mal-
borski, 2. ~~10~~ Füssenwerder. 3. Neuteich. 4. Sztrum
5. Christburg (należała dawniej do archidiecezji
pomorskiej) i wcielono do dycezyj warmijskiej.

Dekanaty niektóre dycezyj gnieźnieńskiej dostały
się do biskupstwa ptockiego i wawrzańskiego oraz
kaliszko-kujawskiego innym wkładem.

Synody prowincjonalne pruskie - rydzkie

R. 1246 d. 9 stycznia bulla papez mianował Innocenty IV Alberta Suer-
beera ^{arcybiskupa warmijskiego i metropolity} bulla swa metropolita pierwszym biskupstwem prusko-pułtuckim:

nych. Kłóty urządził swą diecezję najpród w Chiemsee, a r. 1247 w
Lübeck, a od r. 1255 d. 20 stycznia w Dydze gdzie utworzono ar-

cybiskupstwo po śmierci zmarłego biskupa rydzkiego Mikotaja (+1253)
Ten biskup ten rydzki miał miał wpływ na biskupów pruskich jednak który
od tej podległości metropolitalnej bronili się różnemi papieskimi
przywilejami; tylko ich wyświadczył arcybiskup - Dopiero arcybiskup
rydzki Jan Habund r. 1422 wezwał biskupów pruskich
na synod do Dugi; leż. na ftansli. - R. 1426 arcybiskup Hen-
ning Scharfenberg ~~znow~~ ^{znow} ich wezwał na synod prowincjonalny
leż. podobnie się nie stawili. Na to miało odbyli biskupi pruscy

1427 d. 18 maja w Elblągu synod prowincjonalny na którym
biskupi Jan Mergenau chełmiński, Gerhard pomezanski, Mi-
chał Jung sambijski, Franciszek warmijski uchwalili
Statuta które Henning arcybiskup rydzki potwierdził
Ustawy te ^{infor.} druk w Jacobson I Anhang n. VI p. 16-19.

Capitula et
articuli s. rigen-
sis ecclesie provin-
cialis concilii in
partibus Prussiae
celebrati per Hen-
ningum archiep. rig.
approbata.

1428 d. 25 stycznia w Dydze arcybiskup Henning odbył synod
prowincjonalny. (Statuta provincialia concilii rigen-
sis a. 1428 Henningi archiep. ^{infor.} druk w Jacobson I Anhang
n. VII p. 20 - 59) które obowiązywały; w Prusach

między 1438 - 1441 Henning arcybisk. rydzki (+ 15 April. 1448)
miał synod prowincjonalny, na niem wydał dodatki: poprawki
do dawniejszego synodu (Moderationes provincialium
statutorum rigen-
sis provincie; druk w Jacobson Anh. I p.
72-78)

Sylwester Hodewäfer arcybisk. rydzki następcia Henninga
d. 24 April 1451 wydał ustawy o powołaniu Bożego Ciała
(ob. Jacobson I p. 49)

okolo 1566 sekularyzowano arcybiskupstwo rydzkie a biskupi
pruscy dostali się pod metropolię gnieźnieńską

Synody dycecejalne

A) Poznańskie

1642 d. 9 Sept. Andrej Szotdrski w katedrze poznań. Druk 40

1720 d. 27 Febr. Kryštof Antoni Szembek w Warszawie w

spis rozdziałow
w Jac. I. A. p. 1281.

~~Kolejne~~ Kolegiacie S. Jana... dr. Varšav. typ. Schol. Diar. 40

Petrus Carlo episcopi poznam. Epistola pastoralis. Varšav. 1721 fol.

1738 d. 4 Julii Stanisław Józef Hofmij w Poznaniu. Druk.

B.) Kujawskie

1233 d. 6 Octobr. Michael ep. vladislav. Junivladislaviae

circa 1494 - 1503 Creflans de Kurozowski Subiovicie?

1568 Stanisław Karnkowskij "

1572 " " "

1607 Alberti Baranowski "

circa 1615 - 1622 Paulus Wotuski

Spis rozdz.
w Jac. I. A.
p. 195.

1634 d. 16 Maji Mathias Lubienicki dr. Varšav. 1634

1642 d. 9 Junii " " dr. Cracovis 1642

cf Synodus dioeceseana Vladislavionij a Mathia
Lubienicki a. 1634 et 1642 celebrata, reimpressa
Varšaviae 1711. 40 p. 1-68. 71-116.

1712 d. 28 Junii Konstanty Szaniawski (-)

C.) Łódzkie

1590 - 1606 Albert Baranowski

1653 Stanisław Lubienicki

1643 d. 22 Sept. Caroli Ferdinandi panajus

1698 d. 17 Junii Andr. Chrysof. Zaluski Lultovis

1733 d. 4 Augusti Andr. Stanisław. Zaluski Lultovis Druk.

Const. Autiones. Varšav. typ. Soc. Jes. 1735. 40

Spis rozdz. w
Jac. I. A. p. 215.

joannis Euffachii Szembek ep. ploc. ad clerum et
populum dioeceseanum plocensem epistola pastoralis
a. 1753 promulgata. Varšaviae typ. Coll. S. J. 40

Synody pruskie

Statuta prowincjonalne arcybiskupa rygińskiego Hen-
niga z r. 1428 (w Jacobson: Geschichte der
Quellen des Kath. Kirchenrechts. Königsberg 1837.
p. 106.)

Statuta synodu prowincjonalnego odbytego przez pruskich
biskupów w Elblągu r. 1427. (w Jacobson: Gesch. p. 16)

Synod dycezalny warmijski w Frauenburgu d. 1 lipca
1343 przez biskupa warm. Hermannna Liebenstein
de Praga odbyty (Ob. Cod. dipl. Warmiens. II nr. 597.)

Statuta synodu dycezalnego odbytego w Heilsbergu
pomiedzy r. 1390 a r. 1485 przez biskupa ^{warm.} Henryka
III Sauerbaum (co pewniejsze) lub Henryka IV Heils-
berga von Vogelwang. (wydane przez A. Thiel w
Index lectionum dycaei Hofiani. Brunsvbergae 1861
- 1862 Semestr. hiemal.)

Statuta synodu dycezalnego odbytego d. 12 Maja 1449
przez biskupa warmij. Franciszka Kuchschmalz
(w Jacobson: Geschichte p. 218) (Ob: Ueber die
ermländischen Synodalconstitutionen w piśmie:
Bobrik's und Jacobson's Zeitschrift für Theorie
und Praxis des preuss. Rechts. I. 169.)

f. Statuta Kapitulu
wikaryj

(Dekanaty wwały się pierwotnie sedes lub sedes archipresbite-
rales - co 3 lata bywał w dycezyi synod duchowny (synodus
clericalis) a co roku synod świecki (synodus laicalis -
Seienhsynode, Sendgericht) pod prezydencją officiała - i co 3 lata
odbywała się wizyta księstw (visitatio) przez delegata Kanoni-
ka. - Urzędy dycezjalne: doicordinarius (biskup), Vicarius gene-
ralis (suffragan?), Officialis seu iudex in spiritualibus, ~~...~~

Advocatus sive Judex saecularis (so dobrach), Procurator
(Schaffer - Oeconomus - Vladarius), Poenitentiarus, Burg-
gravius, Camerarius (Kämmerer, Verwalter), Marschallus,
Magister coquinae, Lincerna (Münzschreiber, Schreyffschreiber)
Campanator, Cubicularius, Cancellarius, Notarius, sa-
miliaries, Servitores

Synodus provincialis Ruthenorum habita in
 civitate Lamosciae Anno 1720 Sanctissimo Do-
 mino nostro Benedicto P.P. XIII. dicata. Romae
 1724 Typis Sacrae Congregationis de Propaganda
 Fide. 4to kart nichizb. 12, Str. 142.

ded. Benedicto XIII Papae..... Leo (Kiozka) Archiepisco-
 pus metropolitanus totius Russiae.

2^a edit. — — Vilnae, typis Basilianis 1777.
 8vo str. 183.

— — Vilnae typis P.P. Basilianorum,
 1785. 8vo (zdaje vs ze to tomazenie polskie)

Synod prowincjonalny ruski w mieście Lamosciu
 roku 1720 odprawiony, a w r. 1724 za rozkazem
 S. K. de Prop. F. Tawinskim językiem w Rzymie z
 druku wydany, potem wkrótce z zalecenia J. W. J. K.
 Leona Kiozki Metropolity całej Rusi na polski przez
 J. X. Polikarpa Filipowicza L. S. Barylego W. Opata
 Pinskięgo na, leżczu przewidziony, w tymże języku
 dopiero z nową istotnością i sposobem pisania, tamtych lat
 Pisarza i z krótkim od tegoż dla Spowiedników Pamietni-
 kiem przedrukowany. R. P. 1785. w Wilnie w drukarni X. X.
 Bazylianów. 8vo kart 12, str. 199 (oraz Pamietnik dla Kantanow
 Spowiedników. Kart 2, str. 226. Annobeta w Wilnie d. 24 Januarii 1785 adie
 misse vs ten synod tomazyski ten wo na nim był, i ten se sam tomazyski. Pamietnik.)

Wtem Tomaszem polskiemi opuszczone są:
Professori fidei metropolitę i innych biskupów
(pag. 1-31 pierwotnej edycji rzymskiej) - nagrobki
ka przytomnych duchownych z dycezyj mińskiej,
włodzimiersk. brzesk. tuck. przemyśl. chełm.
lwowsk. pińsk. (pag. 37-41 pierwotnej edycji
rzymskiej) pewnie dla tego iż w oryginalnej ta-
liczce edycji są pokalowane i niektóre trudne
do odgadnięcia.

1720 ruthen. Zamosc.

87

Synodus provincialis Ruthenorum habita in ci-
vitate Zamosciae a. 1720 sanctissimo Domino
nostro Benedicto PP. XIII dicata. Romae typis
Sac. Congreg. de Propag. Fide. 40 K. 12. ff. 143.

jefttu: 1) Dedykacyja papieżowi ... deo archiep. metrop. Rusciae
2) Potwierdzenie tego synodu przez papieża Bened. XIII. Ro-
mae 19 Julii 1724. ... 5) Oratio Hieronymi Grimaldi
archiep. edesseni nuntii apoft. in synodo

Synod: profesio fidei

Deo Kijyxa arcyb. metrop. Kijow (w Włodzimierzu d. 21 Maja)
1720 rozpisyuje synod do swoowa na dzien 26 Augusti.

Lez, dla powietrza (Wladimiria d. 20 Janii 1720) rozpisyje
tenze sam synod do Zamoscia na d. 26 Augusti

Synod ten najprzod zrobił wygnanie wiary - polecił
dogmata sekty Filipa (Filiponow n. p. że krzyż srebrne
są niewodne do chrystus) być przybity na drzwiach

Synod ustanowił aby monasterij dyoceryji włodzimierskiej
tuckiej, chetmskiej, lwowskiej i przemyskiej in congre-
gationem redigantur pod prowinicyatem osobnym od
liewoskiego protoanhimandryty.

Byli na tym synodzie Leon Kijyxa arcyb. metrop. Kijowsk.
Jozef hrab imperii Wyhowski episc. tucki, Florian Hrebnički
arcb. potock. bisk. witebsk. msystaw. ofzjan. mohilow.
~~Jan~~ Atanazy Szeptycki bisk. lwow. Wawryniec
Jan Sokoliński arcyb. smoleński i hewiercki. Jozef Lewicki
bisk. chetm. opat zyduzyn. Atanazy Szeptycki Hieronim

Ustnycki bisk. pnemysl. Janok. Jambor. Teofil Godebski.
bisk. piński. Turowski.

Archiandryi: Czerejski, mielecki, Dermansko-Du-
bienski, Dorohobuski, Kobryński, Sotouryński, Lefzeruński,
Bworucki, Suprasłski

Superiory: Nowogrodzki, Prytenski, Żyrowicki
Oficjaly: Zolocki, Witebski, Włodzimierzki, Brestki,
Chomski, Werchowski, Brelzki

Wikanry: Żydymyński

Z kleru świeckiego dyjakami: a) dyec. Kijowski: dymirski,
czudnowski, wileński b) dyec. nowogrodzkiej: nies-
wiski, grodzieński, lidzki, ofymiański, Stonimski, wot-
kowyski, Kryński (Cyrński) c) dyec. minskiej: minski
dohynowski (wy dotkinowski) b) toniński, Bobrujski, mie-
dzieleński, Tohojski d) dyec. Włodzimierskiej: zachorowski
Włodzimierski, Rokalski, Kifieliniski, Turyski, ponycki,
Tartakowski, Tokaczowski, Kamieniecki e) dyec. Brest.
Brestawski, Kamieniecki, Kobryński, ~~mielnic~~ mielnic,
białski, Włodawski, poleński, Drohicki f) dyec.
Tuckiej: Tucki, Lefniowski, Lewrowski, Żakowski,
rowieński, Ostrowski, Basalijski, dubieński, Otycki.
g) dyec. pnemysk. preor: Dobromilski, dekan: Jarostaw-
ski, Nizankowicki, Prochnicki, Janocki, Jamborski
h) dyec. chełmski: dekan: chełmski, Tyszowiecki, bełski,
uhnowski, Tomaszowski, Fuzebrezynski, lubelski,
lubomelski, ratneński, hrubieszowski, horodelski,
zamojski. i) dyec. lwow. preor: hożowski, uhor-
niecki, pohoniski, podhorecki, złocewowski, lwowski s.
perrego: s. Onufrego, Kiechowski Wiski (Wicin? lub Skulifien-
ris)

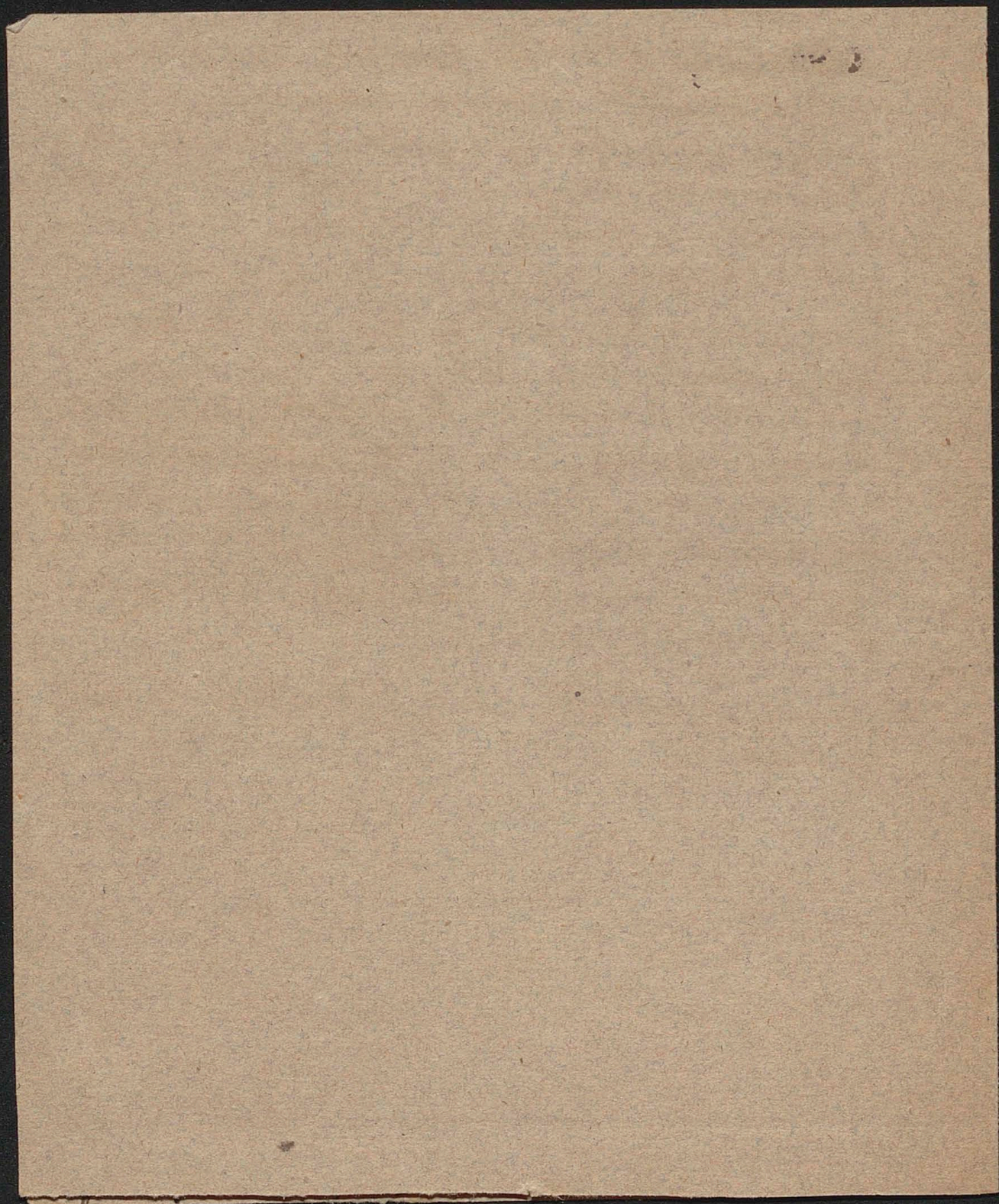
810
diecezji: kielecki, dobraniski, sokolecki, biegiadecki,
Krasnopolski ^{tyński} i dziekani: bobrecki, dolinski,
katufski, ztoczowski, zyduzowski, bielokamieniecki,
stanislawowski, kamieniecki, czortkowski, skalcki,
brzezaniski, wojniowski, buzacki k) z diecezji
minskiej dekanat: piniski, pohosienisk (pohosienisk?)

Religiosi exempti a potestate archiepiscopalis ex

diecesi wladimiriensi: hegumeni: zimnenski,
niskinicki, Turubinski, Supraslski, Hojanowski.

Religiosi (z diecezji minskiej?) superiores: chetmiski
nowogrodzki, bytencki, zyrowicki, witebski
~~werona~~ weschowski, chomski, betski, Albae
Ducalis, Zyduzypiski, Zimnenski, niskinicki
Strujanowski, Turubinski

Stephanus Trombetti clericus Theatinor. Leopol.
praefectus.

1720

88

Laemmer Hugo canon.
orator: In Decreta
conclii Ruthenorum Lamos-
censis Animadversiones
theologico-canonicae scrip-
sit... Friburgi Prus-
siae C. Sumtibus Herder
1865. + 8° ftr. 63

(est to synodu 1720 w Lamosciu
hystoria i rozbiar)

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 10 horizontal lines.

Synodus dioec. culmens. d. 12 Octobr. 1583. Petri Kostka - Culmense.
" " " d. 21 Junii 1605. Laurentii Gembicki - Culmense.

89

Constitutiones synodales ecclesiae Culmensis, a Reverendissimo Dno Petro Kostka Episcopo Culmensi emendatae et auctae Anno Dni 1583. Opera et impensis R. D. Odineti Perrenot, Canonici et Officialis generalis Culmensis in lucem editae. Anno Domini 1614. 4to Kart nielias. 57. (Sign. A - Os.)

Tytut - Dedyk. Joanni Kucborzki Episcopo Culmensi et Lomesariae.... Culmsae d. 19 Septemb. 1614 Odinetus Perrenot C. et Off. C. (Powiada tu: że Piotr Kostka ~~był~~ ^{opisał} Constitutiones synodales emendatas et auctas, a. 1583; - że nawrzymiec Gembicki biskup na Synodzie dycezalnym Culmsae 1605 poruczył niektóre dodatki do tych Ustaw, i wydał: - gdyż zaś Constitutiones Kostki nie były drukowane tylko przepisywane; i gdy dodatki Gembickiego osobno wydane także są rzadkie, więc obiedwie teraz poprawnie znowy wydaje.) - Venerabilibus Archiepiscopis, Parochis, Vicarioribus et Commendaris, totique clero diocesis Culmensis et Lomesariensis ... Odinetus Perrenot, Culmsae d. 19 Sept. 1614 (Przedmowa (Tu pisze, że wydaje: Constitutiones Ecclesiae Culmensis a Petro Kostka Episcopo in duabus Synodis tempore sui regiminis Culmsae celebratis emendatas et auctas ac in unam jam corpore redactas, do których dodaje Constitutiones quas illis adiunxit Laurentius Gembicki nunc Vladislaviensis Episcopus) (Kart 4)

Constituta

- a) Constitutiones synodales Ecclesiae Culmensis a Reverendissimo Dno Petro Kostka Episcopo Culmensi emendatae et auctae A. D. 1583. (Kart 31 Sign. B - T3.)
Petrus Kostka Episcopus Culmensis Capitulo Culmensi atque universo dioecesis clero.... Dat. ex Arce nostra Starogrodensi die 18 Mensis Octobris 1583. (Ira ostatnim Synodzie Culmschae hoc anno feria 3ª post f. S. Dionysii celebrata przysłomym i ogłoszonym Sacrosanctum Concilium Tridentinum pod temi samemi warunkami jakic przysł

ostatni Synod Piotrkowski. Na tymże samym Synodzie w Chelm-
ży, przedłożyłemu namemu duchowieństwu Ustawy od poprzed-
ników napisanych biskupów uchwalone, przez nas zaś poprawione
i pomnożone. Te chcemy aby były przestrzegane.)

Kościom zakazuje się nosić sukien ^{wychwytanych} (rectum), haftowa-
nych (acu pictum), zielonych lub czerwonych, z rękawami wży-
wanymi (manicis consuticiis) zapinanymi na guziki kruszcowe
(metallinis nodulis), zbyt długich lub zbyt szerokich, butów
ze szpicami (calceos rostratos) lub w górnej części wygina-
nych; niewolno nosić broń, jako to szabel (cuspides), ostrze-
pów (lanceas), rusznic, tuków i miezów, z wyjątkiem dalszej
podróży. - Niewolno im mieszkać z kobietami podejrzane,
chodzić do karczemu mianowicie w nocy (z wyjątkiem podróży),
grzywać w karty lub kostki (taxilli), kupować, pożyczać na lich-
wę, tanować, śpiewać pieśni miłosne, zapijać się, lub pić z dro-
wie (aequales haustus), niewolno trudnić się chirurgią.
Mają także używać Breviary i Mozartu rzymskiego przez
Liusa V zaprowadzonego.

Dzieci w pieluchach będąc niewolno brać do Torza.

Krzyżelnica ma być kamienna lub miedziana.

Plebani więcej oprócz dni świątecznych powinni mieć 2 msze co
tygodnia.

Omnes sunt excommunicati qui dicunt quod fornicatio sim-
plex non sit peccatum.

Hesela a prima dominica Adventus ad diem Epiphaniae, a feria
4ª cinerum usque in Octavam Laetiae et a feria 2ª Rogationum
usque ad festum Trinitatis nie powinny być odbywane, pomie-
dzając maję zapowiedzi.

W kościołach mają być grebani tylko biskupi, z naczyń i ka-
plami i świecy Patronowie. Cmentarz powinien być opatrzone
rowem i bramą z kraty.

Kościół w świądach świeckich bez pozwolenia biskupa nie mogą swia-
daczyć ani przysięgać.

Kazdy pleban ma mieć pięć kościół.

Zakazuje się mieszczanom i wiesniakom aby w dzień Wielkiej nocy i na-
stępne 2 dni nie jeździli z Krucyfikem po polach, tylko wolno im
jeździć z Krucyfikem in Octava Laetiae hoc est Dominica in Albis
sive Quasimodogeniti.
Lubo Bulla Alexandri III przez Concilium Lateranen. potwierdzona zaka-
zuje w ogóle lichwy, jednak Bulla Marcina Vporwała osobom duchownym i ubogim

1/ przyjmować zapisy na dobrach nieruchomości annuarius sub
titulo redemptionis pro 12 maris 1 marisam - quod tam in nostra
Prussia quam in aliis Regnis hodie sic servatur.

Kielichy mają być z srebra a przynajmniej z cyny - a nie
z otowiu.

Ad Scholarum regimen nullus admittatur nisi Fidei con:
fessionem (prout sacerdotes) fecerit.

Omnes sacerdotes ut regant secundum Statuta synoda:
lia sub poena synodali 3 mariarum.

Acta sunt haec in Choro ecclesiae nostrae cathedralis
Culmensis, die 12 Octobris 1583.

b) Acta in Synodo dioecessana Culmensi et Lomesanien
habita a Reverendis... Laurentio Gembicki D. G. Episcopo
Culmen. et Lomesanien. die 21 Mensis Junij A. D. 1605.

Kart 22 Sign. (34 - 05.)

Na odwołanie tytułu krótki wstęp, wyjaśniający iż przez ubiegłe
4 lata Wawrz. Gembicki z powodu choroby nie mógł przesi
odbyć synodu, aż teraz.

Litterae indictionis Synodi. Laurentius Gembicki ep. Culm. et
Lomesan... praelatis, canonicis, praepositis, archipresbyteris,
presbyteris, parochis, commendariis, vicariis, altarioris...

Datum in arte nostra Lubaviensi die 14 Maji 1605 (Proces zwołu:
jący Synod do Chełmsz-Culmsae - na dzień 21 Junii 1605; przed
synodem poleca w miastach Chełmsz, Toruniu, Chełmie, Luba:
wie, Malborku i w innych miasteczkach odprawić 40 godzinne
nabożeństwo.)

Di. 24 Junii, quae fuit fer. 3^a post Octavas Corporis Christi 1605
odbył się synod, rozpoczął go kazaniem Martinus de sciis soci.
jes. i sam biskup mow. - drążył z cytano Ustawy synodalne.
Constitutiones in Synodo communi omnium sententia comprobatae.

Kanonikom niewolno dturzej jak 3 misie i 4 oddalac się od kościoła
Katedralnego; co misie i 4 maja 2 razy miesać refryje i powinni
opisać index przywilejów i praw kościoła Katedralnego; Kapitułę
nowianę co kwartał raz odbywać.

Trzeci biskupa zastępuje Vicarius in spiritualibus seu Officiis
lis generalis - i drugi Vicarius Pomesanienensis.
Archipresbyteri alibi Decani rurales vocati mają co roku wizy-
tować parafie i 2 razy co roku odbywać Komunikacje z Książmi
zebranemi de Kanatu, i czuwać nad szkołami.

Proboscy mają nad tem czuwać aby nie czytano ksiąg herezetyckich;
co niedzieli mają mówić kazania biorąc do ręki księgę z Łostylli
Wujka lub Skargi, i trzymając się rozkładu przepisanego na cały rok.
Po mszy rannej lub popołudniowej mają czytać katechizum używając
do tego Catechismum Ledesmi vel Cardinalis Bellarmini, który
jest na polskie przetłumaczony. Przy powiędziach mają się trzymać
Directorium Polanec

Do Świąt należą S. Stanisłai, S. Hyacinthi (in dominica infra Octavas
Assumptionis B. Mariae), Exaltatio S. Crucis in Culmensi diecesi
ea consuetudine, D. Alberti.

In ecclesia cathedrali Culmensi powinni Vicarii et Choralistae
odprawiać Horas divinarum laudum, superpelliciaty.

Księża mają chodzić w stroju czarnym, długim po kostki, wychodząc
na świat mają nosić 2 futerka to jest sutannę (tunicam talarem)
i na to ptaszur (pallium vel sacerdotalem togam); aby nie chodzili
po mieście w domowych sukniach, quae Cramarae vo-

Cramarae

brody u księży

"cantur, tosaces contexti," futra nie powinny być zwierzęcymi
aby były widoczne; również aby nie nosili brody w brzo-
wach;
Kazom kanonów.

Szkoly mają podlegać jurysdykcji proboszczów, nie zaś ma-
gistratów. Zakazujemy aby się chłopcy z dziewczętami razem
w szkole nie uczyli.

Wypada rozłożyć składkę na fundacyę Seminarium i na
Szpital dla Księży starych, na który już biskup Piotr Syliski
nieco pieniędzy złożył. Składka ta (contributio) od księży ma wyro-
szyć się in majori et minori Insula, gdzie gleba urodzajniejsza, od ka-
dego tam (lanens) i 2 sp., w okolicach gorzyskich zaś i grzywnę, ~~12 sp.~~
miska corocznie. -

Acta Synodi dioecesanæ Chelmenois ab Illus-
trissimo et Reverendissimo Dno D. Matthia Lu-
bienski Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopo
Chelmeni, Ordinis Canonorum Regularium Custorum
Sepulchri Domini Hierosolymitani Generali Praeposi-
to Michoviensi, Crasnostaviae habitae Anno a Christo
nato M.D.C.XXIV. die XVIII. Mensis Junij. Urbano
VIII. Summo Pontifice Ecclesiae Dei feliciter praesi-
dente. Lamoscii, in typogr. Academiae excudebat
Simon Mizoluis. 4to Kartmehizb. 52 (Sign. A - B.)

Zia odrosicie tyktutu herb Loman i b wierszy Janin. przez
Jenobus Skwarski Canonicus et Professor Lamoscensis.

1) Bzrath. Lubiencki Ep. Chelm (Epistola ad eundem - dat. Cumo-
viae in loco solitae Residentiae d. 6 Julii 1624) - Bzre
in poderas napadu tatarskiego z niebezpieczenstwem jechat
z okolic Krakowskich na synod, na ktorym wiele korigy
z powodu niebezpieczenstwa od Tatar niebyto. Prietoz kazal
wydrukowac ustawy tego synodu i te rozvyla.

2) Indictio Synodi dioec. Bzrath. Lubiencki ep. Chelm... in
Conventu Michoviensi d. 26 Bzraj 1624. (zapowiada synod
na d. 18 Lipca w Kosiele Katedr. w Krasnymstawie, na ktory pro-
bosuze maja z soba przyniesci: fundationes, erectiones, privi-
legia, jula swych kosciolow, ktore biskup chce zebrać w jedne
Ksige, proz tego Inwentarze Koscielne, Spisy dochodow
i parafian)

3) *Oratio episcopi in Synodo.*

4) *Praefatio* (Ostatni Synod odbył Georgius Zamojski episcopus Chetimensis a. 1604) - *Constitutiones* (rozdział 25 Synodu)

Rektory szkół mają składać profesorem fidei przed proboszczem. - Poleca się katechizowanie z ludem w niedziele.

- Biskup z powodu lichej dodatku nie może mieszkać przy Katedrze - Kapituła ma swe statuta przed 50 laty przez Wojciecha Starorzębskiego bisk. chetm. napisane -

Lubiński wyjednać u Króla dochody Kofioła paraf. Grabowieckiego dla Kanoników i dla Komendary Kofioła Katedraln. - Kanonikom dla Szymonowi Gunduszu pozwala się mieć probostwa.

Wikarych Katedralnych których według pierwotnej fundacji powinno być 12, redukuję się do 6 (dla funduszu) - Trzy wicekary są przy Kollegiacie w Zamosciu.

De capellis privatis. - De xenodochiis.

Podczas Komunii, ma jeden z Kleryków *superspellicatus* z ręką paloną świecę poprzedzać i ma pod brodami komurzystujących się być trymany rzyznik (mantle) albo patena. - Przy noszeniu S. Sakramentu do chorego mają poprzedzać świecę zapaloną, chorągwie, dzwonki, śpiewy i ma być w mniejszy dzwonek kościelny 3 razy dzwonić. Towarzystwo otrzymują 20 dni odpustu.

Mszę (z powodu szlachty) aby wrefniej nie zaczęto ani teżi przedłużano. Za Karuse się wchodzić do Kofioła z psalmi, sokołami, rząznicami.

Przed ślubem mają być 3 zapowiedzi. - Ślubów zawieranie pomiędzy Łacinnikami a Rusinami schizmatykami zabraniamy; ślubów zaś między Łacinnikami a Rusinami unitami lubo nie zakazujemy, lecz je nie pochwalamy; bo różnice swięt często są przy czyną pomiędzy matrymonium nieślubnym. Śluby takie może tylko dawać paroch Łacini. - U Rusinów mają być śluby Rusini (graeci ritus) ^{z powodu swięt.}

Niewolno budować bóżnic nowych.

Ustanawiamy następane decanatus rurales: 1) Kraśnostawien-
sis 2) Chelmeński 3) Lubomleński 4) Hrubieszowski 5) Sokal-
ski 6) Biełżyński 7) Potulicki (dawniej Magierowski)
8) Grabowiecki 9) Dwovo Zamowski 10) Turbinowski. Nowo
powstale kościoły przydzielamy do dekanatów: 1) do Kraśnostawskiego:
Gorzków i Supoków. 2) do Chelmeńskiego: Swierze 3) do Hrubie-
szowskiego: Korytnica 4) do Sokalskiego: Stojanów 5) do Biełżyckiego
Czernice^(?) 6) do Potulickiego: Rawa, Tomaszów, Lipok, Florianów,
Lafuzów, Ostaszów 7) do Lubomleńskiego: Kamień 8) do Turbiniego
Portgoraj.

Dziekańscy mają 2 razy do roku odbywać Kongregacje deka-
nalne

Ponieważ kościół parafialny we wsi Sitaniec przed 30 laty
podupadł, więc biskup Jerzy Zamowski ki dwie wsi teje
parafii przyłączył: Sitano do parafii Skierbieszowskiej a
Worcie do Starego Zamostnia, dopokąd kościół w Sitaniec
nie będzie odbudowany.

Synodus dioecesis Chelmeński per Stanisl. Thac. Sowiński
celebrata. Varsoviae 1696. 4to (w bibl. Szkol.)

Synodus dioecesis chelmenois ab . . . Christophoro
Joanne in Stuprow Szembek . . . episcopo chelmeni, no-
minato premisliensi, praeposito generali miechovien-
si Crasnostawiae in ecclesia cathedrali, praesente
universo dioecesis clero celebrata die 18 mensis Julii
et aliis duobus sequentibus diebus A. D. 1717. Zamosci
typis universitatis. fol. x. 69. (Pravo 2318)

Był to czwarty synod dycezalny (Zamojskiego, Lubieńskiego, Sierpeńskiego, Szembeka)
Sermo E. J. Szembek episcopi . . . initio synodi
Ordo decanatum et ecclesiarum dioec. chelm.

Na założenie seminarium przy katedrze w Krasnym
stawie Walenty Konstanty Czulski Dr Praw kanonik chelmski
proboszcz parafialski zapisał 18000 złp. oraz dobra swe Kar.
wowskiego, Głuchowskiego, Kłodniczyzna nad neką
Wieprzem i dom na 2 piętka koło katedry na seminarium wy-
stawit, które to fundacyę przyjmujemy, dodając na fundusz
14200 złp. z majątku po zesłanych bez sukcesorów z Kiszcz.

Przy Kollegiacie Zamojskiej fundował Stefan
Zamojski kasztelan kijowski seminarium które gdy teraz
podupadło, pragniemy aby podług uchwały synodu Szwajc-
kiego o tymże Zamojskiem seminarium, takowe było podzwo-
nięte.

Do katedry w Krasnymstawie gdzie zbudowano ołtarze
pięćkne nadajemy relikwiarz srebrny złocony z dnem Chrystusa
który nam kardynał Albani protektor Królestwa polskiego
darował.

Bractwa S. Rozana (Sacratissimi Rosarii B. M. V.) i Szkapu-
larsa (S. Scapularis B. M. V.) przy katedrze Krasnostawskiej założone
potwierdzamy.

Zakazujemy aby kollatorowie nie brali za presenty
mennisdy od ruskich Ksiezzy.

Sermo Andreae Karwicki eul. cathedr. clemens.
et kijov. canonici, praepositi radomensis.
in synodo habitus.

Epistola pastoralis Bernardi Maiejowski Cardinalis
archiep. gnesn. ex synodo provinciali Petriovis
Idibus Octobris 1607. (Sign. W-3i)

m. 650

1888

94

Subscr. do N. J. 9/14/67

Fol. (min.)

Synodus.

Synodus Diocesana Chet., Zamoscii
mensis illustr. ac rev. D. D. Typis uni.
Christophoro Joanne in Stu., versitatis
pou Szembek Dei. & S.
Sed. Apost. gratia episcop.
Chetmensi, Dominato Tremis,
lensi, ~~Nominato~~ proposito
generali Michovicensi, Eras.
notaria, in ecclesia cathedrali
prasente universo Diocesis cle.
ro celebrata. Die Decima octava
mensis Julij. & aliis duobus se
quentibus diebus Anno Domi.
ni M.D.C.C.XVII. (1717)

(1717)

Arcon. 138.

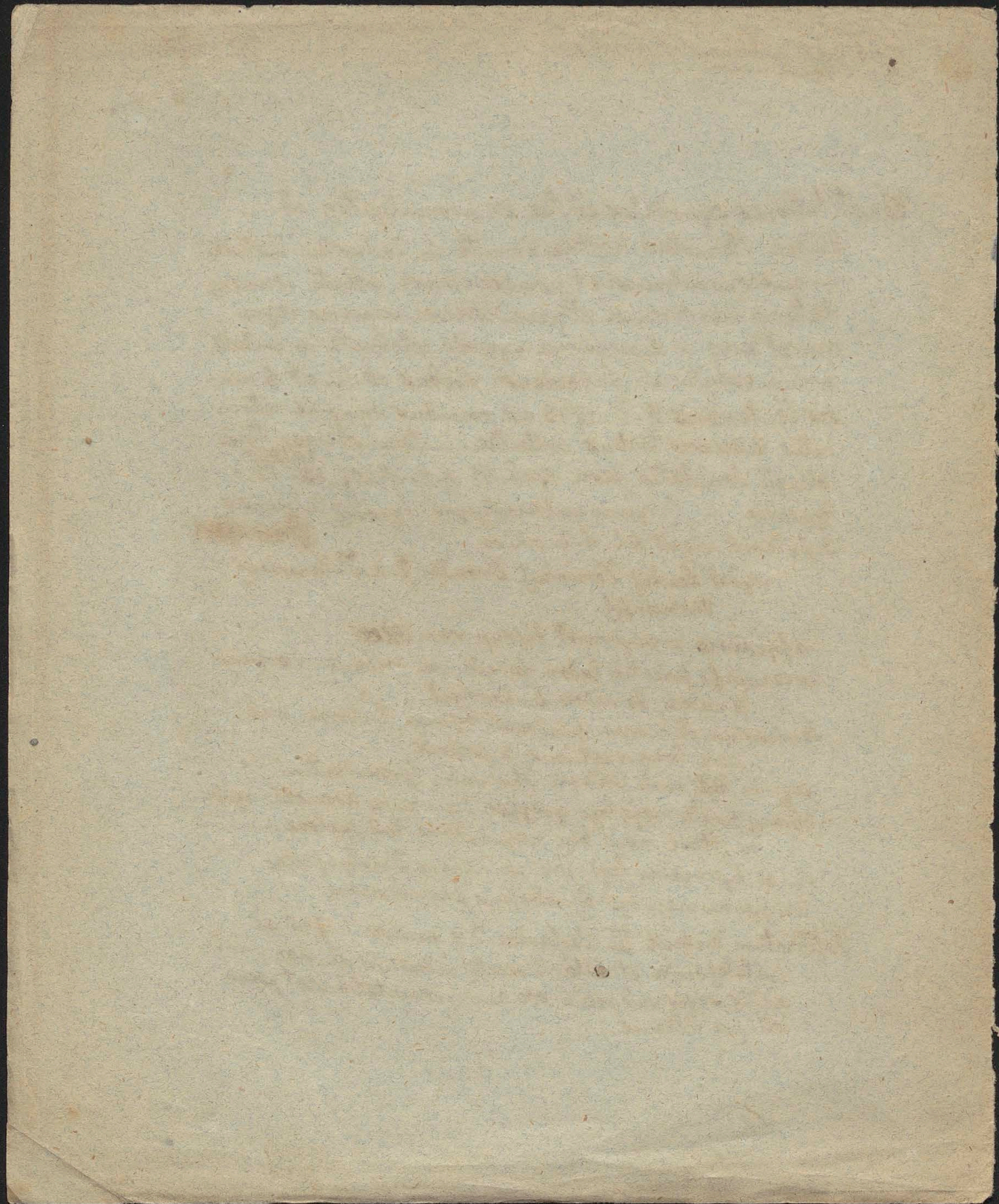
Constitutiones synodales editae et promulgatae ab...

Andrea Stanislao Kostka comite in Zatuokie Zatuski
 ... episcopo culmensi et pomeraniensi, abbate commen-
 datario cervinensi et paradisiensi, supremo regni
 cancellario in dioeciesana synodo celebrata in elesia
 archipresbyterali Lubaviensi diebus 16. 17. et 18 men-
 sis Septembris A. D. 1745 ex omnibus synodis retro-
 actis dioecesis tribus collectae ... Pomnbergae ^{typis}
 Collegii Societatis Jesu 1746. 4to N. 4. st. 207. 32. 52. 1.
 Appendix — (vagina emblematicaq. Synodus Culmensis
 J. S. Mook inv. et del. L. Zucchi sc. (Drawo 2994)

wydat Paulus Dominicus Dromler J. U. D. Canonicus
 Varmenfis.

na synodzie przysydował biskup sam ~~był~~
 Zakaruse fia swiętkim sądom sądzic czarownic i oczary
 co nalezy do sądois duchownych.
 Seminarium clericorum fundował biskupi Culmae sub
 cura Congregationis Misericordiae
 jezuiici ~~był~~ mieli Collegia Thorunii, Graudentini
 Obrary fwiște maja byc godziwe i z nauką koscioła zgod-
 ne, stare maja byc naprawione lub spalone.
 Synod dycecesalny byt 1641 za Kasptra Dziatynskiego
 a kuzjerkni maja byc odprobopuzo examinowane

Rescriptum Augusti III Varsaviae d. 9. Januarii 1745 ad
 civitates epida et villas dioecesis culmensis de non judi-
 candis sagis sub poena 1000 aut. pro civitatibus et poena
 colli pro villanis

(Zam. Lapwiego aryb. gniezn.)

96

Statuta dioecelana pro diocesi Gneznon. 1512.
Praroviae imp. in aedibus Johannis Haller 1513.
XIX Kalend. Februaris. 4to X. 6.

168
12

180

NY

NA

Synodus archidioecesisana Gnesnensis praesiden-
te Stanislao Karnkowskim archiepiscopo Gnesnensi
et primite regni Poloniae Lovicū A. D. 1583 ce-
lebrata, nec non Articuli alterius Synodi ejusdem
dioecesis sub Jacobo Uchaniski archiepiscopo habi-
tae. Nunc primum in archivo venerab. Capituli cathed.
Vladislav. Leno Chodyniski Direct. Semin. Vlad.
edit. Varaviae, typis Czerwinski et Comp., ad
Plateam Sto-Krzyzka R. 1325. 1871. 80 str. 68

Chodyniski Leno wydat: Decretales Summorum Pontif.
pro Reg. Pol. Posnaniae typis A. Schmaedicke, 1869.
4to, Pars I (dzieło Krzysztofa Zusaowskiego Kanonika,
pomnożone przez Grzegorza Zacharyaszewicza jezuitę; 19:
Kopis był w bibliotece Misjonarzy w Warszawie, dziś
w bibliotece Tychre na Stradomiu w Krakowie). **Trzeci**
dwa Synody wydat z kopisem Kapituły w Opatowskiej (tj. jeden z r. 1583 a drugi
Karnkowskim Stanisław ~~1583~~ odbył Synody: jako biskup kujawski ^{z r. 1580 albo 1581 w Gnieźnie}
w Opatowku 1568 (druk. 1572) i 1579; jako arcybiskup gniezn.
provincialny 1589, dyjecejalne: w Lowiczu 1593, w Gnieźnie,
Kaliszu i Lowiczu r. 1602, także r. 1590, i 1591 w Gnieźnie w
dzień S. Wojciecha, w Lowiczu 1583 (na którym założono Seminarium
gnieźnieńskie) — Uchaniski odbył też synod dyec. gnieznien. 2. 8
maja 1577 w Uniejowie.

Seminarium pierwsze założyt Jbfius w Brunsberdze r. 1565 które
dopiero 1567 w dzień S. Katerzyny zostało otwarte; Stanisław Karn-
kowski założyt Seminarium r. 1583 w Kaliszu (czy w Gnieźnie?) za
nemową Łofcewina

Ustawy Kongylium Trydenckiego przyjęte od Króla i Senatu na
sejmie parcyowskim r. 1564, od duchowienstwa zaś na Syno-
dzie prowincjonalnym piotrkowskim d. 19 Maja 1577 za pre-
zydenyi Wincencego Laureo Episc. Montisregalis et Nunt.
apost. i Jakoba Uhan'skiego arcybisk. gneyn.

Acta Synodi archidiecezanae Gnesnensis celebratae
Lovicii in elesia Collegiata d. 1583 d. 4 Octobris
praesidente Stanislas Karnkowski archiep. Gnesn.
p. 13 - 44. (Uchwalono zalozyć seminarium dycieczalne
zalozyć na ten cel taxę na duchowienstwo, równie jak i
na utrzymanie delegatów sezdziow z kollegiaty na trybu-
nat koronny. - Uchwalono pozwać sądownie Opata Gniec-
kiego który ~~zawarł~~ z wsię należące do probostwa Kosciot
(dzis' Koscielna wieś pod Kaliszem) przeestymaryst he-
retykom, którzy w jednej Kosciot katolicki zburzyli.)

Articuli Synodi archidiecezanae Gnesnensis sub Jacobo
Uhan'ski archiep. Gnesn. habitae (anno ¹⁵⁷⁸?) pag. 45 - 68.
(po r. 1577 odbył się - examinatorami synodalnymi byli: Jaco-
bus Gorski J. U. D. Archidiaconus, Simon Borszynski
J. Theol. Joannes Kokalewski, Joannes Rembielinski,
Joannes Sikorski J. U. Doctores canonici. - Prowenta,
przywileje i prawa Kosciotow maja być spisane - Swiezo
wydane: Agenda i Constitutiones Synodi Petricorien-
sis nuper celebrati - Secretum, Scholis apud Cathedralis
elesias Magistros promotos praeficiendos, quorum
eruditio et fides publice probata fuerit in Schola
universali Cracoviensi; similiter aliis Scholis praeficien-
di Magistri vel Baccalarii in Universali Cracoviensi
approbati (pag. 51). Scholasticos autem qui praeficiunt Scholis cathedra-
libus, praefectores non promotos vitandae impensae causa, poena le-
gitima puniendos. Scholam universalem Cracoviensem reformandam, studia
commode instituenda temporibus et ingenio accommodanda, mores praefectorum
reformandos, legum studia existanda, quae considerant, ad quam reformationem
pecuniam in Synodo Petricoviensi constitutum pro Professoribus Scholae Cracoviensis
a... Episcopi exigendam... Archiepiscopus Gnesnensis... operam dabit, non solventes e-

Synodi archidiececesis Gnesnensis Ordinationes quaedam,
 omnibus curam animarum gerentibus utiles et necessariae
 A. D. 1602 in conventibus Gnesnae, Calisii et Lovicii cele-
 bratis, propositae et observari decretae, Per illustr. Stanislaum
 Karnkowski D. G. Archiepiscopum Gnesnensem.... His in fine
 adiunctae sunt aliquot utiles et necessariae Constitutiones
 ea Synodo Gnesnensi Anno 1593 Lovicii celebrata. Craiowice,
 Typis Andreae Petricovii A. D. 1603. 4to Kart II. Obejmuj:
 Stanislaus Karnkowski Archiep. Gnesn. Clero in Archidiec.
 gnesn... Lovicii d. 3 Novembr. 1602. (nise ie wydeje Ordina-
 ciones in anterioribus Synodis sanctas quas in illa quam nuper
 Gnesnae celebravimus Synodo, et iterum proximis huius die:
 bus Calisii et Lovicii in congregatione cleri ex omnibus
 Archidiaconatibus innovavimus)

synod dioc. gnesn
 2 byt sie, Calisii
 dn 2 Sept. 1602

Satu rozdzialy: De ornatu templi. - De administratione
 sacramentorum (Krzcielnicz powinno sie zamknac' aby sie
 wniej zabobonne Kobiety nie przeplydaly) - Cytuj sie:
 Synodus Gnesnensis Lovicii A. 1593 celebrata. -
 Do abluuyi po Komunii nalezy wzywac' innego narzeczna
 a nie Kielicha.

De reliquiis munitis pastorum et vite ac moribus
 totius cleri (Xizja maja posiadac' Kiziki: Methodum con-
 fessionis authore Polanco, Manuale Navarri, Catechismum
 Conalii Tridentini, Libellum Porodovii de Sacramentis, Polo-
 nicum Catechismum Ledesmae)

Mulieres impudicas vel fornicarias suspectae aetatis et
 famae domi suae non foveant.

Koizja maja bywac' 4 razy do roku in Synodis ruralibus
 per Decanos celebrandis sub poena synodali 3 marcarum;
 na tych Synodach maja proboszyowie radzie de rebus divinis,
 de difficultatibus et dubiis occurrentibus in casibus confidentiae
 i inne)

[The text on this page is extremely faint and illegible, appearing as ghostly impressions of handwriting.]

Synodi archidioecesis Gnesnensis Ordinationes quaedam, omnibus curam animarum gerentibus utiles et necessariae, Anno Domini 1602 in conventibus Gnesnae, Calissij et Lovicij celebratis, propositae et observari decretae, per illustris... Stanislaum Karnkowskij D. G. Archiep. Gnesn., legatum natum Regni Poloniae Primate[m], primumque Principem. His in fine adiunctae sunt aliquot utiles et necessariae Constitutiones ea Synodo Gnesnensi Anno 1593 Lovicij celebrata, Cracoviae, typis Andreae Petricovii A. D. 1603. 4to Kart II (w bibl. Waleusk.)

Stanislaus Karnkowskij archiep. Gnesn.... toti clero in Archidiece; cesi Gnesn.... Datum Lovicij d. 3 Novembri. 1602.... Quia in illa quam nuper Gnesnae celebravimus Synodo et iterum proximis hisce diebus Calissij et Lovicij in congregatione Cleri ea omnibus Archidiaconatibus... nonnulla ordinavimus et quae praecipua in anterioribus Synodis utiliter sanata et decreta fuerunt innovavimus, propterea praedictas nostras ordinationes... typis impressas publicandas ducimus

I. De ornatu templi. — Kosciot gdy sie nie odbywa, w nim stuzba boza, ma byc zamknisty i co tydzien raz najimniej czyszczony po sianach, podłozie, Kaplicach i oltarzach. Paramenta ptouenne: corporalia, purificatoria, mappae maja byc czyste; korporaty maja byc przez samych Koscioz ptukane a woda z nich wylewana ad sacrarium seu piscinam. Swiece maja byc ostroinic zapalone, aby wosk nie pokapat obruscia, lichtarze maja stac na drewnianych podstawkach. Do konczonej mozy wypadu oltarz nakryc pokrowcem z plotna czerwonego lub zielonego. Lmentarz i dzwonnica maja byc zamykane, Kosnice (ofortia) dobrze nakryte. Do zakrytych tylko Koscielni (aeditui et victrics) maja chodzic. W zakrytych nie wolno stuzac spowiedzi. Kazdy Kosciot ma miec Inwentarz rzeczy.

II. De administratione Sacramentorum. — Kantan nosac de j. swisty do kuzlu, ma isc z rowiecy. Woda w kuzielnicy powinna byc czysta w Kosciotku pobielanym lub cynowym. Swiewolno puszczac do kuzielnicy zabobonnych kobiet, aby sie w wodzie nie przecieraly, przeto tez kuzielnica i cyborium maja byc zamknyste. Glowe dzieciecia powinno sie polewac nad

oddzielną miedzią i to tylko srebrną, cynową albo drewnianą, nie wyrobioną. Przy krzyżu ma tylko jedna osoba a najwyżej para być w kumy. Heretycy, exkommunikowani, jawnogrzesznicy i ci co się niepros- wiadają nie mogą być kumami czyli kmiotrami (patrini seu compadres). Dnia być prowadzona księga ochrzczonych i druga bierzących ślub, podług wzoru na Synodzie Gnieźnieńskim w Łowiczu ^{z 1592} odbytym uchwalonego. Dając komunię powinien kapłan trzymać pod brodą kommuikanta patkę lub obrus i powinien ministrant w komiży ze świecą asystować. Dnia i innym przy sobie broń nie wolno dawać komunię. Kapłan idąc do chorego ma być w komiży i w stule. W domu tylko za pozwoleniem Offi- cyata można ślub dawać. Olej święty ma być w osobnej zafce przeko- wywanej a nie w tabernaculum. Olej święty ma być koto wielkiej noży brany od Dziekana lub z Kolegiaty.

III. De reliquis munitis pastorum et vita ac moribus totius cleri. Kapłani mają mieć księgi: Methodum confessionis authore Bolano, Manua- le Navarri, Catechismum Concilii Tridentini, Libellum Porodovii de sacramentis. W szkołach powinni uczyć nauczycele z polskiego kate- chizmu Ledesmae. - Świec wolno ściągać opłaty za sakramenta, lecz przyjąć to co kto da.

Kapłani mają się chronić pijanostwa, gier i przebywania w karcymach. Mają zabraniać śpiewania niedorzecznych Kolend po polsku w kościele. Powinni nosić tonsurę i nie mają trzymać u siebie kobiet bezużytecznych i kucharek podejrzanych co do wiary.

Synodi rurales
proena synodalis

Mają być 4 razy do roku na tak zwanych Synodach wiejskich przez Dziekanów odbywanych pod Karą Synodalną, 3 przysięż, gdzie mają się naradzać o raboienstwie, o trudnościach i waplnościach przy spowiedzi i innych rzeczach dotyczących dobra kościoła i przy- kładności.

IV. Quaedam decreta ex Synodo Gnesnensi A. 1593 docti celebrata:

Wikary ma mieć świadectwo z examina przed Officyatem odbytego a któryby proboszcz przyjął Wikarego bez takiego świadectwa zapłaci 50 flor. kary pro fabrica ecclesiae metropolitanae.

Forma jak ma być do metryk krzesł i ślub wpisowywany.
De Synodis seu congregationibus per decanos rurales semel in anno habendis. Dnia nich głównie ma się naradzać de scandalis amovendis i ma się odbywać śledztwo czy który z księży nie trzyma natrzonicy, nie pije, nie gra na lichwyt. d.
De officio decanorum ruralium. - Mają co roku pod Karą Officyatowi raporta składać.
De clericis et scholaribus vagis. - Świec wolno przyjmować takich bez świadectwa.

Acta Synodi Archidioecesis Gnesnensis A. D. 1620 Indictio-
 ne Tertio Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris et Domini
 nostri, P. Pauli divina providentia P. P. V, Anno ipsius decimo
 sexto; diebus vero decima tertia, decima quarta et decima quinta,
 Mensis Octobr. Lovicij in Ecclesia Collegiata Tituli S. Mariae
 Virginis celebratae. Praesidente, illustri, et reverendissimo in Chris-
 to Patre, D. Laurentio Gembicki ^{archiepiscopo Gnesnensi} ~~archiepiscopo Gnesnensi~~ Legato na-
 to, Regni Poloniae Primate, Primoque Principe. — Craivoviae
 ex officina Andreae Petricovii, typographi regii 1621. 4to
 Kart. niel. 42 (Sign. A - Lij): 1) exemplarum brak tytułu i porządku
 2 Kart. — Na Karcie 4^{tej} Odezwa: Laurentius Gembicki Archiep. Gnesn.
 univ. Archidiec. Clero... dat Lovicij 30 Septembr. 1621, edie piase
 iz te Acta Synodi archidieoesanae iterum recognita emendatione typis
 Andreae Petricovij elegantioribus Craivoviae impressa, pro totum
 wydaj, przeto tez puiorem ejusdem Synodi editionem Calisvii exust:
 non, penitus abrogamus, usumque ipsius interdiciamus. — Na
 Karcie Sign. B, rozporozynaja sig Acta Synodi - Literae Processus Lau-
 rentij Gembicki archiep. gnesn. convocacionis cleri ad Synodum pro die
 13 Octobris 1620 in ecclesia Collegiata Lovicij celebrandam, dat. Lovicij
 d. 8 Augusti 1620, gdzie mowi iz juz czwartu rok jak zostal arcybis-
 kupem, jednak dopiero teraz ma moznosc odprawienia Synodu dyoccezjalne:
 go. — 60 Karty Sign. C. — III 4. umieszczone ustawy Synodu w 19 rozdzia:
 1. — 60 Karty Sign. D. — K. 4. Oratio Archiepiscopi et Oratio Thomae
 Cussovii canonici Lovicij. przy rozporozyniu Synodu. — Na ostatnich
 2 Kartach Sign. L - Lij: Ode parennetica ad Clerum dioeceseos Gnes-
 nensis S. Laurentii Smieszkowic Oratoris Syliciani.
 (Johes III Nr. 2498 i Nr. 2499 przytaza 2 edyccie tegoz Synodu:
 Acta Synodi Archidioecesis Gnesnensis A. 1620. b. m. dr. 4to ark. 10°. — i
 Synodus archidieoesana Gnesnensis. Craivoviae ex off. Andreae
 Petricovii 1621. 4to ark. 10 z Ode Smieszkowica.)

Na Synodzie archidiecezji Gnieźnieńskiej d. 13-15 Października
 w Lowiczu byli: Gembicki Wawrzyniec arcybisk. gniezn., Lesniewski
 Adam archidyacon Torwicki, kanonik gniezn. pułkowski, Stanisław Grottki
 Dr Teol. i Praw ob. kanonik gniezn., Albert Wielinski opat Frzemeszn.,
 Jan Albert Grochowicki opat wggrowiec., Andrzej Wilczyński biskup Teo-
 dozyski, sufragan gniezn. opat mogilniński; delegaci Kapituł Koller-
 giat w Łęcaży, Lowicza, Wielimiu, Kaliszu, Kurzelowie, Uniejowie,
 Łasku, Wolborzu, św. Jerego w zamku gnieźniem.; prepozyt Koscielniński
 Tomasz Pawłowski, Szymon Żuber kosciół paraf. S. Mikołaja w Kaliszu,
 Roznowski Krzysztof, Ciesielski Marcin Kłodawski; pojet konwentu w
 Motowie i wiele duchownych parafatów, kanoników, proboszców, wi-
 karych.

- 1) Professio fidei - stajęli takowa wszyscy przytomni.
- 2) De fidei christianae doctrina. - Proboszczowie sami lub przez wikarych
 mają w dni święteżne urząd młodzię katechizmu; mają uważać na
 to, aby w dni święteżne sturba wazszczerata do Kosciółta na Kazania;
 aby sturba po dworach w niedziele i święta była wolna od pracy przed połud-
 niem i wazszczerata do Kosciółta na nabożeństwo i naukę; aby nauzy-
 ciełe w szkółkach w dni święteżne i niedziele nauczyli nie innego
 tylko katechizmu i śpiewu Koscielnego.
- 3) Examinatores pro examinandis futuris parochis, zostali wyznaczeni.
- 4) Judices causae fore eulerieskiej, zostali wyznaczeni.
- 5) De officiis decanorum ruralium. Dziekani wiejszy mają co roku 2 Kog-
 zami odbywać kongregacje 2 razy do roku w Maju i w Październiku
 z nieobecni proboszczowie na takowych podpadną karze 3 grzywnie - pro
 fabria eulerieskiej. - Do dekanatu Lowickiego mają należeć Kosciółty:
 Kosciół parafialny S. Ducha w Lowiczu, Kosciół S. Jana na zamku w Lowiczu,
 Kosciół S. Leonarda w Starem mieście Lowicza, Złakow, Kocierzew,
 Kapina, Bednary, Bolesnow, Sieborowo, Pionowo, Dmosino, Kotasin
 ko, Domaniewice, Gtowno, Chroszino. - Do dekanatu Skierniewickiego
 Kosciół parafialny w Skierniewicach, Kosciół szpitalny S. Ducha w Skro-
 niewicach, Żelazna, Makowo, Godzianow, Głuchow, Żelichnin, Wysz-
 kiénice, Janiszewice, Białynin, Żerewo, Stupia, Lipce. - Do dekanatu
 rawskiego: Kosciół parafialny w Rawie, Kosciół szpitalny S. Ducha w Raw-
 wie, Kosciół S. Stanisława w Rawie, Stara Rawa, Boguszycze, Kurzelzyn,
 Czerniewice, Krzemienica, Langonice miasteczko, Dłowe miasto, Góra, Micha-
 wieś, Ujazd, Sobiasze, Budziszewice. - Archidyaconowie ustanowić w
 innych archidyaconatach dziekanów.

6) De vita et honestate Cleri. - Zakazuje się Kościołom uszczuplać do Karazem dla pnia, pod Karą wzięcia. Na stygach mają się uczyć zachowywać. Zakazuje się również wyprawianie wszelkich urzt przy priniyach.

7) De dispensatione super pluralitate beneficiorum. - Synod uprasza Arcybiskupa aby się wstawit do Papieża o pozwolenie zatrzymania więcej beneficjów z powodu ubogiej dotacji (acz Kolwiek to sprzeciwia się Ustawom Koncyl. Trydenck. Sess. 7, c. 4 de Reformatione).

8) De casibus reservatis. - Spowiednicy mają mieć spisane Casus reservados Papae et Episcopo. Do rezerwowanych biskupowi należały między innymi: Qui ultimas voluntates fidei suae concreditas in testamentum executi non fuerint. Qui bona mobilia post mortem Clericorum rapuerint. Qui infantem nondum anno expleto aetatis ipsius in lecto secum absque debita cautione retinuerint. Qui patroni laici metones villarum ecclesiasticarum ad aliquos labores, servitia astringunt.

Testamenta

9) De reconciliatione poenitentium. - Długo to notu teźniac' Officyatorem.

10) De ratione administrationis Sacramentorum. - Powinno się trzymać Regency.

11) Circa Sacramentum Baptismi. - Trzymanie do chrztu (kromerstwo) staje się potkewienstwem w braniącym słuby matzénoskie. Dł polewania głowy dziećcia wodą swięconą używac należy tytki srebrnej lub cynowej z dziobkiem.

12) Circa Sacramentum Poenitentiae. - Spowiednicy powinni czytać: Manuale Navarra, Catechismum Canalic' Trident., Directorium Toloni, Povodovii de Sacramentis i takowe posiadać. Spowiednicy mają być eoa minowani od Officyatów. Kościół obchodząc podczas Koleny domy parafijan mają spisywać wszystkich obowiązanych do spowiedzi. Spowiedzi niewolno stuchac w celach, w zakrytych, tylko w kościele i to w konfessionale pod Karą zawieszenia od obowiązków przez tydzień.

13) Circa Sacramentum Eucharistiae et Sacrificium Missae. Zakazuje się chować Eucharystię w szafce srebrnej, tylko ma być przechowywana w tabernaculum na Wielkim Ołtarzu. Na ołtarzach mają być mappae (obrusy), pallia altarium, Corporalia, Pallae, Purificatoria, rytote. Niewolno z rusznikami, psami i sokotami wchodzić do kościoła pod Karą wyklecia, co ma być napisane na drzwiach kościoła. - Szlachac niewolno w kościele wchodzić na kłotki o ławki. Komunię powinien dawac pleban miejscowy. Podczas Eury nie Rzytek powinien jeden z Koźcy czuwać przy św. Sakramencie. Podczas Eury nie wolno wchodzić z puszką dla zapęgnania, tylko ma się otworzyć tabernaculum.

14) Circa Sacramentum Matrimonii. Słuby mają być dawane przed południem. Zapowieć ma być tylko za braniem ziemnych się mają być ogłaszane. Obrządki zabobonne u wieśniaków podczas słuby mają być zakazane.

- 15) *De sacramento Extremae Unionis.* Do ostatniego pomazania należy używać właściwego oleju świętego.
- 16) *De Vicariis parochorum.* Niewolno plebanowi oddać wikarego bez słusznej przyczyny.
- 17) *De canonizatione B. Kořtka.* Ostatni synod prowincjalny Liotkowski za i. p. Kardynała arcybiskupa Maiejowskiego uchwalił prosić papieża aby kanonizował S. Stanisława Kořtkę S. J. Który już od papieża za błogosławionego uznany został. Z powodu śmierci Maiejowskiego, terazniejszy Arcybiskup ma wnieść tę prośbę do papieża.
- 18) *De funeribus et suffragiis pro defunctis.* - Plebani mają zwrócić uwagę aby w kościołach było nakrycie (pallium) dla biednych zmarłych i mary (seretrum) w kościele. Niewolno plebanom żądać większej zapłaty, niż od pogrzebu i targować się o takową, pod karą podwójnej zapłaty. Kościołom za naboięstwo pogrzebowe przez 24 godzin trwać tylko i przynosić dziennie płacić mają. Z powodu zmniejszonych dochodów proszono aby przy dawnych amercyach, które mają rocznego dochodu 30 fl. odpuszczano zamiast 3 tylko 2 moze, a które mają 10 przynosić dochodu, tylko 1 moze tygodniowo (redukcya).
- 19) *De Xenodochiis infirmorum sacerdotum.* - Arcybiskup obiecał wyznaczyć kapitał dla chorych w Łowiczu, do czego zobowiązali się na utrzymanie plebani opłacając z dochodów od jednej przynosi po 4 grosze a wikarzy, mansjonarzy, psalteryści i altaryści po 4 grosze.
- 20) *De transferendo Seminario Calisioensi.* Seminarium, dycezanalne które arcybiskup Karakowski założył w Kaliszu u jezuitów, ma się przenieść do Łowicza gdzie arcybiskup Maiejowski zbudował Seminarium na 12 kleryków i fundusz na 2 doktorów którzyby prawo kanoniczne i cywilne wykładali, wyznaczył.
- 21) *De pensionibus Seminarii dioecesanii.* - Składka na utrzymanie Seminarium na Synodzie Karakowskiego uchwalona, ma być od duchownych wzięta.
- 22) *De Deputatis.* - Deputatów do Trybunału co roku dnia 1 września wybierac należy podług uchwały Synodu dycezanalnego Łowickiego za arcybiskupa Baranowskiego.
- Dodatki: Ex Synodis praeteritis: De decanibus ruralibus - Ex Conclio Tridentino - Ex Conclio Lateranensi Innocentii III et caet.*

Constitutiones Synodi Archidiececesis Gnesnensis, Presiden-
te Illustris... D. Joanne Węzyk Dei et Apert. Sedis gratia
Archiepiscopo Gnesnen. Lovicii A. D. 1628 die 10 m. Maji
celebratae. Cracoviae, in officina Andreae Petricovij S. R. M.
Typographi A. D. 1630. 4° Kart i tytuł i Kart wielkość. 53 (Sign.
'B - 21.) na odwrócie tyt. drzeworyt. herb Węzyka i 2 wiejsze Tain'.

Synod odbył się d. 10 i 11 Maja 1628 w Łowiczu w Kościele Kole-
giackim tyt. B. Mariæ V. Byli na nim: Jan Węzyk arcybisk.
gnesn., Symon Kotwicki kustosz płocki i Wojciech Kłotneus J. U. Dr.
kanonik gnieźnieński, opaci Andrzej Gembicki Trzemesznieński i
Jan Madaliński Łódzki, oraz delegaci z Kłofstora Wągrowieckiego
i Mogilnieńkiego, oraz kollegiat: Łęczyckiej, Łowickiej, wielim-
kiej, Kaliskiej, Kurzelowskiej, uniejowskiej, Łaskiej, wolskiej,
gnieźnieńskiej S. Józego; przełożeni Kłofstora w Mstowie, Jezowie,
Kłodawie, Kaliszu u S. Mikołaja, Krzepicach - oraz inni Kościoła.

Ostatni Synod diecezji gniezn. odbył się za Gembickiego.
Węzyk obiecuje wydać Postyllę polską i zatwierdzi Towarzystwo
Katechizmoide.

Msze mają się odbywać podług Mszału i Breviarza Rzym-
skiego Piusa V. przez Klemensa VIII przepisane.

Święto Rozania św. ma się odbywać w pierwszą niedzielę Octobris
tam gdzie jest Bractwo lub Kaplica Rozania św. podług Dekretu
Grzegorza XIII 20. i April. 1573.

Co do obowiązków takowe są wytyfuszone w Lisie pasterkim.

Kto chce zostać Klerikiem minorum ordinum ma mieć świadectwo
od Proboszcza i od Działycała Szkoły, kto chce zostać Kapłanem
za nim do examinu przypuszonego będzie ma być przypuszonej
przez 2 tygodnie z ambony parafialnego kościoła obwołanym.

W Kościołach mają być: Missalia, Gradualia, Antiphonarum, Agenda.
Diecekani wiejszy mają 2 razy do roku odbywać Kongregację dekanalną
Zaleca się zaprowadzenie Bractwa Anioła Groza przez Prowinijata
Paulinow z Łowickim zakonem.

Bez pozwolenia biskupa niewolno do Kościoła nowych przybudowy-
wać kaplic, niemających uposażenia, bo się przez takowe przybudowa-
nia mury kościelne nadwerszają.

Przywileje fundacyjne Kościołom mają być w przeciągu 8 miesięcy
do Archiwum biskupiego oddane, aby nie uległy zapłądzie, wyjąwszy
kollegiaty które mają murywane Kościoły i Archiwa.

W Słowiczu ma być wybudowany szpital dla ubogich i starych
księży, na ten cel przeznaczamy spadki po zmarłych księżach in-
testato.

Ex komunikacyja wypada tylko zbyt ostrożnie szałować aby nie
zpowrozedniata, zrefyta niewolno poddanych za dziedzica exkom-
munikować.

Publikują się bulle: 1) Grzegorza XV „Inscrutabili Dei providentia”
Romae, Nonis Februarii 1622 (de sacramentis administrandis a regularibus)
2) Zakonnikom mają do tego mieć pozwolenie biskupa, który także ma
czuwać nad klasztorami żeńskimi. - 2) Grzegorza XV Constitutio
de Conservatoribus (dla zakonów) Romae d. 20 sept. 1621.

Epistola pastoralis Cardinalis Draiceiwski iterum a Sacra
Congregatione Cardinalium Concilii Trident. interpretum recognita
et ab Urbano VIII approbata - data Petricoviae ex Synodo provin-
ciali Idibus Octobris 1607. (przedruk ten zajmuje kart 27) (od sig. 36 - 03.)
Sermo Archiepiscopi ad Synodum (kart 2 mowa pny rozporządzeniu Synodu)
(koniec.)

W środku na 8 kartach Ordo et Numerus ecclesiarum Archidiece-
cesis Gnesnensis (tytuł parafii) - Oprócz Kościoła metropolitalnego
(z parafiami, kanonikami, wikariuszami, mansyonerzami, Praebite-
rytami i altarytami 9 kollegiat, 6 opactw, 7 Praepositorum,
2 klasztorów żeńskie (w Gnieźnie i Opatoku) było Kościołom parafial-
nych: I) Archidiaconatus Gnesnensis Decanatus rurales 8: Gnesnensis
S. Trinitatis 27 eul. paroch. - Gnesnensis S. Petri 18 - S. Michaelis 26 arenis
in Suburbis Gnesn. 20 - Sampolnen. 17 - Zninensij 30 - Łękańensij 19 -
Koninenisij 30 - Hupienisij 27 = (188 parafii) -

II) Archidiaconatus Laniciensis. Decan. rur. 5: Laniciensij 16 - Kłodawienisij 20
Kutnensij 21 - Żelaz 20 - Tuszyńensij 27 = (104 parafii)
III) Archidiaconatus Loviciensij. Dec. rur. 3: Loviciensij 15, Skwirczowienisij
10, Ławensij 21 = (49 parafii) - IV) Archidiac. Calisiensij. Dec. rur. 5: Calisiensij 20
Krotoszyńensij 7 - Kawańensij 24 - Pleszewienisij 24 - Skawieńensij 22 = (97 parafii)
V) Archidiac. Kniejowienisij. Dec. rur. 5: Kniejowien. 23 - Wartensij 23 - Szadkowskij 26 -
Radomscenij 15 - Brzeznicenij 16 - Officialatus seu territorium Wielunense 47 = (150 parafii)

F) Archidiaconatus Kurjopolensij. Decan. 6: Kurjopolen. 26 -
Metropolen 15 - Gnesn. 15 - Strypcon 13 - Białostan 14 =
VII) Archidiaconatus Camerensij. Decan. 6: Schwabensij et Sta-
nawensij 15 - Wierzbien. 17 - Żubien. 11 - Wartensij 11 -
Sobienisij 9 = (63 parafii)
! Sengen w 1788 dekanatach i oficjijach diecezji kurjowskiej paraf. 310 parafii!

Statuta diocesana pro diocēsi Gnesn (pod tem drzewo:
ryt. herby Korab i 3 lilie w górze rok 1512. — Na koncu:) Im-
pressum Cracoviae Anno salutis Millesimo quingentesimo
tredecimo: decimo nono Kalendas Februarias. In Edibus
spectabilis viri dñi Johannis Haller? 4to kart 6. druk. gark.
[w Bibl. Głogolińsk. — w exemplaru hab. Jerzego Szembeka brak
tytułu:] — (w bibl. Walewsk. caty)

Johannes de Lassko Gnesn. archiepisc. et primas... univer-
sis per et infra diocesim Gnesnensem... nostri praedecessores
in diocesi Gnesn. ultra Statuta provincialia quaedam Con-
stitutiones brevissimas... promulgaverant; quas nos in sinod-
is nostrae diocesis celebratas publicavimus... aliqua ne-
cessaria addentes, aliqua autem quae non erant necessaria
tollentes... Omnibus igitur... mandamus... praefatas Consti-
tutiones habeant...

Imprimis.. volentes alleviare labores quadragesimales...
de consilio Praelatorum in Synodo diocesis Gnesnen. constitu-
torum statuimus et ordinamus, ut quicumque ad vigiliis mor-
tuorum dicendas in Quadragesima... obligati sunt: ipsi eas-
dem vigiliis in vigiliis Sanctorum privilegiatis seu omelias
habentibus, per anni circulum occurrentibus et in singulis
diebus quatuor temporum dicere possint.

Kościół (clerici) mają nosić tonsurę - a którzyby chowal przy so-
bie natorznic, za pierwszym razem będzie Karanym w dzień przez
miesiąc, za drugim razem przez 2 miesiące, a za trzecim razem
ustratą beneficium.

Zwie wolno chodzić do Karanym i pic ^{Kościół} pod Karą synodalną 3grzy-
wien, wyjąwszy w podróży.

Zaproszeni na stypę (ad agga pas vulgariter slippas, mogą tyl-
ko 3 lub 4 razy pić (handtus faient) a nie więcej i mają przed
niesieniem wrocić do domu pod kara synodalna.

Nie mają grywać w kostki (in alea) ani w warcaby (taxillis)
ani też chodzić w wienkach (in coronis seu crinalibus) ani też
tanieć.

Na pierwsze msze (ad missas novas) nie mają iebrac.

Przy dawaniu sakramentów mają być w komizy (superpillicis)
i w stole

nosząc ciasto panskie powinni być poprzedzeni światłem idym-
kiem.

Do Komunii
Opłatki (mają być świeże i co 8 dni zmieniane.

Niewolno krzcić po za kościołem

Lichwiarzy niewolno chować, ani też ich spowiadać i rozprze-
szać dopokąd lichwy nie powrócą, pod kara exkomunikacji: bo
tak chce prawo kanoniczne.

Z powodu iż powoiment kościoła przez chowanie ciał się
posuże i ponieważ ludzie narazeni są na zarazę wstawiają
w lecie od trupów pochowanych w kościele: przeto zakazujemy
chować zmarłych w kościele, z wyjątkiem patronów, znaczących
dobrodziejów lub mających grób rodzinny. Od pochowania
niewolno brać opłat, chyba po skończonym pogrzebie i to
pro fabrica ecclesiae.

Ponieważ przez swięcenie chlebow lub kotarszy (placentae) po
domach podczas Wielkiejnoy kapłani zaniedbują swe obowiąz-
ki: przeto zakazujemy takowe swięcić po domach, z wyjątkiem
dla patronów.

Niewolno kapłanom brać beneficya z ręk swiętych bez
zezwolenia biskupa.

Krzcielnica i miejsce gdzie się przechowuje eucharystia mają
być zamknięte, korporaty powinny być z płotną uienkiego

W przeciągu 3 miesięcy na każdy pleban mieć flaszkę (flascam)
z cyny lub ołowiu na wino.

104
Za chęcią i udzielanie innych sakramentów niewolno brać
opłaty, po udzieleniu sakramentów mogą to tylko brać kapłani
co im dać z łaski.

Niewolno przy pokucie nakładać opłat pokuty (penitentia poe-
nitentialis).

Zorobojie, który by bez sądu i sprawiedliwości zabił dru-
giego niewolno przypuszczać do sakramentów.

Kapłan któryby drugiego kapłana pozwał przed sąd świecki
podpada ekskomunice.

Pleban, nie umiejący języka swych parafian, ma przyjęc do
obowiązków kapłana znajdygo język.

Niewolno jest kapłanom na miejscu oddalać od swego bene-
ficyum bez pozwolenia Przetozonych.

Kapłanom niewolno bywać na przedstawieniach kuglarzy
(histriones), polować, przeziadywać w karczmach lub grywać
w warcaby (taacilli). Który by się upijał, lub coś popełnił
przeciw godności kapłanckiej, ma być za pierwszym razem
karany dzrzywnami lub miesiącem więzienia.

Kapłani w przeciągu roku powinni sobie sprawić księgi
potrzebne do kazani, pod karą synodalną.

Kapłani powinni się starać, aby kazdy z parafian umiał Gaje-
nasz, zdrowas, wierze i Dziejstworu przykazani: przeto też co nie-
dźiele mają to parafianom odmawiać w języku krajowym (vulgare).

Ludziom prostym niewolno dawać ślubów matroni kich bez 3 za-
powiedzi (bannum) "quod de nobilibus observari non precipimus."

Tempore feriarum nefont contrahi sponsalia et matrimonia,
sed traductio uxoris et solemnitas nuptiarum prohibetur ab adventu
usque ad octavas Epiphaniae et a Septuagesima usque ad octavas
Iacobi et per octavas Pentecostes.

Łmentarze mają być w przeciągu roku ogrodzone lub (fossa)
rowem obwiedzione.

Niewolno dawać ślubu z panną porwaną.

Krzyżom niewolno pać łrody owiec, kóz lub swin.

Znajdyca nakaz do ogtorzemia ekskomuniki, powinien to wyprzeć
pod karą synodalną.

Archidiaconi niemają żądać opłaty za wyżytkowanie kościoła,
i mają nad tem czuwać aby kościół nie chował natorżnic.

Plebani et beneficiati habeant sua sigilla sub poena synodali.

Kapłani mają nad tem czuwać, aby bractwa w święta nie dawały
biesiad z pijatyką i tańcami, posiedzeń jednakże trzeźwych
nie zakazujemy.

Zakazuje się aby bractwa od pożyczanych pieniędzy nie
brały żadnej lichwy, chociażby nawet pod pozorem prawi-
nia za to światła kościelnego.

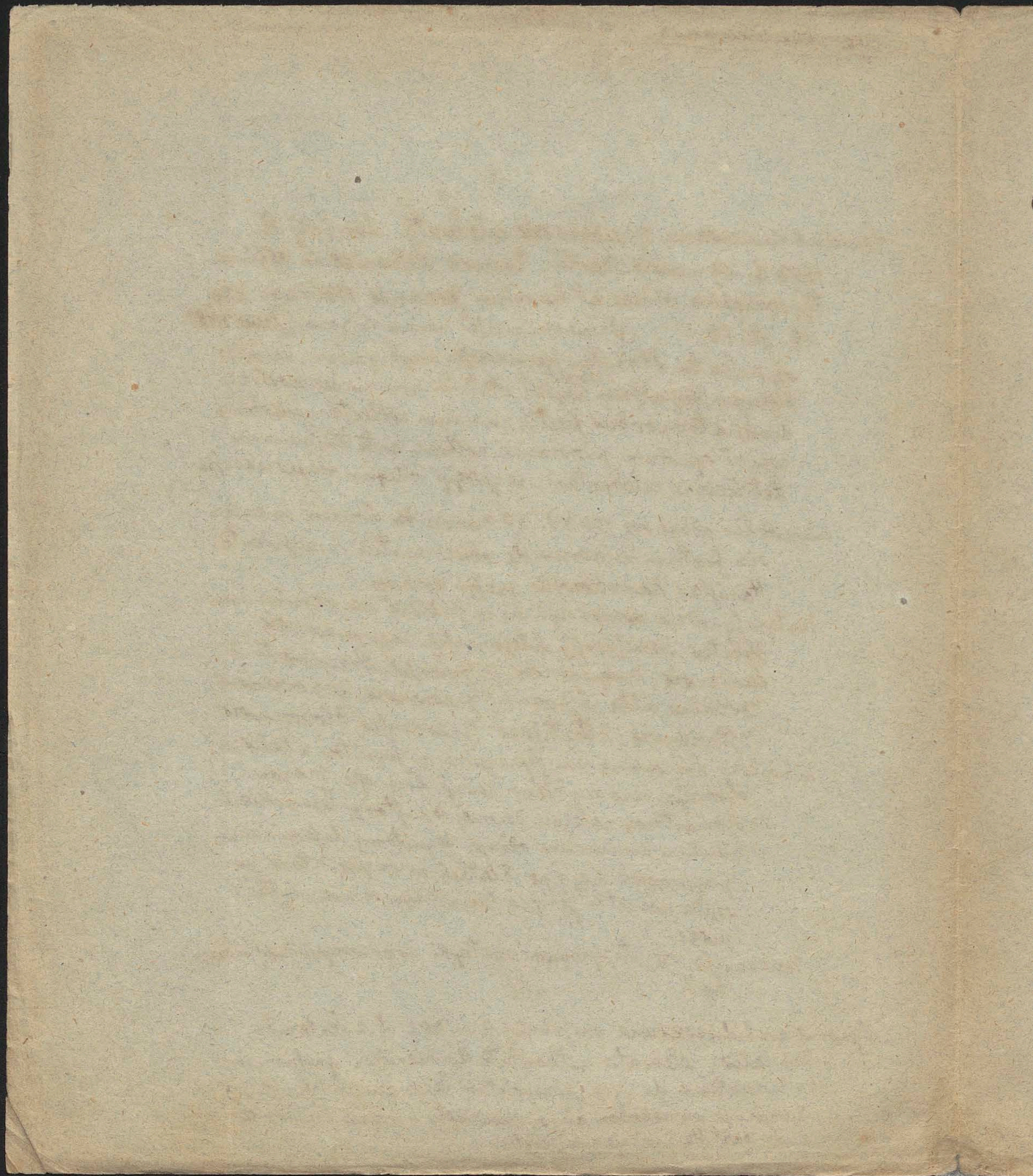
Synodus dioecisana gnesnensis celebrata Louicij A.
 1593 d. 29 mensis Martii. Excusa Lofnaniae in officina
 typographica viduae et haeredum Joannis Wolrabi 1593.
 4^e str. 50. (Głównie opundacyi seminarium radzono) (Pravo 3148)
 wspomina tu Stanisław Karnkowski arcyb. gnesn. iż będog
 biskupem kujawskim wydał Statuta provinciae nostrae
 diversis temporibus facta in unum collecta: podobnie
 wydał synodum provinciae nostrae ante triennium
 Petricoriae celebratam - ezustoył Collegium Soc. Jes. w Kaliszu

Synodus ten odbył się 1593 d. 29 marca w Louicii in ecle-
 sia fratrum minorum de observantia praesidente
 Stanisław Karnkowski gnesn. archiep.

Na tym synodzie oswiadcyli się że składką na seminarium:
 Abbates Tremefrensis, Sulejowienfis, Wągrowecensis,
 Landensis, Mogilnensis, Witorienfis; Praepositi in
 Koscielna villa, S. Joannis Gnesnensis, Jezowienois,
 Mftowienois; Abbatisae: Gnesnensis, Płobocensis,
 Uchwalono aby seminarium dycezanne u jezuitów w Kaliszu
 otworzyć: na co arcybiskup radaje dwie ofie Mazow i
 Romantow należące dawniej do kustodyi Łęczyckiej
 naukę w seminarium oddaje jezuitom; do seminarium
 przyjmować mają po 18 latach młodość, która po-
 siada powrótki języka łacińskiego, umie czytać i
 pisać.

zakazuje się utrzymywać metryki urodzonych i zaślubio-
 nych

Synodus archidioecisana gnesnensis A. 1602 d. 2 Septembr.
 in Caliszu celebrata auctoritate Archiepiscopi gnesn. per.
 Vincentium de Sene praepositum lasiensis. Mfr. 4^e k. 3.
 zakazuje się zabobon aley się niewiasty w wodzie knieclnicy
 Sw. (Babstiftenium) nie przycieraty.

Constitutiones synodi archidiecesis gnesnensis sub...
Stanislas in Stuprow Szembek archiepiscopo gnesnensi
... Lovicij A. D. 1720 die 26 Augusti celebratae. Var-
saviae, typis J. R. M. Scholarum Librum. 4° K. 110 (Sig. A. Bb.)

Oficium synod diocesanum byt 1643 d. 7 Julii Mathiae Lubienfki
Przyjmujcie się bullę Klemensa XI: "Unigenitus"
Katechizować nakazuje się podług wydanej przez Szembeka
aryb Księżki: Powinności chrestyjanickie.
Zakazuje się w święta i w niedziele rano przed nabojnictwem
po wsiach zwoływać lud do gromad (vocationes subditorum)
Przynajmniej raz do roku kościół z parafijnym i prochu orazycić.
"Nemo de deo tabernaculo comedendi et potandendi gratia adeat;
"si quis autem... eas adire usum habuerit, talem decanus
"loci libere captivandi et ad nos vel officium nostrum deduc-
"endi potestatem habeat juxta Constit. Gembrianam a. 1620
"intercedendum."

Zakazuje się grac w karty, tanoryc, języcić na jednym
wozie z kobietami choibę były krewno, prowadzić pod ramie
kobiety, chować u siebie kobiety małej famae, Krotkie suknie
nosić ja kotej, halfstuchy i kapelusz inne jak u szary kolon.
(Epistola maiejoviana)

Kazalismy wydać: Ideam vitae sacerdotalis
śluby należy dawać rano, spowiedzi ślubac tylko w kościele
Cytuje synod prowincjonalny Joannis de Łasko 1511.

Euleriae parochiales per haeresim prophanatae in synodo a. 1628
Kężykoviiana et Lubienwiana^{a. 1643} specificatae pristino statui
restituantur: in: Korkan, Latenbarek, Elynau, Krom-
sec, Bryetenfeld, Schonau, Oberenuold, Rytterbarck, Szo-
tenfeld, Grabowo, Petrykowie, Ludowica, Tarnowka,
Orzowska, Pieczewa, Zeleznica, Lendyk, Brzowe, Zdroje,
Skorka, Krepna, Panuszka, Sokolna.

Ordo eulavianum (Spis parafii)
Allocutio archiepiscopi ad synodum
sermo Guilhelmi Robertsoni A. D. gnesnen. posnan. camenen. canonic. in synodo
sermo Andreae Kwapińskiego A. D. gnesnen. canonic. in synodo

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Synodus dioec. gnefn. 1593

5730

Pohjan. 1593. 4°

J. dioec. Gnefn. Crac. 1602. 4° 5731

~ Gembick. Crac. 1603. 4° 5732

~ Gnefn. 1621. Crac. 1624. 4° 5733

~ Gnefn. 1628. Crac. 1630. 4° 5737

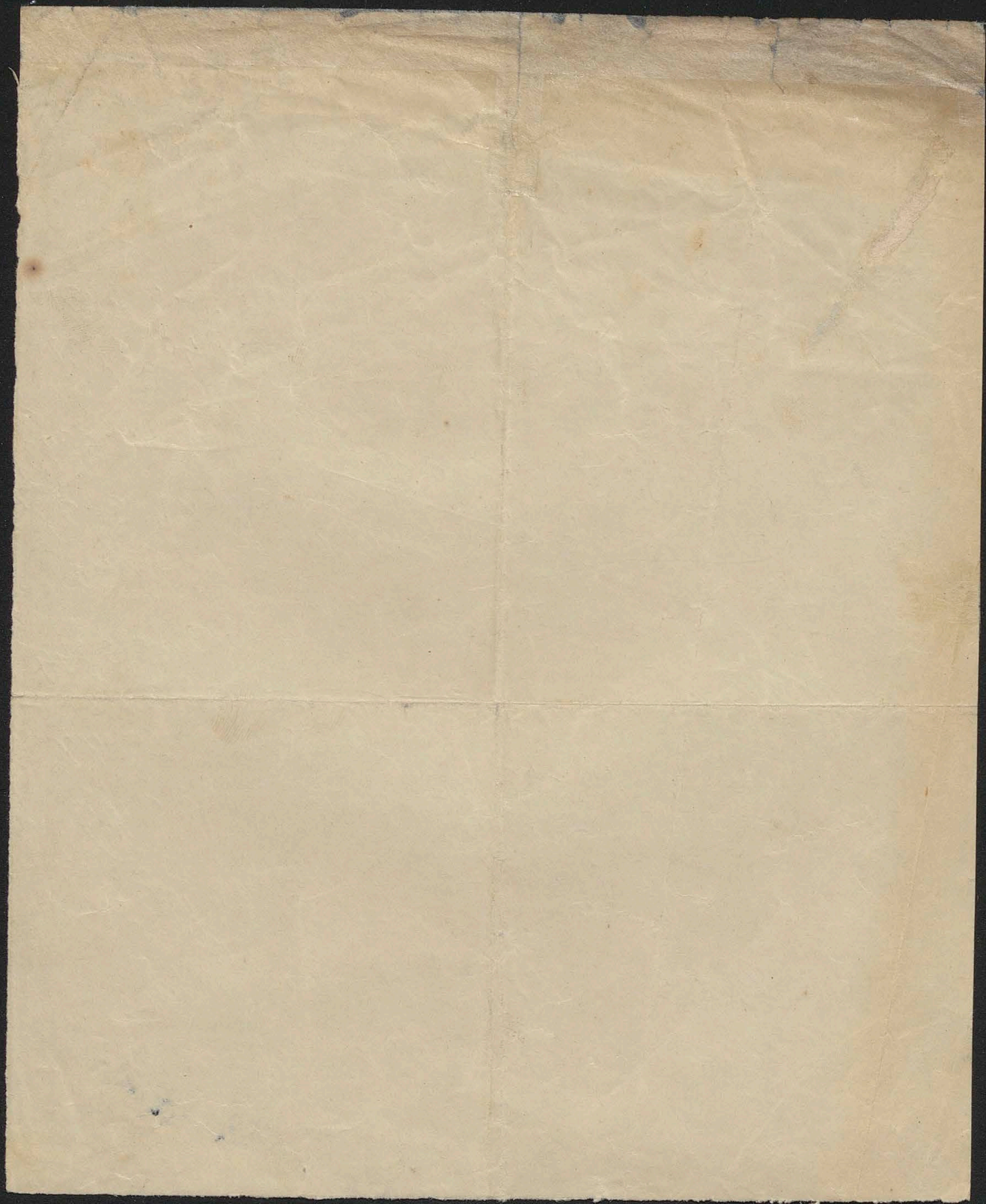
~ Gnefn. 1720. Varj. 4° 5740

~ Lapxi Hatut Synod. Crac. 1513. 4° 5744

~ Pohjan. 1642. Lofn 1642. 4° 5748

~ J. 1689. Varj. 4° 5749

~ J. 1720. Varj. 4° 5750

Synodus dioecesana Gnesnensis ab Ill. et Rnd.^{mo}
 Alberto Baranowski Archiepiscopo Gnesnensi,
 L. R. Regni Poloniae Primate primoque Prin-
 cipe, habita Lovicii A. D. 1612 die 9 Maii. Pau-
 lo V. Summo Pontifice Ecclesiae Dei feliciter prae-
 sidente. Cracoviae, in officina Andreae Petricovii
 A. D. 1612. 4 $\frac{1}{2}$ Kart 10 (Sign. A - C2.) i Kart 7 (Sign.
 A - B0.). Casus reservati albo Summariusz przypad-
 ków dusznych, grzechów i klątw zachowanych do roz-
 grzeszenia sterzej zwierzchności Kościoła powszechnego.
 W Krakowie w drukarni Andrzeja Piórkowczyka 1612.)

na czele Epistola Alberti Baranowski Archiep.
 Gnesn.... universo clero dioecesis gnesn.... datum Lovicii
 ex aere archiepiscopali d. 5 m. Julii 1612 (polecajace te ustawy
 synodu)

Procepsyje z najów. Sakramentem mają się zawsze wewnątrz
 Kościoła lub klasztoru odbywać, z wyjątkiem dni Bożego Ciała
 (diebus infra Octavas Corporis Christi).

Zakazuje się pod exkommunikacją wchodzić do Kościoła
 z rusznicy, a gdyby kto wszedł z rusznicą do Kościoła, kapłan
 winien zaprzestac nabożeństwa. Prócz tego nad bramami Kos-
 ciółów mają być tablice ostrzegające że niewolno wchodzić z
 rusznicami. (klątwa papieska)

Oracula Coenae Domini (ma być z ambony nie tylko w
 wielki czwartek ale i 4 razy w niedziele suchedniowe czytana).

Zabrania się Stuchać powieści niewiaśt przed wscho-
dem i po zachodzie słońca.

Począwszy od niedzieli palmowej aż do niedzieli
(Dominica in Albis) wzbrania się Stuchać powieści obcych
parafian.

Do śmierci przelozonego Kłasztora Karidego, ma być
spisany urzędowy inwentarz jego rzeczy.

Sędziom obranym do Trybunału Koronnego, niewolno
bez ważnej przyczyny opuszczać Trybunału, pod Karą
zwrotu pensyi pobranej. Obior tychże deputatów ma
się odbywać w Katedrze gnieźnieńskiej w dzień Podwyż-
szenia S. Krzyża. Obrany deputat gdyby niechciał jechać
ma zapłacić Karę 100 szew. 2 lot.

Inter Praesentes: Nicolaus Squiermiewita J. U. Dr.
Canonius et Officialis Loviciensis.

Synodus dioecesis Gnesnensis ab Illmo et
 Andro Alberto Baranowski Archiepiscopo Gnes-
 nensi, L. N. Regni Poloniae Primate primoque
 Principe, habita Lovicii A. D. 1612 die 9 Maij.
 Paulo V. Summo Pontifice, Ecclesiae Dei feliciter
 praesidente. Praeviduae in officina Andreae
 Petricovii A. D. 1612. 4to Kart. uel. 10. (w bibl. Walewsk.)

Albertus Baranowski Archiep. Gnesn. (Lovicii d. 5 Julij 1612)

(List publikacyjny ustawy synodalnej)
 Kapłani powinni nauczać lud o potrzebie Młodości Kształcenia przy Sakramencie Matrzeństwa.
 Za kazuse są publikowanie Dopusztów, gdy nie są potwierdzo-
 ne przez biskupa.

Z wyjątkiem Bożego Ciąta niewolno procesyj ps ulicy
 odbywać, tylko na cmentarzu Kościoła lub Karytarzu Kłasztornym.

Podczas Kazania niewolno mozy celebrować ani też przez
 Kościół publicznie mieć. ^{możny podczas Summy tylko w nagłej potrzebie i to bez dawności.} ani też mieć innej

niewolno z rusznicy ani bronią wchodzić do Kościoła pod

Karą exkomunikacji uchwalonej przez Klementa V na Concilium Viennensiskim; aby przed drzwiami
 Kościoła była wycie-
 szona tablica za Kazanie
 z ~~całymi~~ napisami i wko-
 dzie do Kościoła.

Bulla Coenae Domini prócz Wielkiego Czwartku ma być 4
 razy w roku na świątyni po polsku czytana.

Kazany dla informacyi wydrukować Książecy Ks de casti;
 bus reservatis.

Grzesznicy wielcy mają być w Wielki Czwartek Komunikowani.

W Kazaniu powinni słuchać powiadać w Komzy, w miejscu ponem
 a nie w za kątach i Kobiety nie powinni powiadać wczes-
 ra no ani późno w wieczor ^{ani} przed wschodem ani po zachodzie
 Słońca.

W Kazaniu któryby zbieg niewolno przechowywać.

Za konnithom niewolno w Kaplicach prywatnych i opusz-
czonych kościołach miewac mszy sw. niewolno jezdzic
po kwiatach i stuchac wielkanocnej spowiedzi bez
pozwolenia.

Do smierci Opata maja mnichy spisac inventarz i oddac
go przysztemu Opatowi lub przetożonemu.

Deputaci na trybunat niepewni zwlekać wyjazd
(Zwtafusa ze bicia na to penozja ze składek) pod Kar.
Obior tych deputatow ma się odbywac w katedrze w
dzien Podwyzszenia S. Krzyza, Ktoryby obrany wahal
się przyjac urzad deputata na trybunat zaplati Karę
100 czerw. zł.

(na koncu dodane:)

Caos reservati albo Summariusz przypadkow dusznych,
grzechow y Klatw, zachowanych rozgłoszenia starszey
zwierzchnosci Kosciola powszechnego. ~~Wydawany~~ W Krako-
wie, w drukarni Andrzeja Piotrkowczyka 1612. 4to X. 7
(Sign. A. B3.)

Rother: Profamen

Dotaki: West. Zaugg ed. Merxi
Constat. Lubienpx. 164.

Rothkiewicz: Opus misericordij Dei

¹⁶⁴³
Statuta Synodi dioc. Gnesnensis Lubienksi
Varavia 1644.

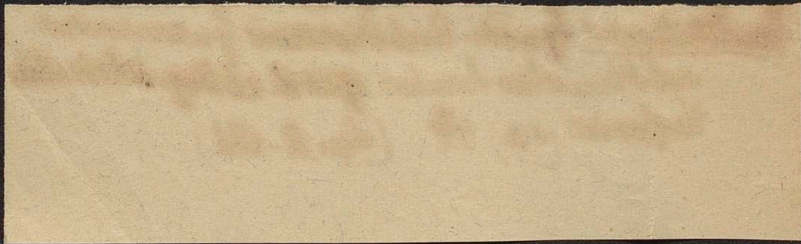
Synodus provincialis Gnesnensis math.
Lubienksi 1643. Varavia 1646.

Фисемна, оцарва 2 дна

100

Constitutiones Synodi Archiepiscopalis Gnesonensis
sub Stanislas Szembek 1720 d. 26 Aug. celebratae
Varaviae (s.a.) 4to (Sign. A-Bb.)

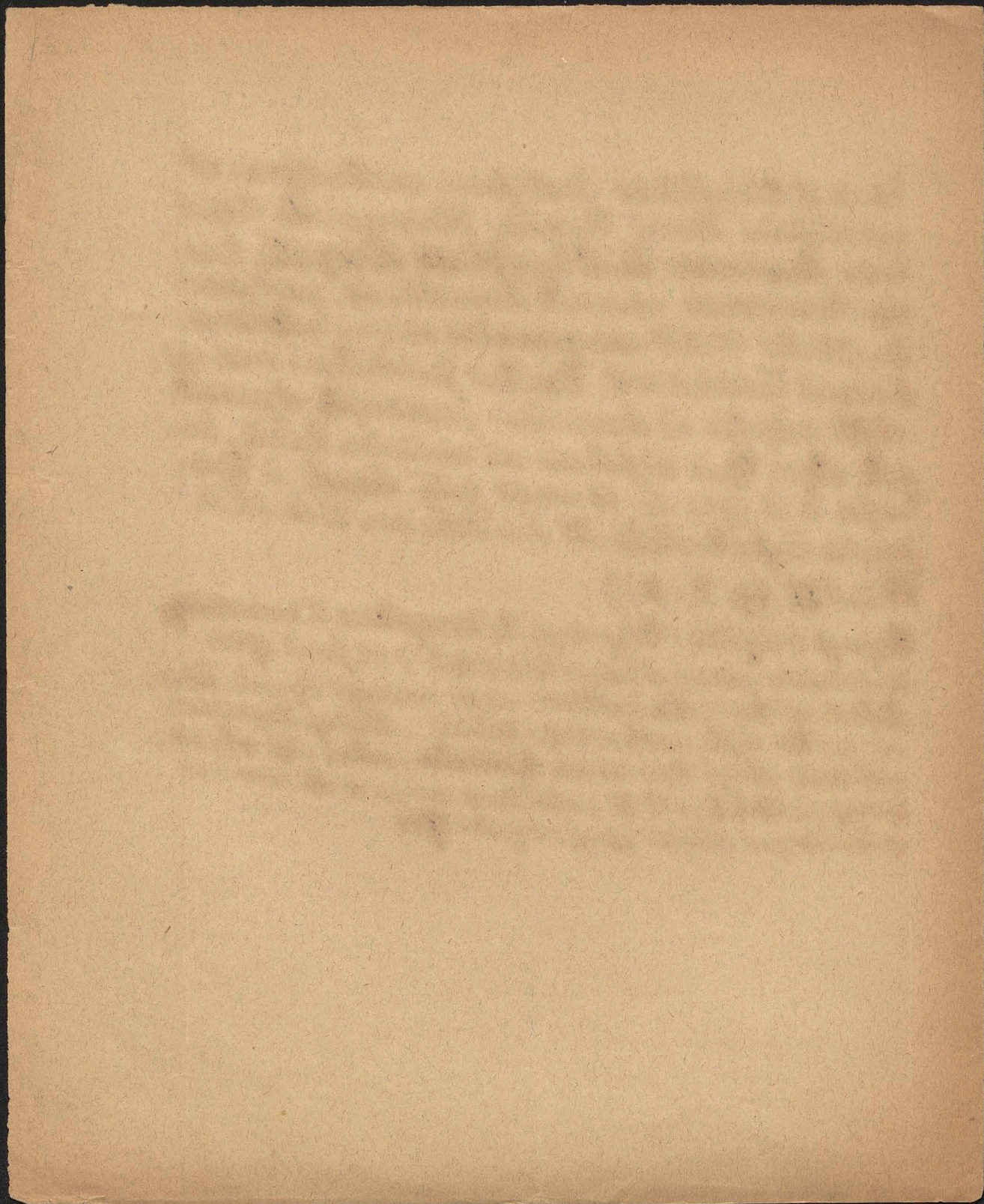
104

Edicta et Ordinationes illustrissimi, excellentissimi et
 reverendissimi Domini Venceslai Hieronymi de Bogus-
 Tawice Siemkowski Dei et Apostolicae Sedis gratia Epis-
 copi Camenecensis nominati Premisliensis, post perac-
 tam feliciter Visitationem generalem omnium ecclesiarum
 diocesis Camenecensis, Omnibus Jurisdictioni suae spi-
 rituali subjectis, ad observandum praescripta et promul-
 gata atque typis ad futuram rei memoriam tradita. Im-
 pressa A. D. 1742 die 20 mensis Julij. Leopoli, in typo-
 graphia Confraternitatis S.S. Trinitatis, cum Priv. S. R. M.

4to Kart 89. (Sign A - X (1))

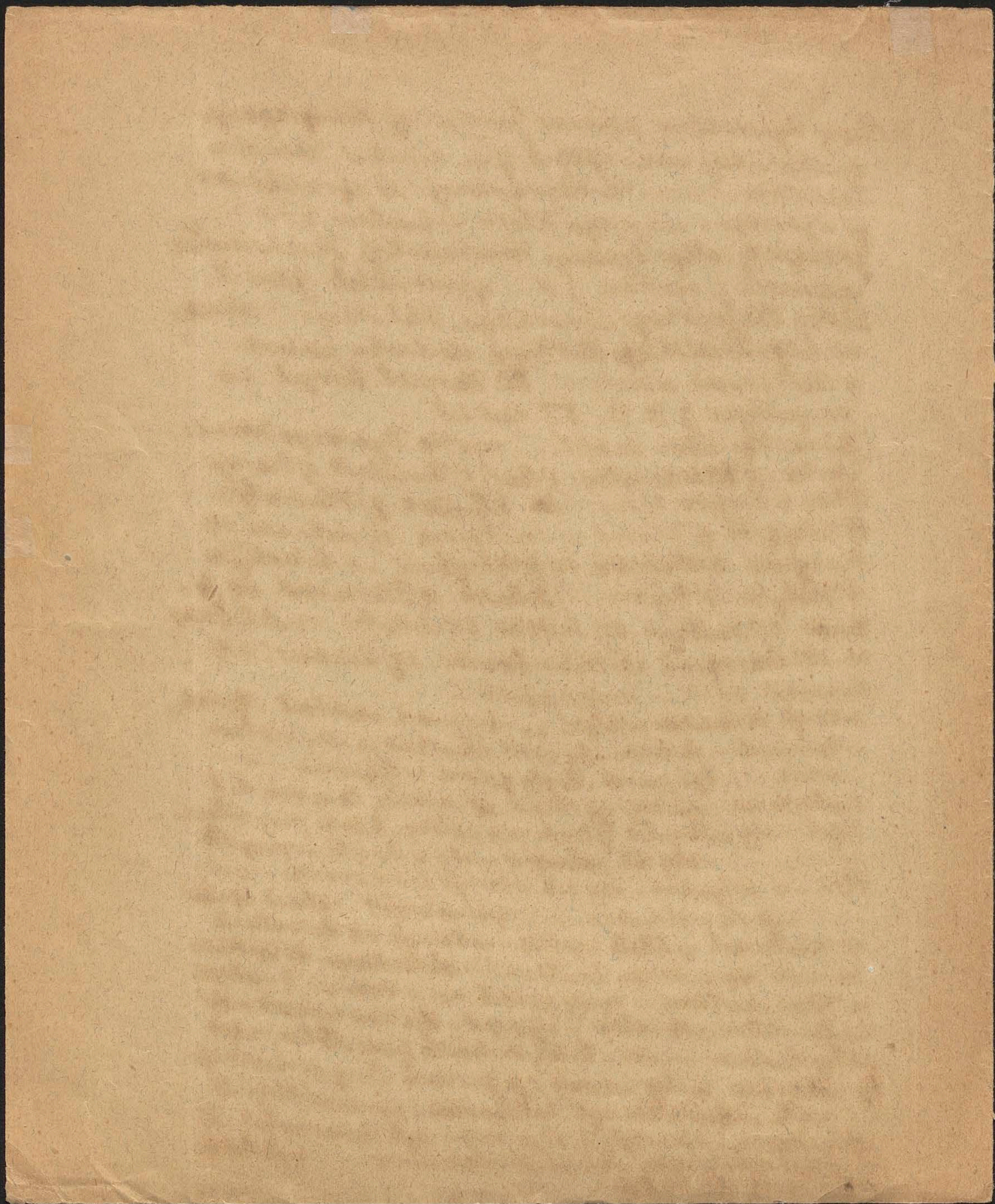
Obejmuje 9 edyktow i Ordynacya dla Konsystorza Kamienieckiego.
 W przedmowie pisanej w Czarnokowiecach d. 22 Junii 1742
 ubolewa nad tem iz dla krotkosci czasu niemozli Synodu odma-
 wic ani tez listu pasterskiego oglosic. - Biskup Rupniewski
 mial zamiar zatowic Seminarium dycezanne; poleca wize aby pro-
 boszycy po 20 lub po 15 szp. prebendarze zaś po 10 szp. corocznie
 na Seminarjum skladali poczynoszcy odr. 1743

Ustawy dycecalne podczas Generalnej Kongregacji
 dziekaniskiej roku 1789 d. 7 m. Lipca w Kamieńcu
 Podolskim uroczysie odprawionej, od zgromadzone-
 go wyższego i niższego Kleru uchwalone, a dla wy-
 godniejszej całej Dycecyi Kamienieckiej Duchowienstwa
 wiadomości z rozkazu J. N. i Najprzewieleb. J. M. X.
 Piotra Bielanińskiego Swowskiego, Haliickiego i Kamie-
 nieckiego Podolskiego Biskupa do druku podane.
 W Przdyczowie, w druk. w. W. OO. Karmel. bosych za
 przywilejem J. K. M. 8^{wo} kart 28.

(Podczas tego Soboru dzielita się ruska Dycecyja Kamie-
 niecka na 29 dekanatów: 1) Bar. 2) Chmielnik. 3) Czarny
 Ostrow. 4) Dunajow. 5) Deraznia. 6) Grodek. 7) Hłusiatyn.
 8) Kitajgrad. 9) Kotodno. 10) Lanikorona. 11) Latycacow. 12)
 Lwoczyniec. 13) Olejcow. 14) Ołezdyboze. 15) Pukotajow.
 16) Rohylow. 17) Brynin. 18) Pitawce. 19) Płoskirow. 20) Sa-
 tanow. 21) Smotrycz. 22) Smitkow. 23) Sokolec. 24) Sotobkow-
 ce. 25) Szarograd. 26) Wierzbowiec. 27) Zinkow. 28)
 Zwaniec. 29) Kamieniec podolski.

Zakazuje się parochom pijaćki na chrzciniach, weselach, śtypach,
 w karczmach; - duchowni aby córek chłopskich za żony nie brali
 - suknie mają być czarne, brody golone co tygodnia - żony
 kapitanów nie powinny się stroić od suknie lamowe lub
 bogate - aby publicznie tytuniu nie palono, tabaki przy obtarzu
 nie rzucano, - aby nie polowano - aby w Świąta uroczyste
 płok nie odbywano - aby nie wierzył lud w wróżki, upiry,
 - zakazuje się wylewanie wostrow na wodę, palenia ogniów
 na cmentarzach w Sobotę wielką - zakazuje się dozwalanie
 czerncom zagranicznym handlowania obrzaskami, kraszankami
 ruskiemi, chustkami. - Każdy paroch ma prowadzić 4 metryki:
 chrztów, ślubów, potrzebów i zyjących - djałkow niewolno do
 postug Kapitanom wzywać - Opłaty duchowne (jusa stolae) mają
 być pobierane podług uchwały s. p. Jastona Smogorzewskiego
 metropolity, od ogrodników czyli chatupników i komorników, od
 pojedynków czyli jednociągłych, od parowych czyli dwuciągłych, od
 porzwożnych swoini służeń robionych, od rziemielników: opłata od ślubów
 2 do 8 zł. od potrzebów 1 do 8 zł.)

Statuta domini Henningii episcopi caminensis in
synodo dioeciesana A. D. 1454 ipso die b. Mariae Magdalena
in ecclesia cathedrali caminensi celebrata (druck w dziele
Christian Schöttgen: Altes und neues Pommerland oder ge=
sammelte Nachrichten von verschiedenen zur pomme=
rischen Historie gehörigen Stücken. Stargard 1721. 8te
III Stück. St. 314-334. - także w Hartzheim: Concil. German. I. 437.)

Ordinationes ad obviandum difformitatibus non derogando sta=
tulis synodalibus per praedecessores nostros ordinatis

Zakazuje się zwiedzać kazarmy cum laicis - i piątyki ad haustus
aequales (piacę zdrowia, czyli brat'erstwa) pod karą 2 flor. rheenf.
Zakazuje się dysputować z laikami i różnowiercami o religij.
Nakazuje się mnichom zachowywać reguły.

Statuta Johannis Frederici et Sigfridi praedecessorum nostror.
rum observari debent ne laicus laicum ad iudicium spirituale trahat
Zakazuje się stażę niezwoyczajne, bierety tylko praetorem, magistrum
i doktorom nosić wolno

nie wolno chować niewiast w domu pod karą 10 grzywien

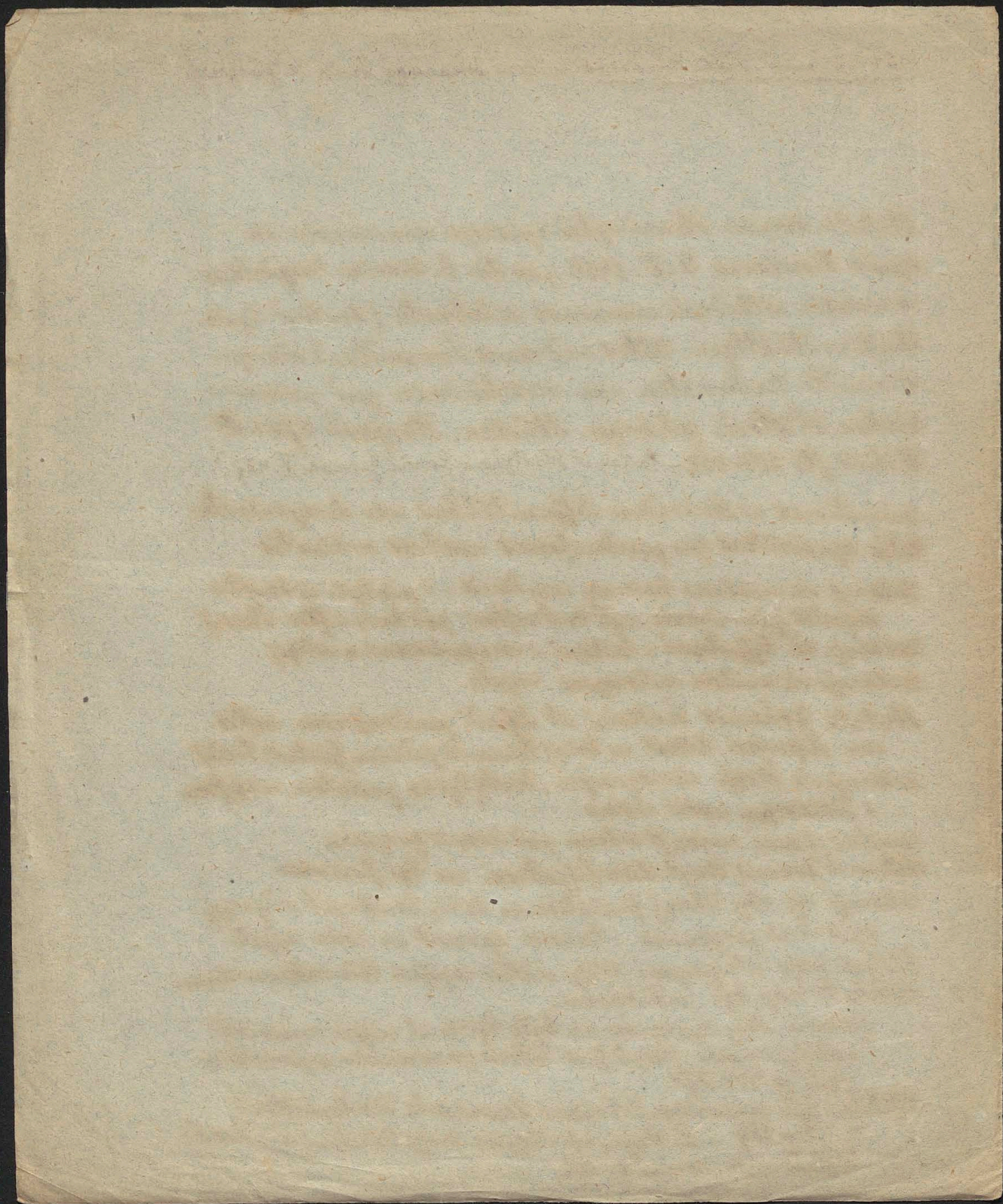
Festum S. Joannis Bapt. dioeciesi patroni ma być święcone

nakazuje się aby literas foundationum kazdy beneficjant w diecezji
wpiisał na pergaminie i takowe oprawił na koniu mszatu

Plebani mają utrzymywać księgi w które zapisani będą exkomunikowani.
Statuta te mają być publikowane.

(Widać że wtedy dziekanów nie było tylko ich miejsce zaprowali.
archidjakonowie których spis: historia po niemiecku w powyższym
dziele p. 334-334.

O statutach tych wzmiankuje D. Cramer: Pommerische Kirchenhistorie
2. 42. p. 107 i L. Wujas (czyli w Tafelnice Jurga Valentini Wintherus)
Historia episc. camin. c. 28.

1760 die 20 Martii ac duabus subsequentibus cele:
brata Synodus dioeclesana Kijoviensis Berdy:
zoviae sub Josepho Zaluski.

Frieze [redacted] ian Gottlieb: De episcopatu
Kioviensi. Varsaviae 1763. in biografia J. L.
Zaluskiego pag. 21 mowi

"sub tempus celebratae synodi Dioeclesanae XX
Martii ac duabus subsequentibus diebus"

3. Van Jhoo
in vint
hinnait
(Gobelin u. Fokkrofflage)

Statuta synodalia dioecesis orthodoxae Kijoviensis
 publicata ab illustrissimo reverendissimo et excellentis-
 simo Domino D. Josepho Andrea Comite in Latuskie Ju-
 nosza Latuski Episcopo Kijoviense et Cerniechoviense
 Regni Poloniae Senatore, Soli pontificii Assistente, Equi-
 te Aquilae albae, Abbate Wanchocensi in Polonia et Villariae
 Petnaci in Lotharingia (ac Consiliario Praelato honoris
 in Parlamento Nancejano) nec non Fontaneti in Burgun-
 dia, ac Consiliario in Parlamento Divionensi, Praeposi-
 to insignis eulerae regiae Varsaviensis, Canonico Senio-
 re eulerae cathedralis Cracoviensis, Membro Academiae
 scientiarum ac litterariae Berolinensis, Petroburgensis,
 Romanae Infacundorum, Bononiensis, Florentinae, Lip-
 siensis, Nancejanae, Jenensis, Grypswaldensis, etc. Opus
 primum impressum in erecto noviter Typographico Culmae
 in Prussia 1764. fol. str. XXX: i

druga i trefca ded. Clementi XIII P. M. Jos. And. Latuski bez daty druz: ^{(w paginaturze myslka po str. XXIV nartypuje XXV myslka (za bez daty) miast. XXV)}
 Kuzje Papierowi za nominacyja dla Jozefa Olszkiego na sufraganiq Ki-
 jow; str. V-XXX Jos. A. Latuski Ep. Kijov. Homiliae synodales tres
 na koncu wyjatki: Ea R. Romani Mathesi polemica in Dedicat. Krotki
 opis Kijowa w ktorym mowi iz w Kijowie sa najpisniejsze w swiecie ko-
 biety i pod tym wzgledem jest Kijow dla Polakow tem czem Neapol dla
 Wloch; str. 1 Tituli librorum. ^{Statutorum synodalium} Opus rozdzialow 3 Kozig. Pierwsza Koziga
 De fide catholica ma 15 rozdz.; druga De sacramentis ma 11 rozdz.; trefca
 De vita et honestate clericorum ma 12 rozdz.) - str. 1-614 (Statuta ^{(w paginaturze myslka}
 dioecesana, obszernie i starannie opiszowane, z wieloma Bullami, edykta-
 mi przywilejami dotyczacemi historii ^{na str. 519 jest spis pa-}
 rafi i wsi w dyceceji Kijow.) Kart. nel. 4 ^{(na str. 519 jest spis pa-}
 polskich; spis synodow prowincyon. i dycecz. w Polbie str 618-621; spis 31 biskupow ^{na str. 455 brakujel tak iz po str 256 nastepuje 456. myslka (za cyfry)}

Pomędzy Synoda-
mi niewymienione:
Łlocki (Stan. Lubien-
skiego 1632) i
Łucki (Andr. Lips-
kiego 1621)

Kijowski); str. I-XLI (Supplementum: Boule, list pasterski o Jubileusz, modlitwy & Meditationes) - Kartniel. II (Index - Series ecle-
siarum et cleri dioecesis Kiowiensis d. 1767, spis parafii i imion
pobofuzow, oraz urzownikow Koron. Wojew. Kijow.)

Jest to pierwsza edycja z r. 1764 z dodatkiem na koncu II Kart (Indexu)
r. 1767 w innej drukarni dodrukowanym, innym piśmem. - Jan Za-
tuski (w Bibliot. Polska) pisze: „Przedmemi Statutami, które spro-
wadzonym - I Laryza drukiem wyszły z pod Chetmin'skiej
prassy, diebylo nigdy w mojej katedrze Synodu. - Janocki
dodaje na brzegu: Statuta dioc. Kijow. fol. Culmea 1767.

Druka edycja z r. 1767 (ktora ^{rytu razej 1773} Chetminowski: Spis diet str. 66
opisuje, a ktorej brakowalo tytulu) tem sie tylko rozniła iż
miata inną dedykacyę Papierowi datowaną 1773, (w ktorej Zatuski
mowi iż poseta papierowi te Statuta synodalne przez Kassjana
Korczyn'skiego, prosi o względy dla wnuka swego Ign. Rostworows-
kiego kassztelanica z Krowczym. jadacego do Wloch, oraz o nadanie
odpuszczu w Zytonierzu na dzień S. Jozefa.) - Tym sposobem
można przypuszcic iż ta edycja tego Synodu z latami 1764,
1767 i 1773. - Wkiędyby zaś i gdzie ten Synod był odprawiony,
o tem wcale Zatuski w dziele swem nie pisze; tylko Friese Chrst.
Gottl. De episcopatu Kiowiens. Varaviae 1762. fol. w zyciu Zatuskiego
powiada, iż sie ten Synod odbył w Berdyzowie d. 20. 21 i
22 Marca 1762 r. i iż do spisania Aktow i Ustaw synodalnych
był Zatuskiemu pomocny audytor biskupi Walenty Jozef Kocha-
nowski Kantor katedry Kijowsk.

- p. 8. Distinctionem heretykorum, schizmatykorum, sed de judaiza-
tione suspectorum et nefandae sectae Filipawrow aggre-
gatorum nalezy doniesci biskupowi.
- p. 9. Przy slubach z roznowiesciami wypada przy swiadkach za-
dac porzeczania de non evocando altero conjugis a fide ca-
tholica et de educatione prolis utriusque sexus infide catholica.
- p. 15. Drukarzom zakazuje sie bez cenzury biskupiej cos drukowac
pod konfiskata wydrukowanych rzeczy i karę 30 dukatow

p. 15. Księgarzom i drukarzom przypominamy ^{ustaw} Bullę Leona
X (in Concilio Lateranensi Sess. 10) zaprowadzającą cenzu-
rę w Drukiem i Ukwale Zygmunta Augusta (Wilnae d. 1
Martii 1556) nakazującą urzędom pomoc przy rewidziji biblio-
tek i księgarzy ~~przez~~ przez urząd biskupi.

p. 19. Księżom chodzącym do choru poleca się aby nie nosili
krótkich sukien chowiały czarnych mianowicie bekieszek
(Bekieski pelle agnina subsuta)

p. 20. Benedictus XIV (Romae XVI Calend. Octobr. 1743) Praelatis
et Canonicis eulisiae Cathedralis Kijowiensis in Zytomiria
concedit usum mozzettarum et Distinctorii (videlicet Cruce
aurea octogona cum malto purpureo obscuro superinducto
ac radiis aureis intermediis in cuius recti Aquila cum alis
expansis et corona in capite ac S. Iosephi - in mozzo vero
S. Sophiae ^{cum filiis} (imagines existunt)

p. 68 Zakazuje się reprezentacyje Mysteriorum Sacerdotis Domini,
Martyriorum Sanctorum podobaj profesyji Bożego Ciata,
oraz strzelanie z broni.
(liber II)

p. 145. Zakazuje się przy chrucie dawać dzieciom imiona szpetne, smiesz-
ne lub pogańskie (Synod. Culmen. Zaluska)

p. 150 Proboszcz pod czas kolend mają spisać wszystkich parafian, na
spowiedz wielkanocną mają wydawać kartki i te dla ewidencyi
przy spowiedzi odbierać.

p. 512. Kapitula kijowska w Zytomierzu ma się składać z 8 Pratatów:
(Decanus, Praepositus, Archidiaconus Kijowien., Scholasticus fundacyi
Kajetana Rodziweuskiego prattata, Custos, Cantor, Cancellarius fundacyi
Chwaszowskiego, Archidiaconus Czerniechowiensis fundacyi prattata Jo-
zefa Rakowskiego) i 12 Kanoników (z których jednego fundował
Michał Bierzynski prattat.) ^{z wsiemi do nich należącymi}

pag. 514-526. Spis księstw parafialnych: a) w dekanacie Zytomiskim
7 paraf. b) w dekan. Chwaszowskim 5 paraf. i filia w Turynie. c) w dekan.
Drohicim 8 paraf.

(jest to obszerny podręcznik dla księży obejmujący wiadomości pastoralne, rytu-
alne, z prawa kanonicznego, z wzorami aktów, modlitwami, naukami - Dorożę-
nia którego pomaga Zaluskiemu Józef Walenty Kochanowski kanonik ptocki, Kantor
kijowski, autor był biskupa zaluskiego.)

Synod dycezalny Kijowski Zaluskiego odbył się w Berdyczowie
w ~~Kocczak~~ ^{Kiełtoraf} Karmelitorów bosych r. 1760 (w dwa dni następnie
jak świadczy Friese Christian Gottlieb: De episcopatu Kioviensi.
Varsaviae 1763 (w biografii J. A. Zaluskiego, str. 22) R. 1760
" Ille (Praesul) rediit Kiövia diocesanam Synodum, cuius nul-
" lum olim extitit in his oris vestigium, Berdyczoviae, incidente
" eodem tempore generali P. L. Carmelitarum discalceatorum Pro-
" vinciae Polonae Capitulo, celebravit XX Martii, et duobus
" sequentibus diebus, cuius acta, statutis perpetuis diocesanis
" inserta, opitulante manu sui Auditoris, Perillustris Reveren-
" tissimi Domini Valentini Josephi Kochanowski Cantoris cathe-
" dralis Kiöviensis, iam Llorensis et Pultoviensis Canonici
" exarata, sub praelo sudant." Lisze też Friese (str. 21) iż dopie-
" ro pierwszy Zaluski r. 1760 dla dycezyi Kijowskiej kazał dru-
" kować Directoria divini officii (Rubrycelle) w swieżo urządzonej
" drukarni Berdyczowskiej, albowiem poprzednio w dycezyi Kijow-
" skiej używano Rubrycel Tuckuh.

Pomiedzy Synodami przytacza Zaluski (Statuta p. 621) Synodus
dioc. Samogitiae, Czernensis 1752 Antonii Domin. Tyorkiewicza,
dioc. Culmensis, Lubaviae 1749 Andrae Kamff Koszka Zaluski,
dioc. Kiöviensis, Zytomiriae 1762 Josephi Andrae Zaluski.

- ofiarowanych dziełach bez wiedzy biskupa.)
- 4) 3. De gradibus vivorum et mortuorum (aby w regnefraniu jurcech, Księza byli usajni i przewiedliwi)
 - 7) 4. ~~Dekret~~ Statutum de hois. S. bigneus D. G. Ep. Crac. Et si ut sanctorum patrum edocemur scripturis . . . de fratrum nostrorum Capituli Cracovienfis prima deliberatione et consensu statuimus (aby w diecezji caty S. Floriany za patrona czegono z osobnem officium)
 - 10) 5. S. de gradibus vivorum et mortuorum (mortuorum gradus potest in adventu compleri, gradus vivorum in vigiliis aliarum festivitatum byty to moditury)
 - 3) 6. Statuimus (aby rachowywano zwyczaj dawne diecezjalne przy odprawianiu mszy i unikano rzytezyngich przy klskani przy mory odprawianiu)
 - 10) 3) 7. Item (aby Księza spowiadajac się drugim cyndli to klszcy z wyjątkiem chorych Księzy którzy się mogą na uboży stać spowiadac)
 - 5) 8. Item provideatur in hoc Synodo (aby Księza nosili pne: pisana tonzura)
 9. Item infra regesta re spiewem ma re spiewem byci dokonani
 10. Item aby officium missae cum hois canonibus concordet
 - 6) 11. Item zakazuje się zakonnikom wychodzic z klasztoru dla zbie- rania kolekty (pro colligenda collenda) w parafii.
 12. Item Dekret Concilium Bapliensis contra notores fornicatores ma byci publikowany. 13. Item decretum de parochiis ad possessionibus non turbandis.

pag. 25-58

III

(Kart 17) 1326 d. 9 Octobr.

Incipiunt Statuta patris Rankyeri. Quoniam genus humanum duobus... Ideoque nos Rankerus qui miseratio- re divina Crac. eulsi... predecessorum nostrorum con- stitutiones... consensu nostri capituli approbamus et novam ad junximus... in presenti Synodo

(Ciesi obacz w Wsknief. Kim T. II p. 298)

Przy bierzmowaniu noszą: 1. Baptyzmus jak krszc (widac se in cutellis murzano dzieci) 2. Confirmatio 3. De poenitentia 4. Eucharistia 5. Extrema unctio 6. Ordo

podzielani na 7 gradow: Hoftiani, lectores, exoristae,

(wiadom. krszka w Wsknief. II p. 200)

pag. 101-102 (Wsknief. II p. 200)

pag. 101-102

acoli, subdiaconi, diaconi, sacerdotes) 7. Matrimonium
(aetas legitima pro maribus annus 14 et pro femina 12)

1482
w Layutkowicki
Strajana 1828
Kadriane
Chotompi ptaki.

- 8. De custodia rerum ecclesiasticarum.
- 9. De celebratione ^{uirorum} officiorum.
- 10. Quis sacramenta debent dare gratis.
- 11. Indulgentia quae debent populo nuntiari
- 12. De celebratione festorum.
- 13. De uniformi modulatione in ecclesiis (i. t. d. obacz w Wisniewskim)

(na koncu:) Edita sunt haec constitutiones et publicatae
per Venerabilem Patrem dominum Nankyerem Epum
Crac. Anno Dni M. CCC. vicesimo sexto nona Octobris

pag. 59-74.

IV (7. 3/4. Kart) 1331 d.

(Jane Gyrota
+ 1347)

(wiadomość
kronika
w Wisniewskim
II p. 300)

Sequuntur constitutiones dni Johannis
Quoniam ut ait Augustinus in libro de fide...

na koncu:
Edita sunt et publicatae haec constitutiones per vere
rabilem patrem Dominum Joannem (jak w
Wisniewskim II. 300) episc. Crac. sub d. 1331 in oppido Epatorien.
in crastino s. Mariae magdalenae

pag. 74-79.

V (Kart 13)

(1378?)

Haec sunt constitutiones dni Floriani
presentem synodum. <sup>Souatek: In nomine Domini Amen. Cum ad
origendas subditorum excessus tanto feruentius
erurgere prelati debent. (no 2 Kartah rajmija refste
wyszch Petru: Parvus fons crevit in fluvium</sup>

pag. 79-101
(Wisn. II p. 300)

Secuntur constitutiones dni
magnum VI (Kart 6)

Haec sunt constitutiones Petri wysz Ep. Crac.
prosent synodi Wysscia m CCC nonagesimo sexto
in crastino beatorum apost Simonis et iuda

pag. 101-113

(promina ze mat w Krakowie inny synod)
Secuntur constitutiones in alia synodo editae.

~~Parvus fons crevit in fluvium magnum~~
Petrus Dei grat Episcopus Crac. sacrosanctis Ecclesiis
protototabus ad futuram perpetuam memoriam nostrorum
quam presentium subditorum benignam et paternam informationem

pag. 113-166

Constitutiones Alberti Ep. Crac.
Sub anno 1423 in synodo crac.

Explicit constitutiones venerabilis viri Dni Petri
Wysch D. G. Ep. Crac. Item sequuntur constitu-
tiones Alberti D. Gr. Ep. Crac. Titulus: In
nomine domini nostri Jesu Christi in quo vivi-
mus moriemur et sumus. Ita utrumque titu-
lum ponit. Et primo de Sacramento Baptismi:
Quam parvus hominum ad imaginem
na konca:

Explicit Constitutiones Rev. in Christo patris
Dni Alberti D. G. Ep. Crac. Sub Anno Dni 1401.
Quadringentesimo Viceimo tertio sacro sancta
Synodo Crac. Edita et promulgata.

Statuta Thomae episcopi Cracoviensis. Inscr. pag. in 4to kart
kart 12 (2 XVII wieku) (w bibliot. Garteryjskiej nr 1293 O. - 1798 był w rękopisach
karta 1, „Licit a praedecessoribus nostris... (jest to artykul 12 De habendis
et legendis statutis, praedecessorum nostrorum videlicet Hankeri, Flo-
riani, Johannis Floriani Petri Petri Alberti, Sigisni et nostris).

karta 2: „Theus Christus Maria Thomas Dei gratia Epus Cracoviensis.

lum ex debito pastoralis officii... et publianda. (1) lum unicuique
que in rebus suis agendis

(koniec) karta 12 verso: „Ne ideo clerici promovendi se temere excu-
santes ignorantiam de hujusmodi nostro Statuto valeant proten-
dere aliqualem. - sequitur ultimum capitulum ante inceptionem
hujus. De habendis et legendis statutis diocesis.”

Wielkoszynu pange Szadeczkiemu hymnu wielkieemu nyepry
arzelowu.”
(jest to statut Synodalny Tomasz Szadziejskiego bisk. Krak 27. 9 maja
1459 - bez daty: 22 K. 27. 9 maja)

1436

119

1451 d. 10. października. synod

dyleczalny Kościół
Wigier Olesni dka

1453 synod

1454 synod

1455 w d. 1. stycznia

1446 2. Towarzystwo
w Gęstochowie
sejmik

Marcellinus

Marcellini

9

2. 6. 7. 10. 20. 26.

4 6 7 7

1. 7. 12. 27.

14

2. 5.

Statutum Joannis Lutkonis Episcopi Cracovien pro
universa diocesi. Mspt. papietowy 2 19 potowy XVI
wieku in 4to Kart 13 (przedostatnia warta do potowcy)
obejmuje:

Joannes Dei gratia Episc. Crac. ad perpetuam rei me-
moriam... De decedentium eulsiarum diocesis nostrae Cracov.
personarum... succurrere nos condecet... Datum Craco-
viae in Capitulo generali pro festo S. Stanislai in Maio
A. D. 1467 celebrati. (str. 1-7. - extinguit et abolet

Statuta de anno gratiae Joannis Grotonis episcopi quod
incipit: "Cum eos quos vivos dilectimus diligere debemus
et mortuos..." et Bordinantae episcopi quod incipit: "Du-
dum per Johannem Episcopum piae memoriae"... Annum
gratiae * quem a festo Circumcisionis Domini sive a prima
die Januarii universa Polonia sed et nostra Cracoviensis
numerare incipit eulisia" habeat decedens intestatus ita
si in Januario Februario et Martio defuerit, habeat quar-
tam partem proventuum, remanentibus 3 partibus pro suc-
cessore, qui etiam ad legitimandum tenentibus relinquere aesti-
valia. Qui in mensibus Aprili Majo et Junio vita excesserit
habeat medietatem fructuum, altera medietate pro suc-
cessore reservata. Qui in Julio Augusto et Septembri
obierit accipiat 3 partes proventuum, quarta pro suc-
cessore reservata. Si in Octobre, novembre et Decembre obierit
omnes fructus percipiet.)

- 2) Valentinum Rethiu Doctoris medicae et Astronomi de electione
Regis Poloniae post obitum Sigismundi Augusti 1571 (str. 8ma)
- 3) Joannes D. gr. de Lasko Sanctae eul. metrop. Gnesonen. Archi-
episcopus et primas universis et singulis... Salutem in domini.
Etri multa contra transgressores sint statuta per varias Consti-
tutiones Ro. Pon. et sanctorum Patrum regulas. Nihilominus

episcopi quo ad suas dioceses aliquid specialiter suis statutis
soliti sunt aut facere aut determinare... Hinc est quod
nostri praedecessores in diocesi Gnesnensi ultra Statuta
provincialia quaedam constitutiones brevissimas et fa-
cillimas promulgaverant, quas nos in synodis nostrae
diocesis celebratis publicavimus aliqua addentes, aliqua
tollentes. Omnibus igitur mandamus... ut praefatas
constitutiones habeant. Dalej Statuta str. 9-26 jak s
daje na cate. Sgtn rozdzily:

De vigiliis mortuorum.

Clerici tonsuram competentem... habeant et mulieres
suspectas non foveant - De concubinariis sacerdotibus -
Concubinarij adulteri non absolvantur - Plebani vicarij
non vivitent tabernas - In Stippis non longe sedeant -
A coreis tassillis rectis sint alieni (ne in coronis seu
crinalibus incedant) - Ad novas nuptias non mendicent -
Curati personaliter resideant et sacramenta superfluitati
ministrant et absque pacto - Eucharistia praecedente lumine
portetur - Baptizent in ecclesia - Usuras mercimoniam non
exerceant - Uxorarii careant sepultura - Nullus reproba-
tus in ecclesia excommunicatus - Gratialisae non admittan-
tur celebrare - Patronis benedicantur pones tempore
Pascae - Nullus clericus officiet in ecclesia non institutus
- Intrusus intra mensem si non dimiserit est excommuni-
catus - Clericus recipiens decimam alienam est excommuni-
catus - Fons, Eucharistia serretur, corporalia, patella
nitida sint. - Slafia, stanneam habeant ad conservan-
dum vinum - Tres patini ad maximum circa baptismum -
..... Pecunias fraternitatis non dent.

(jest to trzamy, so drukowane: Statuta diocezana pro diocesi
Gnesnensi, Impresum Cracoviae a. 1513. XIX Calendij Februarijs,
in aedibus Johannis Hallor. 4to Kart 6.)

Acta et Constitutiones Synodi dioecesis Cracoviensis A. D. 1580 die 14 m. Martii Ilbrae habitae (per Petrum Myszkowski episc. Crac.) fol. Kart 2

Synodus peracta in ecclesia parochiali Szrensi d. 4 Martii 1580 praesidente Petro Myszkowski episc. Cracov. praesentibus Stanislawo Krassinski Archidiacono, Christino Drosdow. ski Canonico eul. Crac. episcodem Ecclesiae nuntius, Andrea Karwiczki Wschocensi, Thoma Polanowski S. Crucis Calvi Montis, Nicolao Luboraczki Lokrimniensi, Nicolao Sandecensi Abbatibus et alijs omnibus Abbatibus, Praepositis, Collegiatis et nuntijs aliarum ecclesiarum

1) Uchwalono wezwac wszystkich duchownych aby się co do obyczajow trzymali przepisow Synodalnych dawniejszych i ustaw koscielnych, aby posiadajacy beneficya, wypelniali przywiazane do nich obowiazki (z wyjatkiem tych ktorzy bawia przy dworze króla, przy Zakladach naukowych lub przy Biskupie), i aby ci co niemaja swiecen, postarali się co najprzesniej o takowe - pod zagrozeniem kary.

2) Synod zezwala na pobor pieniazny (subsidium pecuniarium) dla króla na wojnę z Moskwa.

3) Zakazuje się aby podczas wojny z Moskwa po Kosciolach odbywaly się sukplikacje o surewluwy progres wojny.

4) Zakazuje się aby wszystkie Koscioly, mianowicie parafialne posiadaly postylle polskie przez jezuitę Jakuba: Wijkę / z Wągrowia wydane.

5) Ponieważ w Kościele katedralnym Krakowskim i
w innych kolegiatach zbyt wielka jest liczba mszy
funduszowych i anniversary, którym kapłani miejscowi
wydotać nie potrafią: Synod uchwala, aby Biskup
podług Ustaw Koncylium Trydenckiego zaradził temu
(przez redukcję?).

6) Aby się Wzytanie Archidya Konow podług Ustaw
Koncylium Trydenckiego odbywały.

Petrus Miszkowski

ep̄s Crac. Sft.

(Pieczęć)

(Liber Archivi Capituli Cracov. in fol.
Nr. 23, original pisany na 2 kar-
tach 2 pierwszich.)

Constitutiones synodi dioecesanæ cracoviensis

A. D. 1593 d. 29 mensis martii celebratae fol. ff. 1-4

(w dziele: Constitutiones dioecesanæ cracovienses in

(Prawo 1626) diversis synodis sub Georgio Card. Radziwił, Bernardo Maiejowski, Petro Tylicki episc. crac. sancitae jussu i edyktu Petri Tylicki praelo mandatae fol. — oraz w dziele:

Cracovia 1593. Synodus dioecelana a Petro Gembicki ep. crac celebrata

1593. 1643 unia ceterere Constitutiones in diversis synodis

Włocławek) promulgatae. Cracoviae ex off. Andr. Petricovii fol.)

Synod ten rozporządził auctoritate Georgii Radziwił lit.

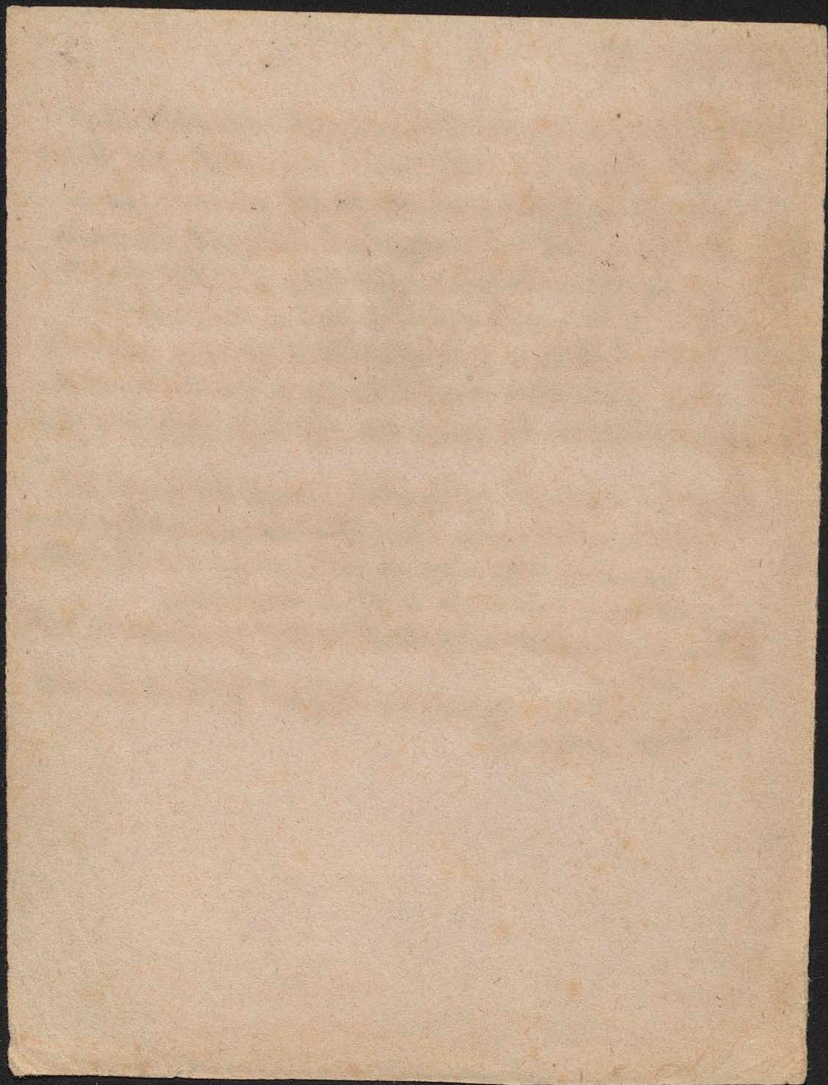
1. Sixti presbyt. cardin administratoris episcopatus cracov.

D. 29 marca 1593 w kościele katedralnym i w 2 dni potem

w kolegiacie s. Michala na zamku dokonano

Poleca się wydrukowanie dzieła: Processus parochorum infor-
mationis

Studenti mają być przyjmowani do szkół tylko za świadec-
twem nauczycieli

1601 diei. cracov.

(Pravo)

123

Constitutiones synodi dioeceseanae Cracoviensis celeb.
ratae a. D. 1601. X. Cal. Junii. Cracoviae in off. archityp. regia
razari 1601: 42 str. 82 i X. (errata) - dngi raz:
Constitutiones synodi dioeceseanae cracoviensis
a. 1601. X. Calend. Junii celebratae praesidente
Bernardo Maniejski ep. crac. fol. 34 + 12 (w
dziele: Synodus dioecelana a Petro Gembicki ep. crac.
celebrata 1643 cui accessere Constitutiones in di:
versis synodis promulgatae. Cracoviae ex off.
Andr. Petricarii. fol.)

Uchwalono fundowac feminarium dla duchownych, na uposa:
zenie przynajaz biskup 2 altarzy S. Matgoraty przed
zakrytym i S. Tomazja Kantuarion. w Kaplicy Somic:
kiego w Kofiele Katedralnym.

Uchwalono fundowac dom dla Khrzy chorych i starych i na:
ten cel na idi spadek po Khrzianch zmarlych ab inter:
tato

Poleca baynosi na wtoizacych sie ubogich dziadow i na rato:
zenie domow przytulkow dla ubiostwa.

Poleca zatozenie archiwow w Kollegiatach, Klastytorach i
w parzniejszych Kosciołach, aby chowano Transsumpta
oryginaty zas oddano dla zrobienia nowego arbes
beneficiorum (De institucyjach archiwu pag. 16. wyg. epyc.)

Kalendarze nie powinny byc bez cenzury duchownej
drukowane

Na examinatorow dyjecejalnych wyznajaz Kanonikow
i profesorow niektorych uniwersytetu Krakow. - a
na Komisarzy cenzurum miedzy innymi Kaspera
Richoickiego Kanonika fardomistkiego.

ten sam synod:

Constitutiones synodi dioeceseanae Cracoviensis
celebratae A. D. 1601. X Kalend. Junii. Cra-
civiae in officina Architypogr. regia La-
zari A. D. 1601. 4° ff. 82. K. i

Sam synod odbyty praesid. Bernardo Maiejowski
ep. crac. ff. 5-18

Epistola pastoralis ad parochos dioecesis cracov.

Bernardi Maiejowski ep. crac. Dat.

Cracoviae Calend. Junii 1601. ff. 19-82.

(mowi że pisat nakhytalt listu pasterskiego
kardynata Radziwila mutatis mutandis)

(list ten nieco zmieniony później czsto
drukowano w synodach prowincjonalnych.)

(zakazuje w nim rzucac diabla z wiezy Kofuelnej, palenia
foboteka s. Janeknc.)

Ten synod przedrukowany z opuszczeniem
wstepu przy synodzie diec. Krak. Gembickiego
1643 fol.

Na tymże synodzie ibojm uchwalono aby Zydom nie wydzierzo
wiano dobr pod tug Bulli Pawla Vi Liusa Vi Constit. provin.
fol. 114) aby zydzie nie chowali Aug. Decz i mamek chrzest.
u najkim pod Karz dla zyda 100 grzyw. a dla Augi chrzestian.
wzrienia (constit. anni 1565)

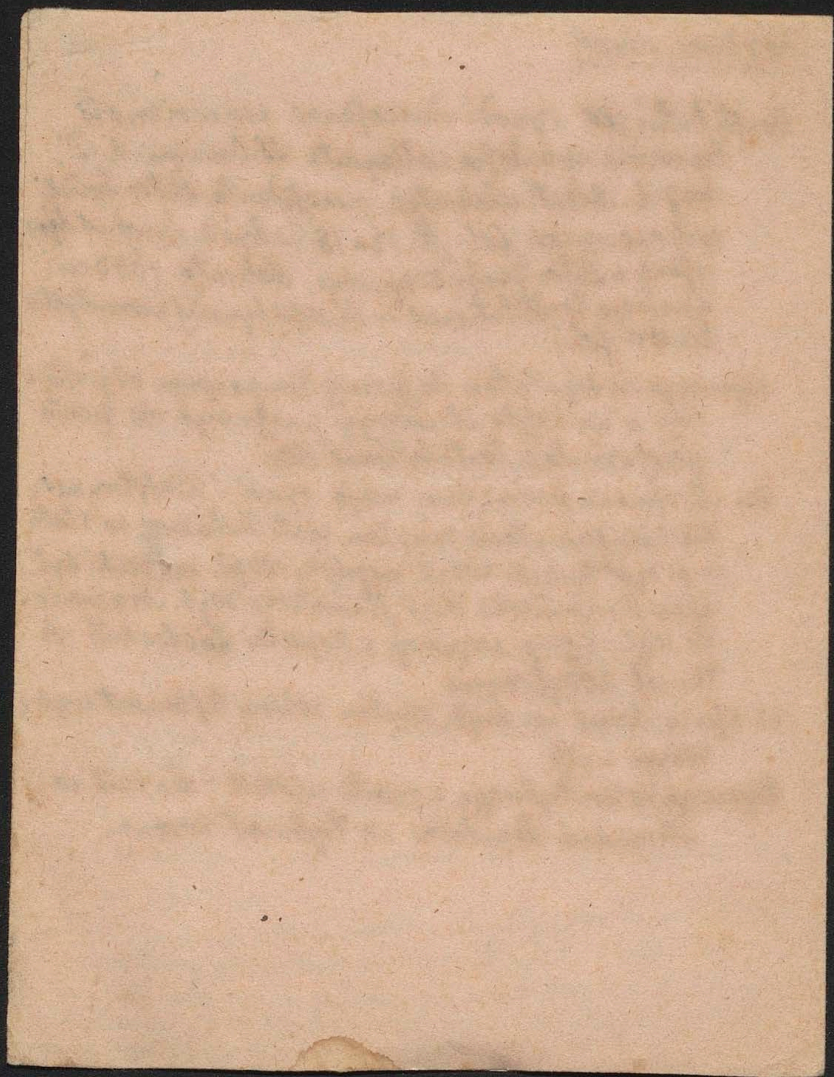
Constitutiones synodi dioeceseanae cracoviensis
 Cracoviae in eulefia collegiata S. Omnium a. D.
 1607 d. 18 sept. celebratae praesidente Petro Sylwki
 episcopo cracov. fol. ff. 13-18 (w dziele Synodus dyo-
 cesana a Petro Gembicki ep. crac. celebrata 1643 cui
 accessere Constitutiones in diversis synodis promulgatae
 Cracov. fol.)

Wyznacza sie deputatow do sprawy kompozycji odziebis-
 uny a na kofsta ich podrozny pnieznaya sie quarta
 pars simplae Contributionis dleri.

Na utrzymanie seminarium mejs opaci i klastory mejs.
 kie i zenskie ptawie simplam contributionem co 3 lata
 (n. p. opat tywiecki 200 zyt, mogilski 100 zyt. sandecki 5 zyt.
 Kfeni starofandecka 60 zyt. ftanieteka 30 zyt. ibramowio-
 ka 10 zyt.) biskup oznacza z kopalni kieleckich na
 ten cel 200 zyt. rocznie

na Kfiry chorych ma kazdy kapitan robiqy testament wyr-
 nazyje 2 zyt.

Wyznacza sie Kontrybucyja z opactw mejskich i zenskich na
 utrzymanie deputatow na trybunat koronny.

Constitutiones dioecesanæ Cracovienses in diver-
 sis Synodis sub Illustri^{mis} et Reverend^{mis} Dominis
 Georgio Cardinali Radziwil, Bernardo Maucioſki,
 Petro Tylicki Episcopis Cracoviensibus sancitæ
 et promulgatæ. Jussu Ill^{mi} et Reverend^{mi} Domini
 Petri Tylicki Episcopi Crac. pælo mandatæ. Cracoviæ,
 in officina typographica Andreae Petricovij A. D. 1608.
 4to kart. n. 22. Znajdujæ się tutaj:

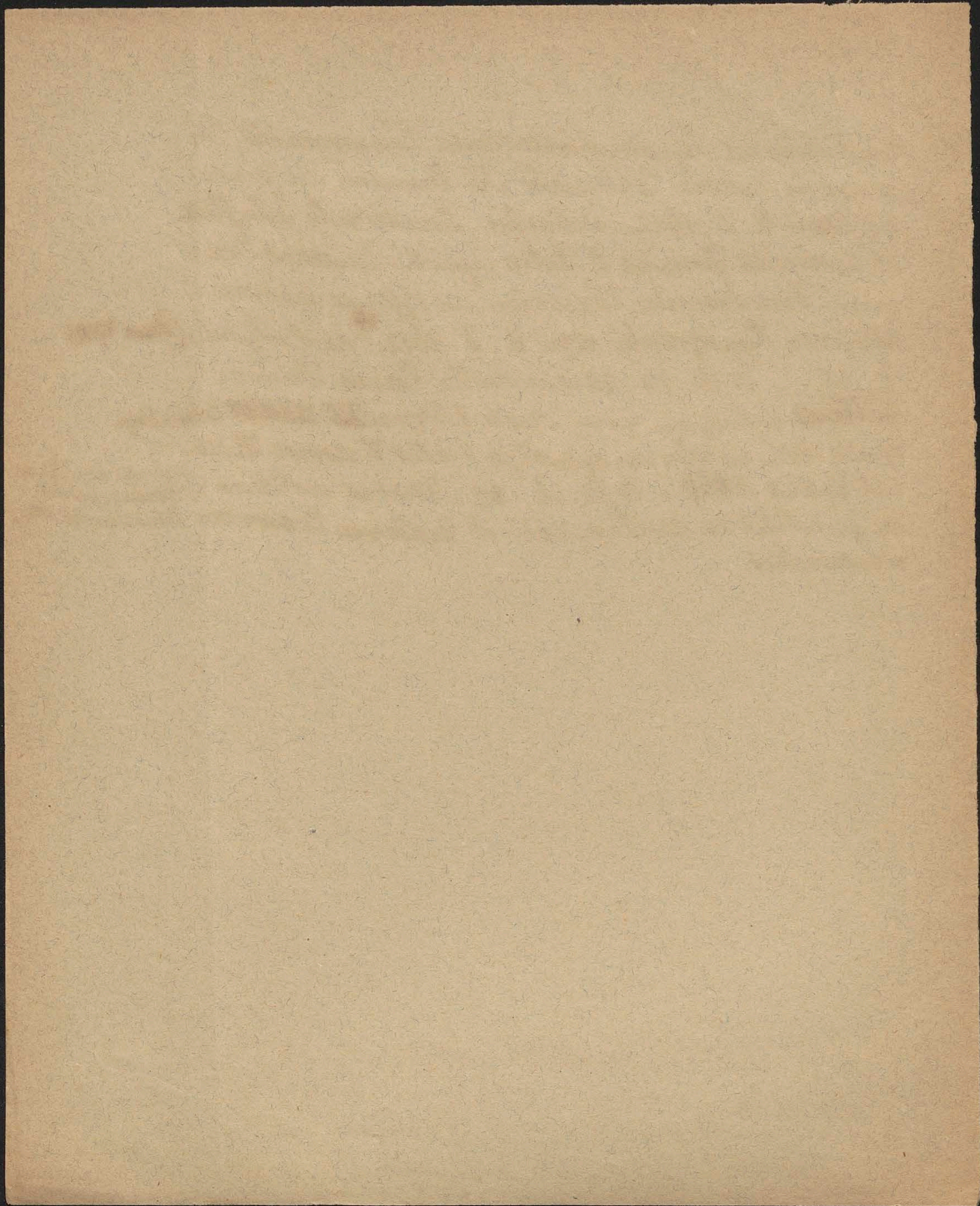
- a) Constitutiones Synodi dioecesanæ Cracovien. d.
 29 Martii 1593 celebratæ per Georgium Radziwil
 tit. S. Sixti Presb. Cardin. perpetuum Administratorem
 episcopatus Crac. in euleſiâ cathedrali Crac. d. 29 Mar-
 ti 1593 inchoatæ et duobus postea diebus in euleſiâ
 Collegiata S. Michaelis continuatæ et conclusæ. karta 3-4 (kart 2)
- b) Constitutiones Synodi dioecesanæ Cracoviensis cele-
 bratæ A. 1601. X Cal. Junii præſidente Bernardo
 Maucioſki ep. Crac. karta 5-11 (kart 7)
- c) Constitutiones Synodi A. D. 1607 d. 18 Septembris
 Crac. in euleſiâ Collegiata S. Omnium celebratæ
 præſidente Petro Tylicki episc. Crac. karta 12-15^{1/2} (kart 3 1/2)
- d) Promulgatio Bullæ Coenæ Domini Pauli V. Romæ
 præſide Solus Aprilis 1607 — karta 15^b — 21 (kart 6 1/2)

11

12

13

Constitutiones Synodi dioeceseanae Cracoviensis, Cra-
 coviae in Ecclesia Collegiata SS. Ommium die 3 men-
 sis Maii A. D. 1612 celebratae, Praesidente Illustris.
 et Reverendis Domino D. Petro Tylicki Episcopo Cra-
 covien. Duce Severien. Cracoviae, in officina Andreae
 Petricovii Typographi regii A. D. 1612. (Kert i styku) (Lwów 4740)
 str. 32 - od str. 13-25 idzie Bulla Coenae Domini
~~tracowa~~ ^{tracowa} ogłoszenie przez Pawła V. Romae XIII ~~1586~~ Calend. Maji
 Aprilis 1612; pierwszy raz ogłoszono Sixtus V. Romae III No-
 nas Aprilis 1586 - od str. 26-32: Modus instituen- F drugi raz tenie
 dae juventutis ex decreto Synodi ab Academia Cracovien Romae, pridie
 praescriptus. Idus Aprilis 1607

Constitutiones synodi dioeceseanae cracoviensis
Cracoviae in ecclesia collegiata sanctorum Omnium
A. D. 1612 d. 3 Maji celebratae, praesidente Petro
Tylicki episcopo cracov. fol. r. 19-30. (w dziele: Syno-
dus dioeceseana a Petro Gembicki ep. crac. celebrata
1663 cui accessere Constitutiones in diversis synodis
promulgatae. Cracoviae fol.)

Scholares vagi bez pism rekomendacyjnych nie maja byc
przyjmowani do wykot.

Publikuje się do zachowywania: Modus instituendae juven-
tutis utroque przez professorów Akademii Krakowskiej
Głowne zasady w edukacji: 1) pietas (w tym celu maja się wyży-
wykotach na pamięć Katechizm Bellarmina lub
Ledesmae i w niedziele popołudniu z niego być exami-
nowani w kofiele; nauczyciel winien wygłosić pro:
fesoionem fidei i bibliotekę jego najprzez wypadka.
2) gubernatio vel regimen scholasticum (uwagać na
naukę Latinę, Karnosi ma się odbywać bez zbytecznego
bicia; wykładać należy grammatykę Latin. podług Cor-
nelius Ultrajectinus, grecką podług Elenarda; auto-
row Grecji: Gregorius Nazianz. Elope, Plutarcha, Lycerona
listy, de officiis, Ovida, Wiergila, Sanpazara, Justynę, Flora,
Curtiusa, Sallustiusa, Janickiego poemata, Helebuta historię
- Uczyć się maja: Katechizm Caniryusza, Computus eclebiastii

muzyki; Aritmetyki. Dorosli maja je wyuc' rano i po.
potudniu po 4 godzin, mlodzi po 2 godzin.

1621

Re

K
O

Wys

Lang

nan

Reformationes generales ad clerum et populum
diocesis cracovien. ab... Martino Szyzowski
episcopo cracov. in synodo dioecesana sanitate et
promulgatae 9. 1621 d. 10 Februarii. Crac. in
officina Andreae Peticovii. fol. K. 6. ff. 136 (konstytucje)

Kłm 263. Compendium doctrinae christianae, Collegium Paterfamilias officiorum
Archidiaconatus Compositiois Campi Pastoralis ad visitationes parochiales
Ordo et numerus ecclesiarum secularium et regularium traic.

in dioecesi cracov. W Krakowie Kofiołow procy
Katedry i klasztorow 33 (= Kollegiatami) dekanat:
tow 49 procy tego 50) Dekanat P. Maryi w Krakowie
(do Kłorego Kofioły: 1. S. Jakuba. 2. S. Benedykta. 3. Sebastia-
na. 4. S. Symona i Judy. 5. S. Krzyża Stawianicki 6. S. Piotra
7. S. Macieja. 8. S. Jana. 9. S. Marjina. 10. S. Szeperana. 11. WWS.
12. S. Wojciecha) 51) Dekanat S. Floriana w Krakowie.
(do Kłorego Kofioły: 1. S. Mikołaj. 2. S. Anny. 3. S. Maryi mag-
daleny. 4. S. Leonarda. 5. S. Wawryncja. 6. S. ~~Albana~~
7. S. Jadwigi. 8. S. Filipa i Jakuba. 9. S. Walentego. 10. S. Mi-
rodzieja Dobrego 10. S. Matgorzaty. 11. S. Krzyża. 12. S. Piotra
i Pawła. 13. Szpital nowy dla Kozicy. 14. S. Dziedzigo)

Wyznaczamy fundusz na Kapelle muzyczna ztozona z 30 osob
zniewajacych i grajacych w Katedrze Krakow. ktorey tam
niewej nie bylo.

Pomynanie Dekret Zygmunta Augustta dany w Wilnie d. 1 Mar-
ca 1556 ktorzym nakazena drukarzom i Kpisgarzom dawac Kpl-
gi do cenzury duchownej
nakazuje iż Konfliktowac wydane przez ~~Konfliktowac~~ drukarzy Kra-
kowskich Kpiszki: Sekatuta Kupidyna, Frant, Obrona listow

torunskich

Pomnimamy nasz rozkaz dany w Podrzębie 2. 12. lute-
go 1620 Którym zakazaliśmy drukować Kalendarze poki-
takowe od rektora i astrologa uniwersytetu pniejza-
ne nie będą: co się komunikuje ~~do~~ drukarzom Krakow-
skim Andrejowi Ziorkowymkowi, Franciszkowi Jedrejow-
ymkowi, Stanisławowi Germanińskiemu, Franciszkowi
Cezaremu, Antoniemu Noszynskiemu, Marcinowi
Kosterinowi, Sebastjanowi Fabrowicowi, Stanisławo-
wi Jastrzębskiemu.

Zakazuje się rektorowi uniwersytetu Krakow. zajmować
się cenzurą Książek, co należy do biskupa, lecz ma
tylko używać nadproszadzeniem dobrych Kalendarzy.

Zakazuje się pojedynki i turnieje pny Których byli patrinii
a to na mocy Konylium trydenckiego (Sess. XXV. cap. 19)
pod Karą exkomunikacyi.

Dysputy i Konkursy w Kofiele zakazuje się.

Zakazuje się prześladować żydów i tak już nie sązwolonych,
jednak niewolno im używać chześciańskich towarzysz-
drukarzskich - Księgi żydowskie mają się wyprzeć do cenzury.

Poleca się odnawiać stare obrazy świste, lub gdyby były bardzo
zniszczone spalić a na to miały nowe dać malować. Zaka-
zuje się obrazy: Adama i Ewy gotyck, S. Anny z 3 męziami (co
pniewne historyi św.), Zwiastowania S. Maryi w ten sposób iż
dziecie Jezus leci w powietrzu niejako do Tona S. Maryi,
Obrazy S. Maryi w ubiorze z białym i czerwonym (lecz ma tu być brany
za wyjątek obraz S. Maryi (S. Kłochowski), Obrazy Franciszki Magdaleny
pot nęgiej lub z wieniec kwiatów na głowie, Sztuczny niemiecki
wyobrażający Pana Jezusa trzymającego dzieci na ramieniu, Ad-
rian papież pisał do Patriarchy Konstantynopol. iż nie
względnie Chrystusa malować w kształcie baranka tylko cyfrowika. Kry-
je na nagrobkach Ktore się dener nie powinny być. Nad nowym obra-
zami ma być cenzura zapykana i z probowu. Zakazuje się podtęto wad-
ziac obraz w obrazach świstych.

Obrazy te mają być kładzione
na obrazach.

1843

I have the honor to acknowledge the receipt of your letter of the 10th inst. in relation to the above mentioned matter. I have the pleasure to inform you that the same has been forwarded to the proper authorities for their consideration. I am, Sir, very respectfully,
 Yours obedient servant,
 J. M. [Name]

Synodus dioecessana
 ab illust. et rev. Dno
 Dno Petro Gembicki
 Episcopo Cracovien Duce
 Severice celebrata
 A. D. 1643 fol
 rycin

fr. Joannes Paulus de Geron.
Hov. S. Theol. Lect. usenobii
S. Petri et Pauli Majoris
Glogoviae. Ord. Praedicator
Lices

1) Annus Jubilei quem sancta
mater ecclesia Romana fovet
et retinet. Glogova excusps
a Joachimo Funicio Chaloz.
1625. 40 A. A. - 3. iz kant

2) Fidelis persuasus de luthera
nana religione fugienda.
Glog. liter Joach. Funicii 40
A. H. ded. Adamo Miniewski

131

Constitutiones Synodi
diocesisanae Cracoviensis
Cracoviae in ead. Colleg. S. O. O.
d. 3 m. Maii 1612 celebratae
praesidente Petro Syliki
ep. Coloc. Cracoviae in off
Andr. Petricovii 1612. 40
K. 1 ff. 32

Acta Synodi diocesisanae
Chetnensis ab ill. Mattheo
Lubienksi ep. Chetm.
Crasnostawia habitae A.
1624 d. 18 m. Junii.
Zamosci in typogr. Academi
exudebat Simon Mizolius 40
A-N

J. D. N. Urbani Papae VIII
Supremo Praeterea Con-
gregationis Praeterea
Congregationis Jesuitarum
Romae deinde
Cracoviae in off. And.
Petriovij 1631. 40 K. 4.
Roma Id. Januari 1631.

Constitutiones laeufane
 Cracovenses in diversis
 Synodis sub Georgio Card. Ra
 dziwit, Bernardo Maniejow
 ski Petro Sylucki episcopi
 Crac. Janitae Jussu Petri
 Sylucki ep. Crac. praelo man
 datae. Crac. in off. Synod.
 And. Petricovii 1608 40
 K. 22. In Synod
 d. 29 Mart. 1593. Crac. Ra
 dziv — d. X Cal. Junii
 Crac. Bern. Maniejowski —
 — Crac. d. 18 Sept 1607
 in cul. MSS. Petr. Sylucki

John Proctor's Log
Admiralty Lane No 2
Feb 1611 No 14
St. 319

Stammfaktum Konventionen

Genen Basi manfakt
na Kabanfaga Cufstga

moreo ping Bata Augufly
2 Taurfaga waf fofa

Wagna na wofa
Xig medam 2 hylan

Wagnofa waf fofa
2 wagnofa waf fofa

de Bfervanta waf fofa
Wagnofa waf fofa

Wagnofa waf fofa
Wagnofa waf fofa

Wagnofa waf fofa
Wagnofa waf fofa

Wagnofa waf fofa
Wagnofa waf fofa

Antiqua Professio

Beschreibung von Nactel

~~Synodi Archiepiscopalis Gnesnae
Ordinationes quaedam~~

~~A. D. 1602 in conventibus
Gnesnae Calixti et Lovinii
celebratis decretae. His~~

~~His sine adiunctae aliquot Consti-
tutiones ex Synodo Gnesnae~~

~~A. 1593 celebrata Lovinii celebrata
Cracoviae typ. And. Petricovii
1602. 40 Kart 11.~~

Synodus dioecesis Gnesnae
ab Alberto Basanowski Archiep
Gnesna habitato Lovinii A. 1612 d.
9 maji Cracoviae in of. And. Petricovii
1612. 40 K. 10

Foederum et pactorum
 literae vel Compactata
 inter Sacr. Roman. caes
 et Reg. nec non Reg. Regni
 Polon. Majest. typis
 scripta A. 1616 Vrsae
 hinc sub incide typographica
 Johannis Borsemeseri

40 K. 13.
 niedry muni
 D. 23^[2] 1613

Handwritten signature
 III

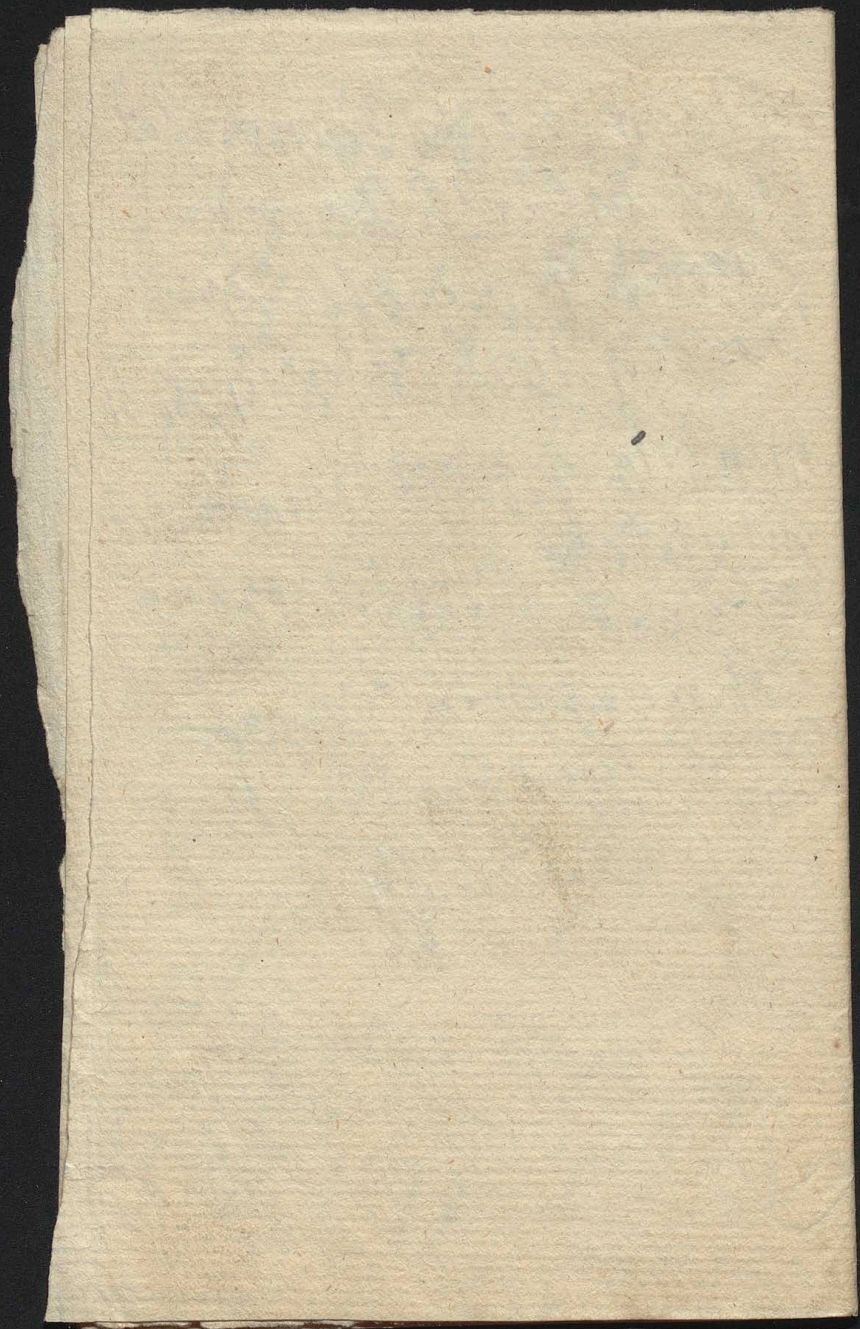
Handwritten signature
 1698

De multiplicibus suffra-
gij quibus pie defunto-
rum spiritus iuvantur a
viventibus Philologica Dis-
putatio ad quam propria
in theol. laurea responsum
est in Acad. Herbipolensi
Manifant Sylvius Wice-
burgi typ. Georgii
Fleischmanni 1598. 40
K. 4 fol. 56

Ded. Nicolao Wolffii sup-
plend. Herborn. Herbipoli
27 Sept 1597.

3) Laura menja corporis et
 sanguinis Christi Domini
 Glogovius n. ex off. Joach
 Funccij 1626. 46 K. 4 flr 31

4) Nulla fidelis Admonitio
 nisi victoria cujus triumphum
 decentavit Balthazar Meijne
 rus manifestata Glogovio
 n. lit. Joach Funccij 1627.
 40. K. 6. flr. 74.

1711. diec. cracov.

136

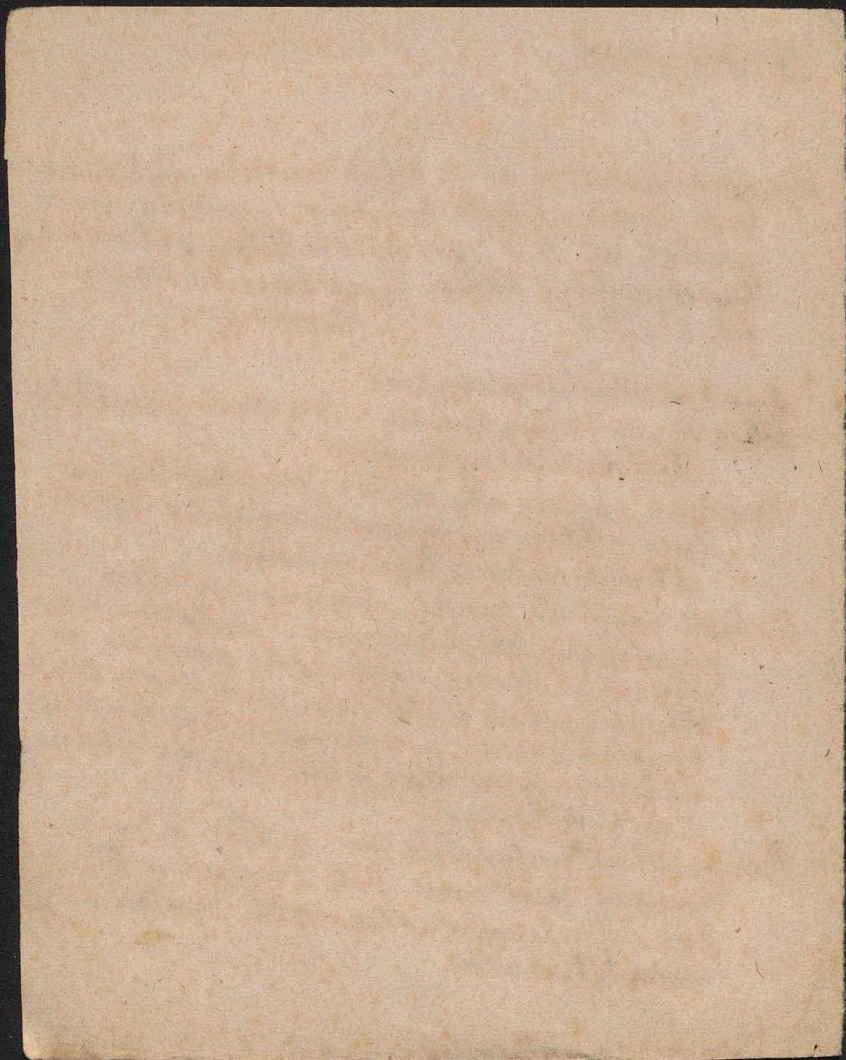
Synodus dioecesana ab... Cafimiro a Lubna Lubian'ski
episc. cracov... celebrata Cracoviae in eulegia archi-
presbyterali A. D. 1711 die 6 m. Octobris et aliis duo-
bus sequentibus diebus. Typis Francisci Lesary...
fol. K. 2. ff. 66. (Pravo 4649)

Spis kościołów w diecezji Krak.
Poleca się przy każdym kościele w Krakowie pewone tylko
ilości dziadów ustanowić.

Upraszać papieża aby swięto s. Jana Kantego na
dzień 19 Octobr. wyznaczone przeniesione zostało
na trzecią niedzielę tegoż miesiąca.

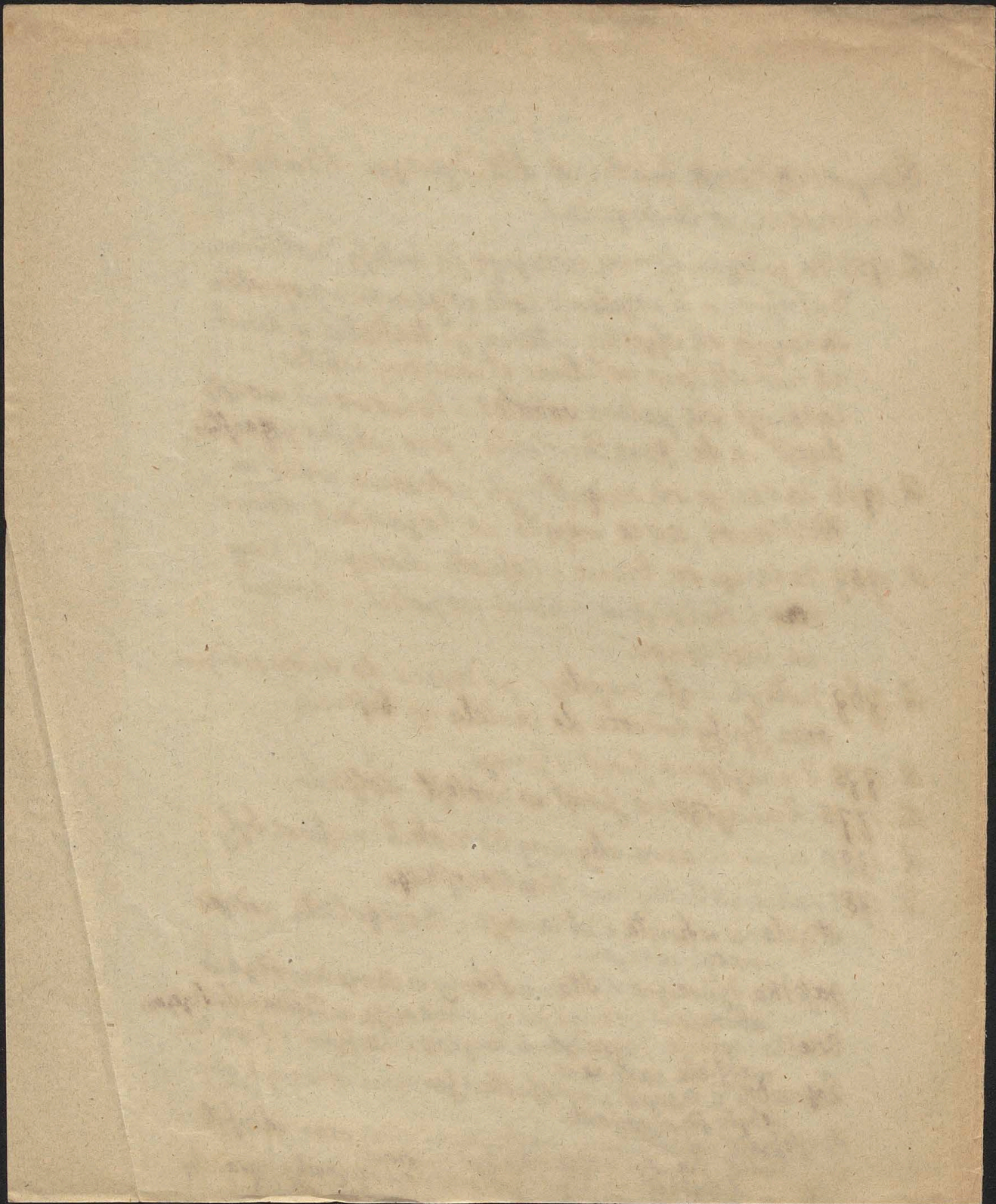
Ponieważ magistrowie świeccy i ludzie nieukształceni
przywłaszczają sobie sądy cywilne i kreśląc krew
niewinną przelewają i osoby nieraz zmuszone do
kłamania ptawią lub torturami męczy w końcu okrut-
nie palą lub rzucają - za karą się świeckim sądze-
niom tychże sąarów które sprawy mają być odfertane
do sądów duchownych.

Prerzydował na tym synodzie Jan rektor a na za-
konie nie miał mowy Piotr Pracylewicz Dr. i
Prof Teolog. Kanonik Kolleg. WWS. i rektor uni-
wersytetu Krakow.

Rozporządzenia biskupie dla diecezji Kraków.
drukowane w Rubrycalach

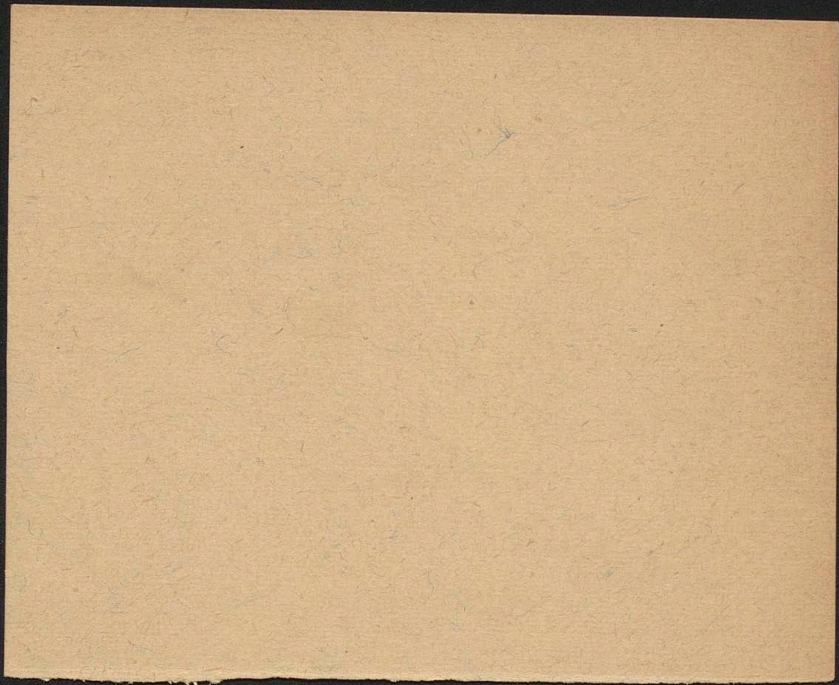
- Q. 1755 Na jutrzni ciemnej zakazuje się katasz (matutinum tenebrarum) - i rzucanie kota w garnku z popiołem
Zakazuje się wszelkie intermedya teatralne w kwiecień niedziels (loco matutinae et concionis habitae)
Zakazuje się palenie sobotek i tańcowanie wokół drzew na św. Jana Chrzciciela - jako zabytek pogaństwa.
- Q. 1756 Zakazuje się smigust czyli polewania wodą na Wielkanoc, ażeby mająto na kazaniach Karui.
- Q. 1757 Zakazuje się branie z kosiwoła chorągwi i Krzyżów i obchodzenie z niemi po polach i domach na Wielkanoc.
- Q. 1767 metryki: kztu mają być podawane do Sędow grodzkich oraz spisy ludności do kaniela rzy Biskupiej
- Q. 1775 Zmniejszenie świąt w Galicji.
- Q. 1775 Zmniejszenie świąt w Królest. Polskim.
- Q. 1780 Kuny zielarne abg przy kosiwołach zmiesione były.
- Q. 1781 Zalecenia I. Biskupa Krakowskiego:
Strzelanie w hoista Wielkanocne i Bożego Ciata podczas procesji zakazane.
Zabijka dziwaczne i Stanie Stomy w Boże Narodzenie zabronione, również jak rzucanie orosa na kiedza w św. Szymon.
Orietka wozenie i wysadzanie żacyków z wieższami w kwietniu niedziele zakazane
Zagrzebki n. Maryi przy kosiwołach żarnych i zakonnych abg nie były odpisawane.
Spustofszate kosiwołki przy miasteczkach i wsiach oraz nadpufite kaptcie, figury i krzyże mają być zmiesione.
Krzyże przy drogach bez rzeźbionych wyobrażeń i dziwacznych przysadabk były stawiane.

1759

138

Zatwierdził Andrzej Stanisław Kostka biskup
krakowski zwyczaj synodu diecezjalnego
krakowski na dzień 22 stycznia 1759
w kościele N. L. Maryi w rynku — odgry-
ł się najgłośniej, po nim od r. 1711 nie było
synodu. Procefsus pro congregando
Clero ad Synodum dioecesanum
Crac. Praevia d. 7 Octobr. 1758.

Szkic 1. — Do rozprawy.

O ile do poznania ustawodawstwa kościoła w Polsce potrzebném jest zupełne wydanie statutów synodalnych tak prowincjonalnych jak dyecezalnych i jakie warunki rzeczonemu wydawnictwu ustanowić by należało? ref. ks. Polkowski, czł. kor. Akad.

Synody dyecezalne dyecezyi Krakowskiej.

(Załączki wymienia 9. — X. Fabisz 18. — X. Z. Chodyński w Encyklopedyi kościelnej 38).

1. Nankera z r. 1320, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 1.*
2. Tegoż z r. 1324, *X. F., X. Z. Ch.*
3. Jana Grota z r. 1327, *X. F., X. Z. Ch.*
4. Tegoż w Opatowie odprawiony r. 1331, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 33.*
5. Bodzanty z r. 1355, *X. F., X. Z. Ch.*
6. Tegoż z r. 1356, *X. F., X. Z. Ch., Volumina legum I f. 98 mylnie 1369.*
7. Floryana Mokrskiego z r. 1373, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 46.*
8. Piotra Wysza z Radolina t. r., *Mss bibl. Jagiellońskiej.*
9. Tegoż z r. 1396 w Wiślicy odprawiony, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 51.*
10. Wojciecha Jastrzębiec z r. 1422, *X. F., X. Z. Ch.*
11. Tegoż w Krakowie r. 1422 odprawiony, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 61.*
12. Zbigniewa Oleśnickiego z r. 1425 w Lublinie.
13. Tegoż z r. 1425 w Sandomierzu, *X. Z. Ch.*
14. Tegoż z r. 1428 w Sandomierzu, *X. Z. Ch.*
15. Tegoż z r. 1436, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 87.*
16. Tegoż z r. 1446, *X. F., X. Z. Ch.*
17. Tegoż biskupa z r. 1451, *X. F., X. Z. Ch.*
18. Tegoż biskupa z r. 1453, *X. F., X. Z. Ch.*
19. Tegoż biskupa z r. 1454, *X. F., X. Z. Ch.*
20. Tegoż biskupa z r. 1454, *X. Z. Ch.*
21. Tomasza Strzemińskiego z r. 1459 w Krakowie, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 101.*
22. Jana Lutka z Brzezia z r. 1462, *X. F.*
23. Tegoż Statut z r. 1467, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV, 136.*
24. Jana Rzeszowskiego z r. 1472 w Wiślicy, *Acta Actorum Capit. Crac. II, 78.*
25. Tegoż z r. 1478, *X. F., X. Z. Ch.*
26. Piotra Gamrata z r. 1544, *X. F., X. Z. Ch.*
27. Samuela Maciejowskiego w Wiślicy z r. 1547, *Mss w bibl. Jagiellońskiej.*
28. Tegoż z r. 1549, *X. F., Acta Actorum Capit. Crac.*
29. Andrzeja Zebrzydowskiego z r. 1554, *X. F., X. Z. Ch.*
30. Piotra Myszokowskiego z r. 1580 w Ilży, *Mss w Arch. Kap. Kujawskiej.*

31. Tegoż z r. 1589, *Acta Actorum Capit. Crac.*
32. Jerzego Radziwilla z r. 1593, *drukowany osobno.*
33. Tegoż z r. 1594, *Cwierczowicz i X. Z. Ch.*
34. Tegoż z r. 1597, *X. Z. Ch.*
35. Bernarda Maciejowskiego z r. 1601, *drukowany.*
36. Tegoż z r. 1607, *X. F., X. Z. Ch., jest to raczej Tylickiego z r. 1608, drukowany.*
37. Piotra Tylickiego z r. 1612, *drukowany.*
38. Marcina Szyszkowskiego z r. 1621, *p. t. Reformationes, drukowany.*
39. Jana Olbrachta z r. 1634, *X. F., X. Z. Ch.*
40. Piotra Gębickiego z r. 1643, *drukowany.*
41. Kazimierza Lubińskiego z r. 1711, *drukowany.*
42. Andrzeja Załuskiego w r. 1759 zapowiedziany do skutku nie przyszedł.

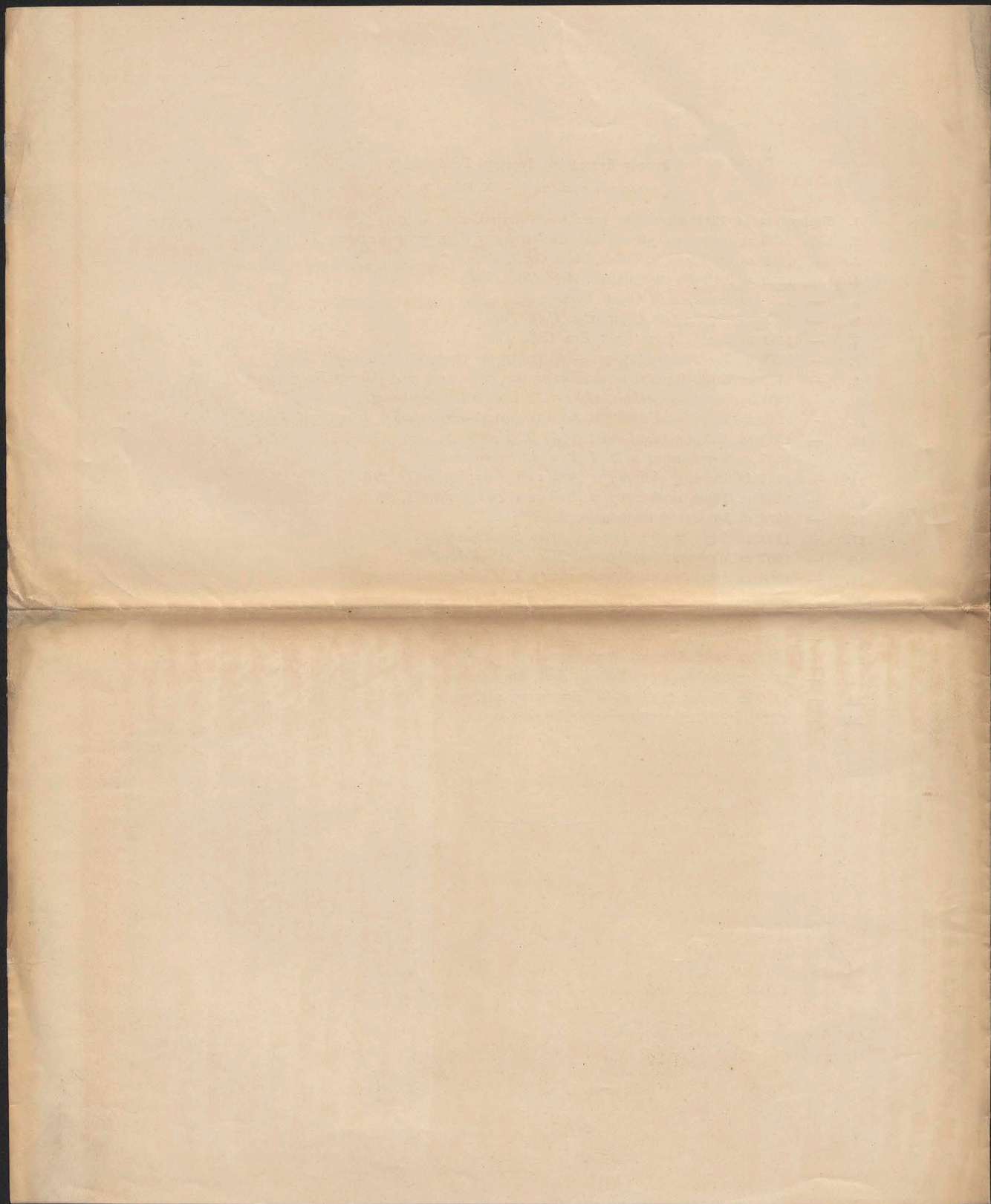

Synody dyecezalne dyecezyi Poznańskiej.

(Zaluski wymienia 4. — X. Fabisz 9).

1. Między 1251 a 1253 odprawiony przez legata papieskiego.
2. Roku 1420 za Andrzeja Gosławickiego, *drukowany w Star. pr. pols. pomn. IV na końcu.*
3. — 1430 za Stanisława h. Ciołek, *Acta Capit. Posn.*
4. — 1450 za Andrzeja Opatińskiego, *Acta Capit. Posn.*
5. — 1459 za Tegoż, *Acta Capit. Posn.*
6. — 1469 za Tegoż, *Acta Capit. Ecc. Cath. Posn.*
7. — 1471 za Tegoż, *Acta Capit. Ecc. Cath. Posn.*
8. — 1476 za Tegoż zapowiedziany — do skutku nie przyszedł, *Acta Capit. Posn.*
9. — 1482 za Uriela Górki statut *de anno gratiae*, *drukowany w Archiwum Teologicznem II, 516.*
10. — 1501 za Jana Lubrańskiego, *odpis u X. I. P. z akt kapitulnych.*
11. — 1511 za Tegoż w Łowiczu dla Archidiaconatu Warszawskiego, *Acta Capit. Posn.*
12. — 1554 za Andrzeja Czarnkowskiego (?) *X. Fabisz.*
13. — 1557 za Tegoż, *odpis u X. I. P. z akt kapitulnych.*
14. — 1561 za Tegoż, *drukowany w Archiwum Teologicznem II, 216.*
15. — 1564 za Tegoż, *drukowany w Archiwum Teologicznem I, 80.*
16. — 1578 za Łukasza Kościeleckiego, *X. Fabisz.*
17. — 1594 za Tegoż, *confer. Pliscius sermo Synodicus.*
18. — 1607 za Wawrzyńca Goślickiego, *Mss w aktach kapituły.*
19. — 1608 za Andrzeja Opalińskiego, *notaty X. Jabczyńskiego.*
20. — 1621 za Tegoż, *drukowany w Arch. Teol. I, 505.*
21. — 1622 za Tegoż, *Mss w Arch. kapit. Pozn.*
22. — 1628 za Lubieńskiego, *odpisany u mnie z Mss bib. kapit. w Poznaniu.*
23. — 1642 za Szoldrskiego, *drukowany osobno.*
24. — 1689 za Stanisława Witwickiego, *drukowany osobno.*
25. — 1720 za Krzysztofa Szembeka, *drukowany osobno.*
26. — 1739 za Stanisława Hozjusza, *drukowany osobno.*

Synodus dioecesis Leopoliensis praesidente illustr. ac
 rev. d. d. Stanislao a Grochowce Grochowski Dei et Apostolicae
 Sedis gratia Archiepiscopo Leopoliensi, Abbatiae Siccioho-
 viensis perpetuo administratore. In Ecclesia metropolitana Leo-
 polienoi A. D. 1641 die 3 mensis Julii inchoata et quinta eius-
 dem finita. Leopoli, in Officina Michaelis Sloska, Archiepiscopa-
 lis typographi A. D. 1641. 4 $\frac{1}{2}$ Kart. nel. 44. (Sign. A-L)

Synod ten (następny po synodzie dycecezalnym Solikowskiego Luowu;
 ten w r. 1583) rozpoczął się d. 3 Lipca 1641 i trwał 3 dni. Byli na nim
 proz. archiepiskupa pratau Luowoy: Jan Solikowski Decanus proboscy
 trembowelski, Stefan Wydzga Praepositus proboscy Chodorostawski,
 (Stanisław Dubienicki J. U. Dr. Archidiaconus proboscy grodecki i bustki
 bawit wtedy w Arzynie), Andrzej Szedziński Custos, nominat Suffragan,
 proboscy kalikowski, Jerezsecki, Katuski, Jan Karol Czotcharński
 Scholasticus nie był przytomny. Dalej Kanonicy Luowoy: Stanisław
 Kowalski pleban jaworowski, Walenty Strubiszowski J. U. Dr. Oficyał ge-
 neral. prob. sokolowski, Samuel Koziański prob. sniatyński, Piotr Maroz-
 czyński Phil. Dr., Stanisław Fruskolawski proboscy Kozłobnicki -
 wreszcie prawie wszyscy ^{niekory} proboscy ^{owcy}, plebani, Kapellani, prebendarse
 menyonerze, wikaryusze, pomiędzy którymi Daniel Wilcaek J. U. Dr.
 praebendarius ad S. Petrum in suburbio, proboscy malechowski, Albert Ru-
 minski Dr. Phil praebendarius ad S. Albertum, Wikaryuszów kościoła
 katedralnego, dalej: praebendarius ad S. Stanislaum, praepositus S. Catha-
 rinae in Arce, 3 monachorum Arce inferioris, Capellani Mileviani
 et Dominorum, praebendarius ad S. Laurentium, altarista ad S. Lazarum,
 praebendarii ad S. Marcum, ad S. Joannem, ad S. Annam, ad S. Crucem, Alta-
 rista S. Rochi, Christostomus Janicki J. U. Dr. proboscy rohatyński, Jacobus
 Krytanovic proboscy dawidowski, Tomasz Szyronowski dominikan pleban
 Krotoszyński i Kosiejowski, Adrian Potaszowski francuskan pleban w Przyskach,

Laurentius Swiewic Komendarz w Dumie, Sebastian Szpernel ptobosuz i
Wojnitowie i Chacimiera, Szymon Wojna probosuz w Nadwórnie, Martinus pae:
pos. Caernenfij, Stanislaus Motkizcki praepos. Nadwórnesij et Rozanensis
Martinus Jaworski praepos. Janoviensis, Jacobus Brzedzicki praepos.
Dolinensis, praepositi Turoniensis, Jaricoviensis, Pruzdoviensis,
Grymaloviensis.

Synod rozpoczat sie Mowa: (Sermo Valentini Skrobiszowski.
U. D. Canonii et Officialis generalis Leopoldensis in Synodo post
Votivum factum d. 3 Julii 1641 habitus - part 9.)

Ustawy Synodu. Cap. I. De eligendis examinatoribus ad parochia-
les ecclesias. - Wyznawa sie 7 examinatorow. - Do pierwszej tonfury
przygotujacy powinien umiec czytac i pisac, jezeli jest z obaj dyc:
zyi na niec di misorias. Przygotujacy ad Minores Ordines nie maie
swiadectwo od Probosca miejscowego i od Nauzyciela szkoly, oraz
promiery pismienna ad vitam. Na Subdykana na niec 22 lat, a na
Kryzha 25 lat wieku; powinien umiec spiewac, byc obecnym z
Rokrum Przeriari et Tripartis oraz z Ceremoniami Koscielnymi.
Wierzyc przed ordynacya, czyli wywizaniem, ma sie uciac do Ofi:
cyala lub Dyakana swego i tam wywiesi sie z rodu, wieku i zachowa:
nia; wstrodz przed wywizaniem uci sie na tak zwane interstyma
i examini do Subdykana. Illegitimi, haereticus parentibus nati,
interdicti, excommunicati, minores nati, non confirmati, rudes,
lamiadae, adulteri, usurarii, ebrietati dediti, sorvi, insigniter des:
formes, hermaphroditae, caduco morbo laborantes rejiciendi sunt
a sacris ordinibus.

Cap. II. De Conmissariis seu Judicibus Causarum Curiae Romanae.
Wyznawa sie 6 Sedziow do spraw osob duchownych.

Cap. III. De poenitentiaris. - Wyznawa sie 6 Spowiednikow cum facultate
absolvendi a casibus reservatis. Jednakie: Abortum procre:
antes, et Medici visitantes aegrotos inconfessos, tytko z przyalnym
porowolaniem do w ordinaru mogg byc rozgrzeszeni.

Cap. IV. De vicariis. Sakramenta maja byc bez zaplatty administrowane, wol:
no tytko dobrowolne dary przyjmowac. Zadzajzy zaplatty ma byc Karony
z grzawami. Ad munus patrinorum non admittendi: haeretici, schis:
matici, excommunicati, impuberes, non confessi, concubinari, religiosi
Munus patrinorum powizga za soba cognitionem spiritualem et impedimen:
tum matrimonii pomiedzy ojcem, matka i dzieckiem a osobg trzymajacy
do chrstu. Brzo wstochodem i po zachodzie stonia na powinien sie chrst

odbywać. Do polewania głowy przy chrzcie ma być używana tyzka i ma się polewać nad osobną miednicą. Komunikować tajnie nie wolno. Wikaryj po pierwszej godzinie w nocy mają już być w domu u siebie. Księża mają chodzić w sukniach czarnych. Podczas niesienia Sw. Sakramentu mają zdyżi w domach swoich się zamykać.

Cap. V. De ordine Sacrorum. Podczas procesyi z Sw. Sakramentem, lud i Księża mają mieć głowy odkryte. Spowiedzi nie wolno stubać in Sacris.

Cap. VI. De altaribus desolatis. Ponieważ w Kościele katedralnym wiele jest altarzy przy których dla zupełnej dotacyi moży się odbywać nie można: więc poleca się potężenie kilku razem. Może wczas redukują się do 15gr. polsk. które potrzebne są na dzienne utrzymanie Księża. Neque elemosynas et oblationes ecclesis, altaribus, crucibus, imaginibus, locis factas laicis licet usurpare (Concil. Trid. Sess. 23, Quia sacerdotes et Cap. Sanctorum 10. g. 1.)

Cap. VII. De erigenda domo pro infirmis et senio confectis sacerdotibus. - Na założenie takiego domu przeznacza się potowę legatris ad pias causas per clericos saeculares factas, oraz Kary synodalne i składki duchowieństwa dycezyalnego.

Cap. VIII. De hospitalibus. - Potwierdza się erekcyja Hospitales S. da: zari. Poza szpitalem wolno tylko zbierać tym którzy mają znak miejski; wtoręgi i idolmi doprawę zbieraw mają być wydaleni. Urząd grodzki i miejski powinien czuwać nad szlagami katolickimi u Pufinów i Brmion schizmatyków i Żydów. - Dziełki chrześcijańskie aby nie karmity Żydów: tych dzieci pod karą 100 grzywien na Żyda, a wiszenia na dziewięć.

Cap. IX. De schola ecclesiae metropolitanae. Kantorowie mają codziennie bywać w Kościele na Sturbie bóżej, godzinach Kanonicznych i Mszach które się pieczą mają. Nad szkołą i rektorem jej ma czuwać Scholastyk katedralny z Magistratem miasta, który ma też czuwać aby w prywatnych domach nie frymano studentów.

Cap. X. De impressione et venditione librorum. - Aby żaden z Księgarzy nie ważył się drukować lub sprzedawać ksiżek które nie były cenzurowane przez Officyum generalnego, stosownie do Edyktu Zygmunta I z r. 1523 contra haereticos.

Cap. XI. De vicariis foraneis seu Decanis ruralibus. - Według dawnego porządku jest 7 Dekanatów 1) w dworze 2) Grodku, 3) Dimażynce, 4) Łohatynie, 5) Żydajce: nie, 6) Trembowli, 7) Kłuciu, do których też same parafie co dawniej należą.

Kaplice prywatnych zwłazpera po dworach dwoż się w diecezji namno-
żyło niestety: są one albo w całości dekadentne kościołów parafialnych.

Cap. XII. De officio Decanorum. — Dziekani powinni przynajmniej 2 razy do
roku wieszować wszystkich plebanów, księży, Magistrów Szkół i Kantorów
i takich w co do życia przykładnego badać. W klasztorach zakonnic niewolno
bez pozwolenia biskupa celebrować. Przy zakładaniu nowego kościoła
powinien biskup kamień poświęcać. Na utrzymanie kościołów para-
fialnych przeznacza się także quarta funeralium (t. j. od pogrzebów) —

Cap. XIII. De officio parochorum. — Parafianie mają się na wielkanoc w swo-
ich kościołach parafialnych spowiadać i komuniłkować sub denegatione sepul-
turae eucharisticae. Księża mają mieć księżki potrzebne: Rituale no-
tum, Miszały, ~~Metryki~~ Metryki chrztów i ślubów, Konstytucje synodalne,
Odpisy fundacji. — In parochiis eulariae in sepulchris nulla crux sculptura.

Cap. XIV. De publicandis ex aedibus. — Mają być 3 zapowiedzi przed ślubem.
Jeżeli ruska niewiasta schizmatyczka ma brać ślub z tajemnikiem, po-
winna przyjąć ritum latinum. Obrarow niezwykłych niewolno w kościo-
łach bez pozwolenia biskupa wystawiać. Na drzwiach kościołnych ma
być przybita tablica z napisem: "Huc ingredi nemini licet cum bombis."
Dziekani powinni się starać, aby kościoły w dawnych spisach wymie-
nione a dziś opuszczone, do swych dekanatów zostały przyłączone. Takie:
m. i. q. kościoły: Larnuicensis (Zarudzie?), Podziemnis (3), Chotbacen-
sis (3), Drohobuzensis (Drohomyr?), Rudkoviensis, Kurapatni-
ensis, Praetorisensis, Bukaczoviensis, Cieszobicensis, Niemińensis i
inne w aktach wymienione. Także mają się obnosić po kościołach parafial-
nych dla catowania.

Cap. XV. — De executione. — Poleca się zachowywać dawne urządzenia
uchwalone na Synodzie dworskim Jana Solikowskiego z roku
1583. —

Spis
Synodów dycezalnych Tuckich

- 1519 An. Pauli Algimunt ducis Olszanensis ^{ep.} Statutum
diocesanum (wspomina Synod z r. 1607), - niewydany.
- 1580 A. Victorini Wierzbicki episcopi luceor. Synodus
dioc. (wspominaja: Decretales S. Pontif pro regno
Poloniae, pag. 5) - niewydane.
- 1589 A. Acta Synodi dioecesanae Luceoriensis per Ber-
nardum Maiejowski episc. luceor. (diebus 26, 27 et
28 Februarii) 1589 celebratae, edidit Lenochodynski.
Warsaviae 1875. 8vo pp. 48.
- 1597 Synodus dioecesana Luceoriensis Janoviae celebra-
ta per Bernardum Maiejowski episc. luceor. (Consti-
tutiones Synodales Bernardi Maiejowski ep. luceor.
wspomina Synod z r. 1607 i Decretales S. Pontif. pag.
46, 92). - niewydane.
- 1607 d. 15 Septembris Janoviae Synodus dioec. luceor
per Martinum Szyrzkowski episc. luceor. celebrata.
"Synodus dioecesana Luceoriensis celebrata a. D. 1607. XVII.
"Kal. Octobris, ab illust. Francisco Simoneta episcopo Fulgina:
"tensi Sed. Ap. Nuntio approbata. Zamocui, Martinus Lencius
"exaudebat 1607." 4to kart 38.
- 1621, Synodus dioecesana Luceoriensis in A. D. 1621 celebrata
sub illust. Andrea Lipski episcopo Luceoriensi, Cancellario
"Regni. Cracoviae in offic. Franc. Caesarii 1621." 4to (w bibl. Ofolins.)

1628 d. 10 Maii Janoviae, Synodus dioec. Luceor. Rich:
tu Grochowski episc. luceor. celebrata. - niewydane.

1641 d. m. - Luceoriae. „Constitutiones Synodi dioecesis
„Luceoriensis in A. D. 1641 celebratae; Jussu illust. An-
„dreae Gembicki episc. luceorien editae. Cracoviae in
„offic. Andreae Petricovii 1641." 4to kart 36.

1684 d. 30 Septembris in Porze^s litewski. „Synodus Luceorien:
„sis et Porestensis per illust. Stanislaum in Magna Mitwi:
„ca Mitwicki Episcopum Luceorien. et Porestensem celebrata
„die 30 m. Septembris. 1684. Varsaviae, caudebat Carolus
„Schreiber (1684)." 4to karta 1, str. 61.

(?) 1720 Synodus Joachimi Przebendowski episc. Luceor. „Consti-
„tutiones Synodales dioecesis luceoriensis et Epistola pa-
„storalis Staciejoviana. Varsaviae 1720." 4to (tak przytacza
Andrzej K. Catalogus librorum congregationis Schol. Piar. Var-
savian. - a 2a nim żochek obraz bibliogr. Tom III str. 315 Nr. 7366 -
jednakże mylnie, bo nie było synodu w r. 1720 - i jak się zdaje
był to exemplar synodu z r. 1684 z wyderłym tytułem.)

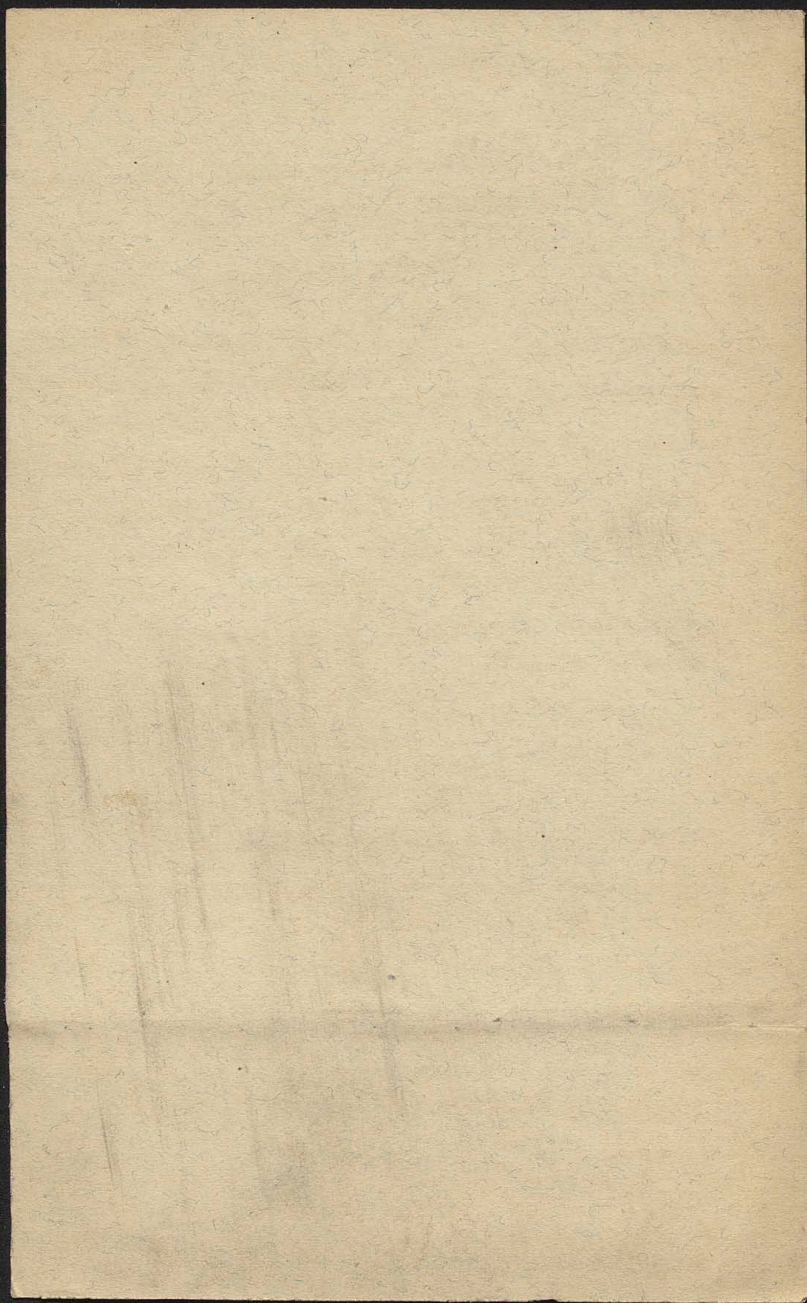
1726 d. 21. 22. 23. Octobris, Luceoriae: „Constitutiones syno-
„dales dioecesis luceoriensis et Porestensis ab illust.
„Stephano Boguslao a Rupniew in Januszowice Rupniewski
„episcopo Luceorien. et Porest. Luceoriae in elesia cathedrali
„latae, celebratae et promulgatae A. D. 1725 d. 21 m. Octobris
„et aliis duobus sequentibus. Varsaviae, typis Schol. Piar.
(1726)" fol. kart 63.

(?) - Synodus dioec. Luceorien. ab Andr. Stan. Latuski episc.
luceor. celebrata. (Tak wspomina sam Andr. Stan. Latuski
w Epistola indicans Synodum dioecesanam Cracoviensem iz
w dycecyjach Plockiej, Chelminskiej i Luckiej odprawia Synody,
nieprzytaczając jednak roku. - co niepewne.)

Synody dycezyjalne Łuckie

144

- 1519 Statutum diocesanum Pauli Alginant
Ducis Horzanensis episc. (Mscr.)
- 1580 Synodus Victorini Wierzbicki episc. (Mscr.)
- 1589 Acta Synodi diocesanae Luceoriensis
per Bernardum Maiejowski Episc.
Luceor. A.D. 1589 celebratae, edidit Ieno
Chodyniski Regens Semin. dioc. Vladis-
lawin. Varaviae 1875. 80 (30 Kap.)
(odbyt się w końcu lutego 1589 w Janowie.)
t.j. 26 Febr. et 27 Febr.
- 1597 Synodus Bernardi Maiejowski Ja-
noviae celebrata (Mscr.)
- 1607 Synodus Martini Szyzowski typ. impr.
Zamorski.
- 1621 Synodus Andreae Lipski typ. impr. Cra-
coviensis (jest w bibl. Szolimsk.)
- 1628 Synodus Achatii Grochowski Janoviae
celebrata. (Mscr.)
- 1641 Synodus Andreae Gembicki typ. impr.
- 1684 Synodus Stanislai Witwicki typ. impr.
- 1720 Constitutiones Synodales diocesis Luceoriensis
(z tytułu Fabisz - lecz podobno nie było synodu)
- 1726 Synodus Stephani Boguslaji Rypnicki
typ. impr.
- Synodus Andreae Zaluski (ostatni?)

Acta Synodi dioeclesanae luceoriensis per Bernardum Marciejowski episcopum luceoriensem tribus postremis diebus Februarii A. D. 1589 celebratae, edidit Jeno Chodyński Regens Seminarium dioeclesani Vladislaviensis. Varsaviae, typis Czerski et Comp. 1875. 8vo str. 48. Obejmuje: Praefatio editoris (pag. 3-11 gdzie wspomina że ten synod odbył się w Janowie) - Series Synodorum dioeclesanarum luceoriensium (pag. 12-16 wylizata tu 12 synodów dycezalnych Tuchuckich). - Decreta et monita in Synodo dioeclesana luceoriensi edita et promulgata a Bernardo Marciejowski episcopo luceoriensi A. D. 1589 diebus 26, 27 et 28 Februarii (pag. 16-48.)

- Wszystcy obecni w synodzie powinni złożyć profesjęm fidei podług formy nakazanej w synodzie prowincjonalnym.
- Wyznacza się 6 ^{inst.} examinatorów rocznie dla proboszczowskich otrzymanej instytucji.
- Parochi illiterati et rudes mają umieć przynajmniej Maty Katechizm, aby nie byli zawieszani w urzędzie swoim.
- Kościół żyjący z natorznicami lub niewiastami podejrzanymi mają być karani kanonicznemi karami, a jeżeli nie posiadają beneficjów, wzięciem i zawieszeniem w urzędzie.
- W karyerach nie powinni w innym domu chować kurbaek lecz powinni się wiktować w domu proboszcza lub razem.
- Duchowne osoby powinni chodzić w pojedynczych długich sukniach z narasem lub sukna średniego i mają nosić tonury.
- Kościół powinni posiadać księgi: Liberum Catechismum, Missale Romanum, Directorium Confessarii Polani, Conatium Tridentinum, Index librorum prohibitorum, Catechismus Romanus, Confessariorum Manuale Navarri, Instructorium Conscientiae Ludovici Lopez, Armilla aurea Summi etc.
- Ma być zbierana składka w dycezyi pro mittendis Judiibus Tribunalis Regni, ex Capitulo.

Mają być ustanowieni Decani rurales, którzy 2 razy do roku powinni w dekanatach swych z proboszczami odbywać swe zgromadzenia (Synodum suam)

Dawny podział diecezji Podlaskiej na 3 części (Janów, Mielnik i Sarnacki) ona obejmował te dekanaty: I) Część diecezji: Mielnicka: a) Dekanat pierwszy 13 parafii. b) Dekanat drugi 10 parafii. c) Dekanat trzeci 15 parafii. - II) Część diecezji Janowska: a) Dekanat pierwszy 15 parafii. b) Dekanat drugi 12 parafii. - III) Część diecezji: Sarnacka: a) Dekanat pierwszy 15 parafii. b) Dekanat drugi 16 parafii. (to jest dawniej była podzielona diecezja na 3 dekanaty; teraz zaś na 3 Archidyaconaty z 7 dekanatami i 96 parafiami.)

Staraniem będzie utworzyć Seminarjum diecezjalne w miasteczku Konyulin Trydenckiego. Początek do Seminarium diecezjalnego zrobił Stanisław Gomoliński biskup Łucki, który r. 1602 w Janowie przy kościele S. Jana Chrzcici. osadził Dominikanów mających utrzymywać profesora Seminarium ^{Łuckiego} - deca właściwie Seminarium diecezjalne założył dopiero biskup Stanisław Witwicki r. 1685 d. 27 czerwca w zamku biskupim w Janowie pod dyktando sprawo- wedzonych a. x. Komuniów Tow. Bartłomieja Holzhausera.)

Practinensis eulogia. w Prostyni są 2 kościoły: S. Anny i S. Procyj sty- nowie cudami i posiadające nadane odpusty i spisane cuda.

W razie potrzeby pozwolil papież Leo podczas zimy i w swista pracowac w polu

Łośty w rody i robotę zachowują się według zwyczajów.

Zwyczaje kalendarowe: Zakazuje się pijanstwo podczas Koncordowa- nia w czasie Bożego Narodzenia. - Świecenie złota, Kadziota i miszki w święto Frasz Kroli - święce gromnicowych w święto Bergorzenia S. Marci- zela w święto Wniebowstąpienia S. Marii ma być zachowane. - Zakazuje się kłopotu aby z krzyżem i figurą Chrystusa smartychuśtałego niebiegali po wsi ani też wód się polewali podczas wielkiejnoy, oraz aby w święto Wniebowstąpienia nie rzucono djabła, oraz aby nie wrywali Driewomy zela (Artemesiae? - błoŃki) w dzień Sw. Jana Chrzciciela. - Kalendarowanie i Świecenie owsa dla Koni w dzień S. Serepiana oraz winia w dzień S. Jana Ewangelisty jest dozwolone. - Zakazuje się zaś wjeżdżać w zabobon, iż w dzień Miodzi- now nie można poruszać się w drogę lub robotę rozpocząć. =

Synodus dioecesis luceorienois celebrata A. D.
1607. XVII Kal. Octobris ab illust. ... Francisco
Simone ta episcopo Fulginatenoi Sedis apost. nuntio
approbata. Zamosci Martinus Lencius Typo-
graphus acad. exudebat A. D. 1607. 4° K. 38. (Prawo 4768)

powiada ^{w przedmowie} (Marcin Szyzyskowski biskup Tucki) ~~opracowanie~~
i zaprowadził w diecezji tuckiej: jezuitow w tucku,
Dobrych Bernardynow (Francisko minor. de Observantia)
w Boreliu, Franciszkanow (conventual) w Krze-
milcu... Datum Janoviae 1607 d. 1 Novembris.

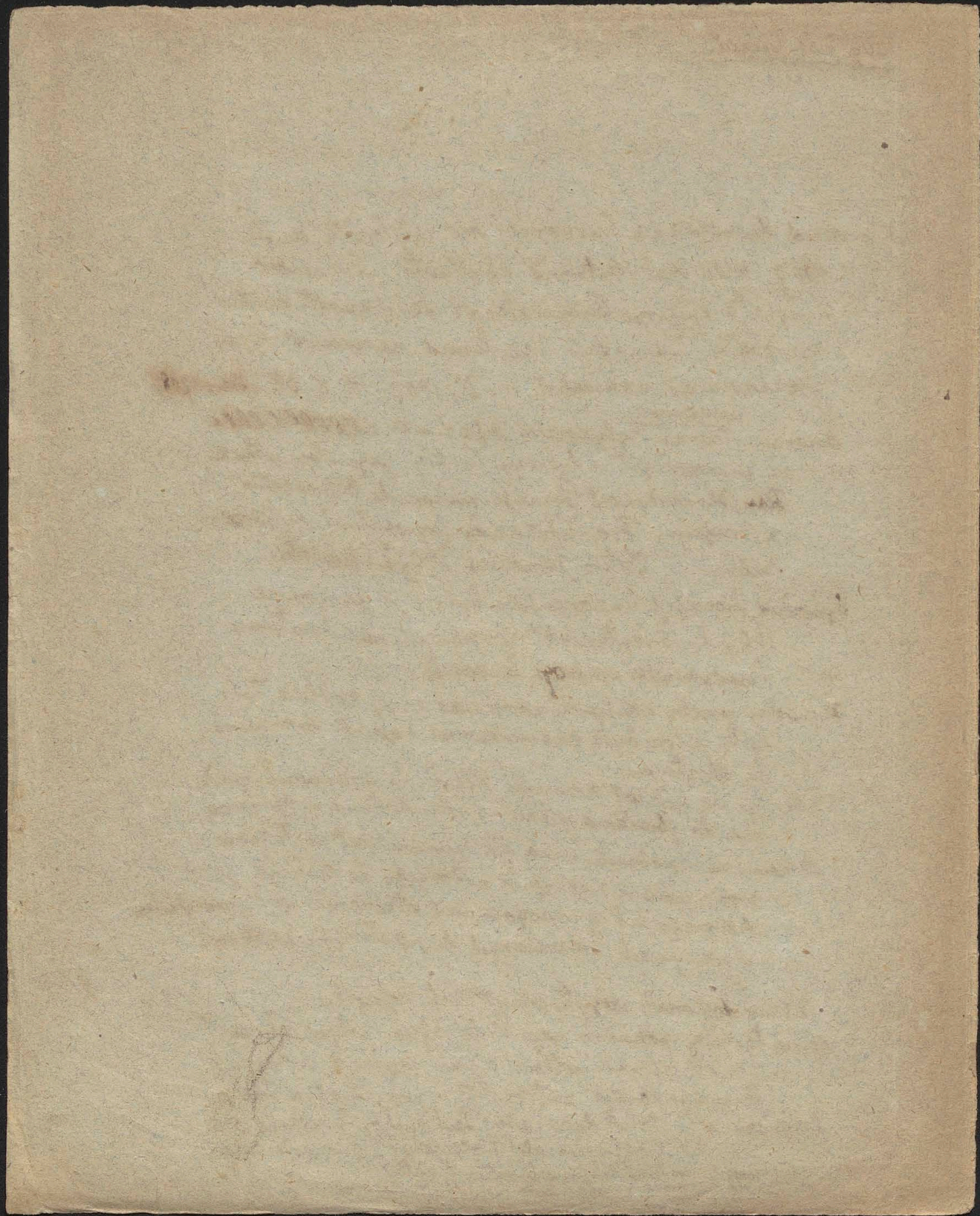
Synodus dioecesis luceorienois odbył się w Janowie
1607 d. 15 Septemb et consequent. per Martinum
Szyzyskowskiego episcopa luceorien.

Niewolno urzędu akuszki powierzać innej kobiecie tył:
ko tej która była examinowana z nauki Sakramen-
tu Chrystu sw.

Zakazuje się podnieść Komunii Kłasi na gradusach mied-
nie do zbierania pieniędzy - lecz Komunia ma być darmo.

Do Komunii i podaniu wina ma komunikant popłynąć
wodej, podaną z nacupnia podobnego do kielicha
trebnego lub cynowego - zaś stawianie wody przed kofistem
w nacupniach drewnianych do popłynięcia zakazuje

⁵¹⁸
Biskup dokonał wizyty w bryzyskich kofistach
Kłiera Laurinsey popierać mają Umig ruską i w tym celu za-
leca się Kłierki polskie o unii wydane przez
Kłierkiego Patriarchę metropolitę i przez Piotra Skargę
Przypomina się statut diecezjalny Pawła episcopa luceorienois 1519
i Constitutiones synodales Dioecesis a Bernardo maie-
jowski pro tunc episcopo luceorienois editas
zakazuje się kupować i czytać Ephemerides astrologorum w których są
niepowiednie z diffamacją państwa i osob.

1641 dioec. luceor.

147

Constitutiones Synodi dioecesis Luceoriensis
in A. D. 1641 celebratae. Jussu illustriss. ac Rev. D.
D. Andreae Gembicki D. et A. S. G. Epis. Luceorien-
sis editae. Cracoviae in officina Andreae Petricovii
S. R. M. typographi A. D. 1641. 4to kart 36 (Sign.
A - J.) // na odwrocie tyt. drzeworyt herb Gembickiego i b. wierszy tam.
ded. Andreae Gembicki episcopo Luceor. Paulus Mirowski S. Theol.
et Jur. U. Dr. Proto-notarius. Praepositus Kossycensis. (Wydawca)
sermo wklebiony: daty dnia Synodu nie wyrażono wcale!
(Głowa) biskupa przy rozpoczęciu Synodu. (Kart 2)

Rubrica I De fide catholica.

Cap. 1. De obedientia Christiana et haeresibus detestandis
(Synod przyjmuje zasady Concilii Tridentini et Synodi
provincialis.)

Cap. 2. De scholis haereticorum. (Zakazujemy w dycezyji
Tuckiej otwierac szkoly heretyckie. Kazdy pleban ma
doniesi biskupowi, jezeliby sie dowiedzial, ze ktory z
parafian dzieci do szkol heretyckich posyła.)

Cap. 3. De caeremoniis ecclesiae. (Kazdy pleban powinien
posiadcac Rituale Sacramentorum wydane dla Królestwa
polskiego za rozkazem Synodu prowincyalnego
(Węzyka) piotrkowskiego, pod karą 8 grzywien.)

Cap. 4. De Sanctissimo Sacramento. (Synod poleca uzywac
formuly: Laudetur Sanctissimum Sacramentum.)

Cap. 5. De Seminario noviter excitato. (Kapitula Tucka obie-
cata oddac dobra Mladynow i Losice na Podlasiu dla Semi-
narystow zapisane, ktoremi przez 18 zarzadzala, i na pozost-
tek tegoz Seminarium zobowiazala sie dac 10025 i rocznie
po 32 7/8 ptacic, wedlug decyzji z 3 Grudnia 1622. Pleban zos

w całej dycezyi mają podług tacy przyznaniać się dat-
kiem na utrzymanie Seminarji. - Forma professionis
fidei.)

Rubrica II. De ecclesiis et earum cultu.

- Cap. 1. De consecratione ecclesiarum et Indultis. (Kościół nowo
wystawione, mają być konsekrowane. Kommissarz biskupi
ma ~~zob~~ sprawdzić Indulta na odprawianie mszy św. w
oratoriach i kaplicach domów prywatnych.)
- Cap. 2. De rectoribus ecclesiarum. (Zakazuje się plebanom
uzyskać tytułu Praepositus, jeżeli niemają na to erekcji
lub przy swoim kościele nie mają 4 księży podwładnych.)
- Cap. 3. De ordine in commendariis. (Zakonnik tylko tam
gdzie niema świeckiego księdza, może być komendantem.)
- Cap. 4. De metricis ecclesiae. (Plebani mają sami prowadzić
metryki chrztów i ślubów podług formy przepisanej.)
- Cap. 5. De concionibus. (Zakazuje się reprezentacji Łaszy
Chrystusa z intermediami podczas kazania w wiel-
ki Piątek, pod karą.)
- Cap. 6. De fundationibus ecclesiarum et dotacionibus altarium.
(Proboscze mają w zakrystyi mieć zawieszoną tablicę na
której wypisane mają być wszelkie fundacye i obowiąz-
ki dla ołtarzy, drugi exemplarz takiej tablicy mają
złożyć do Archiwum biskupa.)
- Cap. 7. De jurisdictione ecclesiastica. (In raptos decima-
rum, detentores censuum et occupatores bonorum eccle-
siast. extradantur citationes et monitoria.)
- Cap. 8. De scholis noviter fundatis. (Potwierdzamy Collegia
Academicorum w Białym Podlasiu i w Otyce na Wo-
łyniu, oraz nowozatopione szkoły Jezuitów w Ostrogu.
Niepotwierdzamy zaś szkół innych szkodliwych mianowi-
cie w Kisielinie z Rakowa przeniesionych. Potwierdza-
my fundacyę Mansionarzystów w Kaplicy Kościoła Ostrogskie-
go jako Collegium, gdzie leży pochowany Chodkiewicz wojewoda
wileński hetman w. lit. którąto fundacyę świętą ziona zmarłego
Anna Alloysia uczyniła ad decantandum Cursum B. Virginis.)
- Cap. 9. De parochiis definiendis. (Subo Synodus Lipsiana r. 1621
poleciła dziekanom uregulować granice parafji niektórych:

teraz wyznaczamy w tym celu dla Wołynia Komisarzy:
 Officialem gener. Suceorien. cum Custode et Decano Rurali
 Olycensi. — Decretum Conatii Trident. de usurpantibus
 bona ecclesiastica. Sess. 22 De Refor. c. 11 wypr.)

Rubrica III De vita et honestate clericorum.

- Cap. 1. De habitu. (Stroga duchownego może wzywać ten
 tylko, który otrzymał pierwszą tonsurę.)
- Cap. 2. De comis non alendis. (Nie wolno księżom nosić
 czupryn i włosów adinstar Ruthenorum Poporum)
- Cap. 3. De praebendariis et altaristis. (Clerici in minoribus
 et sacris, Praepositi hospitaliorum, Praebendarii vel
 Altaristae, mają w niedziele i święta w kościele być ubra-
 ni w komżę (superpellicem) i biret.)
- Cap. 4. De residentia parochorum. (Proboszcz nie mieszka-
 jący przy swych kościołach, traci dochody takowych.)
- Cap. 5. De Testamentis clericorum. (Dziękani rurales mają
 dawać bawzenie na to azali który z duchownych nieca-
 pisat eo dla Seminarium lub Domu biednych Księży.)
- Cap. 6. De sepulturis mortuorum. (Nie wolno się targować o
 potrzeby, umarli nawet bezpłatnie powinni być grzebani
 na cmentarzu.)
- Cap. 7. De pluralitate beneficiorum. (Posiadający ~~plura~~ plura
 incompatibilia beneficia, mają takowe w przeciągu 6 mie-
 sicy zrezygnować.)
- Cap. 8. De contractibus et mercatura. (Zabrania się księżom
 trudnić się kupiectwem, dzierżawami, stuzeniem, oraz
 towarzyszyć kobietom.)
- Cap. 9. De deuinis. (Zobaca się zachowywać ustawę Synodu
 prowinc. gniezn. lib. V. cap. 20 o dzierżawach, oraz De-
 kret Conacium Trident. Sess. 25. De Refor. cap. 12)

Rubrica IV. De religiosis et regularibus.

- Cap. 1. Religiosi Capellanorum officium exercentes. (Nie mający
 pozwolenia biskupa, mają być z Kapelanij usunięci.)
- Cap. 2. De confessionibus, concionibus et praesermonibus religio-
 sorum. (Nie wolno im spowiadać i kazań miewać bez poz-
 wolenia biskupiego. Pdez pozwolenia proboszcza niewolno
 im z krzyżem występować przy potrzebach.)
- Cap. 4. De quarta funerali a religiosis usurpata. (Kwarta takowa

według Ustaw Synodu prowinc. z r. 1602 należy się
proboszczom.)

Cap. 4. De venerabilis Sacramenti expositione et processio-
ne cum eodem. (Zakonnicy mają procesję tylko w Kościele
i po imentarzu odbywać, a nie po ulicach; przy expo-
zycji za pozwoleniem biskupa tylko, ma być b'swieci.)

Cap. 5. De legatis et proventibus ecclesiarum. (Zakonnikowi
który administruje kościół parafialny, nie wolno przele-
wać legatów na klasztor.)

Cap. 6. De religiosis in Commendis manentibus. (Gdy podczas
ostatniej wizyty wielu zakonników z obawy Komendy nie
opuszło, osiadażamy ich z prawa klasztoru w których nie-
ma 12 mnichów podlegają wizytacji biskupa.)

Cap. 7. De reservatione casuum. (Kardyn duchowny winien
mieć kartę na której są wypisane Casus episcopo reservati
i Bulla in Coena Domini - Tu przytoczone są Casus reser-
vati i Bulla Coenae Domini Urbani papae "Pastoralis
Romani Pontificis vigilantia"... Romae 1624 Eid. Nonij April.)

Rubrica V. De monialibus.

Cap. 1. De ecclesia et cultu divino. (Zakonnice mają odprawiać
modlitwy, czytać Regułę zakonu, i nadszywać się powie-
nika mogą wrywać tylko 3 razy w roku.)

Cap. 2. De clausura. (Klausura w klasztorach ma być według
Ordynacji Piusa V. przestrzegana.)

Judices synodales: Nicolaus Krasicki Suffraganeus et Archidia-
conus Luceor. - Nicolaus Ramut Canonicus et Officialis gener. Luceor.
- Petrus Urożyński Decanus Luceor. - Valerianus Wilezgorzski
J. U. D. Canon. Luceor. - Albertus Witaczowski Scholasticus
Luceor. - Joannes Korycki Praepositus Kodens. - Custos
Luceor. - Officialis per Podlachiam et Fratum Prestensem -
Decanus Biatensis. - Decanus Szereszowieis.

Sermo Joannis Brosii Phil. et Med. Doct. S. Theol. Baccal. pa:
rochi Medirecenis. (na ostatnich 8 kartach. - Tu mówi że
bliźko 20 lat nie było Synodu - ten zaś odbył się w Kościele katedral-
nym - ubolewa że w Kisielinie na Wotywni otwarło się Kościół Rakows-
ki z Krakowskiej diecezji wygrodzone, powstaje na szkół w Lesznie
i na Commeniusa Dydaktykę, - niewierzy w rzetelność Unii ruskiej
Kościół, dopokąd Rusini nie przyjmą poprawionego Kalendarza. Sam
Brosius przeżył 40 lat studiował też kwestyą biorąc w pomysł spofstre-
żenia astronomiczne i obiecuje wydać dzieło w tym względzie. - Mówił
że miał na zakonizanie drugiego dnia po otwarciu Synodu.) (Ostatnia strona
proza.)

Synodus Luceoriensis et Prestensis per
 illustrissimum et reverendis. d. d. Stanislaum
 in Magna Witwica Witwicki Dei et Apost.
 Sedis gratia Episcopum Luceoriensem et Pres-
 tensem celebrata, Die Divo Hieronymo sacra
 30 m. Septembris A. D. 1684. Varsaviae, Exau-
 dit Carolus Schreiber. 4to Karta 1, str. 61.

ma Caput I (5. 1-12) i Caput II (5. 1-8).

Synod rozpozgat się w Prziesciu litewskim d. 30 Septem-
 bris 1684. Zgromadzeni byli na nim Prataci i Kanonicy
 Kollegiat. Katedralnej Lucekiej i Olyckiej: Bedlin'ski suffa-
 gan i archidyakon, Kowalkowski Praepositus, Dniebrowski
 Decanus et Cancellarius, Łoski Custos et Officialis genera-
 lis Luceorien. Godlewski Custos Kijorien. et Officialis gene-
 ralis per Podlachiam et Palatinatum Prestensem, Klin'ski
 Scholasticus, Gajniowski Canonius Luceor. Zlotolin'ski
 Canonius Luceor. Custos, Tuszo'ski Scholasticus Olycen.
 Bachowski Cantor Olycen. Ulatowski Canonius et alii
 Canonii, Decani rurales, Parochi et Religiozi monasteriorum.

Synodu niebyto w dyscezyi przez 40 lat przesto. Przy-
 pomina się tutaj Synod Gembickiego. I) Caput: De spiritu et refor-
 matione morum eucharisticorum.

- 1) Poleca się Książom czytanie Książki naszej po polsku
 dla Kapłanów wydanej.
- 2) Książa niechaj zostawia rolnictwo i uprawianie dogdańska
 wieckim. Na urzędach weselnych i śtykach niech nie bywają pod

Kara 10 grzywien, a to aby się nie opijali.

4) Zakazuje się koziom polować - srońwiez chować niewiasty młode w domu u siebie - Gyrzestawo z Żydami pod Karą 6 grzywien.

Biskup ubolewa i
takie zamieszanie
w diecezji, gdzie
podczas wizyt wi-
dział koło Kosciół
Stanisłowski, nie ma
face katechizmu.
(pag. 35) (Cap II §. 1)

3) Collationes seu Congregationes decanales in De-
canatibus ruralibus, mają się odbywać co 3 miesiące.

8) Proboszczowie raz w roku winni odbywać kolek-
cje albo w klasztorach, albo w Seminarjum Janowskiem
przez 3 dni.

10) Zakonnikom niewolno bez pozwolenia biskupa
trudnić się obowiązkami pasterskimi (cura animarum)
według bulli Grzegorza XV. Romae Nonis Februarii 1622.

11) Poleca się modlić za Innocentego XI i Króla Jana III.

12) Ponieważ biskup poznański fundował w Nowej Jeru-
salimie na Górze Kalwaryi Instytut Clericorum saecula-
rium ~~in~~ in communi viventium, założonych przed 40 latami
przez x. Bartłomieja Holtzhausea; - przeto rządy
Seminarjum przez nas założonego w Janowie ^{w zamku} powierzy-
liśmy tymże zięcom Bartłozkom, któremu to Seminarjum
przznaczaliśmy na kapitule jenerałnej wsię Hładynow i Da-
widy, oraz nadajemy mu wsię Klonowica należącą do
statu biskupiego, Wojtostwo w Janowie, et Praeposituram
arsensem S. Stanisłai. Drugie Seminarjum jest w Otyce przy Kole-
giacie fundowane przez Radziwiłłow i s.p. a. Żwirskiego
II Caput. De cura animarum. suffragana.

7) Od grobu w Kościele i na cmentarzu, od ślubów i admi-
nistrowania sakramentów niewolno braci opłat.
Wymienieni dzierżawcy: wągrowoński, Tosiecki, Drogużynski,
bielocki, janowski, branski.

Przy rozporządzeniu Synodu miał mowę sam biskup Fuksi
- przy zakonczeniu z Chryzostom Gotebiewski Augustynianin
Doktor Teologii.

Synodus Luceoriensis et Prestensis per illustres ac
reverendis. d. d. Stanislauum in Magna Mituica Mit-
wicki Dei et Ap. Sedis gratia Episcopum Luceorien-
sem et Prestensem celebrata die diuo Hieronymo
sacra 30 mensis Septembris A. D. 1684. Varsaviae,
excudebat Carolus Schreiber. 4to K. i. st. 6i (razem
kart 32)

Spis prelatow i kanonikow, ktorzy na tymże Synodzie
byli: Bedlinski Suffragan. et Archidiaconus - Kowal Kowski
Praepositus - Dubrawski Decanus et Cancellarius - Loski
Custos et Officialis gener. Luceor. - Godlewski Custos Kiuien.
et Officialis generalis per Podlachiam et Palatinatum Pres-
tensem - Kliniski Scholasticus - Garniewski Canonicus
Luceor. - ^{Olinski} ~~Lot~~ski Canonicus Luceor. ~~Lot~~ski Custos
(Otycki?) - Suszowski Scholasticus Otycensis - Pachowski
Cantor Otycensis - Ulatowski Canonicus (Otycki?).

Oratio Episcopi Luceor. in Synodo Luceor. habita. (Odstat-
niego Synodu (r. 1648?) dycezalnego Tuchkiego uplynęło 44 lat
Ustawy Synodu: I) De Spiritu et reformatione morum auliciorum.
Zakazujemy aby każdy Kaptan posiadat Kozia Kę nasza kto:
raziny po polsku o obwiarz Kach Kaptanickich wydali.
Kozia powinni porzucic rolnictwo i spławianie do Gdaniska
osobom swieckim. ^{na bankiety}
Zakazuje się uszczepianie ^{na bankiety} na ucztach weselne i pogrzebowe pod kara
10 grzywnien.
Zakazuje się polowac Kozim.

Niewolno księżom w domach swoich chować niewiast podejrzanych,
tylko wiekwe i zamgine.

Niewolno przedstawiać z Żydami pod karą barykieren.

Collationes seu Congregationes decanales mają się odbywać co trzech
miesiący, na nich mają się odbywać sprawowania o prowadzenie
się pojedynczych księży, i raporty z nich mają się przesyłać
Oficyatom generalnym.

Proboszcze mają raz w roku przez 3 dni odbywać rekolekcyje
w klasztorach lub w Seminarium w Janowie.

Każdy Kaptan powinien czytać Literas pastorales Cardinalis Ma:
ciejowski i niniejsze Ustawy synodalne.

Przypomina się Bulla Gregorii XV. Romae diebus Februarii
1622: "Inscrutabili Dei providentia..." która duchownym
świeckim i zakonnym zakazuje petnic obowiązkowi Kaptanów:
kie bez pozwolenia loci ordinarii

Neopresbyteri mają czwartą swą mszę odprawiać na intencyę papieża
Innocentego III. a wszyscy Kaptani raz w roku na intencyę Jana
III króla polsk.

Poleca się się charitas mutua in clero.

Poleca się humilitas.

Zakazuje się pijanństwo księżom.

Przed wyswieszczeniem mają być Kaptani examinowani.

Niewolno z jednego beneficjum na drugie przenosić się bez wie:
dzy biskupa.

Subo już jest jedno Seminarium w Otyce przy Kolegiacie
przez księży Radziwiłłow i s. p. Zairskiego Sufragana fm:
dowane: erigujemy jednakże drugie Seminarium w Janowie
miejsca rezydencji naszej w zamku, któremu na dotychczas prze:
znaczamy wieś Hadyńow i Dawidy, wieś biskupią Klonowica,
Wojtostwo Janowskie przez nas zakupione i probosztwo
zamkowe S. Stanisława; którego to Seminarium zarząd powie:
rzamy xx. Komunistom (Clerici saeculares in communi viventes)
których Kongregacya założona przez x. Bartłomieja Holtzhauser
potwierdzona została r. 1680 przez papieża Innocentego XI. i
których Wierzbowski bisk. poznan. (r. 1683) osadził in Monte Cal:
variae Neohierosolymis (w Górze pod Warszawą).

151
II) De cura animarum. Polecamy Katechizm nasz po polsku wydany. Kazania na temata maja być prawione w większych tylko miastach; w miasteczkach zaś i wsiach maja być prawione kazania ztożone z 2 części: pierwsza część ma obejmować wykład ewangelii i nie powinna dłużej trwać jak pół godziny; druga część zaś ma być katechizacja. Panegiryczne kazania rzadko tylko mogą być prawione. W kazaniach Koźcia maja głównie powstać przeciw pijanistwu.

Koźcia w Komisy tylko (super pellicum) w domu wdzianej, maja do kościoła wchodzić.

Zaleca się Koźciom ludzkie i tagodne postępowanie.

Koźcia maja młodzień w przedmiocie religii nauzać.

Za nim który Kapłan z szlachcicem procesować się, powznie ma o tem Officyala lub Biskupa zawiadomić.

Koźcia maja lud wzywać do dopełniania swych powinności przeciw panom i urządom.

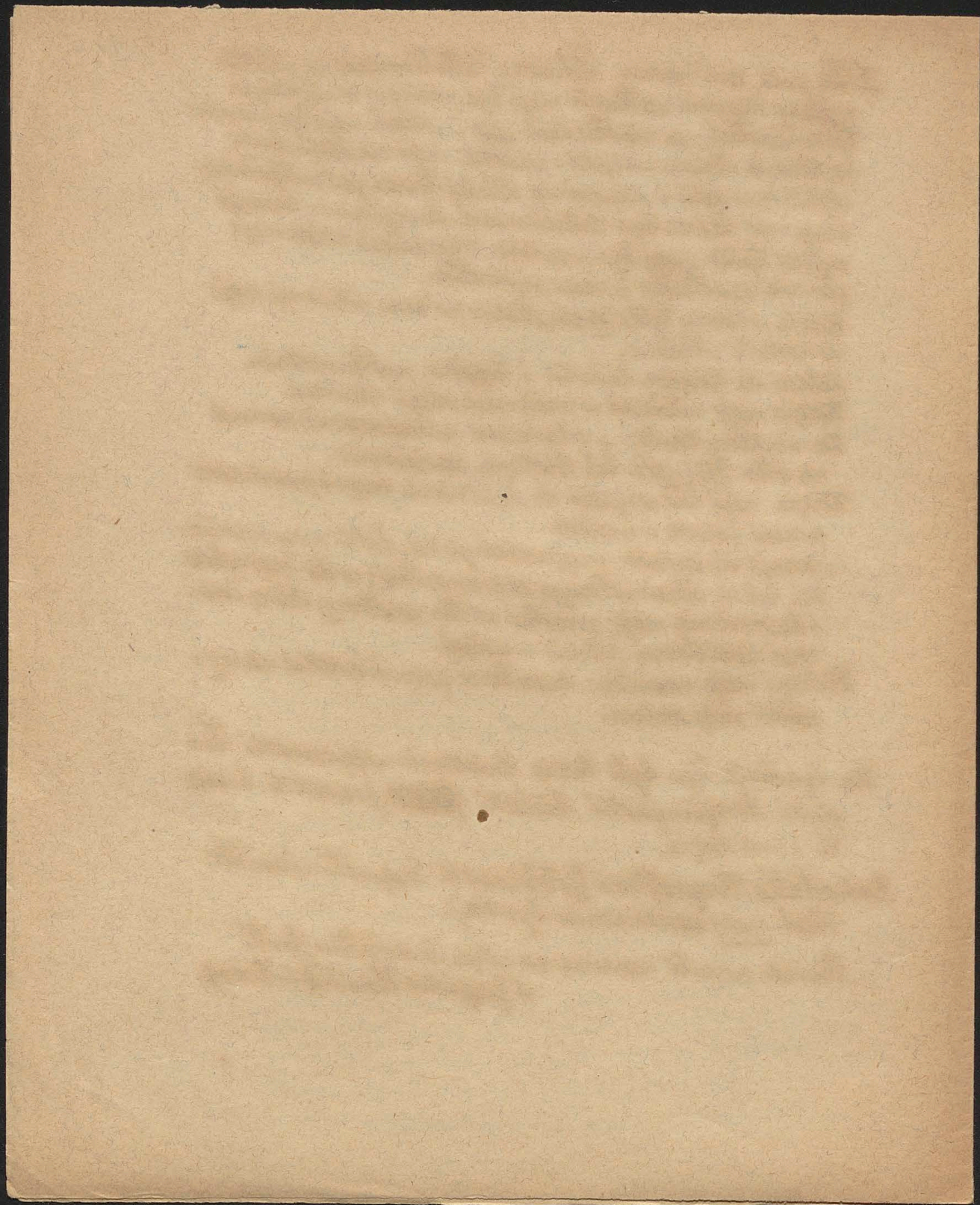
Zakazuje się surowo przyjmować jaśnie datki przy spowie: dzi lub za administracją sakramentów; co do pogrzebów i dawonienia maja przestać na tem, co strony dają dorozowi Koscielnemu (Vtrius euloriae).

Plebani maja prosiadać Inwentarze gospodarskie na wy: padek swej smierci.

Na Synodzie tym byli także dziekani: węgrowski, To: ricki, drożyczyński, bielski, ~~Janowski~~ Janowski, branis: ki i inni Koźcia.

Exhortatio Chrysofomi Gotebiowski Augustiniani Dr. Theol. (przy zakończeniu Synodu).

"Quina populi maxime ex culpa sacerdotum fuit."
S. Gregorius Homil. 8 in Evang.

Constitutiones synodales diocesis Luceoriensis et
 Brestensis ab illustrissimo... Stephano Proquoslas a
 Rupniew in Januszowie Rupniewski... Episcopo
 Luceoriensi et Brestensi Luceoriae in elesia Cathedrali
 ... latae, celebratae et promulgatae A. D. 1726 d. 21
 mensis Octobris et aliis duobus sequentibus. Warsa:
 viae typis Schol. Diar. fol. kart 63 (Sign A - Jsh.)

d. Synodus
 Gembuciana
 Witwiana

W parafiach dekanatu kamienieckiego są Litwini takżyma
 stara litwa, u mają ritum latinum et sacramenta,
 święta, zaś obchodzą z Rusinami co się za kazuje
 katolici którzyby chodzili do zborów heretyckich mają być
 exkommunikowani. - Przeciwko sekcie Filiponów
 (secta Philippica seu Philipistae) występować gorli-
 wie i wezwac Ruskich Biskupów aby ich nie popierali.
 Sekta ta świeżo się do dycezyi Tuckiej za kręda, na Wotyniu i Wojewodztwie
 Lydom niewolno w mieście mieć więcej synagog nad i, nowych
 niewolno stawiać, Lydzi mają się odmiennie od Chrysz-
 cian ubierać, podyas processyj i nożenia sakramentu
 mają uchościć do domów i okna zamykać, niewolno
 im dzierżawić mył lub fabryk, ~~nie~~ (Sigism Aug. et
 Sigism. I. 1538 Stat.), niewolno im służyć katolickich
 trzymać pod karą 100 grzywien (Sig. Aug. Petric. 1562).
 Lydzi na Wielkanoc i Boze narozdzenie mają dawac
 toj proboszczom do laty. Zakazuje się katolikom ży-
 dowskie wiece zapalać lub gasić, u nich tańcować,
 Amara osobę odgrywać, ich mace jeść.
 Solet plerumque fieri quod Magistratus saeculares, rudes
 et illiterati mulieres ac puellas prohibitionem juris igno-
 rantes ex levi suspitione maleficas, lamias,agasque
 judicialiter proclamare, illas non confessas nec convictas

Prasław.

ad torturas, supernatationem aquarum et alia erudendae
veritatis media, tandem ad ipsam mortem condemnare,
taliterque sanguinem innocentem fundere non verentur:
- to się zakazuje bō to należy do sądów duchownych.

Stawne obrazy są w diecezji: Obraz cudowny P. Maryi
w Łucku kościele katedralnym zaftat cały w środku
w Podkamieniu in monte Sanctissimi Rosarii
Relikwie SS. Victoris, Victorini, Victoriae atque
Gaudenticae Virginum item SS. Reiesi patroni pala:
tynatus Volhyniae et S. Joannis Cantii d. 21 Octobr.
1726 uroczystie do katedry Łuckiej wprowadzone
- Biskup Łucki Jerzy Chwałczewski z rakom
franciskanow fundował katedralny kościół w
Łucku, i zamek biskupi w Forczynie. - W Kościele
w Kosiele jest głowa S. Felixa Kapieja, obraz ciała
SS. Julii, Innocentii senatoris romani, Justiniani, Phila:
rii et Candidae Mart. - W Piaty w Kosiele jest ciało
S. Wiktora Mart. Sprowadzone z Rzymu przez Michała
Radziwiłła w osobnej kaplicy.
Zakazuje się sprzedaw obrazków lichych fawistych frze:
dawanych pod kościołami i robionej przez chłopców,
Kościół katedralny w Łucku spalit się 1724, odbudowany
ze składek i poświęcony d. 21 Octobr. 1726.

Vicepraeposito Praestensi assignatus eulefia S. Spiritus
in suburbio Praestensi.

Circa Eulefiam Praeposituralem Praestensem erigimus
Seminarium Clericorum saecularium in commune
viventium

~~30~~ Circa eulefiam parochialem Cameneensem
resident Clerici saeculares in commune viventes per
joachimum Inzobendowski episc. luceor. ibi locati.

Opusculum Paternae et Evangelii tyko przy oltarza na bryg
pozwalone

Archiva confistorii: Luceorientis et Janovienae in quibus Praefatus ait
civilium, criminatum, libri Visitationum, libri Refectoriorum quae Gratiosa
appellantur.

(i Spis parafij)

1398 d. 8 Septembri.

153

Statuta Synodi dioecesis Plocensis R. 1398 die 8 Sep-
tembris in Plock per Jacobum Kurdwanowski Episc. Ploc.

Constitutiones Synodi Plocensis veterrimae: per reve-
rendissimum in Christo Patrem D. Jacobum Kurdwanowski
Episcopum Plocensem 1423 (?) celebratae. (Był na papierze
dopisany w XVIII wieku. Męst in 4to - na cele kart 5 papie :
rowych obejmujących: Treść rękopismu (karta 1-5) na końcu: Wy-
ciągiem Treści i cyfratem uwagi 29/30 Wrzesnia 1798 roku
Sad. Cracki. - Wiadomości biograficzna o Jakubie Kurdwanowski
(notawnie - podobno przez Janickiego - karta i cyframi i strona
- Był pisany powgizsy k. i. na papierze

Jem rękopis pisany na pergaminie na 28 kart in 4to, z tych
~~kart~~ str 1-50 obejmują Constitutiones które ułożono na
Synodzie in Plocko 1398 d. 8 Septembri.

str. 51 notatka: 1612 (d.) 24 die (niema miesiąca) vidi legi et pen-
savi praemissa et quae sequuntur Statuta.... Dr Laurentius
Wsercius Canonius et poenitentiarus cathed. Plocen.

str. 52-56. Ustawy dodatkowe przez Jakuba Kurdwa-
nowskiego na kapitule w Plocku d. 26 Januarii 1423 uchwalone.
- na 19 stronniy stepel: J. A. Zalwski - i 2 Biblioteki
Lutawskiej XX. Czartoryskich.

Okładki & Korzane na prozdie złocony herb Królewski Stanisława
Augusta - na tyle złocony wybity napis: Stanislaus Augustus
Rex Poloniarum - Saeculorum posteritati - Vindicat
N^o (Janickiego) 1287 - N^o dais 1287.

Początek:

In nomine sancte et individue Trinitatis patris et filii et
spiritus sancti ac gloriosissime dei genitricis virginis Marie
Eclesie Plocen. ac mee singularis adiutricis domine et patronae
Amen. Jacobus dei et Apostolicie Sedis providencia Episcopus
Plocen. Universis et singulis Abbatibus et Prioribus Preposi-
tis Decanis Archidiaconis Cantoribus Scolasticis Custodibus,

Cancellarijs ceterisque prelatiſ plebanis canonicis Capitulis
Conventibus Monasterijs tam noſtre Cathedralis quam
etiam aliarum ac parochialium euleſiarum Rectoribus ac
universis et ſingulis tam ſecularibus quam religioſis ac
Regularibus Clericis ac cunctis fidelibus per Ciuitatem et
diocēſim Ploen. conſtitutis Salutem in omnium ſalvatoris
et principium obſervanciam cum debita obediencia ſalutarē
Rem ex iniuncta officii debito cure paſtoralis eſt divi-
num cultum augere mores et vicia ſubditorum ſuorum
corrigere.... idcirco.... circa premiſſa providere cupientes
Summam quorundam Canonum ſive conſtitutionum ac con-
ſuetudinum dudum per noſtros predeceſſores Episcopos
Ploenſes editorum.... unanimi conſilio et aſſenſu fratrum
noſtrorum Capituli noſtri Ploenſis ac venerabilium fratrum
Gloriani S. Marie in Czirwenſko ſancti Auguſtini Canoniorum
regularium et Johannis S. Adalberti in Caſtro Ploenſi ſancti
Benedicti ordinum et Monasteriorum Abbatum ac Conventuum
quorumcumque ordinum ac prelatorum perſonatus
dignitates vel officia euleſiaſtica obtinentium nec non
Rectorum Euleſiarum parochialium ceterorumque ſubdito-
rum quocumque nomine cenſeantur nobiſcum in Synodo
quam tunc in Ploaſko de Anno D. 1398 die menſis Septem-
bris 8^a Conſecrationis vero noſtre ſecondo anno cum eis
celebrauimus conſtitutorum breui et plano ſtilo ut faci-
lius memorie comendari poſſint innovandum ac roboran-
dum ut aliqua ſive alia vel aliquas que et qui nobiſ in pre-
miſſis videtur et utilia videbantur, per modum ſtatutorum ſive
Conſtitutionum Synodalium duarum ſtatuentes, quas ſive que
(pro) Conſtitutionibus ſive Statutis Synodalibus et nulla alia habere volu-
mus. Ut autem conſtitutiones ipſe ad ſingulorum notiſiam perve-
niant clarioſem omnibus et ſingulis.... ſpatium trium menſium ſcribi et
in ſuarum Euleſiarum ſacriſtiis reponi faciunt....

De Constitutionibus

Statuimus quod Constitutiones huiusmodi sive statuta Synodalia quilibet ad synoda dioecessana et ad conuocationes Archidiaconorum ... secum afferant ... sub pena 6 grossorum monete pragensis in synode et 4 gros. in conuocatione vel uisitatione Archidiaconorum.

De consensu et consilio Capituli nostri statuimus, quod horis sive Rubrica quoad diuina officia in Ploensii ecclesia celebranda ad sint Praelati, Canonici, Altariatae, mansionarii sive Vicarii iuxta regimen qui in libro nostrae Ploensis ecclesie qui Ordinarius sive Speculum Chori nuncupatur, continetur" sub poena pro praelato 4, pro Canonico 3, pro Altariata et mansionario 2 gros. mon. prag. pro qualibet vice negligentie et dein sub priuatione beneficii.

Quia ignorantia iuris... neminem excusat, statuimus ut Statuta provincialia in Synodis provincialibus edita in nostra diocesi obseruentur.

De rescriptis

Litere vel rescripta mandata sive praecenta, censurae ecclesiasticae, monitiones sententiae, creationes, inhibitiones sive commissores et alia ab episcopo vel officiali emanate debent exequi sub poena i sexagenae gross. prag. vel excommunicationis, suspensionis interdicti et priuationis.

De consuetudine

Sunt qui asserunt decimam non in valore sed iuxta ipsorum arbitrium esse dandam. Ideo decime prediales de omni genere soluantur sub excommunicatione.

De electione.

Capitula generalia bis in Anno in Natiuitatis in Septembri et Purificati-
onis in Febuario B. M. V. festiuitatibus celebrantur, ad que quilibet
praelatorum et Canonorum sub poena i sexagenae gross. prag.
ueniat. - Capitula generalia per 4 dies durare debent. - negotia
magna vel ardua debent in capitulo generali tractari | de consilio
Capituli, fr. Floriani abbatis in Cystrouenensi, Johannis abbatis in Castro
Ploensii et Ulrici praepositi S. Michaelis Ploensii et Capituli ipsius |
Transgressores huius puniendi poenis in Statuto qui incipit: "Cum iure
distantis vi in ecclesiis eli."

De secretis Capituli non revelandis sub poena. Nemo recipia-
tus ad Capitulum nisi iuret de tenendis secretis. In receptione debet
solui Praelatus 3 marc. Canonici 2 pro Capta, et vicarius praelatus
1, vicarius Canonici mediam marcam marouien. grossorum monetae Prag.

Cappalia.

De violentibus libertatem ecclesiasticam in bonis ecclesiasticis
Violatores sunt puniendi poenis in Statutis provincialibus contentis
et sunt ad beneficia inhabiles.

De solutione fraternitatis. Ultima die Capituli antequam fratres
ad prandium recedunt debent solvere: Episcopus 15, Praelatus 6, Cano-
nicus 4 grs. pag. et ultima die ante vesperas Vigilias et die Crafton Misonum
pro fratribus decantent. Pecunia haec pro luminaribus in dictis vigiliis
et missis conoerti.

De clericis peregrinis. Debent ostendere si sunt regulares,
formatas sui ordinis, et seculares licentiam Episcopi vel Administratoris.

De officio Archidiaconi. Potest tantum iudicare causas civiles
sive iurgia.

pag 15

De officio Custodis. Debet in uno pergamento quaternario confari-
bere cupulas, calices, libros ecclesiae et quolibet anno renidere.

De officio vicarii. Rectores ecclesiarum non debent committere re-
gimen et curam animarum vicariis sine licentia Episcopi.

De officio ordinarii. Episcopus debet diebus solemnitibus missam
in pontificalibus celebrare et decanus debet deputare 2 ea Canonis
ministrantes episcopo.

De distrahentibus bona morientium clericorum. Clerici
tales debent puniri suspensione ab officio et laici vero excommuni-
catione vel privatione juris praesentandi.

De maiestate, de obedientia. Clerici debent nobis iurare de ob-
servandis constitutionibus synodalibus. Clerici et regulares in missis
et orationibus communitus pro serenissimis principibus Semovitho
et ~~Anna~~ Johanna Germanis duibus ac illustribus dominabus Ale-
xandra Semovithi et Anna Johannis praedictorum coniugibus
duissas Mazowie devotas preces fundant, et idem populo comendant.

De contumacia et dolo. Omnes literae mandata, episcoporum
rescripta debent parochianis in lingua vulgari explicari, et debent
executionem in mandato iuxta formam subscribere clerici. Quilibet
debet infra spatium 3 mensium habere sigillum proprium. Si persona a-
tanta adiri non potest absque periculo vitae, executio sive utalis in collegiis
parochialibus vel cathedrali debet fieri

De fide instrumentorum Rubrica

Nullus instrumenta publica conficiat nisi prius coram episcopo vel Officiali authenticum creationis suae in Notarium publicum ostenderit.

De vita et honestate Clericorum Rubrica

Praelati, Canonici caeterique beneficiati infra divina officia videlicet Matutinum, Primam, Tertiam, Missam, Sextam, Nonam, Vesperas ac Completorium toccam (2) Albam sive superpiliicium et Almuicam ipsi prelati et Canonici de pellibus varii grisei "que Popelioze dicuntur" ipsius varii ventribus ipsorum albis subductis, beneficiati de pellibus aspergellorum similes ventribus ipsorum albis subductis - et omnes Praelati birreto nigro rotundo vel cum dependentijs ad aureas more religiosorum, et diebus solemnitibus Cappas sericeas vel alias deferant nec ipsam cuteriam ultra medium sine superpiliicio almuicis et birreto intrent, sub poena pro prelatijs 12 pro Canonicijs 8 et pro beneficiatis 4 gros. mag.

De habitu clericorum

Vestes nec nimis longas, nec largas, nec excofove urtas vel stritas deferant nec rubei nec viridis coloris, virgatas aut ricasatas vel diversorum colorum paratas, nec laicalis vel fustionum formae, coronam sive clericam deferant (tonsuram), comam et Barbam non nutriant, commercia laicalia non exerceant, ut sunt hastiludia, torramenta vel macellariorum sive carnificum, inhonesta spectacula non visitent, claustra monialium sine licentia superiorum non intrent, ebrietatem commestationes vitent, balistas, arcus et alia non portent, ludos tessillorum vel aleorum non exercent. Pro cena tantum simul facienda possunt aleam vel scaccos ludere. Sed quia tempore moderno clerici manicas vice tunicas deferunt quae usque ad terram dependunt: ideo statuimus quod clerici huiusmodi manicas longas et largas ad modum gularum clausas sive apertas infra sex menses deponant

De cohabitatione clericorum et mulierum

Statuimus ne quis clericorum in domo sua suspectas mulieres detineat, quas etiam dudum per nostrum certum processum de Anno D. m^occc^oxx^o septimo de mense Augusti fovere ~~per alios~~ prohibuimus, sub poena.

De institutionibus. - Episcopus tantum potest recipere et in-
tromittere clericos ad beneficia, praevio praestando juramento
obedientiae et proclamatione generali sive lrica sive litatore
contra omnes quorum interest.

De clericis non resistentibus. - Praelati et Canonici iura
cathedralem, abbatem, praepositi et priores iura ~~cathedralem~~
monasteria, rectores vero iura eularias suas parochiales resi-
dentiam faciant sub ~~parochialis~~ suspensione per sex menses.
Vicarii eulariae cathedralis debent residentiam facere iuxta
articulum statuti positi de officio vicariorum quod incipit:
"Nonnulli eulariarum parochialium rectores etc."

De rebus eulariarum non alienandis Rubrica.

Circa hoc antiqua consuetudo et Jus commune observetur.

De pignoris.

Res sacrae ad usum eulariae non debent impignori, et qui in
pignus illas receperit per censuram eulariasticam, et ipse iudens
per suspensionem communionis Christianorum, 5 reocagenis
grossorum monetae pragensis pro fabrica eulariae debent
puniri.

De fideiusoribus.

Nullus clericus vel religiosus fideiusoriam cautionem pro
qualibet persona eulariastica vel laicali facere praesumit, nisi
de licentia episcopi.

De sepulturis.

Nullus clericus ac religiosus vel conventus parochianum non sum
vel quibus sepultura inata Statuta provincialia et synodalia
sunt negata ut sunt manifesti usurarii, haeretici, praecipitantes
in hastuludis et tormentis ipsa exercentes, excommunicati a Jure
vel ab homine in publicis patibulis pro maleficiis suspensi sive
condemnati morti si non fuerint confessi, ad sepulturam non re-
cipiant. Pro sepultura autem non putando sed per modum elemosinae
sibi oblata recipiant.

De patronis crimen sacrilegi committentibus.

Patroni qui oblationes ad sacra altaria in eularijs vel pro sepultura
datas, rapiunt, sunt excommunicandi.

De parochiis.

Nullus parochialis rector debet alienum parochianum ad confessionem recipere vel ei sacramenta ministrare, nisi occurrerit necessitas hoc est periculo mortis imminente - sub privatione beneficii vel excommunicatione contra laicos.

De iure patronatus. (de simonia)

p. 35.

Si quis patronus ad beneficium praesentaverit ex commodo vel conditionibus, sit privatus ipso facto iure praesentationis.

De celebratione missarum.

Praelati et canonici diebus solemnitibus, qui in Ordinario sive libro ecclesiae nostrae nuncupato Speculum chori sunt conscripti, debent missas celebrare circa majus altare per ordinem; vicarii sive mansionarii singulis diebus mane post tertiam ante summam missam que per magistrum scholae et scholares solet decantari de Beata Virgine alta voce celebrare debent. Ordo describatur in tabula sive charta et affigatur in Sacristia.

De corpore Christi ad infirmos portando.

Si corpus Christi ad infirmos deferre contigerit, ^{sequens} ~~ecclesiis~~ induat se superpiliis, posita stola in collo, derico cum campanella vel xillo et candela inensa praecedente. Sequentibus Christi fidelibus corpus Christi 100 dies indulgentiarum iuxta Constitutionem Urbani VI tribuimus. Portantes corpus Christi ad domus prophanas non declinent neque ibi pernoctent.

De processione facienda feria 6ta

Processio fiat per amiteria ecclesiarum cum vexillis canendo antiphona de S. Cruce: Protege et responsorio de Patrono, vel Antiphona da pacem cum orationibus. In singulis ecclesiis post orationem solis campana pro pace et pro salutatione B. M. V. ter pulsetur, cum indulgentia 40 dierum pro orantibus Pater noster et Ave maria.

Quibria de matrimonio contra interdictum ecclesiae contracto. Nemo nisi sit dualis praesententiae copuletur nisi bannis duarum septimanarum praemisissis

De osculo pacis.

Post summam sive chorales missas, facta communiione eucharistiae singulis diebus dominicis vel festis, osculum pacis praebent pupulo per pateram. Feminis tantum minister imaginem vel librum osculari: dum praebet, dicendo sic: Myr staba, et recipiens respondeat Amen.

De celebratione festivitatum per totum annum.

In Januario festa communia pro clero et populo: Circumcisio
 rive Octava Nativitatis Chri, Epiphania rive festum trium Magorum,
 natale S. Fabiani et Sebastiani, ac Agnetis virg. Conversio S. Pauli.
 Festa ecclesiastica pro clero: Vincentii mart. — In Februario festa
 commun. Purificationis rive Candelarum, Agathae v. Mathiae Apst.
 ; festa ecclesiast. : Theothae v. Petri Apst. ad cathedram. — In
 Martio festa comm: Natale S. Gregorii Doctoris, Annuntiationis;
 festa eul. Thomae de Aquino, Gertrudis v. Benedicti confes.;
 — In Aprili fest. commun. Resurrectio Domini cum duobus diebus
 sequentibus, S. Ambrosii Doct., Mariae Evang. Adalberti, Georgii
 mart natalitia, Ascensionis Dom; festa eules. alii dies sequentes
 per octavam Resurrectionis. In Rogationibus et die S. Mariae fiant
 letaniae et processiones ac ieiunia. — In Mayo festa commun: nata-
 litia S. Philippi et Jacobi, Sigismundi, Inventio S. Crucis, Pen-
 thecostes cum 2 diebus sequentibus, Corporis Christi, S. Trinitatis;
 festa eules. alii dies infra octavam Pentecostes. — In Junio:
 Nativitatis S. Johannis Bapt. Natalitia S. Johannis et Pauli
 ac S. Petri et Pauli Apst., Visitatibnis B. M. V. — In Julio: festa
 comm. S. Margarethae, Mariae Magdalenae, S. Jacobi natalitia. —
 In Augusto: Laurentii, Assumptio Mariae, Bartholomei Ep., Au-
 gustini Doct., Decolatio S. Johannis Bapt.; festa eules. Petri ad vin-
 cula, S. Dominici. — In Septembri caret. — In Octobri: festa comm.
 S. Medrigis, S. Lucae ev., Undecim millia Virginum, Simonis et Judae
 Apst.; festa eules. Translatio S. Adalberti. — In Novembri festa com-
 mun: Octo Sanctorum, S. Martini conf. S. Andreae Ep.; festa eules. S. Elizo-
 beth viduae, Caeciliae v., Clementis. — In Decembri: S. Nicolai conf.,
 S. Thomae Apst. Nativitas Christi secundum carnem, Stephani protomart.
 Johannis Evang. Innocentium; festa eul. S. Barbarae, Conceptionis
 B. V. Mariae, S. Luciae. — Item celebrentur solempniter festivitates
 sanctorum sub quorum titulo ecclesiae sunt locatae.

De antiphonis cantandis post horas ^{antiphonae} et vesperas et indulgen-
 tiis attributis. Primo post Vesperas: Benedicamus, Antiphona: Alma redempto-
 ris mater, post Completorium: Benedicamus, Salve regina; post Matutinum:
 ut supra Ave stella matutina; post Terciam Ave domina mundi; post Tertiam nigra
 sup; post sextam Ave regina caelorum vel Ita est sponsa; post nonam sponsa facta
 est vel aliae antiphonae exceptis diebus Passionis et Trinitatis. In fine ad Octavam Pen-
 tecostes in quibus Regina coeli cantatur, cum indulgentiis 40 dierum.

De modo reliquiarum circa caput deferendorum. — Inquit, religiosi et cleri potare
 debent reliquias rive dependentias circa caput longitudo duorum latitudinis vero modice
 valentium, ubi quos non excedunt exceptis temporibus peregrinationis extra
 urbem — sub vasa privilegij capiti et alij parti... "secundum nostrum et vobis
 vestrorum nostrorum arbitrium punite decernimus." (cap. 50 — post de offat. cap. 10)

1423 d. 26 Januarii in Plotho.

157

Statuta Jacobus Kurdwanowski episcopi Ploensis,
quibus nonnulli Articuli Synodi dioec. Plo. a. 1398 ce-
lebratae, immutantur.

De fabrica eulerae (pag. 52)

In nomine sancte et individue Trinitatis patris et filii
et spiritus sancti ac gloriose virginis Mariae matris
Christi nostre Ploensis eulerae patronae, amen. Nos Jaco-
bus dei gratia Episcopus Ploensis ad notitiam omnium
et singulorum Prelatorum ac Canonicorum et Capituli
Eulerae nostre Ploensis ac aliorum . . . deducimus. Quod
eulera nostra pro fabrica seu reparatione nullos certos
redditus habet: tamen Episcopus et Capitulum Ploense tali
modo contribuere consueverunt: quod Episcopus duas par-
tes Capitulum tertiam partem taxae pro reparatione
solvere sunt soliti. Nos Jacobus Episcopus de consensu
Capituli die data praesentium in Capitulo generali in Plo-
tho in domo habitationis nostrae celebrato statuimus quod
Episcopus 2 partes, Capitulum tertiam partem solvant, ~~et~~
compellendis per censuras Archiepiscopi Gnesnensis in casu
negligentiae.

De redditibus ex villis praestim omnibus ad distributiones
convertendis.

Census redditus, fructus, proventus decimae ex villis ad mensam
capituli spectantibus pro distributionibus quotidianis residentium
praelatorum et Canonicorum deputentur. Distributio fiat in
eulera in Stallis iuxta nostrum Statutum.

De distributionibus quotidianis ad alios usus non convertendis.
Census hi tantum pro dictis distributionibus cotidianis convertantur.

De celebratione festivitatum.

Quia ex discrepatione iurium et Statutorum errores oriuntur et quia
Statuta provinciale ac nostrum synodale de celebratione festi-

ritatum discrepare in aliquibus videntur ideo ad huiusmodi
festivitatum celebrationem ^{caelerim} nostrae diocesis dicto Statuto pro-
vinciali conformare volumus et statuimus.

De matrimonio continentibus bannis non praemisioris.

Quia ex prolicitate duorum septimanarum seu quatuordecim
dierum bannorum in nostris Statutis synodalibus expresso-
rum, nonnulla scandala, displicentiae evenire solebant:
nos huiusmodi Statutum quo ad tempus duorum septima-
narum moderantes una cum Capitulo nostro in Capitulo
generali in Plozko in domo habitationis nostrae celebra-
to statuimus quod huiusmodi bannis his diebus
dominicae publicatis et propositis post diem secundae
dominicae, non expectatis duorum septimanarum
sive 14 dierum tempore, matrimonia contrahi possunt
ita quod octo dierum spatio copulent - et ipso facto poe-
nam suspensionis intransgressores tollimus.

Datum in Plozko in domo habitationis nostrae Vice-
sima sexta die mensis Januarii A. D. MCCCC^{mo} xxiiiij
(1423) Pontificatus Martini Vanno sexto, Consecrationis
vero nostrae anno xxiiiij.

! Nota Czackiego: „Janocki ten 19 Kopia wspomina 2 wiel-
bieniem - Do zbioru ustaw koscielnych w Polsce ten Synod
jest wzytecznym a w wielu obiektach do historii XV w.
udzieli swiatlo.” - Jakob Kurdwanowski: Był plebanem
w Obratym Kosiele pod Krakowem, został biskupem plockim
w 1396 lub 1397, był na Koncylium powszechnym Pizani-
skim 1409 i na Soborze Konstantynijskim 1415, oraz na
Synodzie prowincjonalnym w Kaliszu r. 1420 + 27
maja 1425 w Plocku. :)

No 1423. Constitutiones synodi
placensis. 4to

K. 125 (Synod)

K. 3.

Magnum Kart 28.

2279 Wojna Choumpra zel.
2280 Samis trich; Lefka. fol.

Constitutiones et decreta synodi dioecesis plocensis
sub ... Andrea Stanislao Kostka in Zatuskie

Zatuski episcopo plocensi Lultoviae A. D. 1733
die 4 Augusti celebratae. Varaviae typis Colleg.
regii Soc. Jesu 1735. 4°. K. 10 ff. 364. K. 8 (rejestr.)

z ryciną emblematiczną: ^{infol.} Synodus plocensis. S. S.
Moek inv. et det. L. Zucchi sculp. (Pravo 2983)

dedyk biskupowi płock: Paulus Dominicus Drom-
ler U. J. D. archidiacon. plocensis

Synod ten odbył się 4 i 5 Augusta 1733 in ecle-
sia collegiata lultoviensi

Dekanatów wtedy liczyło się wtedy 33.

Wtedy kilku laty fundował przy katedrze Ludwik Zatuski
seminarium pod radem Misjonarzy, uposażył go tenże
z kapitułą i Seweryn Szuzuka Infragan hetmistrz.
naznaczył się więc aby 12 kleryków chowano w tem
seminarium

Domnazaemy fundacyę seminariów w Lultusku założonego
przez Alberta Baranowskiego bisk. płoc. które tak
podupiędo w dochodach iż ledwie 5 czyniono kleryków
chciemy aby się tam 15 edukowało

Katedra w Płocku fundowana 966r.

Kollegiate S. Michala w Płocku oddaliśmy jezuitom, a z tamtąd
kollegiate przenieśliśmy do kościoła archiprefbiterial-
nego S. Bartłomieja w Płocku.

Potwierdzamy ustatkować Andrzeja Chryzostoma Zatuskiego
aby niechodzili koczować w wielką podróż po wsi od domu
do domu furzuc jedta, lecz dofuć będzie gdy przed
drzwiami kościoła po furzuc jedta, jedną potrawę przynie-
sioną: tylko do domów szlachty mogą się zająć gdzieś
jeść więcej chodzić furzuc.

Potwierdzamy także Andrzeja Chryzost. Zatuskiego: za pogrzeb, wigi-
lie, msze: pochowanie w kościele od posiadacza kilku wsi,
20 zł: od posiadających 10 poddańców 15 zł. od mieszczan, chłopów
10 zł za podzwonne szafownice do dywonow od kilku grobów
do 1 zł.

72. 103. 140 241
160. 223. 358*

Dateny pompy do catowania nie dawac nikomu
tylko fylaichie

Exoruyimowac tylko za pozwoleniem ofobistém
biskupa wolno, tylko w Kosciele - nie wolno
swiezic Kapieli Kobiet.

Dodatk: Rescriptum Augusti II Vasaevia, d. 25 Apris
tis 1726 ad magistratus et officia villana i dioce-
esi ploreysi zakazuje im se ingerere in
causas regarum (nie sadzic uzerownikow) co ma
byc rostawione srodem ^{Duchownym} ~~biskupem~~ a to pod Karą
1000 duk. wsg. dla magistratow miejskich a
Karaganta dla wiejskich.

(Karat biskup publikowac ten zakon z ambony)

Concordata inter Episcopum ploreysm et capitulum
cathedr. ploreysj ratione administrationis
bonorum mensae episcopalis sede vacante a. 1729
(tu cytuj Constitutio Bronzera de a. 1485 et
3 vezij Noviana 1628)

Przebykow do Matzenstwa kanoniczne: error, conditio
(stan niewolniczy), votum castitatis, cognatio (po
krewienstwo do 4 pokolenia, kmotestwo przy krzcie),
crimen (gdz zons zabije pierwsza) aultas disparitas (zycie
z katolizka) matzenstwo z apostatami: heretykami
jest wazne) vis, ordo (swiacerie), ligamen (zienienie)
honestas publica (s.p. kto zarzeczy matke nie moze opus-
ciwszy ja pojsc cotti; lub siostrz za siostrz) affinitas
(moz nie moze bi aci krewnej zony do 4 stopnia) raplus,
vi clandestinus (gdz bez 2 swiadkow) impotentia
aetas (mierzynyna 14 lat kobieta 12 lat miec ma)

Na koncu: Mowa Pawla Dominika Dromler Dr. Preu Kans.
nika katedr. ptoick. i putkaw. na za koncyenie synodu.

Synody niewydane w bibl. Czartoryjskiego.

plac.

~~1398 VIII Sept. Llock. } Kurd
1423. XXVI Jan. Llock. } wanowski~~

pozna

~~1557 d. 27 April Lofnan. Andr. Czarn;
Kowki.
1628 d. 9 Febr. Lofnan Lubieniski~~

- 1) Statuta 29 beate memorie Episcopi reveren-
dissimi domini Andree Lasary Poznaniensis
Decretorum Doctoris egregii. (Mscr. initio saec. XV
scriptus in charta papyr. 4° folia 9. - Mscr. Nr. 135
Bibliothecae Georgii Comit. Szembek in Loremba)
- 2) Statuta diocesana Ecclesie Poznaniensis et om-
nibus Reatoribus Ecclesiarum salubria. (Mscr. saec.
XV, in charta papyr. 4° folia 14. - Mscr. Nr. 136
Biblioth. Georgii Com. Szembek.)
- 3) Statuta sinodalia Reverendi in Christo patris
domini et domini Andree Episcopi Poznan.
(Mscr. exeunte saec. XV scriptus in charta papyr.
4° folia 17. - Mscr. Nr. 130 Bibl. Georg. Comit.
Szembek)

„ Andreas D. G. et Apost. Sedis Episcopus Poznan.
 „ ad perpetuam rei memoriam. Quamvis humanae
 „ debeat sufficere naturae ad benevivendum si suis
 „ terminis sit contenta..... (finis:) quibus quidem
 „ tribus mensibus a die publicationis elapsis, apud
 „ quem per Archidiaconos vel nostros officiales non
 „ fuerint inventa sic ut praemittitur in ecclesia pen-
 „ dentia, licitum sit ipsis Archidiaconis vel nostris offi-
 „ cialibus poenam unius fertonis pro lotiens quotiens
 „ haec exigere et cum pro talibus interrogare contigerit.”

Wassiepie mowr: „Bios... legem dei, canones et statuta provincialia pro fundamen-
 „ nostra addentes Statutis praedecessorum nostrorum edenda ^{in supponentes infra scripta} statuta
 „ decrevimus huiusmodi sub tenore:

De usurariis non repeliendis. (Lichwiarzami są ci Kto-
rych tu „praesenti synodali constitutione” wymieniamy:
ci którzy trzymając dobra nieruchomości w zastawie, pobie-
rają z nich zyski nie polizując takowe w kapitał, ci którzy
pożyczając 10 grzywien biorą od niej 1 grzywnę „sub ro-
bulo census vulgariter plath”

De foris dominicalibus (zakaz targów w niedziele)

De concubinis (zakaz kłóźiom trymania natornic)

De dominicali oratione (o użyciu pauiera i spowiedzi)

De vestibus „Statuimus ut nullus clericus de caetero
vestes rubei aut viridis coloris partitas et vergatas
aut circa fimbrias in quatuor partibus sive aliqua earum
divisas aut minus longas aut minus breves aliquatenus
deferre audeat, excepta veste in qua aliquem equitare
contigerit, in qua aperturas huiusmodi permitti-
mus. Manicas autem longas, laticas et magnas de
caetero sub poena 3 marcarum

De fonte baptismatis. (Nakar aby krzcie lniczy kowot był
miedziany lub spizowy - a nie drewniany)

De superstitiis. (W kościele najo, chodzie kfoze w komzauh
idgc do chorego z sakramentem presbyter non utatur calopai-
bus)

De alibi ordinatis - De novis miraculis (aby o obrazach
nie gloszono cudow, dopokad nie przeprowadzi biskup Komizoji)

De incendariis - De renouatione sacramenti Eucharistiae
et vino - De banno ante copulam - Fron copuletur
rapta - Sigilla habeant - De decimis - De tabernis vitandis

De aleis, taxillis, choreis - De rebus ecclesiae, residentia cler-
icorum - Casus reservati.

De festis celebrandis (Comizdy Swistami: Conuersio S. Pauli, Agnetij,
Dorotheae, Mathiae Apost. S. Adalberti, Mariae, Philippinet Jacobi,
Inuent. S. Crucis, Passio S. Henrici, Corporis Christi, Johannis Bapt.
margaritae, Divisionis Apostolorum, Mariae magd. Jacobi Ep.
dauentii, Bartholomei, Exaltat. S. Crucis, Mathaei Evang. Michaelij,

Hedvigis, Simonis et Judae, Oost., Dies animarum ad
 meridiem, Martini, Elisabeth, Katherinae, Andreae, Zuo-
 lai, Convent. S. Mariae, Thomae ap. Dies dedicat. eulafiae et
 patroni (Co. sig. tyery swigt Annunciationis Mariae
 S. Benedicti, Ambrosii, Adalberti, Marci Evang. Kto-
 re przypadają infra dies Palmarum et Resurrectionis
 Domini ustanawiamy iż jeżeli swięto Annuntiationis
 przypada na niedziela, kwiecień lub jeden z dni Wielkiego
 tygodnia, ma być przeniesione ad Sabbatum diem ante
 Palmarum. Toż samo ma być z św. S. Benedykta, który ma
 się przemieścić ad Sabbatum ante Palmas, a gdyby wte-
 dy przypadało swięto Annuntiationis (w sobotę, S. Bene-
 dicti ma być przeniesione ad feriam 5am ante Palmas;
 gdy zaś festum Annuntiationis przeniesione zostate z kwiet-
 niej niedzieli na sobotę, S. Benedykta ma być feria 4a
 Dies S. Ambrosii si in aliquem diem Palmarum ceciderit
 ante ad Sabbatum ante Palmas semper transferatur; si
 vero infra Octavas Paschae ceciderit post dominicam quasi
 modo geniti ad feriam 2am transferatur. Dies vero
 b. Adalberti et Sordani si infra Octavas Paschae vel ante
 advenit semper post dominicam Quasimodogeniti trans-
 feratur, ita quod dies b. Adalberti feria 2a dies S. Georgii
 feria 3a dies S. Marci feria 4a et sic consequenter aliorum
 Sanctorum ordinatae celebriates peragantur.)

F. przeniesione
 z feria 2a 3a
 4a 5a wielkiego
 tygodnia

De ieiuniis - De baptismo (W razie porodu trudnego mogą
 świeckie osoby narodzić i rodzice dostrzegą się wody
 głowicy lub ciotka albo nogi wychodzącej z macicy otrz-
 uć dziecko) - De confirmatione - De confessione (za-
 karzać się aby za pokutę nie karzano kupować pasel-
 teria et missas) - De poenitentia (aby się lud spowiadał
 porawszy od zarzęcia Postu Wielkiego aż do Wielkiej nocy
 ante sumtionem corporis Christi Agni paschalis - wiskone?)
 - De dispositione ad celebrationem missae (Przed moją
 niewolno kościołom nawet niedzielną zarzuwać.)

Lanciacae d. 29 m. Augusti 1514 29 mart
Synodus: Joannes episcopus Romanus Erasmus ep. Loc.
(pro festo S. Augustini
d. 28 Augusti)

Andreas Rosa Archiep. (pro festo divi Laurentii in Kolo) d. 10 Augusti
Vincentius Kalilaw. Joannes Roman. Erasmus Loc.
1509 in crastino d. Laurentii in Kolo. 153

Synody pozn

1554 d. 2 Oct. Ad

Konarski M. S. C.

M. S. C. Herbetta 1555

1642 d. 9 Sept

And. Lotzki

1642 40 Pom

1689. 27 Oct

Stan. Witwicki

1689 40

1720. 28 Febr.

K. A. Gembek

1720 40

1738. 7 Juli

Stan. Mozynski

1738 40

Constitutiones et decreta
synodi pozn. K. G. S.
Synodus poznaniensis
Varso. ft. 68.

Andrea Noszovi episcopi plorensis
Zalas zowfui
Zatelski.

vita per Andream Swięciński. Varso. 1637. 40 K. 14.

N^{ro}

RECEPTA
Z KLINIKI CHIRURGICZNEJ
AMBULATORYJNEJ.

Kraków dnia

185

R.

Uprasza się APTEKI, aby za Receptą Klinikę, jeżeli nie jest do dalszego użycia potwierdzoną,
raz tylko jeden lekarstwa expedyowały.

1561 diec. posnan.

165

Synodus diocesana posnaniensis celebrata Posnaniae
a. 1561 d. Martii 13 Januarii... praesidente Francisco
Miosocki cantore canonico, vicario in spiritualibus et offi:
ciali generali posnaniensi commissario per Andream
Czarnkowskii episcopum posnaniensem ab aegritudine
pedagogica correptum et impeditum, deputato.

(druk: w: Archiwum teologiczne wydawane przez ks.
Jabryńskiego. Rok II 1837. Poznań druk. ~~W. De~~
W. De Kera) 8° Zesz. II ft. 216-226. Z. III ft. 359-369.

Niepotrzeba zaprowadzać jezuitów w diecezji.

Anchidiakoni co 3 lata mają robić wizytę parafii.

Proście arcybiskupa aby przy królu mógł zaopie mieścić kas' biskupa
dla kontroli heretyków.

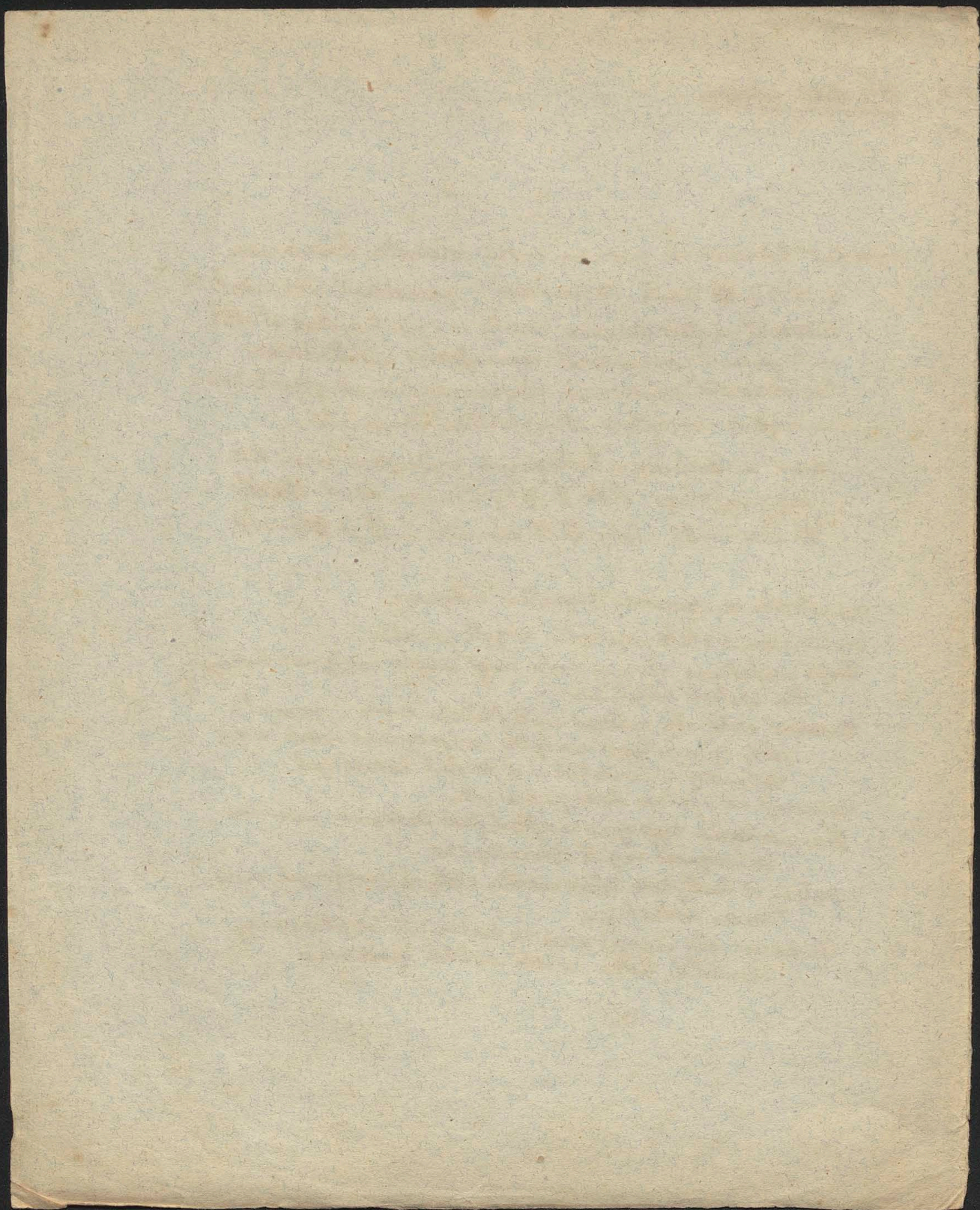
Uwariac na to aby poddani wedle statutu króla Zygmunt'a
jeden dzień w tygodniu tylko pańszczyznę robili a nie
zaś więcej w siewickich i w dobrach kościelnych.

Zakazuje się opatom dworów prowadzić.

Franciszkanie żyjący po mieściach skandalicznie powinni
zachowywać regułę Bernardynów

Należy od heretyków ściągać zwrotu złotych i srebrnych rucho:
mości kościelnych

Upraszać aby inaczej a nie za exkomuniką zbierano
denar S. Piotra co robi wielkie zgorzienie

Synodus dioecetana poznanienois in ecclesia cathedrali
a. 1564 d. Jovis 26 Octobris convocata... praesidente
Adamo Konarski episcopo poznanienoi

(druk: w: Archivum teologiczne wydawane przez ks. Jabczyn:
skiego. Rok. I. 1836 Poznan druk. Karol. Pompejusza
8° 2esr I ft. 80-104.) (wzrostnie drukowany)

Uchwalono aby co piatku odprawiano msze spiewane contra persecuto:
nes ecclesiae.

Ustawy konylium trydenckiego przyjeto.

Na exekwie po za parafii za kazano wygwac mniachow i wotraczacych sie
koczacy, a jezeli by na nich byli uwazac aby nie bylo pijatyki.

Przypomina sie opatow bledzewskiego (Prótora Mitrega) i opata paradyjs:
kiego ktory wrygnowawozzy z opactw we wsiach po za klasztorem
wioda zycie niegryffajne

Poleca sie aby na mniachow kwestyjacych (ex ordine mendicantium quos
terminarios vocant) wybierano ludzi trzezwych.

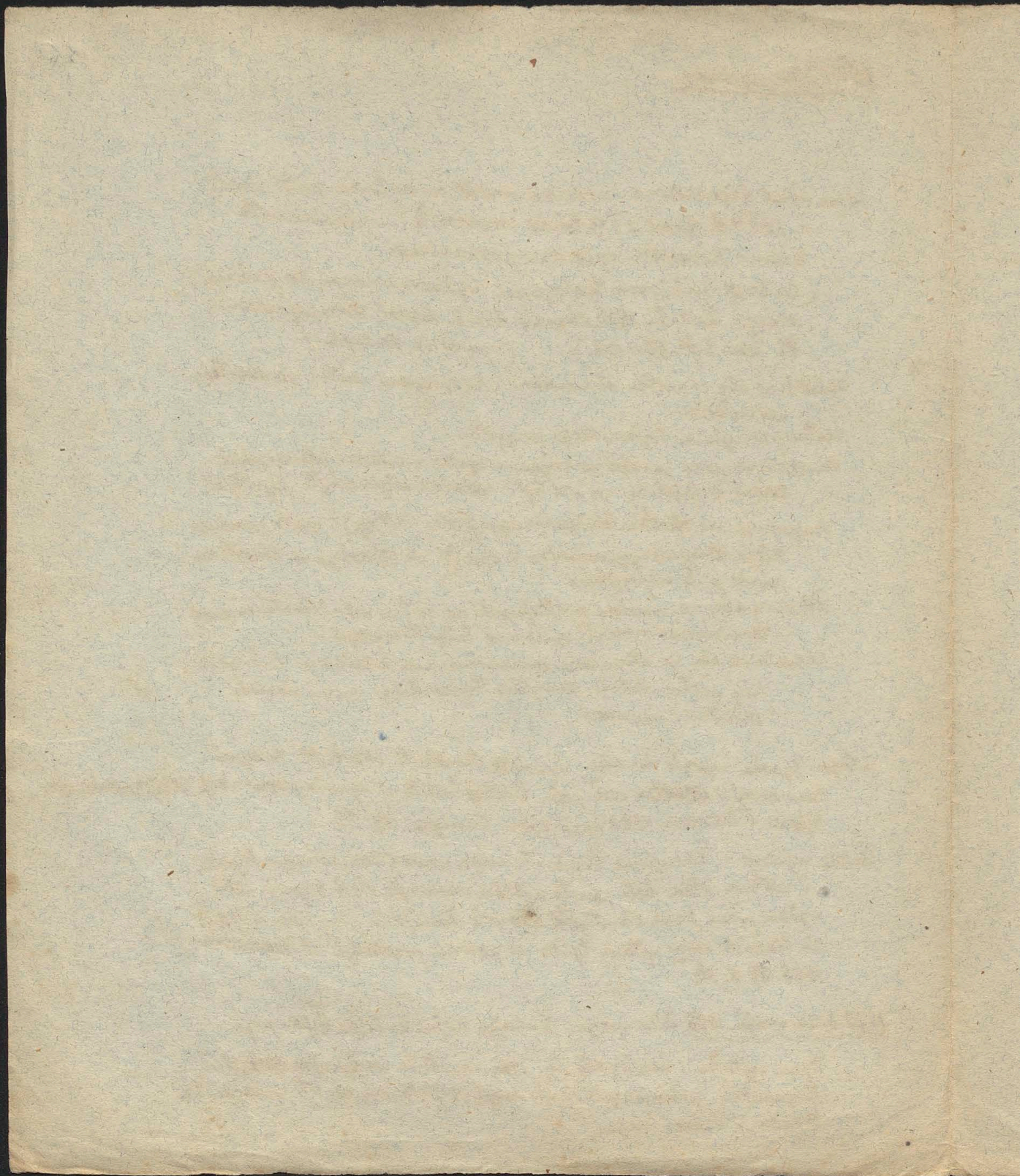
Uchwala sie aby na utrzymanie seminarium przy Akademii lubrański:
kiej podlug statutu konylium trydenckiego opaci dawali
skladki i zynosci.

Z tegoz synodu wyszlo drukiem: Synodica Benedicti Herberti neapoli:
tanicarum ~~ecclesie~~ ecclesie eul. pozn. Oratio habita in synodo poznanienoi. VIII Cal. Novembri. 1564.
Missa Silesiarum 1564 apud Joan. Cruiger. 4° 8°

Takie wydano: Konylium trydenckiego nowoskonarsonego Myjki
i ustawy ktore beto porzeto r. 1545 a skonuzly sie d. 4 grud. 1563
wydane przez Jana Baptystę Borolę Tawinkim, jezzykiem a Mar:
cin Siernik ramy ustawy tylko na polskie przetozyt. W Krakowie
1565. 8° K. 56.

1578 d. 22 wnefn. 1578 diec. pozn. Lukasz Koscielickiego bisk. pozn.

Opaci cysterscy i benedyktyński oraz Kapitula warszawska eccle i
poznanski zobowiazali sie do roznnych skladek na utrzymanie
Akademii lubrańskiego.

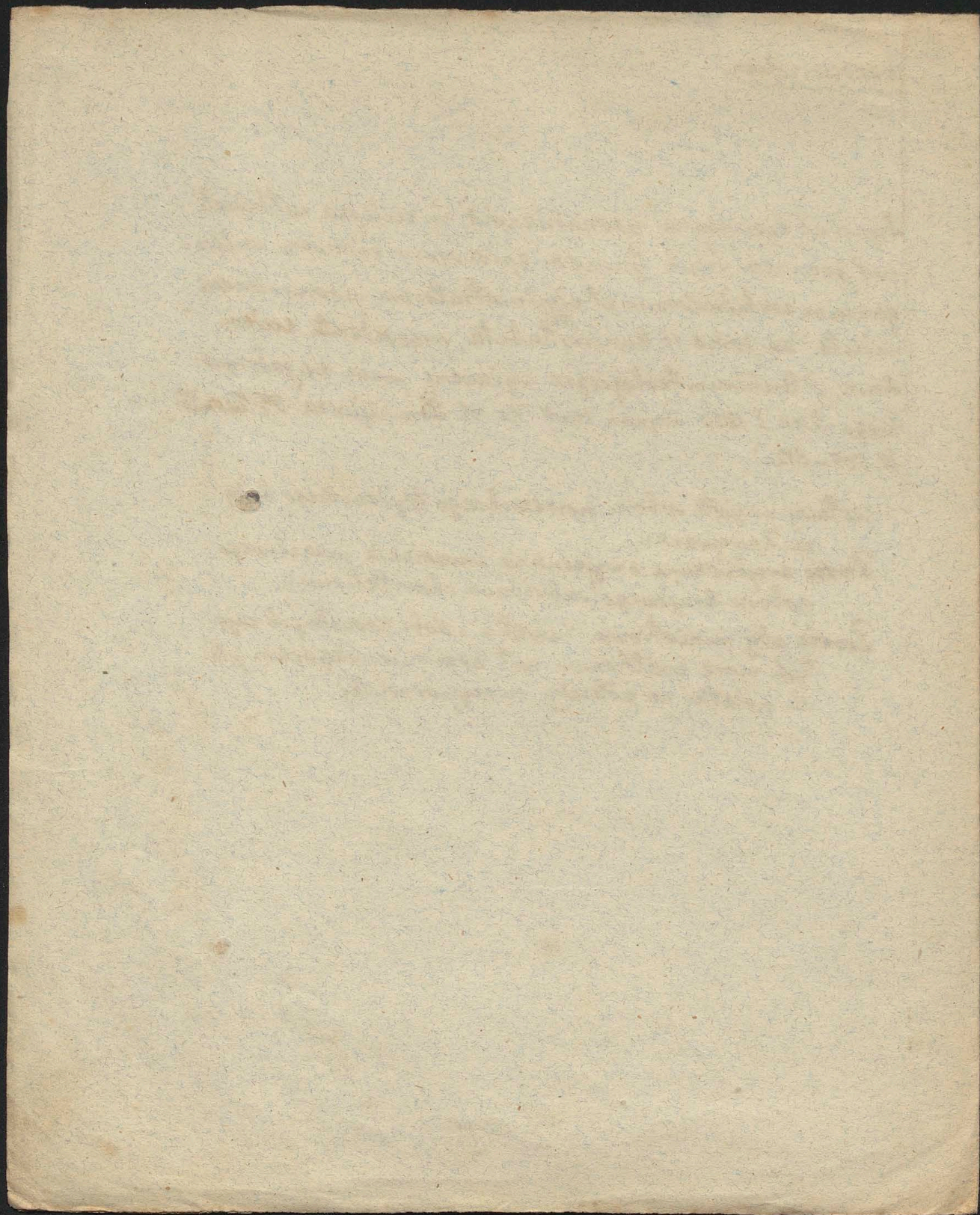
Synodus dioecæsana poznamiensis in ecclesia cathedrali
per Joannem Trach Gniński episcopum enensem suffra-
ganeum archidiaconum et administratorem poznamiensis
indicta, die jovis 15 Aprilis ¹⁶²¹ habita, presidente eodem.

(druk. w Archiwum teologiczne wydawane przez ks. Jabrzyń-
skiego Rok I 1826 Poznań druk Karol Lompejusz 8° Tesz II
ft. 509-512.)

ustawy przyjęte soboru powszechnego trydenckiego będą
zachowywane.

Prosić arcybiskupa o wyjednanie zniesienia uciążliwego
poboru krajowego (subsidiium charitativum).

Prosić aby ministrowie haeretici z dóbr kościelnych zaję-
tych more emethorum aut hominum vagorum pla-
cili podatki na potrzeby niezwyrodnitej.

20. West bened

168

Oratio synodica habita
in synodo dioec. popran
Missa 18 1564

De purgatione purgationis
uultu lobon kofolny
popraweni kamofii
Kofe i brodkach
varadnyh preu
huzem si kacestun
obmyfleni

forem Krobpa: krentu

~~Bojanice~~

~~Podguznki~~

~~Krobia~~

~~Wysocko~~

~~gustofym~~

~~Mierast~~

~~Czechram~~

~~Skorfewice~~

~~Lienowo~~

~~Temppow~~

~~Naradowo~~

~~ITon~~

~~go Imolice~~

~~Sarrows~~

~~Stawogow~~

Kofian

Smigelski

Kofian

Rabino

Wykoi

Chempin

£ 17

20

20

80

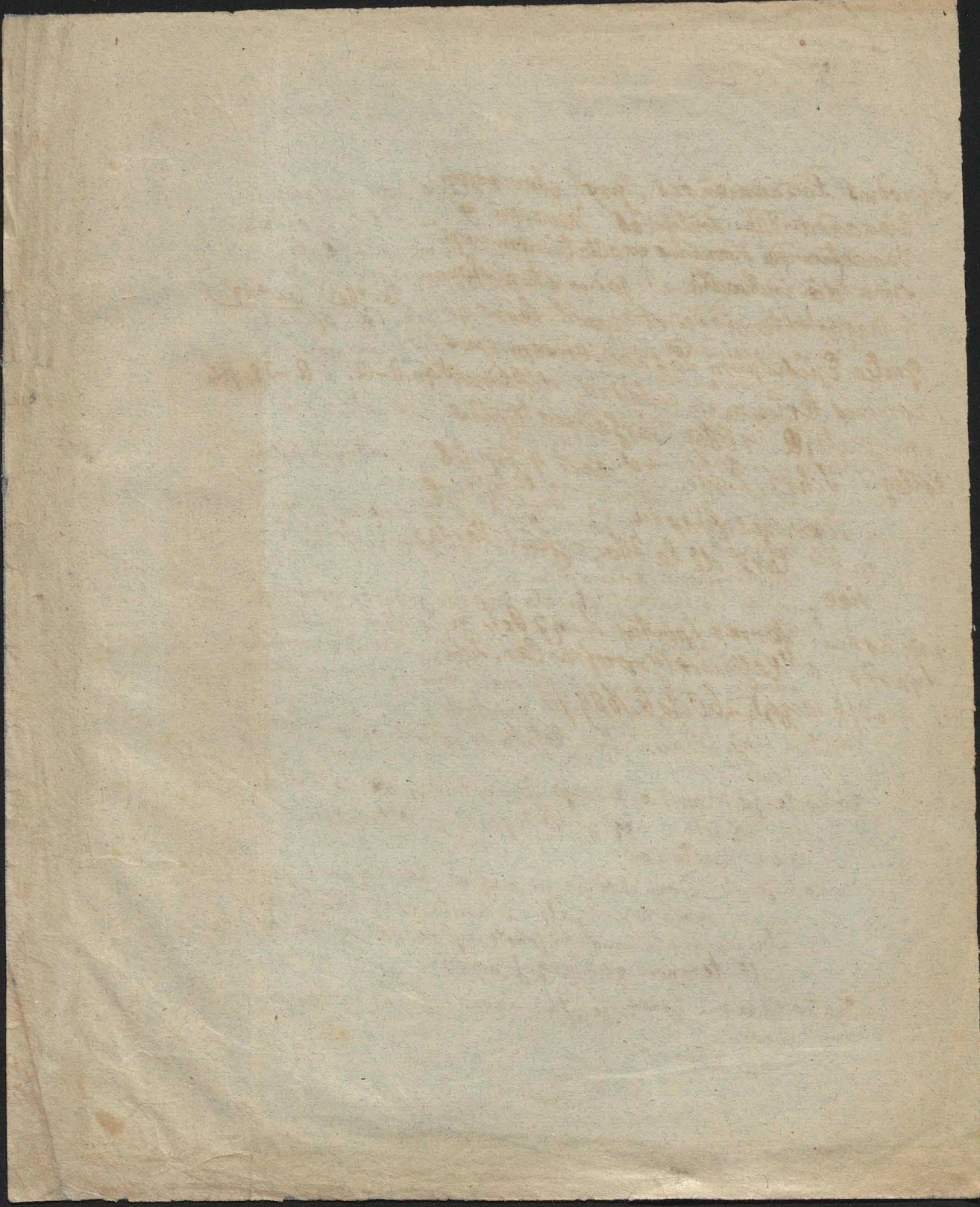
20

90

— 54

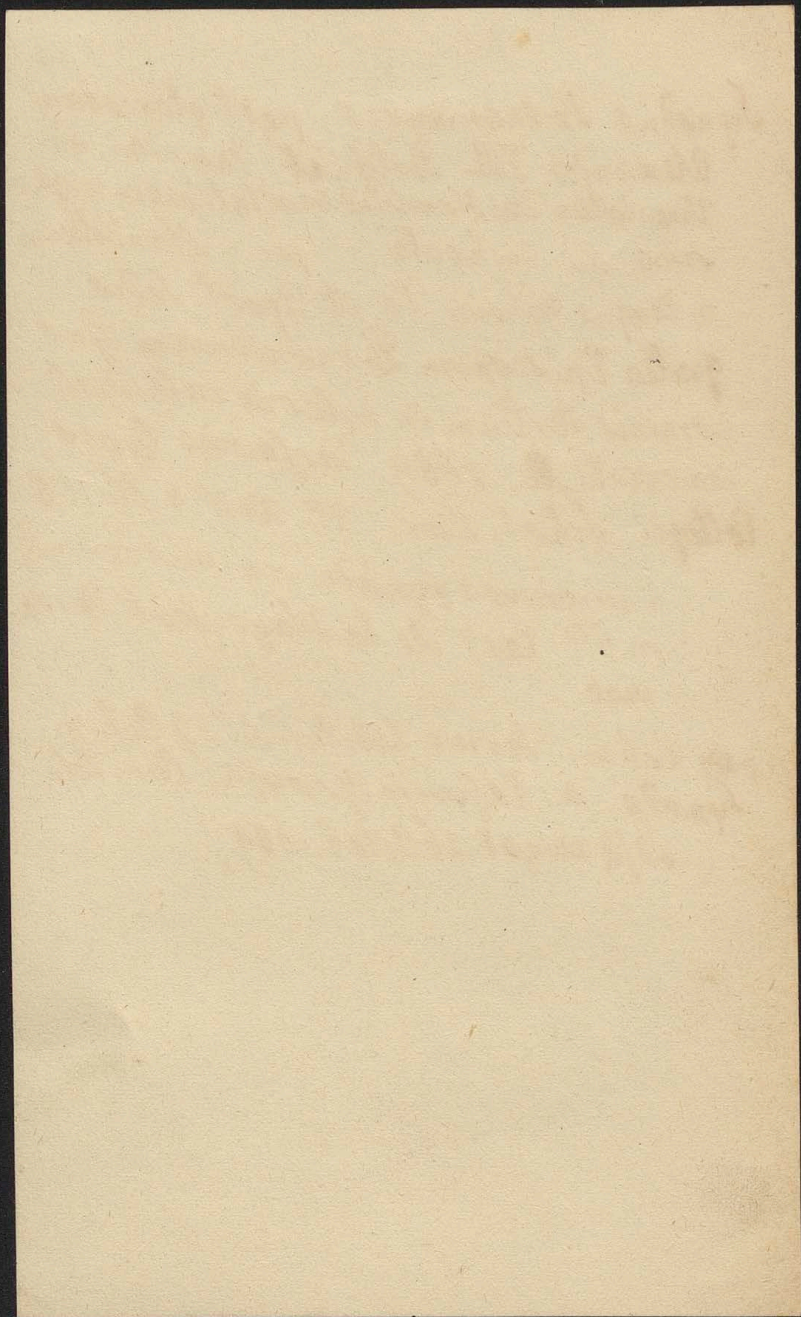
290
81
080

Constitutiones et decreta synodi dioecesisanae posna-
niensis praesidente... Andrea de Szoldry Szoldzki
episcopo posnaniensi A. D. 1642 d. 9 mensis Septem-
bris inchoatae et triduo celebratae in cathedra
ecclesia. Posnaniae A. D. 1642. 4° art. 17 i 8 (Epistola)
la pastoralis Bernardi Mauciejowski ex synodo provincia-
li Petricoriae Solibus Octobris 1607.) Sign. A-R. i A-R. (Epistola)
Katołikom zakazuje się aby w swista i międzye nie wo-
zili haeretyków do swarydza
zakazuje się křtřiom aby rozno kolorowych jedwabnych sukien
i futer kofystownych nie nosili, tylko czarne
Wzywa się opatow aby pamistajac na zobowiazanie się
na synodzie dukasza Kofueleckiego ptaili dodatki
na utrzymanie seminarium.
Znywodzac do fraktu uchwata Adama Rowodworskiego
biskupa na synodzie względem zalozenia szpitala
dla szizy, ^{chotby} oddajemy na ten cel szpital. Wawrzynca
z domem i wyznaczamy na opatwienie sukcesia (Kaduk)
po ziazach bez testamentu zmarlych.
Oractwa męj podawac sine statuta do potwierdzenia bisku-
powi
Pochwala się staranie Andrzeja Swinarskiego za odebra-
nie kofiscota a męgdys kollegiaty w Ostrowogu z
rok heretykow
Zakazuje się ydom chodzie po mieście, handlowac i spra-
wunki robic w niedziela i swista: oraz katołikom
aby nie grali w piątek: sobotę ydom podczaj ich za:
pust (tempore quadragesimae)
Oratio Georgii Gowarzewski canon. posn. na za konczenie
synodu.

Synodus Posnaniensis, post gloriosam
 Alexandri VIII Pontificis Maximi ad
 Vicariatum Dei Hominis exaltationem vige-
 sima die inchoata . . . per . . . Stanislaum
 in Magna Witwica Dei et Apost. Sedis
 gratia Episcopum Posnaniensem ejus
 nominis tertium in ecclesia cathedrali
 convocata, A. 1689. Varaviae typis
 Collegii Schol. Litar. 4° kart 4 ftr. 68
 i wizerunek synodu na międzyryty
 in 4to Car9 de la Haye feint Varaviae.

! przy końcu: Sermo habitus d. 27 Oct. in
 Synodo a Casimiro Gzowski. Can. Pozn.
 — Synod je zaczął 26 Octob. 1689 !

1720 Dieci. popran

(Brau 3145)

171

Synodus dioeceszana popranienfis sub Christophoro Antonio in Stupow Szembex episcopo popranienfi nominato wladyslawienfi, abbate commendatario Clariae sumbae per biduum ^{Warsawiae} in calesia colleg. S. Joan. Bapt. celebrata d. 1720. diebus 27 et 28 mensis Febr. Warsawiae typis Schol. Liar. 40 ark. 28 i. knt

Drugiego dnia przyftuchiwat jsi krol August II temu synodowi w kofiele z lozy (Dycezya byta in Majori adonia et ^{Kafowia}) i plepow

zakazuje siz miefykanicom Warszawy aby domow heretykom nie wynajmowali tylko podczas jermi i jarnaskow toz jami: w Poznaniu - sluby wtedy tylko miechane dawac bylo mozna jezeli w konfystorzu ^{in robowia} ~~pagmalk~~ ze nie beda prozelitowac i dzieci wychowywac po katolicku

Wseminarium popraniskim maja jsi chowac 20 klerykow opau maja dostawac na to jak jsi dawniej robowiazali Seminarium przy kollegiacie warszaw. na 6 klerykow przy synod Wifitickiego oddane w rangd clericorum in commun. viventium - na utrzymywanie tegoj przynajaz wy: 1000 w 2000 w kluczu 2 biskupskim i na utrzymywanie znow innych 5 przynajaz wiec Biskupie w parafii wrowiejskiej

Szpital popraniskie dla matych funduszow redukuj si na 2 tylko

Szpital zbudowany przy nas w Warszawie dla wychowania mtodych chlopow nemieslnicznych oddajemy Bractwu

J. Benona -

Dolecamy wytanie dzietka: Bractwo dobrego spowiedstwa za rozkazem naszym wydane

Gdy crarionia za delawja ^{klaska} ~~rozgane~~ ptawia w kadziach z zwiaga zemi rekami i potem na torturach przyje kaja zstokrol nie winnie - zakazyjemy na mozy refkrypta Krolewskiego z r. 1703 publikowanego w dyec. Kuzm. Jadzic sprawy warowicie w miastach pod Krola 1000 gen. zt. wsg. a po wsiach pod gardlem bez wiedzy wladzy duchownej

2a Koncyt sie synod d. 28 Februar. mowa Jana Alojzego Humanickiego Karonika warszaw.

Addamenta 27 dokumentow z konstytucyj.

Synodus dioecesisana poznanienſis ſub... Stanislao
de Berdan Hſoſio epiſcopo poſnanienſi abbate
comendatario czerwenenſi Poſnaniae in euleſia
cathedrali & D. 1738 d. 7 Julii celebrata. Varſaviae
typis ſocietatis Jeſu. 4° K. i. ſt. 13. 297. K. 9.

opracowania powiſzc generalnej; byli na nim Joſephus Kieſki
biſkup bolinenſki ſubſegans kuſłof, Wilhelm Robertson
Uł. p. D. Archidiaconus varſaw. Kanonicy: Collegium Lub.
ranſianum (directoſtam 5 profeſoribus) Collegium 1) Poe-
nitentiaſiorum 2) Vicariorum 3) Pfalteriſtarum 4) Man-
ſionariorum 5) Praebendariorum S. Crucis 6) Seminarii
ſacerdotalis ad cathedram 7) Collegiata B. M. V. in
Tummo 8) Collegiata D. M. Magdalenae cum incorporata
S. Omnium cum collegio altariſtarum 9) Collegiata S.
Nicolai extra tummum Poſnan. 10) Collegiata Szamo-
tulenſis 11) Collegiata Gzarokowienſis 12) Collegiata
Bredenſis 13) Euleſia parochialis S. Adalberti
14) Euleſia parochialis S. Martini 15) Euleſia paro-
chialis D. Margarethae congregationis oratorii S.
Philippi Nerij. 16) Praepoſitus euleſiae parochialis
S. Joannis hieroſolymiti 17) Praepoſitus euleſiae
hospitalis S. Laurentii et S. Barbarae 18) Praepoſitus
euleſiae hospitalis S. Lazarj 19) Praepoſitus eule-
ſiae hospitalis S. Crucis I) Archidiaconatus Poſnanienſis
Dec. 1. Poſnan. 2. Gzarokow. 3. Brodz. 4. Otok. 5. Obozniki. 6. Zyrardow.
7. Rogozno 8. Koſtrun II) Archid. Sremenſis: 1. Srem.
2. Kozymin 3. Nowemiſta 4. Wſchowa. 5. Krobia. 6. Koſuan. 7.
Smigiel. 8. Odoek. III) Archid. Poczwoſki: 1. Zbąſup.
2. Grodzisk 3. dwowek. IV) Archid. Varſaw. 1. Gabin. 2.
Płonie 3. Mſezonow 4. dui. 5. Sochaczew. 6. Grojec. 7. Piaseczno
8. Gzarodlin.

p. 226 Ordo eulegiarum.

1. Ecclesia & Cathedralis

2. Kollegiaty: Wąsowska - Łoznawska S. Marii
w Sumie - S. Marii Magdaleny - S. Mikłajski -
Szamtułska - Gankowska - Srebrna.

monasteria S. Benedicte imark. i zensz.

Łitewski 4.

dominikańska msk.: zensz w Łoznawie

S. Dominika, S. Katarzyny i Justicki.

Łozna, Łoda, Kofian, Wrocław

Karmelit. 3

Benedykt. 6.

Franciszka. 4.

Reformai 6.

na końcu synodu stoi mowa Leona z

Chomscie Morawskiego D. prew

i kazonika popan.

i mowa Jana Krall D. prew

kazonika popan.

~~nieni~~

Armenianer

Prakische

comp

1738 Dec. poznan.

Kazal złożyć jacyś profesorem wszystkim osobom duchownym, nauczycielom, medykom i chirurgom (aby pokonać wyznania heretyckie i sekty janenistów którego niedawno Klemens XI potępił)

173

Zakazuje się, dawać po mszy do poratowania patens
Ponieważ Comendator poznański existens praebendatus cano-
nicus na cathedralis vigore privilegii fundationis suae
de anno 1218 confecti alicj castren. poznan. feria 3a
post Dominic. jubilate 1668 ingrossati obowiazany
był do trzymania w kosciele poznańskim katedralnym
jednego wikarego - a nie trzyma wisze go rapo-
mina aby trzymał

Potwierdza pozwolenie kanonikom kosc. katedr. poz-
nan. wyznania mozzel (almutiorum) ex pellibus
murinis na procesjach i w Italach

Katedra ma wydawać rubrykelle
zakazuje trzymać kilka beneficjow chyba za pozwole-
niem rymfkiem

Kolonie nowo lokowane od dystrydentow mają pro-
boszom pisać dziejalskie na mocy bulli deona
X 2 r. 1515

Zakazuje się w dzień zadusiny dawać przed kosciolem
dzieciom jada i napoje - lecz mają te dary być
odertane do szpitali

Poleca się rano w południe i w wieczor mówić podryg
dywonenia Anioł Pański i Zdrowas na mocy
rozkazu Gregorza XIII

Statuta bractw nowych mają wprod iść pod cenzurę bis-
kupa a obciory starzych mają się dzać w przygotowaniu
pobofusa

Kształtujący się do stanu duchownego powinni najmniej rok ba-
wić w seminarium biskupiecm poznańskim lub w semina-
rium kolegiaty warszaw. albo w seminarium misjo-
nary u. księży w Warszawie napomina opatów aby
dawali subydium na seminarium poznańskie do czego
się przed biskupem Lukaszem Kosciuleckim 1579
d. 10 Octobr. zobowiązałi. Seminarium poz-
nańskie miało zapisaną wiece biskupie

Zakazuje się dzieci do heretyckich bykót popytać
Loleca, & zrewidować i zarejestrować akta konfytors.
Kre w Poznaniu Sebastianowi Dele, De Gójskiemu,
Cłojzemu Tuińskiemu, i Hieronimowi Horleńskiemu,
w Warszawie Jozefowi Andriejowi Hauschiejmu,
i Knygłofowi Kre Kiel Kasanowi Kom i Dziekanom

^{sepulturae (pogrzeb)}
Potwierdza się taxa (pogrzebów) wydana r. 1735 d.
18 Octobr. od biednych kamei złotych po 4 flor.
od biednych po 2 flor. od Dług. Dzieci po 1 flor.
- podzwonnego za każdy raz 15 do 18 groszy
Zakazuje się stypy po pogrzebach

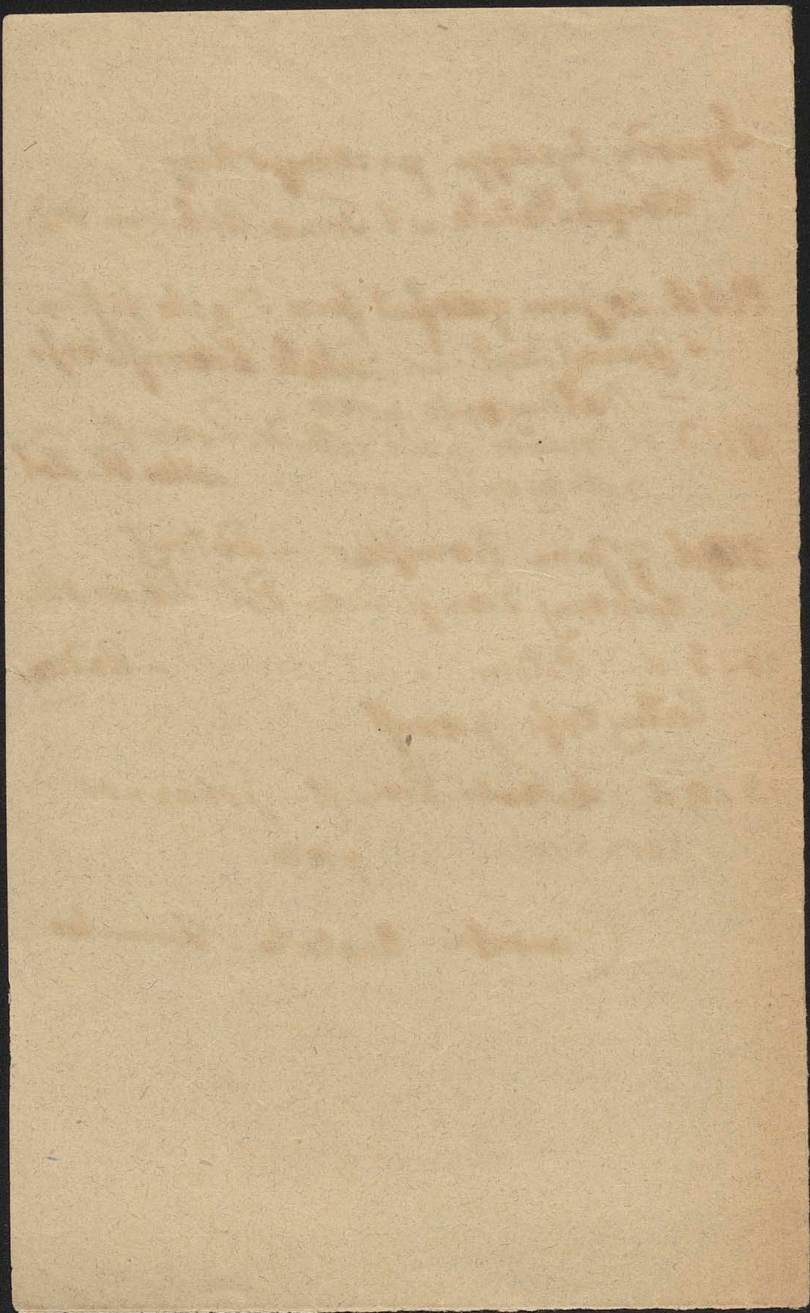
Potwierdza się rekuperacja księgi ⁱⁿ in Kresko
per haereticos prophanatae (w de Kapanie 2 bapty
skim in iudicij tribunalius iurisdictione
Sprawy o czary niema magistret sądzisz (na jemo posej.
wiece braci na tortury) - leg magistret popytac' do
sądów duchownych

ad hunc, huic, etc. comparant
republice jure sui aucto. Paris.

Synody dycezyi przemyskiej
(których Statuta w V. Tomie Archiwum (Kra).)

- 1415 d. 20 Junii quae fuit feria 5ª ante festum
S. Joannis Bapt. in civitate Premislensi
— Mathias episc. prem.
1511 d. 21 Novembr. in eul. cathedr. Premisl-
— Mathias episc. prem et cancellus. R. Pol.
1519 d. 7 Junii Premisliae. — Petrus
episcopus Premisl. Regn. Pol. Vicecancellus.
1525 d. 4 Octobr. in eul. Premisl. — Andreas
Criticus episc. premisl.
1529 d. 1 Septembr. Premisl — Johannes
Kara Kropki episc. prem.

(Manowski: Analecta - Formulae)

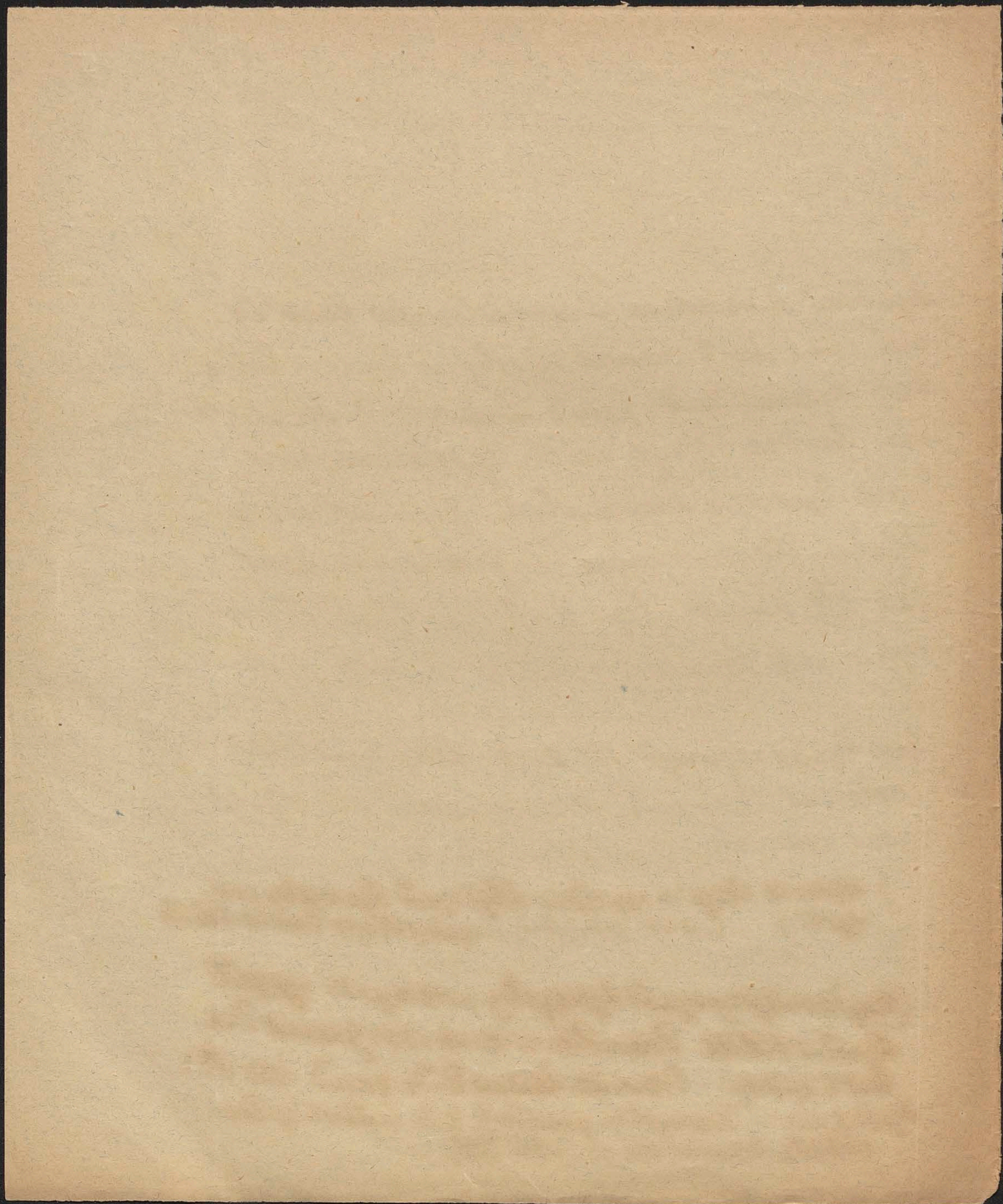

Synodus dioecesis Praemisiensis Anno Do-
mini 1621, die 3 mensis Martij in Elesia Cather-
drali Praemisiens: habita, Praesidente Ill. et R.^{mo}
Dno: Joanne Węzyk Dei et Apostolicae Sedis
Gratia Episcopo Praemisiens: Administratore
Abbatiae Clarae Fumbaee. - Jaroslaviae, Anno
1622. 4to str. 104 (Sign. A-G) na tytule drewno
rytów. herb Węzyka i 4 wiersze Tainosk. przez
V. C.

(Sam Synod zajmuje str. 5-16, dalej Epistola
pastoralis Bernardi Stanciejowski str. 17-95;
Casus reservati, po polsku, str. 97-104.

! wspomina Węzyk iż poprzednio odbył synod dycezalny prze-
myski ! - w bibl. Ofiol. jest edycja Synodus Węzyka. Cracovia 1636. 4to)

(Najdawniejszy synod dycezalny przemyski wyszedł:
Synodus dioecesis Praemisiensis anno 1554 Joannis Dzia-
duski episcopi. Cracoviae, Lazarus Andr. excud. 1554. 4to)
Synodus dioecesis Praemisiens. praesidente Andr. Szoldroki ep. Prem.
celebrata. Cracoviae 1636. 4to (w bibl. Ofiol.)

Synodus dioeciesana praemyśliensis praesidente
... Petro Gembicki... episcopo praemyśliensi deca:
no cracoviensi, ptocensi et miechoviensi generali
praeposito supremo regni cancellario in ecclesia
cathedrali praemyśliensi A. D. 1641 die 13 mensis
marci inchoata et triduo celebrata. Cracoviae
in officina Andreae Petricovii S. R. M. Typ. A. D. 1642.
4° K. 38.

W celniejszych miastach gdzie jest fundusze mają być
szkoly w nich nauczyć i promować w Akademii, we
wsiach zaś nauczyć dobry który ma uczyć dzie:
ci literatury i spiewu kościelnego.

Wotow i obrazów bez zaprzyzwozonego poświęcenia nie wol:
no zawieszac.

Zakazuje się w wielki tydzień przy kościołach represen:
taucje mysteriorum Passionis Domini vel S. Mar:
tyrum.

Poleca się proboszczom popierac Uniję Rusinów. Latro:
rom który by poddanych ruskich do Unij na ktoni:
li nadaje się 40 dni odpustu - (Stosownie do uchwa:
ty przeszłego synodu)

Stosownie do uchwały synodu Andrzeja Szotelskiego biskupa
przemysk. za dochod 15 groszy na się czytać i mpsa cicha,
a za igrywną spiewana, Officia defunctorum za 32 fote.

Kanonię w katedrze przemyskiej i Kollegiacie jaros:
ławskiej w komzjach mają chodzic do kościoła po
zadzwonieniu.

Dozoi nad podzwonieniem kościołow podupadłych ^{lub} i przy
Tatarow zniszczonych powierza się Fryderykowi Alem:
bek D. S. Teol. wizytatorowi generalnemu z przeszłego

synodu meżowi uszonemu i rozjądnemu, któremu
też poleca się spisać w jeden tom wizytę generalną
katedry, Kollegiaty jarosławskiej i innych Kościołów
jako też inwentarz ruchomości i dochodów.

Pratai i kanonicy Kollegiaty jarosławskiej mają odprawić
kapitułę.

Urządza się dekanaty w ten sposób: 1) Do przemyskiego Ko-
ścioła: Żorawica, Wypatycze, Medyka, Stubno, Krakowiec,
Radymno, Łowce, Wlkowice, Kufienice, Rokietnica, Su-
liktowy, Pantalowice, Prochnik, Babica, Krzywosa.

2) Do brodzieńskiego dekanatu (nowo utworzonego) Kości-
ół: Radochonice, Hufakow, Myślatycze, Mosiówka,
Mionia, Miskryce, Radynice, Brikull, Krukienice,
Czystki, Rybotycze, Bircza, Leszczawa, Kraficzyn. 3)

Dekanat Krosnieński 4) Denowski: inne parochie
jak były: jarosławski, samborski, janowski, rzeszowski,
lexajski

Kościół w wsi Siennów odebrany heretykom przyłącza się
do dekanatu jarosławskiego

Albertus Carolus Malleri S. Theol. D. kanonik przemyski
był między dycezanemi sędziami a Filipo Hutteri J. U.
D. sekretarz król. notariuszem synodu.

Sermo D. Episcopi in eadem synodo.

Synodus dioeciesana premisliensis ab... Christo-
phoro Joanne in Stuprow. Szembek... episc. premisliens-
si nominato varmiensi praeposito generali miecho-
viensi praesente universo dioecesis clero celebrata,
in ecclesia praepositorali Porszoviensi, Dominica
octava post Pentecosten Die ii et sequenti 12 mensis
Julii A.D. 1723. Cracoviae typis Jacobi Bratjasckie:
vixit S. A. M. Typogr. fol. K. 46.

Sermo episcopi in initio synodi
Ostatni synod diecezjalny przemyski był, 1641 za Piotra Gembickiego
Katechizować należy podług Księgi reguły za rozkazem naszym
wydanej: Krótkie Zebranie.
Zakazuje się niektórym wyuczajom i proboszczom mającym znosić
noszenia i rozdawanie świec do Tawek poduszki P. Maryi Grom-
niny i w kwietniu niedziela (świece mają tylko przy
otłazgu być dawane); niebezpieczne polewanie wody pod:
czas Wielkiej nocy; "gestationes clavatum ex salice
" contextarum quibus obvii caeduntur; cursitationes per
" pagos et oppida; obequitationes vegetum ereptiones ad (Sobótka)
" inviem sacrarum imaginum et vexillorum; tum in
" festo Nativitatis S. Joannis Bapt. saltationes et chore-
" rum ductiones circa ignes ac arbores... omnia abole-
" ri quae ab Ethnicis originem sumpserunt.)
Książom niewolno nosić sukni Krótkich na spozob świecki do
kolan ledwie ziggajnych jakich używają doktorowie medycyny,
pelles revolutas circa collum a pectore deorsum usque
apertas, a lupinis transversis in incepsu abstineant, co-
mam non nutriant, nec calami strent, nec cyprico pulvere (Fryzum)
inopergant, pernicis sine dispensatione apostolica nullatenus
utantur (a chozby mieć dyspensacji mają idąc do mszy perukę
zdejmować), tabacum non fumant non habito nostro indulto
ad medici resolutionem; a vitris majoribus vino plenis abstineant.
W Kofiele mają być Krótki Kofiele: Brevarium, Antiphonarium,
Graduale, Psalterium, Liber agendorum i. t. d.

Uważać na to aby na ołtarzu nie było krucyfiksów zbyt
liho robionych lub z odłamanemi rękami lub nogami.

Wystawiając monstratorium na miec kapłan superpellicum,
stolam et pluviale, acolythis ornatis superpelliceo
tunibulum et ignem deferentibus.

Wspomina się synod diecezjalny przemyski Andrzeja Szotars:
kiego z r. 1636.

Wspominają się klasztory Dominikanów w Przemyslu,
jezuitów w Przemyslu: Krośnie, Liarow w Rzeszowie
Karmelitów w Przemyslu, Reformatorów (Ord. S. Franciszki
Reformat.) w Przemyslu, Rzeszowie, Muchowitów w
Przewosku i Leżajsku, misjonarzy w Samborze.

Kościół prepozyturalny w Przyszowie do którego zbudowali:
my wieże pragniemy zamienić w Kollegiatę, Staramy
się o pozwolenie na to w Argynie a dla utrzymania wi:
karych tamże zapłacimy 10,000 złp.

Archiconfraternitatem sacerdotalem decanatum sano:
censis et krośnieńsk, istniejącą od 300 lat potwierdzamy.

Seminarium przy Katedrze w Przemyslu założony: Misyjo:
narzom powierzył Stanisław Zborcki, dodajemy fun:
dus na 2 Kleryków tamże.

Ponieważ Mons pietatis przy kościele prepozyturalnym
w Rzeszowie przez Łukasza Doctoriusza kanonika kra:
kowsk. r. 1635 założony podupadł, dajemy na zapomo:
gę takowego 1000 złp.

Żydzi wychodząc z domu mają nosić (utriusque sexus) cir:
culum de panno rubei coloris ante pectus a parte
sinistra in veste superiori. W wielki tydzień nie wol:
no im chodzić ani też, in die Parasceves drzwi i
okien otwierać

Ordo decanatum et cathalogus eulogiarum in diec. prem.

Krotkie zebranie kłótew billae Coenae domini (popółka)

Świąta (w których robić wolno)

Expozycja dekretów S. Conailium trydentffkiego (popółka)

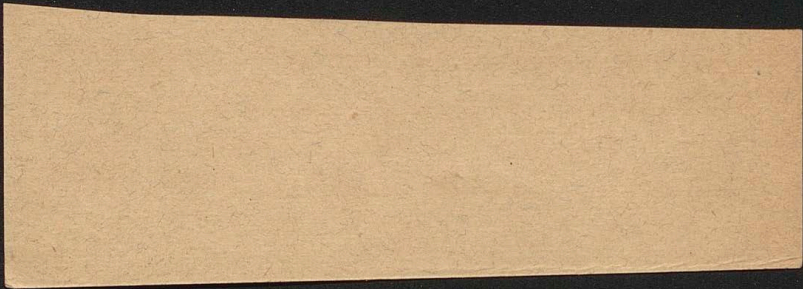
Sermo Andree Pruski archidia. premisl. canonici camenelen:
sis, praepositi in Czudec. in festum da sessione synodali

Sermo Thomae Ligza Kurdwanoński sup. notarii regni
praepositi cathedr. premisl. in fine synodi.

Wspomiana Collegiata Jaroslaviensis. — Kościoły Praepositorales:
Lidzki, Kanuga, Przewosk, Krośno, Sanok, Przyszow, Lisko, Sambor, Mos:
uska, Wisnia, Krasnyń, Leżajsk, Żółtyń, Łancut, Rzeszow, Tyryn, Denow.

Synodus dioecesis Praemisiensis praesidente
Pet'o Gembicki ep. praemiss. in ecclesia cathedrali
Praemisiensi 1641 d. 13 Maii inchoata et festino
celebrata. Cracoviae in off. Andreae Petri:
covii 1642. 4to K. 38. (Sign A - K 2.)

178

Synod heilsber. p.

d. 20 Febr. 1497

Rudnicki p. 7-28

Rudnicki R. 79 - 100
Kromer syno warmi

Heilberg 14 - 16 Juni 1575

Hofm 1565 d. 5 August - 21 August
Heilberg

wzbrore Rudnickiego

pag 29 - 72

Constitutional Synodales

1801

d. Varm. Brunyberg

ap. Georg Schindels 1612.4

~~Montes 4~~
~~8-9-3-7~~

~~Synodus Vilnensis Probstauferi 1717~~ 181
~~Spis parafij.~~

Ofiatni Synod proow 1621 jeft

Varmienfi jeft tyeko 1726

Faint, illegible markings or bleed-through at the top of the page.

Synodus dioeclesana Warmiensis auctoritate celestis
et reverendis Principis d. d. Christophori Joannis Comi-
tis in Stupow Szembek Dei et Apost. Sedis gratia Epis-
copi Warmiensis et Sambiensis, Saceri Romani Imperii
Principis, Terrarum Prussiae Praesidis; cum consilio re-
verendis. Capituli cathedralis in archipresbyterali elesia
Heilsbergensi celebrata, et cum Actis atque Statutis pro-
mulgata A. D. 1726 die 14 et sequen. mensis ~~Julij~~

Julij. (c. l.) 4to k. n. 2 (tytuł i herb Szembeka z wierszami) str. 128 (oryginał zamiast 118)
(Statuta et Index) i k. n. 11 (Epistolae z pastorales) (Sign. K. 2 i A - 52) (oryginał zamiast 101 str. 110)
varem kart 72 (to jest kart z tytuł i wiersze, kart ⁵⁹ Statuta et Index, mylnie)

Edictum pro Synodo: List Krzysztofa Andrzeja Jana Szembeka
bisk. warmijsk. dany ad Ecclesiam cathedralem Warmiensem
d. 4 Junii 1726 zwotugocy Synod na 14 Julii 1726 in elesia
Archipresbyterali Heilsbergensi. -|: Ostatni Synod dycezalny
warmijski odbył się za Jana Alberta Krölewicza pol. biskupa
warmij. Gutt. Stadii in Collegiata A. 1624 die 17 Maji. - Cytona-
ne tu także: Ordinatio Mauritiana A. 1526 d. 22 Septemb. - Or-
dinatio Radziejowski A. 1686 - Constitutiones synodales
Luciae episcopi A. 1497 d. 20 Februarii - Lex Mauritii episco-
pi cum Capitulo cathedrali A. 1526 d. 22 Septembris de non toleran-
dis haereticis in Warmia - Constitutiones legum synodalium epis-
copi Martini Crombri - Synodus Warmiensis (penultima) episcopi
Synodis Rudnicki - Ordinationes Hosianae. - Synodus Joanni III episcopi Warm. A. 1415. -
Dla rok przed rozpoczęciem Synodu biskup Szembek odprawił
wzięte generalną w swej dycezyi.

Joannes Kurdwanowski
Episcopus Warmiensiensis,
Suffraganeus et Praepo-
situs eccl. cath. Heilsberg.
sic Warmiensiensis
ne był na Synodzie.;

Synod ten odbył się w Heilsbergu r. 1726 d. 14 i 15 Lijca.
Byli na takowym: Krzysztof Andrzej Jan Szembek bisk.
warmijski, Franciszek Szembek biskup margaryteniski
suffragan przemyski (kanonik warmijs.) oraz z Kapituły
katedralnej Heilsbergkiej: Decanus, Custos, Cantor prae-
u oraz inni kanonicy (pomiedzy którymi Józef Szembek kano-
nik Krakow.); - z Kapituły Kolegiaty Guttstadtkiej; Dzie-
kan i 4 kanoników oraz inni Kościoła.

Sermo loci ordinarii (biskupa warmijsk. przy rozpoczęciu Synodu.)

Acta et Statuta Synodi Warmiensiensis (w 33 rozdziałach).

Professione fidei według formuły przez Luiza IV przepisanej
mają Kładać: Copiantes ad Sacros Majores Ordines,
Praeceptores seu Ludimagistri (którzy uczą tańcie katechizm),
Concionatores (nawet z zakonnych). (1)

Kościół mają unikać pijatyk, gier azardowych, obcowania z niewi-
stami, polowan' głosznych z psami. (2)

Wszystkie archiepiskopalne mają się odbywać w niedziele lub święta.
Dla zaradk archiepiskopalny ma każdy proboszcz na piśmie
wypisować i rozwiązać zadany Casum moralem Theologiae. (3)

Plebani mają przynajmniej raz w miesiącu zwiedzać swe parochie
rafialne. (4)

Szynkowanie przed drabozienstwem ukończeniem za karuzę się. W ka-
żym domu ma być obraz P. Jezusa na Krzyżu oraz 12. Marcy P.
lub jakiegoś świętego. - W dycezyi Sambijskiej uroczyste święto
S. Wojciecha ma się odprawiać w niedziele. (5)

Niewolno brać opłat za administrowanie sakramentów, lecz dobrowolne
datki mogą być przyjmowane. (6)

Krzest ma się odbywać w kościele wyjąwszy nagły wypadek. W miastach
Urząd mają proboszczom przedstawiać akkuszerki, którzy ich nau-
czą jak mają chrzczyć w potrzebie, lecz nadania imienia, które dopiero
w kościele przy ceremoniach ma być danone. Niewolno brać heretyków
w kmoferstwo. Metryki urodzonych mają być prowadzone. (7)

Spowiadać się powinien każdy tempore parochali (który w dycezyi warmijskiej
trwa a dominia Paschonis ad dominicam secundam post Pascha) a ktoby
się nie komunikował w właściwym kościele, temu ma być zabroniony
wstęp do kościoła i pochowanie. (8) Do komunii mają się zwołać przez 1 lub
2 dni wstrzymać od spotkowania małżeńskiego.

Procesje w Święto Bożego Ciała mają być publiczne i uroczyste.

Opócz Bożego Ciała i oktawy, oraz w uroczystości Patrona Kościoła niewolno innych procesji bez pozwolenia biskupa odprawiać. (11)
 Proboszcze w każdą pierwszą niedzielę miesiąca maja po Kazaniu 2 para: fianami odmarować: Ojciec nasz, Zdrować, Wierzę, 10 Drukowań i Kościół, formuła, Spowiedzi i Akt Kruchy. (16)

Heretykom podług ustawy biskupa Maurycego z d. 22 Septemb. 1526 niewolno było przebywać w dycezyi warmijskiej. Przero też ka: dy heretyk chociażby posiadał lub dzierżawił dobra, jeżeli się w ciągu roku nie nawróci, ma być wypędzony urządzenie. Bo samo się rozumie, chociażby jedna potowa małżeństwa była katolickiej wiary. Z resztą w mieszanych małżeństwach niewolno wktadać się w do wiary dzieci. Statut biskupa Jana Alberta Królewicza z Kazanie Panom Frymac' heretyckich dzierżawców i Stug; a Statuta Kromera i Rudnickiego nie dozwalają Stugo przebywać heretyckiej czeleadi u majstrów rzemieślników. Zakazuje się także posiadać i czytać Księgi a katolickie bez pozwolenia Urzędu duchownego. (17)

Zwyczaj obnoszenia wody święconej przez zakki szkolne, zaprowa: dzony przez Jana III biskupa warmijskiego r. 14152 powođen Wikle: fistów, ma być zachowywany. - Rituale dla dycezyi warmijskiej przez biskupa Radziejowskiego wydane, ma być na nowo przez wyznaczonych 2 Kanoników gutschtedkich przejrane i ogło: szone. Pozwala się wywód (Introductio post partum) Kobiet samei: nych które przedwzrosły być tylko izny płod wydaty, jako też przez Korkom jeżeli za mąż wyjdą. Koscielnym niewolno dawac paucyfikatu do catowania potożnicom i innym. Spowiedzi niewol: no słuchać w zakrytych, chyba głuchych i chorych. (19)

Kazania w kościołach klasztornych mają być przed godziną osmą rano, a w parafialnych o wpół do dziewiątej w lecie a o 9^{ty} godzinie w zimie. (20)

Pijacy mają być urządzenie karani, a niegodnie wypędzone z miejsc. (21)
 Dozwolone są kary koscielne: Stanie z świecą, lezenie krzyżem, Kłowanie przed wielkim oltarzem, i zamkniscie w Kunę (colare ferreum) przed kościołem - lecz te kary koscielne nie pouiggają za sobą infamii, ^{zob. w notatce o postaty,}

z któreby pijane lub zmordowane przez braty z sobą do tożka dzieci, mają być karane zamknisciem w wieży koscielnej per totam Quadragesimam, i absoluuyę na im dawac biskup. (21)

Ponieważśmy z Kościoła Katedralnego Krakowskiego sprowadzili znaczną partę Kuch' relikwii Sw. Floriana, ma być Święto S. Floriana w naszej dycezyi uroczyste obchodzoną w pierwszą niedzielę po 4 maja, a gdyby w tę niedzielę S. Stanisława przypało ma być w niedzielę przed 4 maja obchodzone.

Urozystości na cześć relikwii św. Paucyfiki (której głowę z Kolonii do Kolos legiaty Gutzlad Kiej r. 1726 oddano) i św. Wiktorji (której czaszkę z Ryjmu przenieziono) ma się odbywać w Warmii (Brunsburgu) w pierwszą niedzielę miesiąca Wrzesnia. (23)

Archiprezbyterowie mają causać nad tem aby Obrary P. Jezusa i św. Jęzka tych (co się i o figurach w polu rozumie) nie były rudi vel monstruosa forma fabrefactae, absurdae, ridiculae, mutilae, obsoletae, defluentes. (24)

Dzięszyna ptaci się plebanowi de manso praediali i modius siliginis et i modius avenae - de manso libertinorum et scultetorum per 8 vel 10 solidos vel per medium modium siliginis et medium modium avenae - de quaris rota molae i modius siliginis et i modius avenae. (26)

Termin oddawania dzięszyn: od św. Marjanna do P. Maryi Gromnicznej.

Wdyceczji niemasz zakonnic z klaszuru klasztornej, tylko Congregaciones Virginum Brunnsbergae, Vormiti, Heilsbergae, Refseli sine clausura stricta, cum obedientia tamen et votis simplicibus. (30)

Potwierdza się fundacya i erekcyja nowego kościoła w Crossen d. 8 Septembr. 1720 zatorzonego.

Votum Episcopi post peractam Synodum. (Mowa Krótka)

Gratiarum actio Michaelis Remigii Leszczyński Custodis Varmien. post finitam Synodum d. 15 Julii 1726. (Mowa)

Sermo Adalberti Grymata Cantoris et Canonici Varmien. in Synodo. (Biskup Szymon Rudnicki odebrał heretykom kościół w Elblągu i za jego staraniem wystawiono katolicki kościół w Krolewcu. - Za biskupstwa Jana Stanisława Sęskiego, r. 1694 d. 25 lipca w kościele Katech. Heilsbergkim około 30 Doktorów Teologii, Prawa i Medycyny Professorów i Uczniów Uniwersytetu Krolewieckiego odpryżogto duteranizm)

Epistola pastoralis Christophori Joannis Szembek episc. Varmien. Varsaviae sub tempus Comitorum general. d. 10 Novembr. 1724 (przy ~~afirmacji~~ mianowaniu na biskupstwo.) (Processus)

Epistola pastoralis ejusdem post ingreſſum aepiscopatum Varmien. Heilsbergae d. 29 Decembr. 1724 (w 13 §. Ordynacye - między innymi wyzwa kościół aby przed mszą św. Beruki zdeymowali z głowy)

Processus Michaelis Radziejowski Episcopi Varmien. in Arce Heilsbergensi d. 7 Septembris 1685 ratione reparationis aedium parochialium (aby niebyło zatargów między parafianami a proboszczem względem reparacyi, mają wprzód o zamiarze reparacyi biskupowi donieść.)

337
2
✓
Publ. d. N. f. 9056

184

2. 9

537

40. d

Do wyjscia T. 413

Constitutiones Synodorum Dioecesis Vlnensis per
Illustrissimum et Reverendissimum In Christo
Wojycia Patrem ac Dominum D. Benedictum
Benedictus Episcop. Vlnensem diversis temporibus
in sua Metropoli celebrato.

Vilna
In officina
Josephi Karcan
Anno 1613.

Karty nielicbowane. Sig. A—M. (6 1/2 arkuszy)

166

Constitutiones Synodorum dioecesis Vilnensis diversis temporibus celebratarum, iussu Illmi ac Rn Dmi Domini D. Abrahami Woyna Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Vilnensis editae. Vilnae 1633. 4to Kart 58 (Sign A - Po. na odrovice tyt. sztychowany herb Wajny. Fryg. tryby)

Rescriptum S. Cong. Conc. domino Episcopo Hoff. ... Romae, Pridae Kal. Decembris 1586 Q. Card. Carafa. (Przemysł zamyślony aby Congregatio pro interpretandis Decretis Trid. Conc. Synody dyce-azalne przegladata, poprawia ona tylko Synody prowincjonalne)

ded. Abrahamo Woyna episcopo Viln. ... Vilnae d. 14 Octobris 1631 Boratthaeus Logrecki Protonot. Apost. J. U. D. (wychwala biskupa quod reasumerit Constitutiones Synodorum Patru sui in Cathedra sua celebratarum t. j. Benedykta).

Benedictus Woyna Episc. Viln. clero dioecesis suae ... Vilnae d. 14 Aprilis 1613. (Zebraliśmy tu razem Ustawy postanowione na 3 synodach dyceazalnych ktoreśmy odprawili)

Ustawy: Officium parochorum i t. d. Każdy proboszcz powinien posiadać jedno z postyl Stapletoni, Granatensis Ororii, polskie Jakuba Wujka, Skargi Piotra, Rituale Sacramentorum ex decreto Synodi provinc. Petricov. recens editum, Compendium Navarra, Aphorismos Confessoriorum Emamelis la Soc. Jes., Institutiones Confessoriorum Martini Fornorii Soc. Jes., Methodum adjuvandi morientes Polanci, Missale Romanum, Catechismum Camisii vel Ledesmae Lituanice translatum, Catechismum Concilii Trident. Catechismum Bellarmini polonicum.

Biskup cytuje: Epistolam pastoraalem - i Constit. Synod. - Lutyżerz 1613. Koto Wielkiego oltarza mają być Kraty (cancelli) et super altaria Umbellae licet ex crudiore tela, colore tamen aliquo depictae ad aren: dos pulveres.

Kwieźa maja co roku po św. 2. Mąryj Organizacja odbywać się synody dekanalne, dotyczące dobrych obyczajów kłirya

Synod dekanalny

Książa mają w przeciągu 2 miesięcy złożyć do Archiwum biskupie-
niego przywileje swoich fundacyj, skąd w razie potrzeby mogą
łatwo wyjść transumpta lub też oryginały.

Książom zakazano jest porbywać bez poprzedniego pozwo-
lenia papieskiego, rzeczy kościelne lub klasztorne podług Bulli
Papieża Leona II (Romae A. 1409 d. VIII Calend. Martii, Pontificatus
Anno 4to) Ex Novis (dodatki do Synodu)

Dziedziczy powinni wyznaczyć granice każdej parafii.
Zakazujemy aby po klasztorach nie bywało szkolek trywialnych
dla wieśniaków. - Książa zaś świeccy mają dla nauki do szkół wy-
brać takich Magistrów lub Szkolarzy którzy by znali dogmaty
Zresztą każdy hauczyciel winien poprzednio złożyć wyznanie
wiary.

Co do pogrzebów zakazujemy stosować się do Uchwał Synodu
prowinjonalnego z r. 1707.

Ofiary mają być nie na wielkim ołtarzu, lecz na pobocznym
składane.

Zakazuje się aby w dniu odpustów i poświęcenia kościoła
nie szychowano na cmentarzu kościoła wódki (Crematum)
i innych napojów.

Święta state: Circumcisio - Epiphania - Purificatio - Matthiae Apost.
(włuty) - S. Georgii Mart. patroni M. D. Lithv. - Philippi et Jacobi
Ap. - Inocentio S. Crucis - S. Stanisłai ep. - Nativitas S. Joannis Bapt. -
S. Petri et Pauli Ap. - Visitatio - S. Mariæ Magdal. - S. Jacobi Ap. -
S. Laurentii Mart. - Assumptio - Bartholomaei Ap. - Nativitas
Marice - S. Matthaei Ap. - S. Michaelis Arch. - S. Simonis et Judae
Ap. - Omnium Sanctorum - S. Martini ep. - S. Andreae Ap. - S. Nicolai
ep. Patroni M. D. d. - Conceptio - Thomae Ap. - Nativitas Christi -
S. Stephani protomart. - Johannis evang. - Święta suchome: ~~...~~
S. Casimiri Patroni M. D. Lithv. - Annunciatio - Dominica Re-
surrectionis cum 2 diebus sequent. - Ascensio - Dominica Pentecostes
cum 2 dieb. seqv. - Corporis Christi - Festum Patroni eulofie - Festum
Dedicationis eulofie - Ex Novis: Uchwalamy tym synodem aby święci
też S. Ignacego Soc. Jes. w Lipcu.
cały wielki post wypada poświęcić bez misy i nabiału. - Dzieńki należy
rozmieścić poście, które wypada poświęcić Boże narodzenie gdyby w piątek przypada,
wtedy się post uchyla.

Ex Provis: Na Sędziów w sprawach utraconych dóbr duchownych
wyznacamy na tym Synodzie: Marcin Zagiel Bzjeka na,
~~Alberta Zabinskiego Kantora, Tomasa Karłowickiego,~~
Stanisława Dęborskiego i Łukasza Gornickiego Kanoni-
ków Katedr. wileńsk.

Co roku w Wielki Czwartek ma być w Koszule czytana
i Tomazona Bulla Caenae Domini papieża Urbana
Romae, Prine Non April. 1624 Pontificatus Anno 10, "Pastoralis
Romani Pontificis vigilantia". . . gdzie papież potwierdzając daw-
ny zwyczaj exkomunikuje heretyków i schizmatyków, oraz
tych którzy appellują od papieża do Soboru powszechnego, fałszerzy
listów papieskich, pomagających heretykom, oraz osoby świeckie
które odgrodz duchownych i. t. d. (Cała ta bulla przytoczona)

w końcu przytoczone 2 dekreta Congregationis Sacrae Rituum
wydane w Rzymie d. 12 Marca ¹⁶¹³ (a dotyczące przeprowadzenia
inkwizycyi co do beatyfikowania - na tymże Synodzie wileń-
skim Abrahamą Wojny ogłoszone.

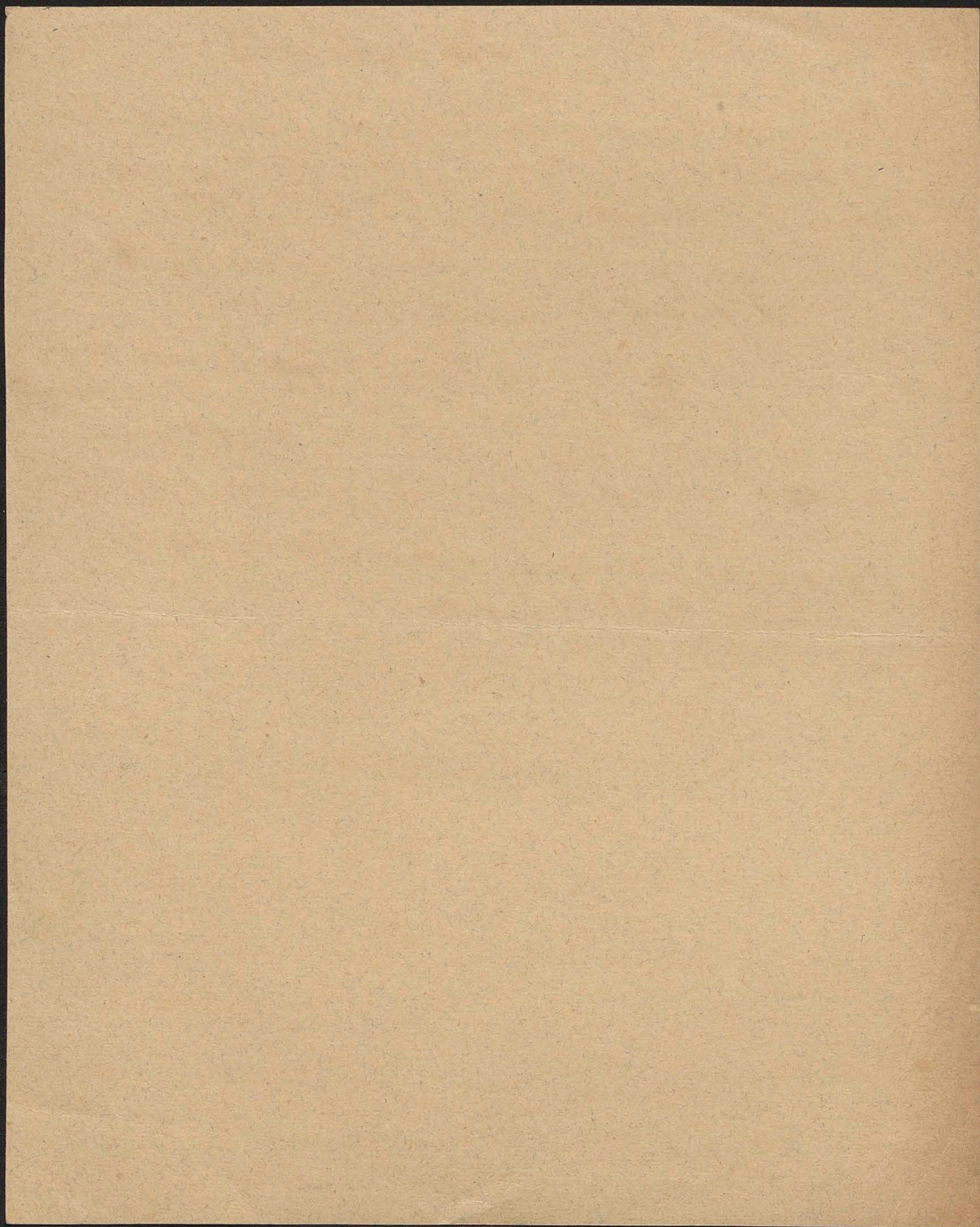
Prove Apostolicum Gregorii XIII (Romae d. 8 Aprilis 1577) wyda-
ne do Arcybiskupa gnieźnień. i całego duchowieństwa w Polsce
na prośbę pofsta Jakuba Przecznińskiego Kanonika poznań.
pozwalające duchownym causas in criminalibus per procu-
ratorem promoveri.

Constitutio Gregorii XIII (Romae d. 30 Martii 1581) zaka-
zuje całemu duchowieństwu chować takiego który by uignął
porady lekarza Zyda.

1870
The first of the year was a very
successful one for the
firm. The business was
very brisk and the
profits were very large.
The second of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The third of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The fourth of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The fifth of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The sixth of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The seventh of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The eighth of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The ninth of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.
The tenth of the year was
also very successful and
the business was very
brisk. The profits were
very large and the
firm was very successful.

Constitutiones Synodorum dioecesis Vilnensis Diversis temporibus celebratarum Jussu Ill^{mi} ac Rⁿⁱ Dⁿⁱ Domini D. Abrahami Woyna Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Vilnen: editae. Vilnae 1633.
4to ark. 14 i kart 3. Sign. A - Lij.

Liste A. Card. Caraffe Card. do biskupa Woyny. Romae pridie Kal. Decembr. 1586 pisze zemu poprawit manuscript ded Abrahamo Woyna ep. Viln... Matthaeus Pogrecki Protonot. Apost. J. U. D. Vilnae d. 14 Octobr 1631.
Liste pasterki bisk. Woyny Vilnae d. 14 Aprilij 1613
i wydasz statuta 3 synodow

Acta Synodi Diocesis Vilnensis. Praesidente
 illustrissimo ac reverendissimo domino d. Ale-
 xandro in Maicieiw Sapieha Dei et Apostolicae
 sedis gratia Episcopi Vilnensis* Vilnae Anno Dni
 Millesimo Sexcentesimo Sexagesimo Nono, Die 11. 12.
 et 13. Mensis Martii celebratae. Ibidem. Typis Aca-
 demicis impressum Anno ut supra. 4to kart 38 (Sj. 9 - K2.) (Prawa^{nr} 6640)
 na odroczie tyt. sctychowany herb Lis i 4 wiersze Tac.

Ded. Alexandro Sapieha Ep. Viln.... Joannes Woronowicz Ma-
 gister caeremoniarum eul. cath. Viln... Vilnae d. 14 Octobr. 1669.

Acta et constitutiones Synodi diocesis Vilnensis A. D. 1669 d.
 11 m. Martii inchoata et addiem 13 eiusdem mensis confirmata.
 Na tym Synodzie byli Alexander Sapieha bisk. wil., Kazmierz Pac
 bisk. zmundzk. proboszcz katedr. wilen., Gotthard Jan Syzenhaus bisk.
 smoleńsk. Supragen, Kanonik wilen, Administrator opactwa hebdowsk.,
 Krzysztof Przewalski dziekan katedr., Walerian Stanisław Judycki
 archidiacon katedr., pisarz W. I. d., Mikołaj Stupski biskup nominat
 grajanopolitański, kustosz katedr., Alexander Kotowicz scholastyk
 katedr., rejent kancel. wiskozej W. I. d., Tomasz Kazmierz Gurski kantor
 katedr., kanonicy katedr. wil.: Adam Kopec, Szymon Wojciech Mlynecki,
 Wojciech Kazmierz Bejnart, Eustach Kotowicz, Krzysztof Doument
 Siwicki, Benedykt Zuchorski, Franciszek Krzyszpin Kierszewsten i
 duchowienstwo dyceezalne.

Wpominia biskup in podzas tego Synodu kazal przedrukowac
 Epistolam pastoraalem Kardynala Bernarda Maiejowskiego
 i poleca Koziom aby ta kono czytowali, rionie jak Instructionem
 pro Confessoribus S. Francis Salesii, Ktoremy kazali w Wilnie
 przedrukowac.
 Spowiedni slychac wolno tytko tym, ktorzy maja od nas upownienie:
 ne lub od Wikarego generalnego.

Dla zapobieżenia częstym rozruchom które się zgryzły przez
skarowanie aktów publicznych podpisanych przez świadków
całej Pieczętów i stron, wzywa się Sady, aby tychże roz-
ruchów nie dopuszczaly. - Nauka o matrymonium (sess. Trident.

24) ma być 4 razy do roku czytana po polsku z ambony. -
3 Zapowiedzi mają następowac pojedynczo w niedziele i święta
po litewsku i po polsku przy kazaniach litewskich i pol-
skich. - Która ma, przed ślubem pilnie badać czy nie umieszono do ślubu
niewiasty, lub czy nie było obawy przed rodzicami. - Która aby nie dawali
ślubów chłopom z porwanymi dziewczynami (tak zwanemi „grabież-
kami dziewczynami“.

Która aby nie wyjeżdżali z swych parafii; dwumiesięczna nieobecność
pociągnie za sobą karę, lub odebranie beneficjum. - Przywileje fun-
dacyjne beneficjów mają z całej diecezji być oddane do Archiwum Ka-
teedralnego, a Kancelarya biskupia wyda odpisy takich benefi-
cjantom. - Dzielno Egidem dzierzawić dóbr Kościelnych

Posty mają się zachowywać: przez cały Post wielki (Quadragesima),
- w Suchedni (Quatuor tempora), w Wielki Piąty Narodzięcia, Wniebowzię-
cia P. Maryi i Wzrostku i Apostołów (z wyjątkiem Wielki J. Jona ewang. i
Ś. Filipa i Jakuba), w Wielki Ś. Marię (choćby przypadała w Zapusty),
Ś. Jana Chrzciciela, W. W. Świętych (w Wielki przez cały rok z wyjątkiem
Piąty Narodzięcia gdyby na Piątek przypała) - oraz według zwyczaj-
u Krajowego w Wielki Ś. Maryi (z wyjątkiem Presentationis
et S. Mariae ad Nives

Święto Ś. Józefa, jako jednego z Patronów litewskich, z powodu przy-
padającego Święta Ś. Wojciecha, ma być przeniesione po Ś. Dominician
in Albis. - Święto Ś. Thymothei ma się odbywać Dominica infra Octavam
Assumptionis Mariae. - Święto Ś. Franciszka Salezii, jako patrona diecezjal-
nego, ma być odprawiane sub ritu duplici.

Ciała zmarłych nie powinny długo leżeć bez pogrzebu; ciała nagłe
zmarłych lub podejrzanego śmierci, przed 24 godzinami nie mogą być grzebane.
Kazania pogrzebowe nie powinny trwać dłużej nad godzinę. Zakazuje
się też chować ciała w Kaplicach na osobności sławianych.

Kazania dekaralne mają się dwa razy w roku odbywać jako to: w piero-
wy tydzień po Oktawie Piąty Ciała i w tydzień po Ś. Wawrońcu.
Zakazuje się pod karą 100 talarów osobom niepowołanym nosić
Rochety i Mantylety; ani też nosić rękawic z futrem i rękawami nakrytymi
mendlicami, które te same w noszą.

183
Wyznacza się 5 Sędziów synodalnych i 4 examinatorów instituendo-
rum ad beneficia curata.

Drukarze aby nie ~~nie~~ drukowali bez cenzury z nazna-
czonych cenzorów.

Ma być ustanowiony Patron generalny dla całej wszelekich spraw
w Sądach trybunałskich, Rzesorskich, Relacyjnych nadwornych,
Sejmowych i Komisji wojzkowych.

Przytasa się spis 14 Casus reservati.

Kaptan któryby przez jeden dzień lub kilka zaniedbał Storasce-
nicas, utraci dochody z beneficjum za każdy dzień zaniedbany; za za-
niechanie Matutinum utraci połowę dochodu dziowego, za zaniedbanie
jednej następnej części w chorze, resztę części dochodu (podług ustawy
Linsa V z r. 1571. XII Cal. Octobr.)

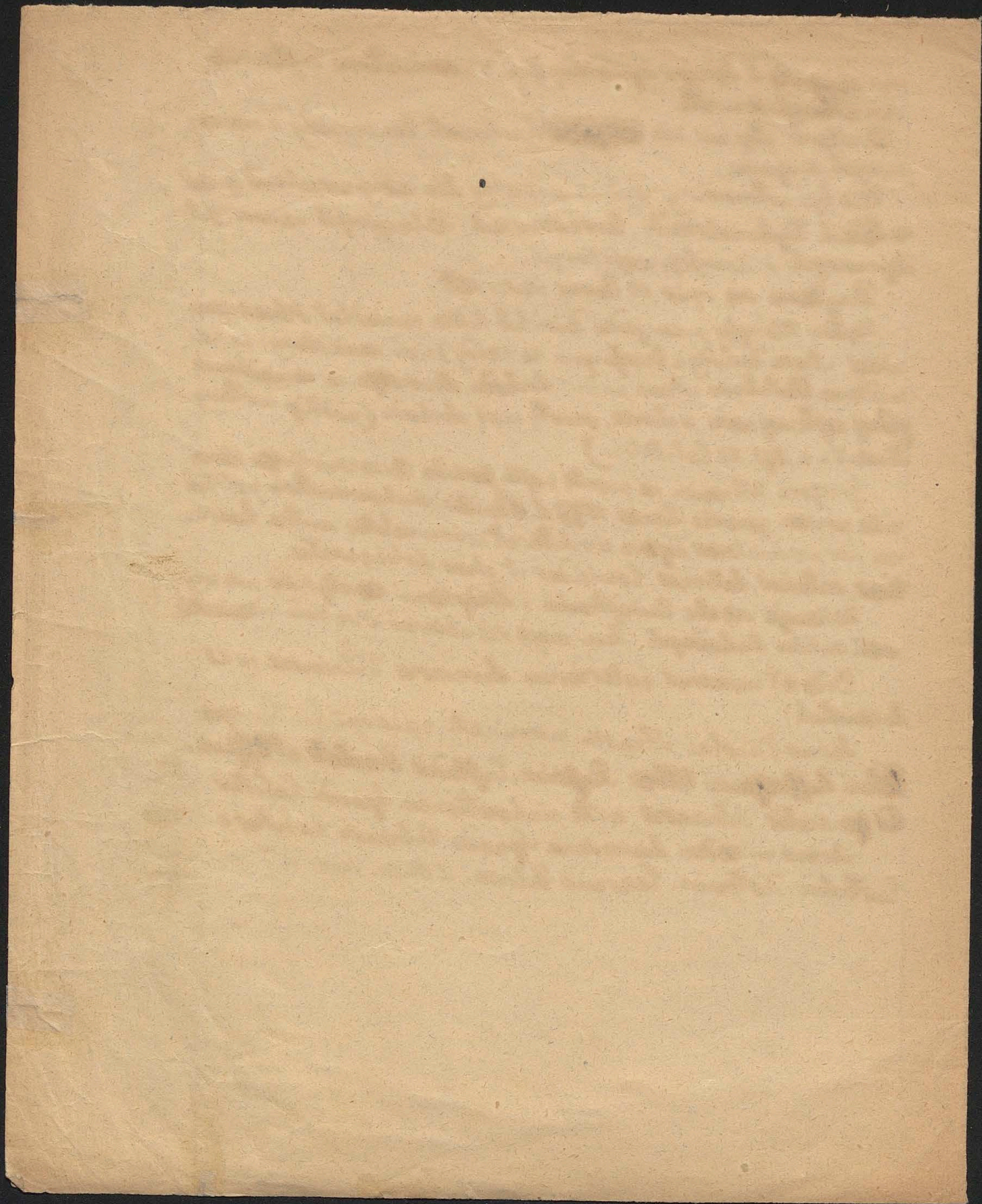
Grzegorz XIII papież na prośbę pęta Jakuba Przerznieckiego Kano-
nika poznań. pozwoli (Romae 1578 d. 8 Aprilis) duchowieństwu polskie-
mu per procuratores agere civiliter et criminaliter contra haere-
ticos, sectarios, latrones, homicidas et alios delinquentes.

Zakazuje się aby Ministrowie i Prędkanci heretyków nie wzy-
wali rękien duchownych, lecz mają się ubierać w ręknie niemieckie.

Ordo et numerus calesiarum dioecesis Vilnensis. (w 25
dekanatach)

Sermo Nicolai Stupski nominati episcopi Gratianopo-
litani, Suffraganei Albae Rufrae, Custodis Praelati et Officia-
lis generalis Vilnensis, ante inchoationem Synodi habitus.

Sermo in eadem dioeclesana Synodo Vilnensi habitus a
Eustachio Kotowicz Canonico Vilnen. S. R. M. Sec. 2da die.

Makarow

190

Acta Synodi dioec. Vln. 1669

Szarygielski: Pedorea Mariana 1676 Vlnus
Kratz.

" Liber penthicus 1681 Vlnus

" O zywaci S. Benedykta 1683 Vlnus
i 1685

Synodi dioec. Vln. Acta 1685

H. E. Maria Studenka u Grodnie 1686

Karbica niebiańska u S. Mikata Wilno 1671

Collectanea dioec. Samogit 1690
(Lac)

Szarygielski: Responso modesta

Decreta Synodi Vlnen 1717

Jurkowski: Gabriel Morze Rozimy 1767

Czerniecki ¹⁰Stod obajstrny. Wilno 1782.
80

Decreta, sanctiones et universa Acta Synodi diocesanæ ab illustrissimo... Constantino Porostowski Dei et Apost. Sedis gratia Episcopo Vilnensi... Anno Salutis 1717 Sub diebus 3tia, 4ta et 5ta Mensis Februarii, in sua Cathedrali Ecclesia Vilnæ celebratæ et per me Alexandrum Joannem Lebrowski S. Theol. et J. U. Doctorem, Archidiaconum Albæ Russiæ præsentis Synodi Secretarium connotata. Vilnæ typis Academicis Societatis Jesu. 4to kart niel. 4 (tytuł, dedykacja: Episcopo Viln... Al. Lebrowski., Ad lectorum: przedmowa wydufusajica co jest synod) str. 1-157 (Pars prima: Acta Synodum precedentia complectens - Pars secunda: De ordine Sessionum Synodaliū, str. 1-56 opis odbytego porzadku synodu - Pars tertia: Decreta et sanctiones synodales str. 57-103. - Sermo loci ordinarii Vilnensis in synodo ad initium primæ sessionis et Sermo in Synodo Georgii Casimiri Ancuta J. U. Doct. Canon. et Officialis gener. Vilnæ., Oratio synodalis Jacobi Szeguka canonici ordinarii in conclusione Synodi, str. 104-135. - Ordo eulariarum et Cathalogus universi Cleri diocesis Vilnensis, str. 135-157 opis kościół w dycecyji i proboszczów), Kart 2 (Index synopticus) jest to jeden z lepszych ~~aktów~~ Synodów porzadnie odbyty i spisany.

Biskup wileński Konstanty Porostowski odbywszy poprzednio wizytę kościół w swej dycecyji, wydał w zamku swoim w Wierkach d. 7 August. 1716 list ogółny Proces, zwolający duchowieństwo dycecyji wileńskiej na Synod dycezalny do Wilna dnia 12 Octobr. 1716 odbyć się mający. Jednakże z powodu rozruchów wojennych i wylewu rzek Synod ten na dzień 3 lutego 1717 odroczony został. D. 3 lutego 1717 (feria 4a post dominicam Sexagesimæ) rozporządził Synod uroczyście przeciwko z patacu biskupiego do katedry wileńskiej. Łaty orszak prowadził między a romenii (superpellicatus cum virga, za nim postępowało duchowieństwo nizre (superpellicis et stolis induti), Kanonicy regularni (cum mucetis et rocketis), wikarzy

Katedralni (in dalmutis cum stola), Praepositi et Abbates infu-
lati (cum infulis), za niemi 4 krsizy (in pluralibus) i piosto 4 infaty,
potem niesiono kruzgi srebrny (associata duobus arosferrariis),
potem prataci Katedralni (cappis romanis seu togis induti), w koni-
cu biskupa (in cappa et birreto) między dyakonem i subdiakonem,
senatorowie i mieszczanie wileńscy z choraquw. Synod odbywał
się rano i popołudniu w kościele Katedralnym. Dależ sesye
były d. 4 (Jesio secunda), 5 (Jesio tertia) Februarii. - Na Synodzie
tym byli też obecni; Alexander Thorain Episcopus Smolensan,
is nominatus Samogitiensis, Archidiaconus Vilnensis - Mathias
Ancuta Episcopus Misinopolitanus, nominatus, Coadjutor, Suf-
raganeus, Custos Viln. Referendarius M. D. d. - Carolus Lancerzki -
ski Episcopus Theropolitanus, Suffraganeus Albae Russiae, Can-
tor Vilnensis, Notarius M. D. d. - Ludovicus Oginski nominatus
Episcopus Smolensensis, Canonius Vilnensis - Alexander
Lebrowski S. Th. et J. U. Doct. Archidiaconus Albae Russiae -
Michael Lienkowiez nominatus Suffraganeus Samogitiae Ca-
nonius Vilnensis - Petrus Potubinski Praepositus Vilnensis
- Jacobus Ciboni Praepositus Mis. Domus Vilnensis (Mi-
syonar) etc.

Biskup przypomina duchowienstwu do zachowywania i
stosowania się: "Epistolam nostram pastoraalem a. 1710"
"Ordinem boni regiminis a Stephano Lac Episc. Viln. Lancitum
a. 1682" et "Decreta Synodi celebratae sub Alexandro Ko-
towicz Episc. Viln."

Zakazuje się kazać dzieci w domach prywatnych - wyjąwszy
dzieci fundatorów i Kollatorów
zwiewolno pobierać opłaty od krsztu, od slubów, od wywodów
(introductiones reonuptarum et puerperarum) i od miejsca grobu.
Czas pro communionem paschali populi wyznacza się a ~~dominica~~
przedstuzajgi a Domica lactare, quarta Quadragesimae ad Domi-
nicam tertiam post Pascha (to jest 6 tygodni)

Wniedziel i Swista ma sie odbywac' Katechizm, po ktorym Kaplan z ludem odmowi Ojciec nasz, Zdrowas', Wierzy, Dziesiscoro przykazan, Przykazania Koscielne, Liczba Sakramentow i Akty wiary, nadziei, miłości, Skruczy- przed Summą lub po Ewangielii. Toz samo ma sie odbywac' podczas Kolędy (strena) obchodząc domy parafian.

W bibliotece Koscielnej powinny sie znajdowac' Missalia, Regenda major, Graduale, Antyphonarium, Psalterium et agenda minor. Szalezy zaprowadzić zwyczaj spiewania Rozanica, Godzinek o Niepokalanem Poczęciu, Litanii Loretańskich i innych piosenki; organy gdzie mogą być, powinny sie naprawiac'.

Zakazuje sie odbywac' sejmiki w Kosciolach.

Zakazuje sie duchownym opijanie sie wodka (Krematum), mieszkania z niewiastami, noszenia sukien krótkich, obuwiow (baculorum ferro factorum vulgo Sztokady dicatorum).

Tylko biskup może mieć podpas odprawiana mozy sw. pierścien na palcu.

Có do postow przypominaja sie ustawy Synodu dycezalnego Alexandra Sapiehy bisk. wilen'.

Ustanawia sie cenzorow do rewizyj Książek w Wilnie drukujacych sie, ktorzy tez maja obowiazek rewidowac' drukarnie do roku Księgarnie.

Archiwum dycezalne ma być urzadzone. (Archiwa parafialne mają być w miejscach skłoniętych, i zamkniętych, mają mieć Indexa alfabetyczne. Cap. XVIII pag. 79)

Officium de S. Michaelę Giedroyc.

Zakazuje sie dozwalac' budowania nowych zborow' a katolickich, bożnic żydowskich i meczetow (moscheae), zabrania sie wstuzyc niemom-

Kom u niechrześcian.

Lutrzy i Kalwini w Wilnie pogrzeby z świecami i spiewem tylko za bramą wileńską mogą odbywac'.

Plebani mają w kazaniach na to wptywac', aby osoby świeckie, mianowicie gromady wiejskie nie sądzili czarownic i spraw o czary, bo to należy do sądu biskupiego; reszta obosernieśmy to w naszym liście następorkim wytuszczyli. (Constitutiones synod. p. 77 Caput XXII De sagis et maleficiis) Ustanawia sie taxa fori judicialis, mianowicie taxa cancellariae od Aktow: Citatio, Monitorium post primam citationem, Protestatio, Mandatum

procurae, Inscriptio causae ad registerum, Remissoriae pro exami-
ne testium, Copiae, Decretum interlocutorium, Literae executoriales,
Decretum excommunicationis, Decretum cum omnibus actibus, examini-
bus, testium inductionibus, replicationibus, duplicationibus, triplica-
tionibus, Instrumentum appellationis, Absolutio a censuris, Inter-
dictum ad ecclesias et illius relaxatio, Inhibitio, Arrestum, Pro-
visio, Dimissoriae, Formata seu testimoniales ordinum, Instru-
mentum approbationis, Commenda ecclesiae, Institutio seu inves-
titura, Resignatio beneficii, Indultum, Confirmatio testamenti etc.
Casus reservati papales iuxta Bullam Coenae Domini (misdey temi-
Crimen stupri violentium virgines, Crimen raptus virginis aut
mulieris, Crimen magiae)

Sententiae ab Alexandro VII et Innocentio XI prohibitaе.

De impedimentis matrimonii dirimentibus (defectus aetatis in mare ad
14, in faemina ad 12 annum)

Praxis publicandi Bullam Coenae Domini feria 59 magna (forma
po wyklinania heretykow i targajacych sie na duchowienstwo-
po polsku)

Procedura sqdu duchownego.

Ordo ecclesiarum et cathalogus universi cleri diocesis Vilnen-
ris: ~~ca. 135-157~~ pag. 135 - 157.

Ecclesia cathedralis: 6 praelati (praepositus, decanus, archidiaconus,
custos, scholasticus, cantor), 12 canonici, 1 camellarius
diocesis (kanonik), 1 Archidiaconus Albae Russiae (kanonik),
~~ca. 10~~ 10 Vicipraelati et Vicarii ecclesiae Cathedra-
lis (Poenitentarius simul et Vicecustos, Concionator cathedra-
lis, Vicedecanus, Vicecantor i 6 wikarych)

Prataci Kapituly wileńskiej r. 1717: Petrus Lotubinski ~~ca. 1717~~
Praepositus, Boguslaus Gosiewski Decanus, Alexander Horain
Archidiaconus (et Episcopus Samogitiae), Martinus Ancuta Cus-
tos (et Episcopus Sinopolitanus, Coadjutor Suffraganeus), Mar-
tianus Szaniawski Scholasticus, Carolus Pancernycki Cantor
Kanonicy: Petrus Karp, Jacobus Szejuka, Andreas Wotodkowicz,
Georgius Ancuta J. U. Dr., Franciscus Giezelewicz, Dominicus Brzestawski,
Christophorus Lotubinski, Thitarus Gintowt, Adamus Kestpinski,
Joannes Prychowicz, Alexander Lebrowski J. Th. et J. U. Dr.
Abbas Ord. S. Benedicti in Troki: Carolomanus Mysliński
Praepositus Infulatus Can. reg. B. B. M. M. de poenit. in Widzienski: Liberius Glinka.

Synodus wileńska: Decreta sanctiones et universa acta synodi dioeclesanae¹⁹³
ab Constantino Casim. Przostowski episcopo vilnensi a. 1717 sub diebus
3. 4. et 5 mensis Februarii Vilnae celebratae. Vilnae typ. Acad. Soc. Jes.

nen Seiten, im
gegeben sind,

arten Lehrern un

ist die **V**erlags

in der **St**and

unterschrift zu

M

Ueug von Carl M

Elementarbu

nd Datum:

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Synodus dioecesis Vilnensis ab Illustriissimo, Excellentissimo ac Reverendissimo Domino D. Michaeli Joanne Zienkiewicz Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopo Vilnensi, in ecclesia cathedrali sua A. D. 1744, Diebus 10. 11. 12. M. Febr. celebrata. Typis mandata Vilnae Sacr. Reg. Majestatis Academ. Soc. Jesu. 4to kart 7, str. 193. (na odwrocie tytułu herb Zienkowicza bisk. \boxplus — Ded. episcopo Zienkowicz..... Vito-
rinus Al. Hryniewicz Can. Livon. Auditor causarum, Synod. Secretar.
— Accensus ad Synodum: — Biskup ^{michal} Jan Zienkowicz skonczył: sy wzięte generalne swej dycecezyi, wydat d. 29 Octobr. 1743
Proces zwolający na Synod, który się rozpoczął d. 10 Febr. 1744 w Kościele katedralnym wileńskim, a skonczył d. 12 Febr. 1744. — Sermo pastoralis (mowa biskupa przy rozpoczęciu Synodu)
— Na Synodzie byli: biskup, kanonicy (między temi: Józef hr. Sapieha episcopus dioecesis Sufferagan. Coadjutor Viln. Referend. M. D. d. Praepositus praelatus; Alexander Morain episcopus huiensis Sufferagan. Samogitiae, Archidiaconus praelatus; Joseph de Koziełsk Puryna S. Theol. et Jur. Utr. D. Episcopus Livoniae et Piltinensis, Scholasticus praelatus — niebył zaś na Synodzie; Antonius Comes in Łohajsk et Berdyezow Tyżkieccis episc. Samogitiae, Canonius Vilnen.), Joannes Ja Kiełski Abbas Trocensij ord. S. Benedicti, Michael Antoniewicz Praepositus infulatus Wixrensis Ord. Can. Reg. O. B. M. M. de Loenit. . . i. t. d. proboscy, wikarzy.

Caput 2. De haereticis. Predykanci a katolikowi aby dla różnicy nosili suknie krótsze jak w Prusiech i Kołmierze dwa razy dłuższe; niewolno im zborow reperować; a katolikom niewolno kmiotekstwo przy chrzcie

dzieci katolickich; przy ślubach katolików z niewiastami innej wiary, lub u katolików z katoliczkami ma być zadane przyrzeczenie że dzieci porośćą katolickie.

Cap. 3 De Judaeis. - Katolikom zakazuje się jeść lub pić z Żydami, w jednym domu z nimi mieszkać, świecić ich zapalac' lub uciecać, mace ich jeść, pilnować ich kierhowa, na weselach ich bywać.

Dzieciom niezamężnym pod karą więzienia nie wolno służyć u Żydów. Żydom wolno się grabać tylko po zachodzie słońca.

Cap. 4. De Sagic seu maleficiis. Zakazuje się pod karą exkomunikacji aby kobiety o czary posądzane nie były ptawione w wodzie lub przez świeckie osoby sądzone, gdyż sądy czarownic podług Kon. Strycyjskiej z r. 1543 należą do duchownych.

Benedykt XIV papież (Romae d. 3 Maji 1743) pozwolił aby w dnie świąt wileńskich z powodu robot w polu w miesiącach Lipcu, Sierp. niu i Wrześniu świąta przenoszone były do najbliższej niedzieli np. Visitationis Mariae, S. Mariae Magdal., S. Jacobi, S. Annae, z wyjątkiem Wniebowzięcia P. Marii.

Dzieci niewolno krzycić w domu (z wyjątkiem podczas wielkich mrozów, z powodu dalekiej odległości kilkomilowej lub głabosci dziecka - i to tylko z wody chrzest być może).

Od udzielania sakramentów niewolno nie zgadać, chyba co kto dobrowolnie ofiaruje.

Cytowane są Statuta synodalia Alexandri Sapiecha, Alexandri Kotowicz, Porzostowski.

Idąc do chorego niewolno księdzu wymagać konia lub wozu pod siebie.

Koździerz który by dawał ślub małżeńcki z opuszczeniem choćby i tylko zapowiedzi ma być karany na 20 ~~flor.~~ flor. - Pleban miejscowy może tylko ślub dawać i to przy 3 lub 2 świadkach Koździerz który by benedykował koźpiel dla opuszczonej, mają być uwiezieni.

Kapitan który by mieszkał z kobietami razem będzie obłożony karą 10 cen. zł. węgier. i więzieniem przez miesiąc.

Archiwum diecezjalne w którym mają być złożone oryginały przy wileńskich fundacji, zostawiać ma pod pieczę kanclerza diecezjalnego. Do archiwum tego tylko osoby zaufane mogą mieć przystęp.

Zarząd Seminarium diecezjalnego wileńskiego oddaliśmy
Kommunistom (Clericis in Communi viventibus - których regensem
jest x. Franciszek Dolkowski), których sprowadziliśmy, i
którym folwark (praedium) Kołorzyszki zapisaliśmy, aby
z dochodów onegoż 14 Kleryków chował, wraz z teologią ^{moralną} (najmniej
2 lat każdego).

Klerycy przed wyświęceniem mają w Seminarium xx. Miesią-
nary przez 12 miesięcy najmniej, a w Seminarium diecezjal-
nem xx. Kommunistów przez 2 lata zostawać.

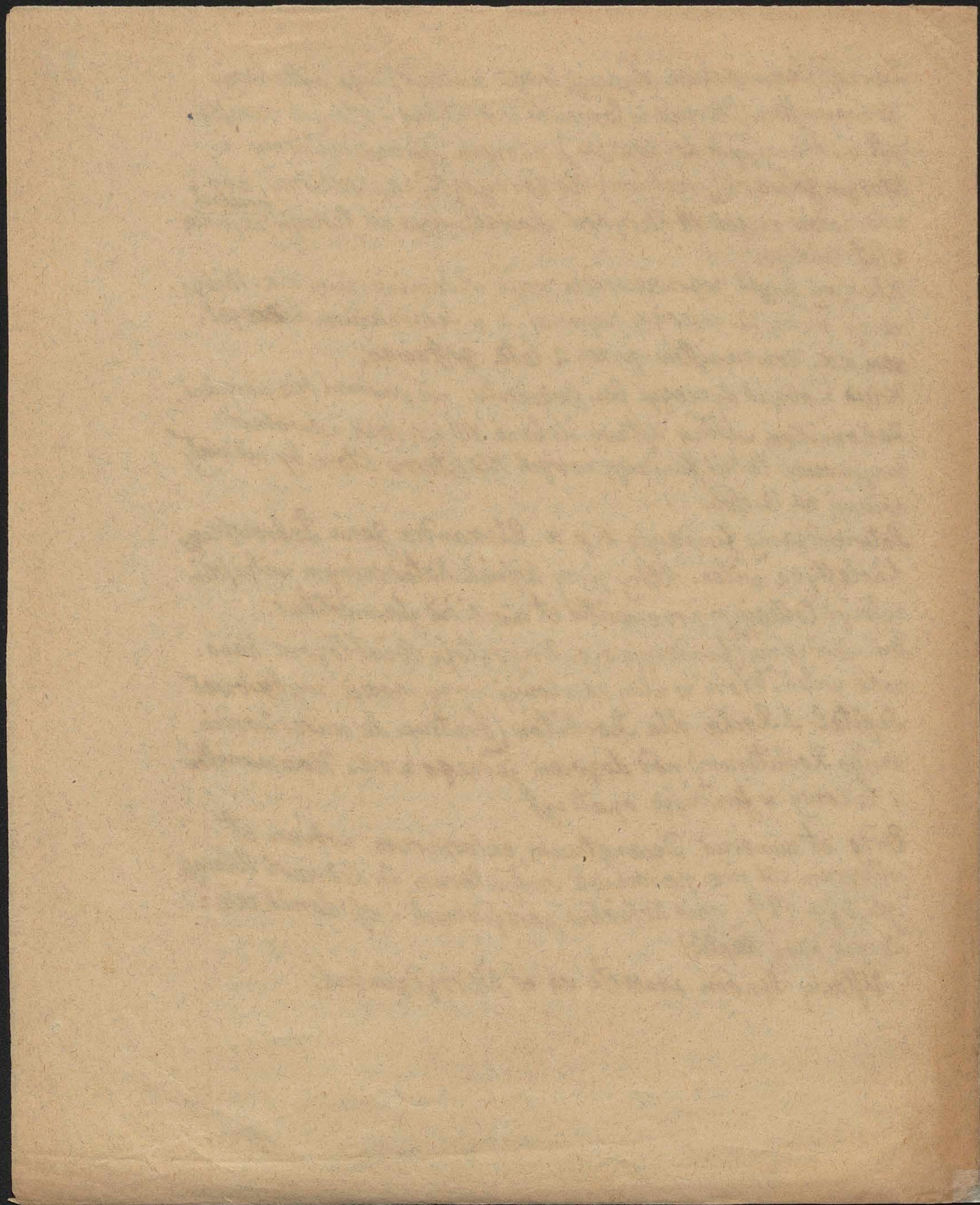
Koźca z obuch diecezji bez świadectw nie powinni być cierpieni.
Zakonnikom według Ustawy Urbana VIII z r. 1624 niewolno
przyjmować takich fundacji nowych klasztorów które by nie miały
dodać na 12 osób.

Potwierdzamy fundacyę s. p. x. Alexandra Jana Żebrowskiego
scholastyka wileńskiego. który przy kościele katedralnym wileńskim
założył Collegium pro emeritis et invalidis sacerdotibus.

Potwierdzamy ^{też} fundacyę s. p. Krzysztofa Siatkowskiego Kano-
nika wileńskiego. który w ulicy zamkowej przy moście wybudował
Szpital S. Rocha dla Rochitów (Fratrum de misericordia
vulgo Rochitarum) pod dozorem jednego z xx. Kommunistów
i takowy w fundusze opatruje

Ordo et numerus Decanatum, ecleziarum, urbium et
villarum eis sive parochiis subjectarum, in diecesi Vlnenski.
p. 37-149 (Opis kościołów parafialnych i wsi do nich nale-
żących, oraz Kaplic)

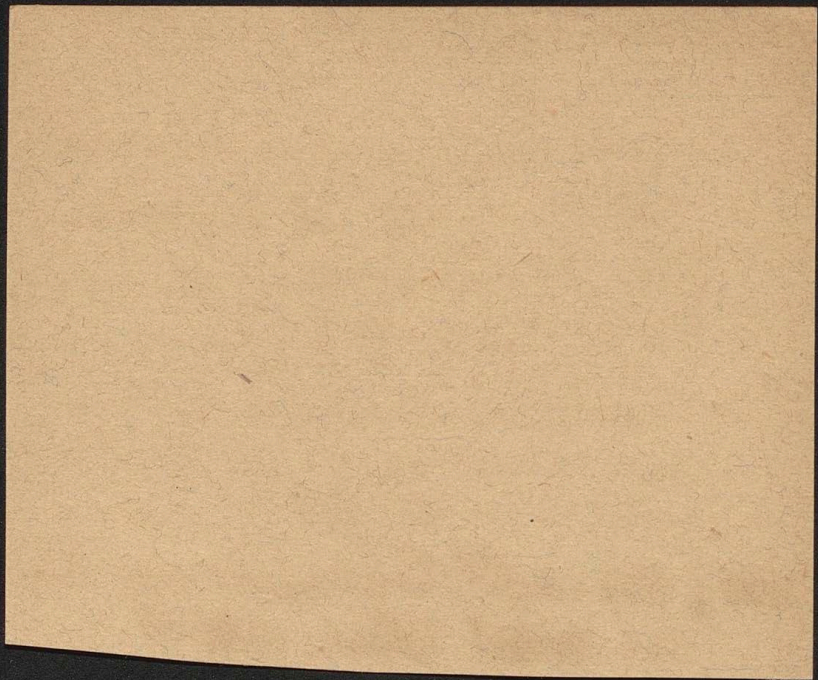
Ustawy Synodu zawarte są w 34 rozdziałach.

9745 Decreta, sanctiones et universa acta
synodi dioeceseanae ab Constantino
Cesim. Prorostowski episc. vilm. cele-
bratae. Vlnae 1742. 4to

9935 Executorium decretum de limitibus
dioecesis Vlnensis latum ab Ign. Hlo-
winski. Vlnae 1854. fol. 2 ex.

11007 Acta, constitutiones synodi dioec. Vilm
Alex. Michael. Kotowicz 1685. 4°

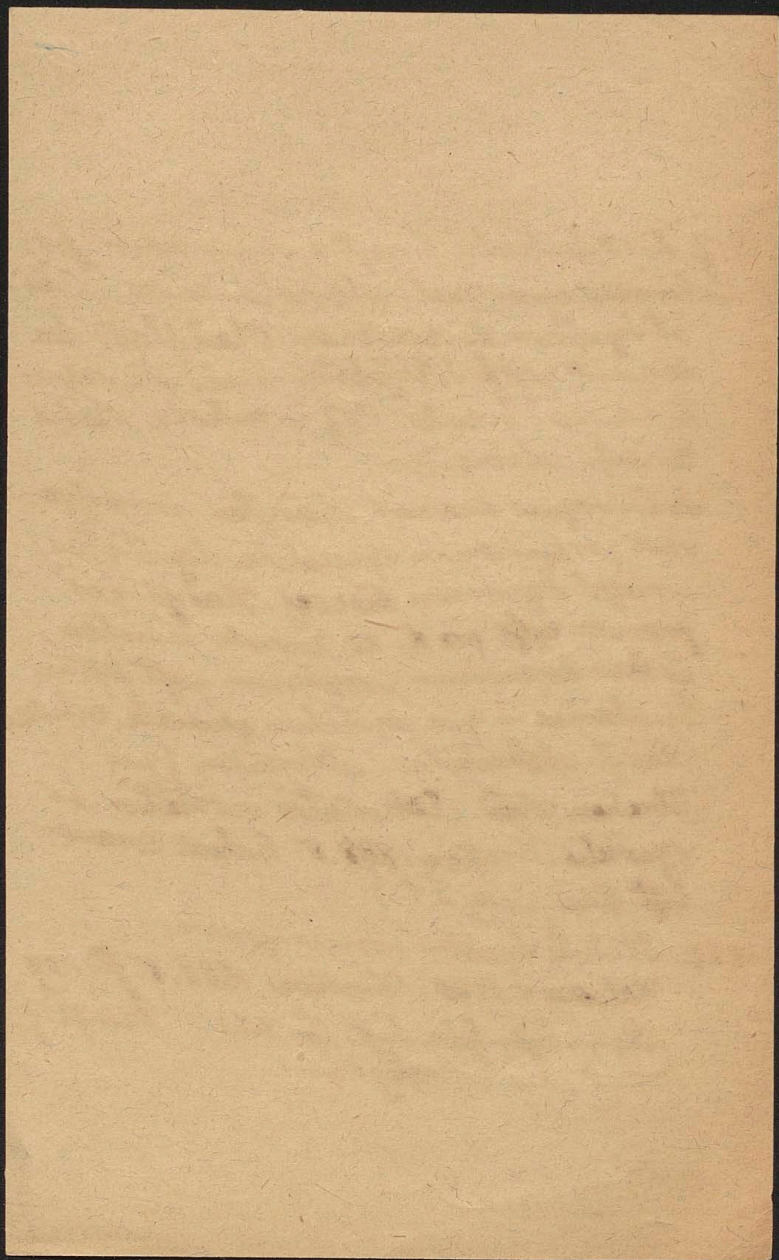

1417 d. 13 Septembr., in castro Raurans. — Jo-
hannes episcopus wladislaviensis indi-
cit Synodum dioecesanam Vladislav. die
dominica postq. S. Elizabeth immediate sequen-
ti i. e. 20 Novembr. 1417 in aulea wladis-
laviensi celebrandam. (pag. 13)

Sandivogius decanus Vladislav. commissa-
rius per episcopum specialiter deputatus
prorogat Synodum dioeces. Vladisl. per
joannem episc. pro d. 20 Novembr. indictam,
ad diem dominicum proximum post festum
Epiphaniae in qua capitulum generale ecclesiae
Vladisl. celebrabitur., celebrandam (pag. 14)

(Abraham wlad.: Exhortatio visitationis
synodalis. Krakow 1888. 8°. Archiw. Koronis:
hist. Okad. umiej. T. V.)

1420. Statuta Synodu prowincjonalnego w
Kaliszu r. 1420. Krakow 1888. 8°. str. 109
(Rozpr. Wydz. filoz. hist. Tom XXI) Prawo 2347.
(O zbiorze Trybny Thillot.)

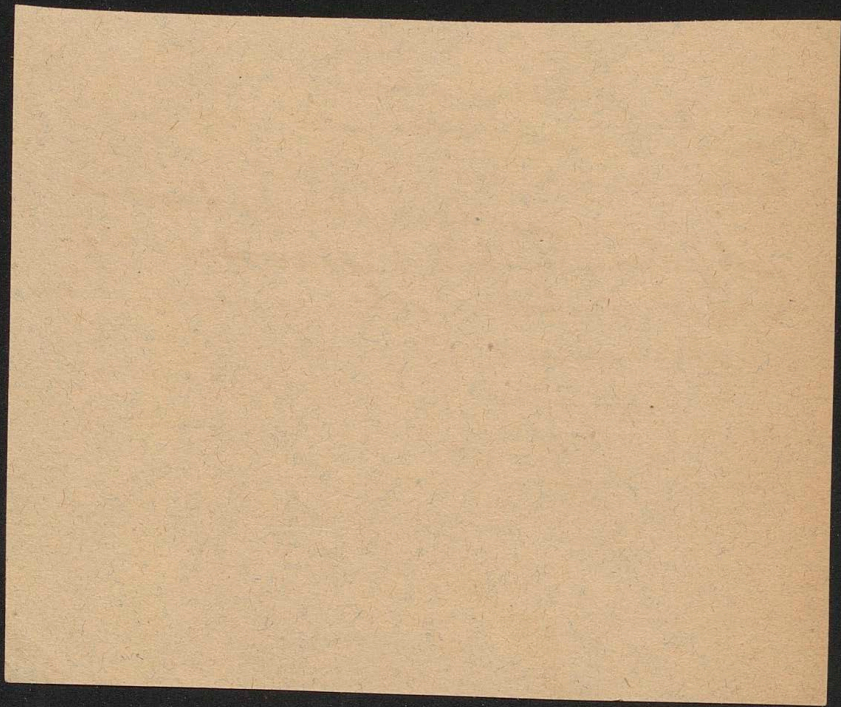

1417

198

Jan Kropidło biskup wrocławski zwołał Opatów
 Kapituły Kolegiacką w Wroclawku i Kollegiaty S.
 Piotra w Krušwicy, oraz Duchowienstwo świeckie
 i zakonne na Synod dycezalny die dominica
 post festum S. Elisabeth d. 20 Novembris 1417
 w kościele Wroclawskim odbyć się mający. Datum
 in castro Racozans d. 13 Septembris 1417.

liber formul. eul. Władysław. Mspt in
 fol. Bibl. Univ. Krak. nr. 348
 pag. 306.

Statuta synodalia pro diocesi Wladislawien:

si (Mathias Drewnicki episc. Wladislaw.) Mscr. in
4to pap. Str. 24 (współczesny ma paginaturę 124-135; ^{Karta}
na końcu przypis: Impressum Cracoue Anno salutis
Millesimo quingentesimo decimo septimo, tredecimo die Maij. In edibus spectabilis viri dñi Jo-
annis Haller.) (nr. Mscr. in 4to 1016) - (Kart 12)

jest druk. 4ta K. 8.

1513-1531

to jak widac
znowem przepisane
Statuta dycezyj
Gnieznień. Jana
Laskiego drukowa-
wane w Krt. Kowce
r. 1513

3 Maiej Drewnicki bisk. kujaw. dla poprawienia oby-
czajow koziy ogłasza niniejsze Statuta dycezalne
biorąc za podstawę Statuta provincialia et canon.

Kozią mają żyć przystojnie, nosić tonsurę niemiecką
z kobietami wyjąwszy matki, siostry lub ciotki

Ktobyby ktądź trzymał nabożnie, ma być za pierwszą razą
karany więzieniem przez miesiąc, za drugą razą ma
utrać beneficyum. A ktoby dawał mieszkanie takiej
nabożnicy, ma być wykluczony a divinis.

Niewolno koziom się upijać i bywać w karczmach pod
karą 3 grzywien, wyjąwszy w podróży.

Herzani na stypę mają tylko 3 lub 4 razy napitek robić
kaustus i przed wieczorem wracać do domu. (Agape
vulgariter Stypa)

Niewolno koziom grać w koscie w warcaby ani chodzić
w koronach seu crinalibus.

Ad missas novas non mendicent.

Kozią mają mieszkać przy swych kościołach, w kosciele chrzty
dając Komunię, ostatnią pomazanie i t. p. mają być superpelicati cum
stola. (t. j. w Komuni 2 st. 19)

Ksiądz ma najów. Sakrament idąc trzymać w rękach
poprzedzony światłem i dzwonkiem. Oprócz moży
wyjawszy celebry niewolno najów. Sakrament oka
zwać pod winą z grzywien, opłatki co 8 dni mają być zmie-
niane.

Niewolno krzcić po za kościołem, wyjawszy potrzeby,
pod karą exkomunikacji.

Kościom zabrania się lichwa, frymarki, przekupstwa
w beneficjach, i symonia.

Niewolno księżom spowiadać, rozgrzeszać i chować
zmarłych lichwiarzy pod karą exkomunikacji.

Dla posucia posadzki i fetoru zabrania się chować zmarłych
w kościele wyjawszy patronów lub benefektorów.

Plebani niemają pozwalać w zwykłych kościołach odprawiać
nabożeństwo księżom włościanom.

Zakazuje się księżom świecić pro domach na wieś
kanoc chleb cygli kotacze (placentas) wyjawszy
patronom.

Niewolno księżom przyjmować od świeckich beneficjów
bez pozwolenia biskupa, pod karą exkomunikacji. Takie
go intruza. Rerygnauje mają się dzieć na ręce biskupa.

Niewolno brać dziesięciny należące innemu kościołowi
pod exkomunikacją.

Krzyżelnica i drągow. Sakrament mają być pod kluczem
kości; bielizna kościelna ma być czysta.

Każdy pleban ma w przeciagu 3 miesięcy sprawić flaszke
(glasum) cynową lub otworzoną na wino.

Przy chrzcie niemozie być więcej jak 3 kmotrów.
Kości za chrzty i sakramenta nie powinni brać, niemają
nakładać pokut pieniężnych.

Niewolno zdradzać spowiedzi ani przy spowiedzi nazywać
nauku pod karą wiecznego więzienia w klasztorze.

Przyniesione dziecie każdej churili powinno być ochrzczone.

30 orderców niewolno rozgryzać bez zadości uczynienia.

Ksiądz nie powinien podpisywać wyroku śmierci.

Ksiądz pozyskujący drugiego księdza do łódzi świeckich podpada exkomunice.

Kościół nie mają proteżować podpalaczy oraz trawnych pod.

Plebani nie znający języka swych parafian, ma trzymać księdza posiadającego język

Plebani nie powinni obywatelom Księżom odprawiać nabożeństwa pozwalając, dopóki się piśmiennem świadectwem nie wykazą.

Kościół bez pozwolenia zwierzchności nie powinni się przez miasto oddalać z beneficjów.

Księża "non intendant his trionibus, venationibus, tabernis, taxillis, sub privatione". Ksiądz któryby się spł, innego laika lub bit ma być karany 3 grzywami.

Świadectwo aby niepotrzebnie w łódzi świeckich nie składali. Plebani mają się w przeciągu roku zapatrzyć w księgi potrzebne do karami.

Plebani mają co niedziele z parafianami odmawiać: Głaz nasz, Zdrowas, Wierg i 10 Przykazań.

Plebaniom nie wolno zakonników dłużej nad 8 dni trzymać u siebie za Kapelanów bez pozwolenia biskupa.

W Wielki Czwartek powinni być świeży olej święty napeliony a stary spalony.

Do mszy niewzywać wina rejsutego, octowatego, gotowanego. 30 mszy w dworach niewolno odprawiać bez pozwolenia papieskiego lub biskupa, ani też podczas interdiktu.

Przed ślubem mają być 3 zapowiedzi - zła ta jednak wolna jest od tego. - Obym księżom niewolno dawać śluba. - O rozwodzie wyrokuje biskup

Ślub karidegów dwa może być dony, tylko wesela i przywodu (traditio naorum) niewolno odbywać od Adwentu do tygodnia przed wielką i przez cały rok wielki aż do przewrócenia niedzieli i przez oktawy Zielonych świątek.

Kościół w sprawach duchownych nie wolno stawiać
wrogach świeckim, wyjąwszy spraw granicznych.
Niewolno zastawiać lub zbywać rzeczy kościelnych
bez pozwolenia biskupa.

Cmentarze mają być ogrodzone lub watem otoczone.

Niewolno dawać ślubu z porwaną niewiastą.

Proboscy, na ptacie' długie rękawiste przez poprzodnika
na kościół.

Kościół mogą się wzajemnie spowiedzi szukać.

Przed exkomunikowaniem niewolno nabożeń'stwa odprawiać,
ani ich grzebać, ani ich absoluować.

Ta pobicie Kościół tylko biskup może absoluować.

Laikom patronom niewolno kmieci wsi duchownych
przymuszać do panoszenia, danin, chyba by to w jakimś
fundacji było wyrażone, nieobowiązkowy jest do paszenia
owiec

Laikom niewolno fantować kościoła.

Archidiaconi wizytując kłhezy, asali nie chowają natornic,
nie nie mają braci.

Plebani mają mieć pieczęci swoje.

Kurendy biskupie po przeczytaniu mają być zaraz dalej
posyłane.

Kościół mają na to uważać, aby bractwa w swista celniej;
sze i oktawy nie dawaty biesiad, pijatyk, tańców;
wolne są jednakże ich uczyć się śpiewy i zgro-
madzenia.

Zakazuje się aby bractwa (cechy?) pomiędzy na lichwy
nie wypożyczaly i podprozorem lichwy nie braty
nosku na światła.

209

1517 Synod Kijowski Dźewiecki

21-57.

1568 dioc. wladislaw.

Constitutiones in dioecesana Synodo Wladislawiensi, praesidente reverendissimo in Christo Patre atque Domino, D. Stanislao Carnconio Episcopo Wladislawiensi editae, sub Pontificatu S. D. N. Pii Papae V..... Accesserunt Admonitiones quinque circa Sacramenta faciendae, eodem reverendissimo D. Stanislao Carnconio Episcopo Wladislawiensi auctore..... Coloniae, apud Maternum Cholinum. Anno 1572.

8° pp. 172. Kart. niel. 21 (Index verborum.) = Admonitiones quinque circa Sacramentorum administrationem faciendae auctore reverendissimo D. Stanislao Carnconio Episcopo Wladislawiensi. Coloniae, apud Maternum Cholinum 1572.

(pierwotnie wydal Karn: Kowalski na polsku. Napomnienia potrzebne ktorzych plebani w Kujawach iem. biskupstwo wzywac maja. Krakow 1568. 8°. - te tegoz r. 1568 za porada Mariana Kromera wydal projektoma. gone po Lacinie.)

82 Kart. niel. 3 str. 97.

na odwozcie tytulu herb Junosza i diwersy In arma Stanislai Carnkowski przez Simon Goritius. - dalej list: Pius papa V. ven. frat. r. Stanislao episcopo wladislawiensi... Romae d. 22 Maji 1568 (groch: mala go papierz iz odprawil Synod dycezalny, na ktorym totus Clerus fecit professionem fidei catholicae, iz ex decreto Concilii Tridentini Seminarium zatoryt i z dochodow stotu biskupiego dotowal, co do zadan objawionych ze strony biskupa przez Jerzego Ficinium familiarem Papae, dowie r. 2 listu tegoz Ficina.) - dalej: Petri Roy: r. i. Maurici, Hispani, regii jurisconsulti Carmen ad Stanislauum Carnconium ep. wladisl. (wierszera postwate wydzania Synodu) - dalej

Index titulorum.

Stanislaus Carnconius d. g. wladislaw. et Pomeraniae episc. universo clero suo (list pasterski do duchowienstwa dycezyi polecajacy miniej: sze ustawy synodalne, ktore spisal Stanislaus Crassinius J. U. Dr. Scholasticus Synod. Cancellarius episcopi)

Oratio Andreae Pliscii liberal. Art. Baccal. de forma, statuque eulerae atque deformitate ejusdem et officio sacerdotali. p. 90 23-40 (Nowa na synodzie)

Stanislai Carnconii ep. wladisl. epistola pastoralis ad clerum. wladislawiae d. 14 Febr. 1568 (wotujacy synod ad diem Martis alias ad feriam 3^{em} post domin. Reminiscere proximan 1568 Wladislawiae).

Synodus celebrata fuit Wladislawiae d. 16 Martii et finita 17 Martii
1568. byli na nim: Hawryzniec Zalinski opat Koronowski, posto-
wie opatow oliwskiego, neplinski, praepositorum monaster. Zur-
Kovien, Lubranecen, Strelen, Zarnovecen, Kanonicy katedr., posto-
wie Kollegiat i prawie wszyscy proboszewowie.

Duchowienstwo auctoritate fecit professionem fidei, prae-
stitit obedientiam Papae et condemnavit haereses a S. Synodo Tre-
dentina condemnatas.

Na Seminarium przy Koscielnym utworzyc sie majaca przez
nacza biskup z dochodow statowych rocznie 600 flor. Opaci ko-
ronowski, oliwski i neplinski maja na to seminarium dawac rocz-
nie po 100 flor. a 3 Praepositi in Pomerania jakoto: Kartuzow, Zarno-
wiecki i Zukowski razem rocznie 100 flor.

Dla uniknienia kosztownych appellacyj do Prymya prosic papieria, aby
w dycezyi dal moc 4 kanonikom do ktorych ma sie appellowac.

Downiez prosic papieria aby kozi dycezyi kujawskiej zwolnit od
ustaw Soboru trydenckiego co do pluralitatem sacerdotiorum et per-
sonalem residentiam, aby ktyszom wolno bylo miec kilka beneficjow.

Przyjeto Constitutiones synodales obejmujace w 3 rozdzialach przepisy
co do porzadkow Koscielnych i karnosci, mianowicie:

Biskup dotazy starania aby wydano w jezyku polskim postylle.

Do kazania maja kozia glosno odmowic. Ojciec nasz, Zrowas i
Wierze oraz spowiedz generalna, a w konwencie i Poscie przez tego
Dziesiescioro przykazan.

Dobre by bylo, aby dla krztu w Wielka Sobote zostawiono kilka
drowszych dzieci po nowem poswieceniu krzcielnic.

Zakazuje sie odprawianie mory na intencyj odkrycia skradzio-
nych rzeczy, lub uleczenia bydlat chorych.

Zakazuje sie obchodow z krucjem lub figura Chrystusa pod i zbroja
przez wiesniakow w swieta wielkanocne: bo ten zwyczaj przy-
pomina poganstkie Floralia i Ambarvalia.

Kruczem zakazuje sie ludum taxillorum, chartarum, aleae, talo-
rum et tesserarum, noszenia bron, polowania, szynkowania,
kupienia, jerdzenia na jednym wozie z niewiastami

Na Synodzie tym byli: Laurentius Zalinski abbas Coronov. Josephus Ko-
narszewski Dr. Jur. pontif. Archidiaconus Wladyslaw, Valentinus Xuyborski Dr.
chidiaconus Pomeraniae, Hieronimus Krikowski scholasticus, Stanislaus Szrawinski,
Andreas Naramowski, Andreas Delinowski, Caspar Hannoverius U. J. Dr., Petrus
Wiszelki, Martinus Gostliczki J. U. Dr., Albertus Boruchowski, Joannes Bro-
towski et Silvester Boguski Med. Dr. praelati et canonici Wladyslaw, Hippolytus
in Lubraniec Canon. regul. S. Augustini et Georgius ab Helen monialium Praemonstr.
in Zukow praepositi.

Synodus dioecisana wladislawiensis celebrata a. 1586.
mense Septembri praesidente Illust. ... Hieronimo
comite a Rozdraszow episcopo wladislawienfi et Pome-
ranice. Lofnaniae in officina typogr. Joannis Wol-
rabi 1588. 4° str. 45. ⁴⁴ (Prawo 3149)

Synodus celebrata 1586 d. 3 Septembris praesidente
Hieronymo Rozdraszewski episcopo wladislaw.
in ecclesia cathedrali B. V. Mariae wladislawice.
na seminarium dycezyjalne przy Kerkowickiego Stanist. bir.
Kupa uchwalone maja opaci dawac 10 cz. s^o f^ozych
dochodow.

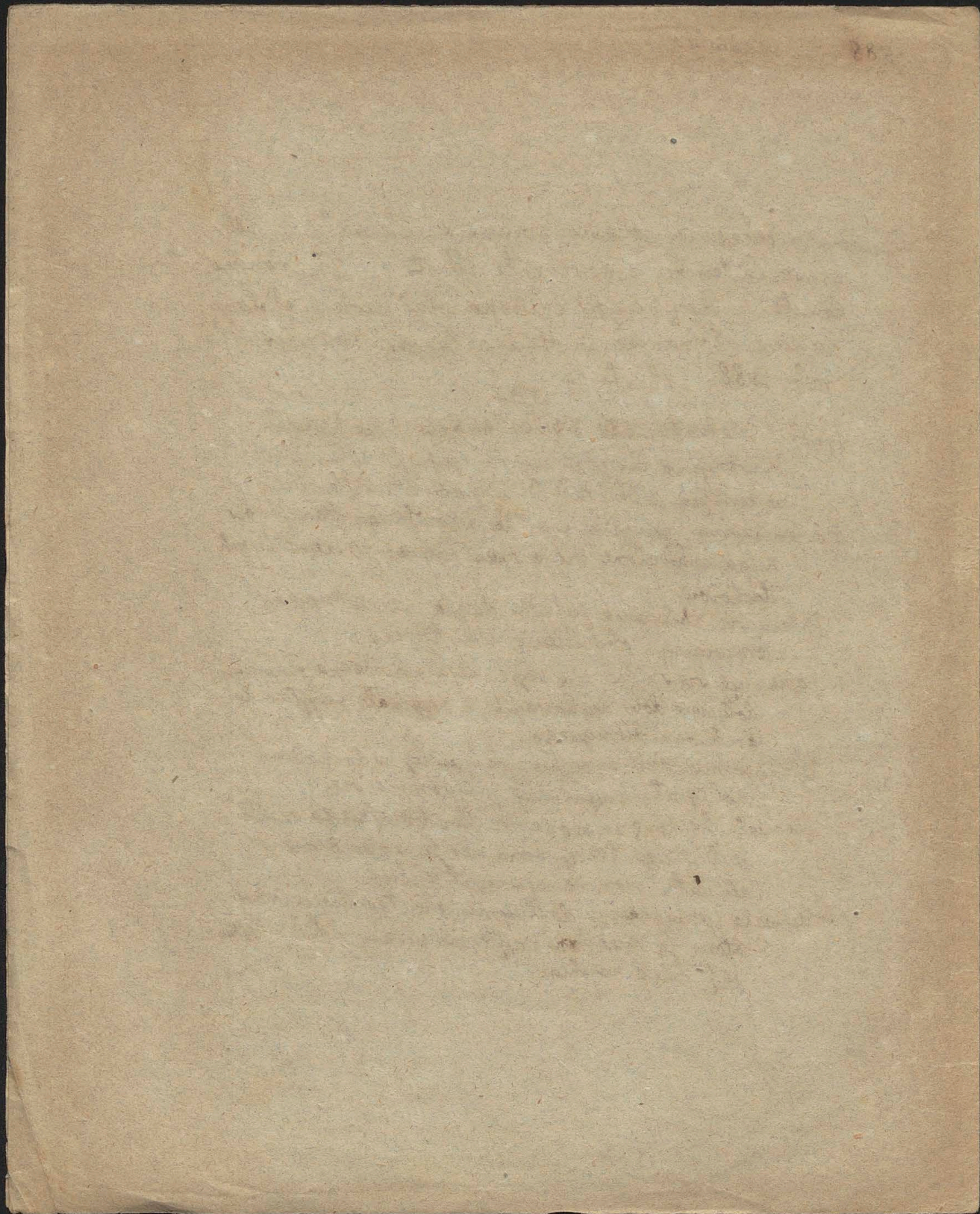
Poleca sie zbieranie s^oladki dupla na zakupienie
breviaryj i obdzielenie nimi k^osiacy.

Na karuzie sie spisac erekcyjne, jura privilegia, fundacye
dotyczące dobr duchowaych, a oryginaly przystac do
archiwum biskupiego.

O zreformowanie znacynie podupadlej w dochodach
kollegiaty kruswickiej przypomina sie.

Uchwala sie kara na Leonarda Rembowickiego opata
peplinickiego ktorey bona per se ante 8 annos
alienata non recuperavit adhuc.

Uchwala sie zakazanie do Arzumu abbatas dioecisanas
ktorey sa krag broni wystepni pijacy i t. d. i bisku-
pa struchac nie chca.

Constitutiones in dioecesana Synodo Wladislaviensi,
Praesidente Reverendissimo in Christo Patre atque Domino,
D. Stanislao Carnouio, Episcopo Wladislaviensi editae, sub
Pontificatu S. D. N. Pii Papae V. Accesserunt Admoni-
tiones quinque circa sacramenta faciendae, eodem Reveren-
dissimo D. Stanislao Carnouio Episcopo Wladislaviensi
auctore Coloniae, apud Maternum Cholinum A. 1572.
8vo str. 172 luybow. i 41 ueligh. (Index) sign. A - O2. oraz: Admo-
nitiones quinque circa sacramentorum administrationem faciendae,
auctore reverendissimo D. Stanislao Carnouio Episcopo Wladisla-
viensi. Coloniae, apud Maternum Cholinum 1572. 8vo kart 3, str. 97.

dra odwołaie tyt. herb Junosza Karnkowskiego i Swierszy przez
Simon Goritius. — Pius V. . . Stanislao (Karnkowski) episcopo
Wladislaviensi. Romae d. 22 maii 1568. (chwali go, że odbył Synod
dyecezalny, na którym cały kler złożył Professionem fidei, i na
którym uchwałit założenie seminarium dyedzelnego w myst Kon-
cylium trydenckiego, i że Papież wszystko pozwolił o tego winie-
niu jego Georgius Trinius prosił. — Petri Rogyzi Mauri
Ithopani Carmen ad Stanislauum Carnouium.

Stanislai Karnkowi ep. Wlad. Epistola ad Clerum suum (Dolea
aby zachowywano Uchwały Synodu 1568.

Synod dyecezalny władystawski rozporządzie w Władystawowie
Władystawku d. 16 Marca 1568, skonieczys d. 17 Marca 1568 (XV Cal.
Aprilis); był na nim Opat Koronowski ~~Opłot~~ Nawrzymiec Łalinski
i postowie opatów ~~Włocławskiego~~ Włocławskiego, pelplińskiego, praeposytów:
zukowskiego, lubrańskiego, strzelneńskiego i żarnowieckiego,
kanonicy katedralni, postowie kapitul i prawie wszyscy proboszczowie
z dyecezyi. Synod rozporząd nowa Andrzej Pliścinus Paul. Ort.

Po tem odczytano Proces czyli Mandat Stanisława Karnkowskiego biskupa włocławskiego wzywający duchowieństwo na Synod dycezyalny mający się odbyć w Włocławku we Wtorek feria tertia post dominicam Reminiscere 1568, który to Proces ma datę: Vladislaviae, d. 14 Februarii 1568.

Następnie przedczył biskup wniosek o utworzeniu Seminarium dycezyalnego, na utrzymanie którego biskup rocznie po 600 zł. z dochodów swoich przeznaczył; uchwalono aby Opaci Koronowski, Olinowski i Lepiński co roku po 100 zł., a Praepositi Carthusianis, Zarnovicensis et Suchowienois (w Żukowie) razem 100 zł rocznie dawali na utrzymanie tegoż Seminarium.

Dalej złożyli wszyscy Professionem fidei catholicae et obedientiam Sedis V. Papae, w myśl ustawy Soboru trydenckiego.

D. 17 Marca 1568 prosiło duchowieństwo biskupa, aby wyjednał u Papię dla dycezyi zwolnienie ustawy trydenckiej, quo ad pluralitatem beneficiorum et personalem residentiam. Co też biskup obiecał uczynić.

Ustawy te podpisali: Waworzyniec Łahński Opaci Koronowski cysters, Józef Konarszewski Dr. Jur. pontif. Archidiacon włocławski; Walenty Kuzborski Archidiacon pomorski; Sabor Krzykowski Scholastryk, Stanisław Szczerwiński, Andrzej Daramowski, Andrzej Olinowski Kasper Mannovius J. U. Dr., Piotr Wisczelski, Marcin Gosliński J. U. Dr., Albert Boruchowski, Jan Piotrowski, Sylwester Roguski Med. Dr. Kanonicy włocławscy, Hippolit kanonik regularny w Lubranca i Jerzy ab Heden zakonnik Norbertanek w Żukowie Praepositi, oraz inni duchowni. — Dalej następują:

Constitutiones Synodales ecclesiae et diocesis Vladislaviensis.

I. Pars. Titulus 1. Duchowieństwo ma przyjmować te uchwały synodu dycezyalnego przez biskupa ułożone. — 2. De Canonis et eorum officio (między innymi mają też czuwać nad Archivum Kapitulum, mają pisać wszystkie przywileje i porobić Indexa, mają prowadzić Metrykę wszystkich beneficjów w dycezyi wraz z ich dochodami). — 3. De Vicariis. — 4. De ordinandis (mają mieć świadectwa nauczyciela szkoły i miejscowego proboszcza nim przystąpią do egzaminu trwającego przez 2 dni przed wyświęceniem). — 5. De officio examinatoris (Podług ustawy Soboru trydenckiego).

nie może być wyświęcony Subdyakon przed 22, Dyakon przed 23, Presbyter przed 25 rokiem życia). — 6. De impedimento ordinandorum. (Ecclesi: natorowie mają czuwać, aby wyświęcić się mający posiadał nauki, aby nie był niepełnegoletni, chorujący na kaduk lub mający widoczne wady ciała). — 7. De provisionibus seu institutionibus. (Wyświęcający się mają być wprzód ściśle examinowani z przedmiotów duchownych). — 8. Si moniae vitio quemadmodum occurratur. (Mający otrzymać beneficjum powinni wprzód złożyć przysięgę). — 9. Forma iuris iurandi ob rino: niae suspicionem dandi. — 10. De fidei professione et eius forma. (Osoba się takowa składać Klergjo trzymając prawą rękę na Krysie Ewan: geli). — 11. De parochorum officio. (Pastor obcuje wydać po psłku Postylę. — Wroista po południu mają użyć Katechizmu parafian. — W administrowaniu Sakramentów mają się ściśle Regency trzymać.)

II. Pars. Titulus 1. De Baptismi administratione. — 2. De Missa et eucharistia. (Organistom zakazuje się podczas Mszy się greć melodie świeckie lub rozkoszne. — Zakazuje się mówić msze pro rebus furto sublatis recuperandis vel pro infirmis peccatis sanandis). — 3. De poenitentia. — 4. De extremamuntione. — 5. De matrimonio. (Zodługustaw Soboru laterańskiego Kierp za Innocentego III mają ślub poprzedzić zapowiedzi. — Zakazuje się wyuzaj, quo sponsus post initum matrimonium solet pulsari pugnis astantium.). — 6. De sacro Chrismate et Aquae aliarumque rerum ecclesiastica benedictione. (Zakazuje, aby wtośnianie po wstach pod: czas swięt wielkanocnych z Krzyżem lub figurą Chrystusa umierających powstatego, pól i zboża rasianego nie obchodzili, bo to przypomina pogańskie Floralia et Ambarvelia.) (Świecenie jadalnych rzeczy wielkanoc: nych jest dozwolone.)

Zwyczej osobliwy przy ślubie.

III. Pars. Titulus 1. De vita et honestate clericorum. (Klergjom nie wolno trzymać u siebie Kobiet luznych, pamiętając na słowa S. Pawła: „Qui adhaeret mvetrii, unum cum ea corpus efficitur. (i. Cor. 6)”. Zakazuje się Kaptanom ludum Taxillonum, chartarum, aleae, talorum ac tesserarum, arma, venatum, tabernas, mercaturam. Zakazuje się Klergjom jehać na jednym wozie z Kobietami). — 2. De officio confessorii. (Cielecia się Klergjom radzić się Klergjom Directorium Polon: ci Sct. Jes. quo ad casus conscientiae). — 3. De concionatoribus. — 4. De Scholis. (Proboszewowie mają czuwać nad szkołami, nauzywiele mają składać poprzednio Professionem fidei). — 5. De ieiuniis ecclesiae.

6. De festis (o tych podaje wiadomosci Index vulgo Rubricella
qui Sacerdotum causa in publicum dari consuevit). — 7. De fu-
neralibus et sepulturis. (Convivia funeralia non omnino impro-
bamus, si sobria et moderata fuerint.) (Sepulturae nomine quic-
quam exigi omnino vetamus). — 8. De sodalitatibus et fraterni-
tatibus. — 9. De poenis.

Datum in Synodo nostra diocesana Wladislaviensi, XVI Kal.
Aprilis (17 Martii) 1568.

(Caly Synod odbył się w ten sposób iż pierwszego dnia zatwierdzo-
wymaganie ~~z~~ Soboru trydenckiego co do utworzenia semina-
ryum diecezjalnego i przyjęcia Uchwał Soboru trydenckiego oraz sto-
żenia Professionis fidei et obedientiae Papae — drugiego dnia
zasz odrysowano i przyjęto Ustawy przez biskupa poprzednio spisane.)

Synodus diocesana Vladislaviensis celebra-
ta Anno 1586 mense Septembri, Praesidente illus-
triss. ac reverendiss. d. Hieronymo Comite a Roz-
dradow D. G. Episcopo Vladislaviensi et Pomer-
niae, assensu et approbatione S. Sedis Apostolicae
edita. Posoniae in offic. typograph. Joannis
Wolrabi, A. D. 1589. 4to ppg. 63. (Sign. A-III.)

Synod rozpoczął się d. 3° Septembr. 1586 w kościele
katedralnym P. Maryi w Włocławku; Sesja druga i ostat-
nia była d. 4 Septembr. - pod przewodnictwem samego biskupa;
byli przytomni Jan Nowomiejski sufragan włocławski,
płocki i kanonik kapituły włocławskiej (w której mieli
stallum opaci pepłiński i koronowski), kanonik napi-
tuły kruszwickiej, proboszcz ze Strzelna, Officiariusze
gdański i bydgoski; dziekani: nieszawski, radziejowski,
swiecki, sobkowski, pucki, tereński, nowski, brzeski,
Kazanie przy rozpoczęciu miał Laurentius Arturus Foun-
teus jezuita. Uchwały tego synodu.

- 1) Professio fidei juxta Decretum Concilii Tridentini.
- 2) Seminarium dycezanalne za czasów biskupa Stanisława
Kuratkowskiego uchwalone, ma być do skutku przeprowa-
dzone i w tym celu należono kontrybucyję na Opactwa i duchowieństwo.
- 3) Na wydanie Brewiarza i Mszału uchwalono kontrybucyję.
- 4) Śluby małżeńskie mają się odbywać za zapowiedziami w
kościółkach parafialnych i mają być prowadzone metryki.

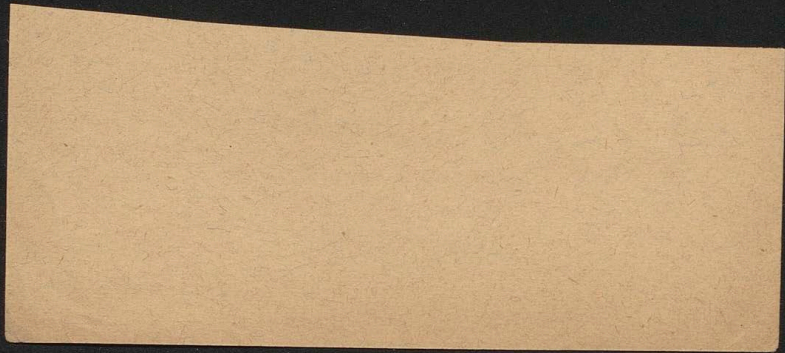
- 5) Ustanawiają się Examinatores futurorum parochorum.
- 6) Ustanawiają się Judices causarum spiritual.
- 7) Administratorowie Szpitalów mają co roku zdać waci rachunki.
- 8) Uchwalono prosić Papieża, aby zmoderował dekret Conil. Trident. zakazujący pluralitatem beneficiorum.
- 9) Wszelkie przywileje, erekcje beneficjów duchownych mają być odpisane i kopie do archiwum katedr. przestane.
- 10) Forma absolutiois in articulo mortis seruetur
- 11) Kpropbuje się reformacya Kapituły Kruświckiej przez biskupa Rozrarszowskiego swierż zaprowadzona, i ma być przyjętą i karonia dla kaznodzicy i penitencyarza
- 12) Notariusze publiczni mają być zreformowani i doglądani.
- 13) Do otrzymania beneficjow potrzebna instytucya Kanonierna.
- 14) Uchwalono obtożyć Karę Leonarda Rembowskiego opata pelplińskiego, który zamienione przez siebie dobra opactwa, według nakazu Synodu prowincjonalnego z r. 1577 nie zwrócił.
- 15) Priskupom wolno mieć nadzór nad opactwami i Kłaftrami.
- 16) Archidiaconi mają biskupowi donieść o do Konawych wizytach przez siebie.
- 17) Ustawy de reformatione cleri. - Mają być waci Regency wydanej przez biskupa wstawa. dzisiejszego arcybisk. gniezn. - Heretycy niemoga być krestnymi ojcami - imiona swiętych mato znane nie mają być przy ~~ch~~ chracie używane - Słuchający spowiedzi mają się radzić ksiąg: Polanci Directorium, Lowodowii Brevis et methodica audiendarum confessionum Instructio. - Ślub małżeński mają poprzedzać 3 zapowiedzi kościelne.

A. 15
Epistola Cardinalis (Carafae ad... (H. Rozdrażewium)
episcopum Vladislaviensem de Synodi approba-
tione, Romae d. 5 Octobr. 1588 (donosi iz Cardinales
Conilio Tridentino interpretando praeparati - 203;
kazu papieża potwierdzili ten synod, porobiwszy
tylko kilka słów na brzegach) pag. 3-4.

! Z tego to pochodzi iz tego Synodu mają być 2 wyda-
nia: - jeden dawniejszy bez approbaty - drugi z r.
1589:!

Synodus dioecesisana Vladislaviensis cele-
brata a. 1586 mense Septembri praefi-
dente Hieronymo Comite a Rozdrazow.
Pofnaniae, Wolrab 1588. 4to

208

209

Synodus dioeclesana Vladislaviensis A. D. 1628
d. 4 Maji celebrata praeside Andrea Lipski
episc. Vladislav. Cracovia in off. Fr.
Caesarii 1628. 48

Anno ab Incarnat. Dni. Nr. M. C. L. prima.
+ In talis hic medium de Crucia fore puz.
tum indicat ista vice formula et iustitiae
+ quem fieri iussit Petrus Comes hic Palatinus
hoc omni solertia dimidiavit iter
+ eius ut esse nemo dignetur omnisque viator cum praes propi
cum sollicitando deum 1628

Synodus dioecesis Vladislaviensis ab Illustri. et
Reverendis. Domino D. Mathia Lubienki Dei et Apo-
stolicae Sedis gratia Episcopo Vladislaviensi et Lome-
raniae in sua ecclesia cathedrali A. D. 1634 die 16
Maij cum universo Clero dioecesis ejusdem celebrata.

Varsaviae apud Viduam Joannis Rossowski S. R. M.
Typ. A. D. 1634. — Reimpressa Varsaviae, typis Coll. Scho-
larum Liarum A. D. 1744. 4to kart 1, str. 68. (Sign. A - B.)

Na odwołanie tytulu drzewonst. herb Lomian i 6 wierszy tam. w Synod Kujawski.
Indictio Synodi: Mathias Lubienki ep. Vladislavien. et Lo-
meraniae, dat. Vladislaviae, d. 6 Febr. 1634. ... Rev. Abbatibus, opofonie Konst.
Praelatis, Canonicis tam ecclesiae cathedr. quam Collegiatae Crus-
viciensis etc. (Proces zwolujacy Synod pro feria 3^a post Dominicam
quartam post Pascha, d. 16 Maji 1634 do miasta Wlactawka, aby sie
wsiogoy duchowoni stawili; z Archidiaconatu zas Pomorskiego gdzie
mato Kwiezy, i gdzie jeden czasem 4 ma Koscioly, aby tylko sami Dze-
kani przybyli.)

Praefatio (Mowa biskupa przy rozpoczeciu Synodu)

Acta seu decreta et statuta Vladislaviensis dioecesis 1634 die
16 Maji et sequentibus sancita. (p. 9-

Synodus Voluciana polecita, aby we wszystkich Kosciolach parafial-
nych co niedziela i jowista spiewanohoras canonicas.

Polca sive Liber rituum seu Agendorum ex Decreto Concilii provincialis
ad normam Ritualis ecclesiae Romanae recognitus recens typis Praeovicie
excusus.

Zakazuje sie aby Stuba chrestianska nie Stuzysta igdom.

Nulla Coenae domini 1^a ma byc w roku feria 5^a magna, oraz dzien
zjazdow na fady fletcherkie i w dzien powstania Kosciola publicznego.
(ibulla ta w wyciagu drukowana pag. 18-23)

Drug notowus str.
69 - 116 i 2 strano.
w Synod Kujawski.
24. 1641 - na zele
2 karty obecnosc
Rev. Abbatibus, opofonie Konst.
Tyna Felicyana
Saniaofkiego
Bisk. Kujaw. dat.
in Decuziet d.
28 Junii 1712
dokoface iz te ma
- synody z r. 1634
i 1641 kazat w
Wstpanie przedm.
Kawai i ta Kowe
Kpizem w dyece.
zyi rozestac.

Ponieważ wiele kościołów jest opustoszałych, więc te które są ruinowane, mają być rozebrane a parafie ich na 2 lat przyłączone do najbliższej parafii - jeżeli by nie miały proboszcza. - Również dla braku kościoła pozwala się księżom podczas świąt uroczystych podług Bulli Leona X mieć 2 msze (in duabus euleis missa celebrare et Eucharistiam conficere, dummodo non nisi in ultima missa purificationem accipiant).

Za pozwoleniem biskupa ptockiego wieła się 3 kościoły parafialne (leżące w dobrach biskupstwa kujawskiego, a należące do diecezji ptockiej) do diecezji kujawskiej jako to: Lichocinek, Nowogrod, Dobrzejow i Złotoryża, dla których to ~~parafie~~ kościołów ustanawia się nowy dekanat Bobrownicki wcielając do niego wszelkie parafie za Wistą leżące, a dotąd do dekanatu Bobrownickiego należące.

Przywołując do skutku zamiar Pawła Wotuckiego bisk. ptock. w synodzie uchwalamy uchwalamy na 2 lata podatek od proboszczów 10 gr. a od wikarych po 5 gr. na budowa: nie szpitala dla biednych, starych i chorych księży, do którego szpitala dawac będziemy z dóbr biskupich leguminy i jaryny.

Lubo Paweł Wotucki bisk. kujaw. wtafnym kosztem seminariu diecezjalne przy kościele katedralnym fundował; pretor; fundujemy dla Kleryków niemieckiego języka drugie Seminarium na przedmieściu Szodlant pod Gajami pod dozorem OO Jezuistów, na którego utrzymanie ptawie będą opaci oliofski i pelplinski, Klasztor Kartuzow, oraz Klasztor w Żukowie i Zarnowiu który dawniej na jamo tylko Seminarium katedralne ptawili; obecnie tylko z opłat innych opactw utrzy: mac się mające.

Publikujemy w diecezji kujawskiej Ustawy synodu prowincjonalnego piotr: Kowalskiego z r. 1628 przez Urbana VIII zatwierdzone.
Mowa biskupa przy zamknięciu synodu (p. 64 - 68)

1641 diec. kujaw.

Synodus dioeciesana sub illust. ... Matthia Lu-
bienski... episcopo vladislaviensi et Lome-
raniae, Vladislaviae A.D. 1641 d. 9 m. Junii
celebrata. Cracoviae in officina typogr. Fran-
cisci Caesarii A.D. 1642. 4to Str. 31. (Lano 3143)

Cytuje tu synod kujawski Karakowskiego Stanist.

^{2 r. 1572 i Wotuckiego}
Data et Constitutiones Synodi Vladislaviensis dioecesis. 10 Junii A. 1641 et sequen-
tibus celebratae.

Na zaswieceniu probostw katolick. w Lomeranii miano:
wiece w dekanatach Leoburgen. et Bistrien.

preynaga biskup 1000 flp. ex proventibus novae
coloniae ^{ad Gedernum} Bisthofstalenfij donatae per nos
Capitulo ealepie Vladislavien. i 2 dobr Sobkowa
biskupich (Cap. II §. 10) ^{w Wotuckiu}

Na szpital dla khsy fundowac sie majacy ^{caje}
biskup corocznie 600 flp. 2 dobr Bisthofstalenfij ^{oprow danej juz dawny}

Na Seminarium in vico episcopali Szotland situm ^{darowiny 6000 fl. za}
widerkauf od summy 3000 flp. ^{ktory widerkauf na}
^{czynozynie Kupiono.}

Funduje biskup muzyke instrumertelną przy Katedrze ^{z dochodow Kolonii}
Bisthofstalenfij.

Przypomina dalej ustawy co do obyczajow khsy.
Caput I De officiis divinis rite peragendis et ceremoniis ad
cultum divinum spectantibus. §. 1-18. Pallas alium non
serico aut lana sed lino debent esse subductae.

Wicwolno eucharystia zarzynowac podczas burzy w drzewiach
koscielnych powietrza, ani tez pioraru.

Matthaeus Judycki Archidiaconus Lomeraniae wydat Ritnale
dla dycezyi.

Jest to stary poboriny zwyczaj podczas Bozego Narodzenia
wystawiac zasetka (praeseptola) - t.j. figury i obrazy powin-
ny byc dobre i nie potamane lub wyblakle (§. 16)

Do grzeby i najbiedniejszych mają się odbywać cum Conducto
minori... „mortui cum decencia sepeliantur sine aliqua spe
lucri temporalis.” (I. §. 18). - Sepultura mortuorum sub quovis
praetextu non retardetur, nisi ob sit canonicum impedi-
tum (Cong. Episcop. 5 Maji 1617) -

Officia Patronorum Regni Sueciae ad instantiam Sigismundi III
& Sac. Rituum Congreg. approbata et omnibus in Sueciae et
Poloniae Regno habitantibus recitari concessa - approbatus.

Caput II. De consecratione ecclesiarum et juribus ipsarum
§. 1-13 Oryginaly przywilejow fundacyjnych lub erekcyjnych
mają być w przeciągu 3 miesięcy złożone dla wiadomości u
do osobnej księgi w Konsystorzu
na Pomorzu gdzie kosciół mają zbyt fruzymte uposażenie, może
jeden proboszcz kilka posiadać probostwo sąwieńskich.

Dotyczy Xenodochei Staroga Mienszja in usum pauperum et debi-
lium sacerdotum odkładamy na później.

2^{ie} wydanie tegoż Synodu:

Synodus dioecesis sub ill. ... D. Mathia Lubienicki
Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopo Vladislaviensi
et Pomeraniae, Vladislaviae A. D. 1641 d. 9to Junii
celebrata. Praeioriae in officina typographica Francisci
Caesarii A. D. 1542 (sic zamiast 1642). Reimpresoa Varša-
viae, typis Coll. Schol. Piar. Anno D. 1711. 4to
pag. 69 - 116. 2. | Stanowi drugą część Synodu z r.
1634 kujawskiego kościołem Konstantego Felicyana Sza-
niańskiego bisk. Kujaw. przedrukowanego.

Synody wrocławskie: 212

Sammlung aller Breslauer Diöcesanstatuten (herausgegeben von Förster) Breslau 1854
obejmuję

- 1) Statut synodalny 1245 (wyjstę
zbuli potwórcodrajcej)
- 2) Synod z r. 1263 (2 msypty)
- 3) Synod Karola Ferdynanda z r.
1653 (podług msis. w Wiedniu)

Verlagsbuchhandlung von Hugo Scheube in Gotha

Gotha, am

213

Synody: Montbach: Statuta synodalia dioeceseos ant
eclisiae wratislaviensis. ^{Sammlung aller Prellaer Dioecese ant Statuten}
biskupow wratawskich odr. 1279; ^{Travstaviae 1856} ^{niedrukow.} ^{Ja tu Statuta}
papieskich Jakoba 3 r. 1245 i Gwidona 3 r. 1267. ^{synody dyle. 2 r.}
Hube: Antiquissimae constitutiones synodales provin:
ciae gnesensis. Letopoli 1856. ^{1592 i 1653.}

bei einem Umfang
erleichtern soll.

Denjenigen
Güte haben, ist d
gewähren, und ist
angefügten gütigst
Exemplar zu

OPTE &

Von der Ver

1 AI

Statuta synodalia dioeceseana sanctae ecclesiae
vratislaviensis edidit M. de Montbach D^r. 11. 214
Theobaldus II. Secunda editio Vratislaviae 1855.
8° K. Y. p. 352

1. Constitutiones Thomae II 1279 @ Vratislavia
" " 1290 secund. Calend Sept Vratiff.
" Joannis Episcopi vvat. 1290 die beate Cecilie
Vratiff. (leg. ea data a mylne)
" Henrici I 1305. XIII Calend decemb. Vratiff.
" Hankeri 1331.
" Hankeri 1331.
" Venceslai 1410 iesta polskie opanah, Drowa of the
ne
" Venceslai 1415
" Conradi 1446 Vratiffaw. in festo S. Urbani.
" Petri II 1454
" Rudolphi a. 1473 d. 18 Octob. Vratiff
" " 1475 fer. 2^a post. Domin. jubilate
Joannes IV 1496 post Octavas Corp. Christi
" 1497 d. 26 April
" Joannes V 1509 d. 24 April
Martinus 1580. Calend Septemb. Vratiff
Andreas 1592 d. S. Michaelis
wyd. w hifore 1595
Carolus Ferdinandus 1653.

15 15 Petricoria Joannes archiep. gregr.
15 27 " d. 19 martii

provincionalne

1245 Jacobus archidiaconus bodensis Vratiff
lavi
1267 Guidonis cardinalis legati in festo Purifi-
cationis marie

Stille erlaube ich mir, Ihnen 20

der eigensten Bitte zu übersenden, sowohl
für deren punktichste Beförderung besorgt
Singen meines Verlanges mit untergefügter
Ihre Firma als Bezugsquelle dann erwahnen
dasselben. Inhabes unverschrieben sei, und

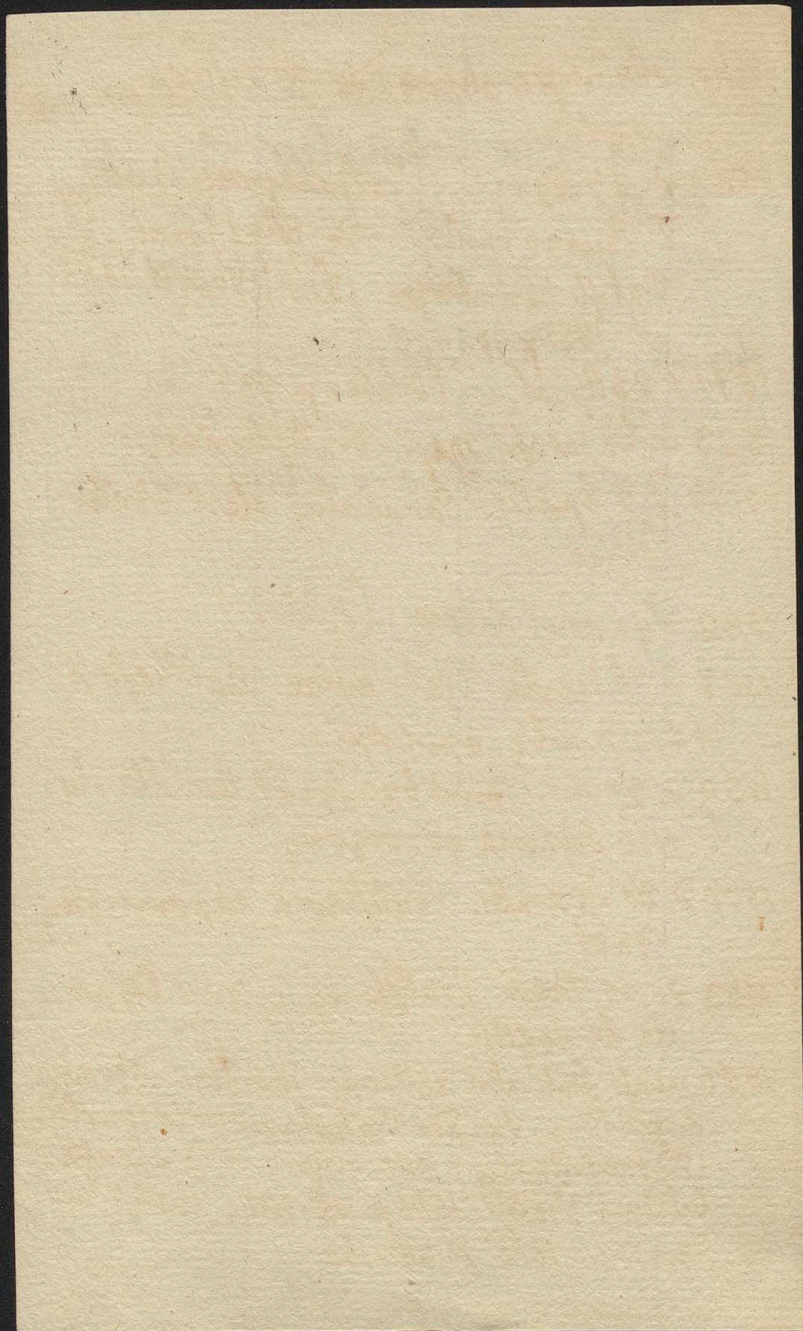
~~namentlich an~~

zu adressieren.
Exemplare der in den Bänden a
gleich in den geeigneten Geschäften
Sie gefl. zur Anschauung in Ihnen
verlangen.
Neu Hochachtung

215

Anecdota ad Synodos Q. 1410 et 1446
Wratislaviae celebratas scientia
illustrata a Joa. Christ. Friedrich.
Mfr. 4to nr 602. (2 roku 1825)

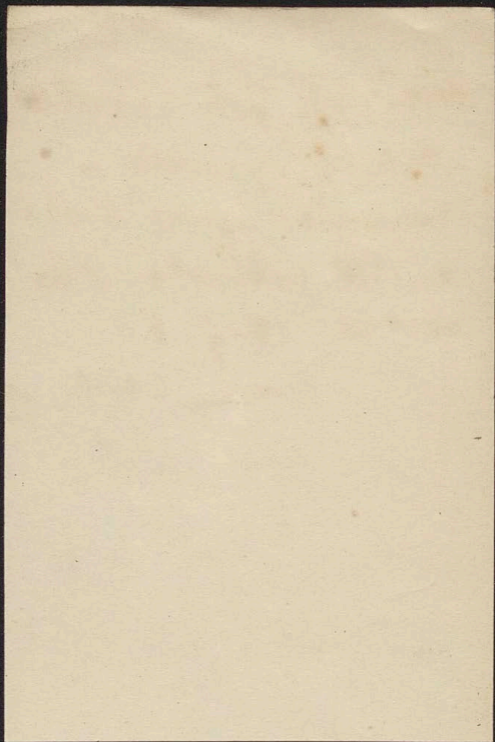
obejmuje: Statuta synodalia altera Wences-
lai episcopi Vratisl. (2 r. 1410) <sup>2 modlitvy panstva
po polsku.</sup>
Acta Synodi Vratislav. a. 1446 (Conradi episc.)
D. 13 Aprilis

Friedrich Joh. Christ.•

Statuta synodalia a
Wenceslao episc. Wratisl.
a. 1410 publicata. Stan:
noverae 1827. 8°.

Prewo 2020.

(Statuta synodalia diocesis Vratislaviensis (ob. Jocher: III
- impressa Vratislaviae circa 1475): (nowotek:) p. 318 g. d. n. e.
mylnie)

a. Synodalia Statuta Epi Conradi. (Koniet:) Que una
cum Statutis dominorum Petri et Rudolphi Episco-
porum Vratislaviensium pro laude dei communi;
que utilitate cleri in alma urbe Vratislaviensi
per C. Elyan Collegiate e. s. Cruis ibidem Suc-
centorem ~~Ob. Jocher: III~~ impressa et feliciter
consumata sunt. Anno Domini 1475 nona vero
die mensis Octobris. 4to min Kart 64. ~~Ob. Jocher: III~~

~~Ob. Jocher: III~~ na Karze 13 jest. Otze nass, Szdrawa Maria, Wyarze
w Bogu po polsku i po niemiecku 2. Synodu Konrada 1446
Obermuse: 1) Synodalia Statuta Episcopi Conradi

(Synod odprawiony r. 1446 a festo S. Urbani ad octavam
S. Johannis Bapta z redagowanym d. 1 Julii - na Karze
13.6. jest po polsku Otze nass... Szdrawa Maria...
Wyarze w Bogu... i po niemiecku) Kart 25 1/2

2) Statuta synodalia d. Petri Episcopi Vra-
tislavien feliciter incipiunt. Kart 13 1/2

3) Statuta Synodalia domini Rudolphi Epi (Synodus prima
d. 18 Octob. 1473 -
Synodus secunda
1475 fer. 29 post
f. Jubilate)
Vrat feliciter incipiunt. (duo synoda) Kart 25.

1. Wezemplanza Krak. Bibl. univ Kart 24 brakuj
wisc ostatniej koncowej karty.)

Ob Joche III
(p. 304 et 318)

(Statuta synodalia dioecesis Vratislaviensis
- impressa Norimbergae 1512.) (porządek.)

Statuta Sinodalia et provincialia etc. Con-
wonyt: S. Jan Chrzc. S. Jadwiga oraz herby: S. Jęzka, Kapi-
tuly, miasta Wrocławia, Furzonow) Cum Privilegio.

(Koniec.) Reverendissimorum Episcoporum Vratisla-
vien. Johannis quarti: Thome: Henrici: Frankeri:
Wenceslai: Conradi: Petri et Rudolphi: Sinodalia. Et
provinciae Gneznen. Posznen. Vratislavien. Cracovien.
pariterque nona Reverendissimi dñi Johannis
Archiepi moderni: provincialia Statuta. Nec non
Frederici secundi. Karoli quarti et Sigismundi Im-
peratorum Constitutiones de clericorum privilegiis
atque immunitatibus. Una cum Bulla dñi Alexandri
Pape sexti: In Cena dñi: omni cum diligentia impres-
sa: finitaque Nuremberge oppido imperiali. per The-
ronymum Holtzel. Expensis providi viri Francis-
ci Klose de Vratislavia. Anno dñi. 1512 vicesima
secunda die Mensis Maij. Cum privilegio. Ne quis im-
primat in decem Annis. 4to Kart i) (tytuł) oraz 117 (fol.
I - CXVII) po jednej stronie liczbomarych.

Statuta: 1) Constitutiones sinodales Johannis IV ep. Vrat. 1492
ultimis diebus Aprilij (porządek od 26 April 1492 - dawniejszy sygnat
671, 496 post Octavas Corp. Christi tego biskupa) fol. I-III. 2) Sinod-
us Johannis V ep. Vrat. a. 1509 d. 24 April. fol. III b. - IV. b. 3) De-
creta sinodi provincialis in Peterkano pro festo S. Martini 1510.
fol. VI - VII. b. 4) Constitutiones Thome ep. Vrat. a. 1279 (cytuje tu Synod
prowinycjonalny Fulconis archiep. gnezn. na ktorem exkomunikował)
4) Declaratio saevilegorum qui in Johannem III ep. Vrat. et ejus canonicos
manus iniecerunt. dat. in Synodo Vratislaviensi in die b. Cecilie 1290
fol. X. 5) Constitutiones Henrici Vratislaviensis episcopi in Synodo Vratislav.

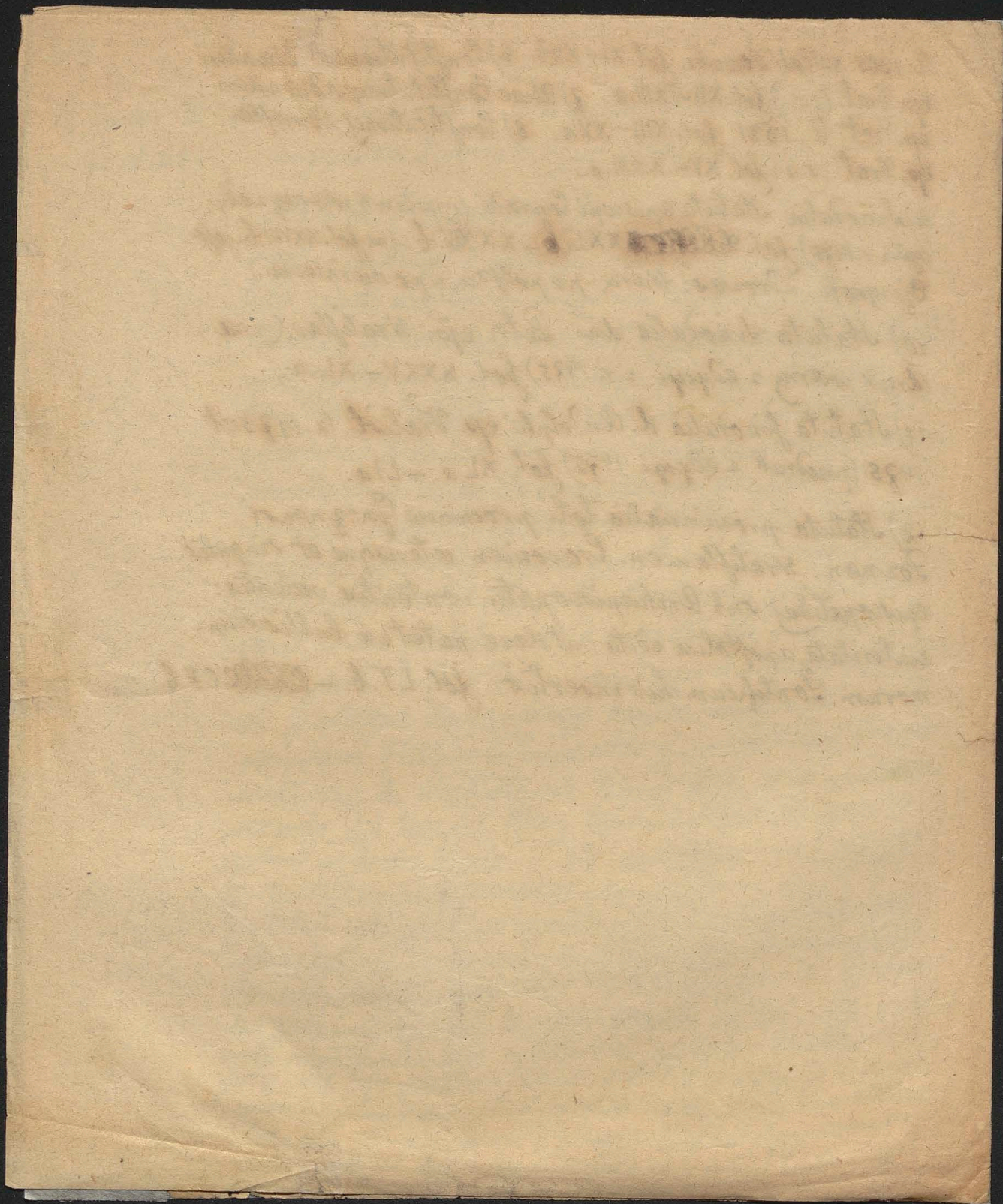
a. 1305. XIII kal. Decembris. fol. XI - XII. b. 6) Constitutiones Grankeri
ep. Vrat. (s. a.) fol. XII - XIII. a. 7) Aliae Constitutiones Grankeri
ep. Vrat. a. 1331 fol. XIII - XV. a. 8) Constitutiones Wenceslai
ep. Vrat. (s. a.) fol. XV - XXIII. a.

9) Sinodalia Statuta episcopi Conradi (przedruk wierny 2 edy-
cyi z r. 1475) fol. ~~XXXIII. b.~~ XXXIII. b. - XXXIV. b. (na fol. XXVIII. b. jest
Ojczyzna, Zdrowas, Wiezq. po polsku i po niemiecku.)

10) Statuta Sinodalia dni Petri epi. Wratyslav. (przed-
druk wierny 2 edycyi z r. 1475) fol. XXXV - XL. a.

11) Statuta sinodalia d. Rudolphi ep. Vratysl. (a. 1473 et
1475 (przedruk 2 edycyi 1475) fol. XL. a. - LI. a.

12) Statuta provincialia toti provincie Gneznensi,
Loran. Wratyslavi. Cracovien. ceterisque et singulis
episcopatibus sub Archiepiscopatu contentis valentia:
auctoritate apostolica edita: ut clare patet ex bullis Sum-
morum Pontificum hic insertis. fol. LI. b. - ~~CCII. b.~~ CCII. b.

219

Synody dycezalne w Wroclawiu

- 1509 d. 24 April. Vratislaviae Joannes
V. Thurzo episcop. vide Collect synod. p. 7-19
Vratysl. Norimbergae 1512, ^{p. 3-7} (Vratysl. 1585)
et 1855 p. 109-118
- 1511 d. 28 April. (Heber p. 83)
- 1523 initio mensis Maji Vratislaviae.
- 1524 d. 4 Aprilis Conventus cleri Vratis-
laviae
- 1542 Synodus dioecesis. (Heber)
- 1558 d. 18 Martii Vratislaviae Balthasari
de Bromnitz episcopi
- 1559 d. 27 Febr. niat byc' synod. bez dlla cho-
roby biskupa odroczoney.
- 1560 d. 30 Decembr. Vratislavia zapowiedziemy
synod
- 1563 d. 11 Maji Vratislavia episcopi Caspa-
ris de Logan
- 1580 mense Septembri episcopi Martini: Prae-
sides dioecesanee Synodi Vratislaviensis consti-
tutiones. (Nissae) 1580. 40. (ark. 4 1/2) - Consti-
tutiones Vratysl. 1585 p. 105-202 - Vratysl. ed.
Montbach 1855 p. 118-163.

1590 d. 2 Octobr. Synodus dioec. indicta.

1592 in Octobri Vratislaviae episcopi An-
dreae. Acta et constitutiones synodi
dioecesanæ quae fuit celebrata Vratis-
laviae in insula S. Joannis A. 1592
mense Octobri. Nissae impressum per
Andream Reinheckel 1595. 4° sign. A-2.
- ed. Montbach p. 176-236.

1606 Synodus Joannis VI Sitsch episcopi

1653 d. 26 Maji Nissae Synodus episcopi
Cardi. Ferdinandi Principis Poloniae
ed Montbach. Prefsan 1855 p. 237-304.

Przykupstwo wrotawskie należało do
metropolii gnieźnieńskiej dopiero r.

1624 nastąpiło odłączenie od Poloki.

Duchowne (cf. Silesiographia renovata

c. 8 p. 187-188.

Cathedralis euborae Wratislaviensis. Statuta synodalia antiqua. Item Acta et constitutiones Synodi dioeceseanae R. D. 1580 Wratisl. habitae et celebratae studio et opera... Martini (Gerstman) episc. Vrat. Accesserunt... Frederici II., Caroli IV., et Sigismundi sacrosanctissimae de immunitatibus clericorum leges et constitutiones.... Wratislaviae 1585. 4to

Martini episc. breves dioeceseanae Synodi Wratislaviensis Constitutiones. Nissae 1580. 4°

Acta et constitutiones Synodi dioeceseanae, quae fuit celebrata Wratislaviae in insula S. Johannis 1592 mens. Octobr. ab Andrea episc. Vrat. Nissae 1595. 4°

802 (ortimer) de Montbach: Statuta synodalia
diocesis sanctae euloriae Vratislaviensis

- Editio 2^a. Vratislaviae 1855. 8vo

Gestman Martin

227

Calceolariales Wrat. Statuta syndialis
Vratylarice 1585. 49

Sturze

Rudolf

gelage.

Der Schindler.

Constitutiones ex Synodo I (Diocesis Samogitiensis)
ill. d. Georgii Syszkiewicz episc. Samog. Anno 1636
Mednikis in elesia cathedrali die 13 Januarii et se:
quentibus diebus celebrata (in Casimiri Lac episc. Sa:
mog.: Collectanea Constitutionum Synodalium dioece:
sis Samogitiensis. Vilnae Typis Acad. Soc. Jesu 1690.
4to pag. 1-76.)

Caty ten Synod ma 4 Rozdziały.

Cap. I. De iis, quae ad fidei integritatem conservandam sunt
necessaria.

Kozią powinni w swej parafii chodzić po domach, lud z artyku:
łow wiary wypytывать i nauczać; mieć nauczyciela przy szko:
le w każdej parafii; zaprowadzić przy kościołach Poractwa
Bożego Ciąta, Śl. Aniołów, Św. Bzdora oracza, i Franki chzes:
ciańskie; w niedziele i święta mieć kazania.
Nauczyciele szkół mają przed swym dziekanem składać Profes:
sionem fidei i wata formułami Dii IV.

Zakazuje się dawać ślubny matryonkie heretykom z katolikami.
Pomimo, iż Stanisław Niska biskup smoleński w Kapiele Ka:
teedralnym w Wornjach d. 24 kwietnia 1622 przyjął i publikował
Ustawy Koncylium powszechnego Trydenckiego; terazżnowm ta:
kowe uroczysie przyjmujemy, równie jak i Statuta Syno:
dów metropolitalnych Gnieźnieńskich.

Pomisdzy, Casus fedi episcopali reservati" należy także: Subditos
illarum spiritualium ad labores, servitia et collectas injuste adgen:
tium.

Absolutiones ab homicidiis voluntariis et publicis peragenda sunt
in elesia cathedrali feria quinta Majoris hebdomadae cum
publica poenitentia.

Cap. II. De iis, quae ad ritum elesiaoticum spectant conservationem.
Tu pag. 8-51 przedrukowana: Epistola pastoralis ad parochos pro:

vinciae Gneznenfis Bernardi tit. S. Joannis ante Portam
Latinam Presb. Cardin. Maniejowski Archiep. Gnezn. dat. ex
Synodo provinciali Petricoviae, Idibus Octobris 1607.

Franciscus Diotallevius episcopus S. Angeli et Bisaviarum,
Nuntius Apost. in Regno Poloniae, dat. Varsaviae d. 2 Martii
1620 (subscr. Joseph Frenjanellus auditor) nadas dla dycecyji
Zmudzkiej 350 dni odpustu wszogotnim, ktorzy towarzysza kapta-
nowi, gdy niesie S. Sakrament do chorego.

W kosciotach ma sie w niedziale i swista zczynac o 9ej godzinie
Stuaba boza.

Kosciota maja sie o to starac, aby zmarlych nie chowano w
innych miejscach na polu, tylko koto kosciota.

Za pogrzeby niewolno brac sie kosej summy, tylko kopy pie-
niędzy, i to od bogatych. Od pogrzebow zamiejscowych pro-
boszcz miejscowy ma pobierac od klasztorow lub innych koscij
czwarto czeci (quarta pars funeralium).

Swista wrozycie wolne od roboty: w Styrciu: Nowyrok d. 4,
Tzech Krolu d. 6. - w Lutym: Wyzwolenie P. Maryi d. 2, S. Manieja
d. 24. - w Marcu: S. Kazimierza patrona Lit. d. 4, S. Jozefa
d. 19, Zwiastowanie P. M. d. 25. - w Kwietniu: S. Jerzego patrona
W. X. dit. d. 23. - w Maju: S. Filipa i Jakoba d. 1, Znalazienie S.
Krzysia d. 3, S. Stanislawa bisk. patrona Krol. Polsk. d. 8. - w Liercu:
Narodzenie S. Jana Chrzc. d. 24, S. Piotra i Pawla Ap. d. 29.
- w Lipcu: Nawiedzenie N. Maryi d. 2, S. Maryi Magdal. d. 22,
S. Jakuba Ap. d. 25. - w Sierpniu: S. Wawrzynia d. 10, Wniebowstap-
ienie P. Maryi d. 15, S. Basztlomieja Ap. d. 24. - w Wrzesniu: Narode-
nie P. Maryi d. 8, S. Matensza Ap. d. 21, S. Michala d. 29. - w Pazdier-
niku: S. Szymona i Judy d. 28. - w listopadzie: Wzrost kich swi-
tych d. 1, Zaduszny dzien d. 2 tylko rano, S. Marzyna bisk. d. 11, S. J-
drzeja d. 30. - w Grudniu: S. Mikotaja d. 6, Powstanie N. Maryi P. d. 8,
S. Tomasza Ap. d. 22, ~~Boze Narodzenie~~ Boze Narodzenie d. 25, S. Szere-
nana d. 26, S. Jana ewang. d. 27. - Swista ruhome: Wielkanoc (3 dni),
Wniebowstapienie, Zielone Swiatki (7 dni), Boze Ciało - Swieto
Patrona kosciota, Swieto Poswiecenia kosciota (Dedicatio Ecclesiae Ca-
thedralis Samogit. dominica 2^{is} mensis Octobris).
W wigilie swiat ozanonych + ma sie post zachowywac, rownie jak w suchedni.

Cap. III. De iis quae ad debitam officiorum et munerum administrationem, legumque accuratam custodiam pertinent.

De archidiacono, decanis ruralibus. Archidiacon ma co 3 lata wizytowac kościoły, dekanami zaś co roku wizytować i odbywać synod dekanalny.

Każdy proboszcz przy swym kościele powinien mieć szkołę i nauzczyca, który co roboty ma także dawać naukę w muzyce i matematyce.

Cap. IV. De vita et honestate Cleri.

Kościom zakazuje się nosić krótkie ledwie kolana pokrywające suknie i buty modne.

Kościelni jeździ w ubiorze kościelnym albo w Komwie chodzą po kołach, aby tamże w tym ubiorze nie zasiadali do bieria.

Addimenta.

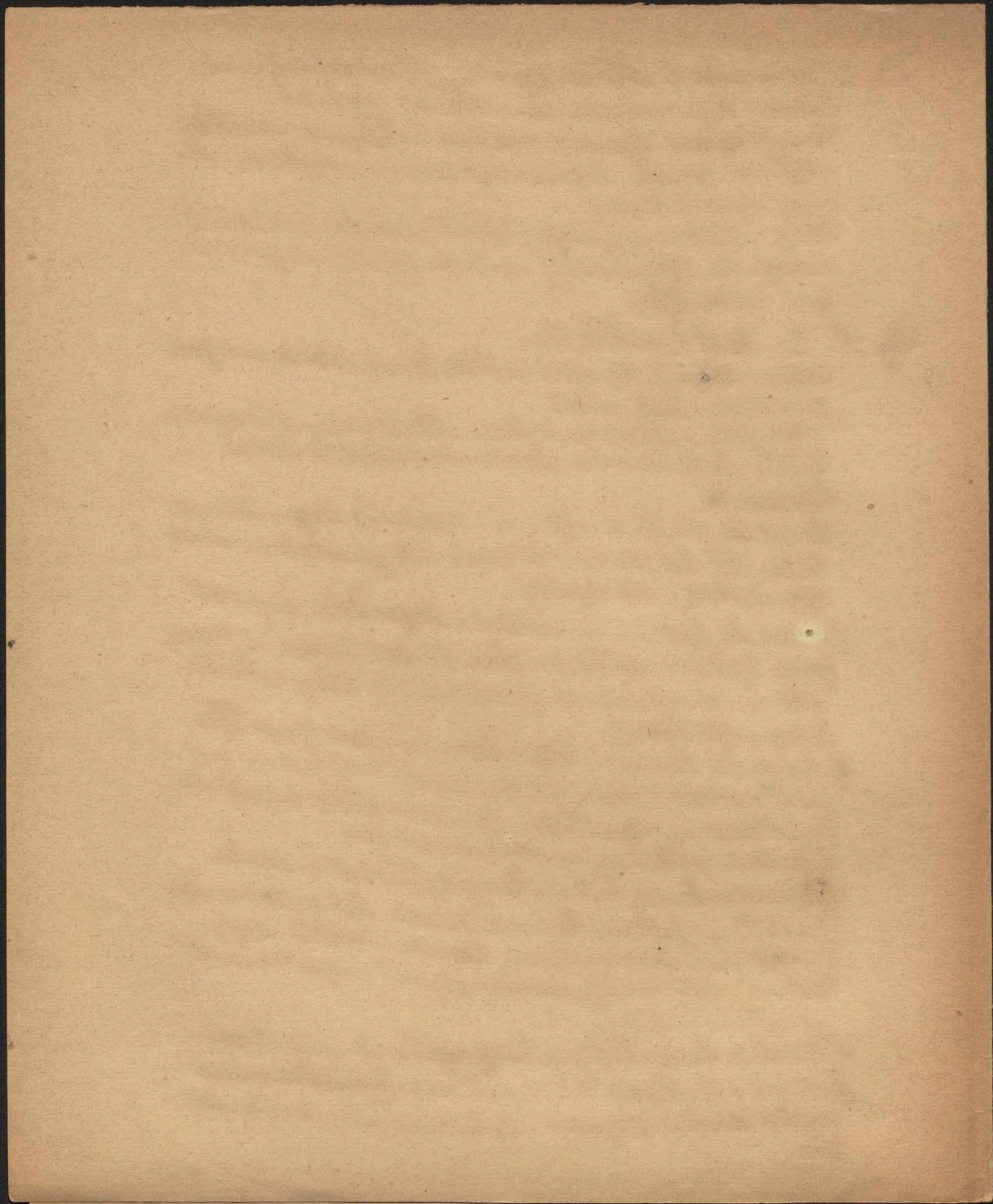
1) Breve de reductione missarum in eclesiis Regni Poloniae Urbani VIII dat. Romae d. 26 Novemb. 1634 (pozwolenie na redukcję uchwaloną przez Synody).

2) Breve de foro in criminalibus in Regno Polon. (ad preces Georgii Gzoliński oratoris) Urbani VIII dat. Romae d. 5 Januar. 1634 (za którą kolwiek 2 3 instancji może być którykolwiek biskup polski obrany).

3) Breve de decimis in Regno Polon. (ad preces Georgii Gzoliński oratoris) Urbani VIII, dat. Romae d. 27 Novemb. 1634 (Compositiones super quantitatem decimarum et lites approbentur et decidentur per Ordinarium vel Episcopos Polon.)

4) Responsum Sacrae Rituum Congregationis in causa translationis festorum tempore Messis, dat. 21 Januar. 1634 (Podczas żniw i zbiorów w lipcu, sierpniu i wrześniu mogą biskupi robotników dyspensować od świąt z wyjątkiem świąt wrogostych i Apoftofów.)

5) Decretum Sacrae Rituum Congregationis circa Beati- ficationem Sanctorum, dat. 12 Martii 1631 (Świadectwa o cudach mają być sekretnie spisywane i do biskupa pod pieczęcią odesłane.)

Constitutiones ex II^{da} Synodo (Diocesis Samogitiensis) Anno 1639 diebus 16. 17. 18 mensis Januarii Mednikis per ill. d. Georgium Tyszkiewicz episc. Samog. in ecclesia cathedrali celebrata.

(in Casimiri Pac episc. Samog.: Collectanea Constitutum Synodaliū diocesis Samogitiensis. Vilnae, Typis Acad. Soc. Jes. 1690. 4to pag. 76-105.)

Cały ten Synod ma 20 Rozdziałów. - Wspomina biskup, że przed Synodem odprawit wirytę Kosciółtów.

Kościę po Bożem Narodzeniu albo na porzątku Postu mają chodzić po kalendarze (ad exigendas stenas seu porrectiones) ubrani w konizę z szutą, mając krzyż w ręce i dzwonek.

Dla odprustu u spwiada, proboszcz nie powinien zaniedbywać niedzielnego nabożenstwa w swym Koscielu.

Dziatki, lubieżności i skapstwa mają się Kościę wystrzegac'. Któryby bez pozwolenia swego dycecezanego biskupa wyowis - ał się w obcej dycecyi, może jako kapłan wrocić do własnej dycecyi, dopiero wtedy gdy 10 lat w obcej dycecyi bez przerwy zamieszkał, lub przez 3 lata w służbie biskupa tamtejszego zostawał.

Kościę powinni czuwać nad majątkiem Kosciółta.

Inwentarz każdego benefiium ma być zaraz spisany i do archiwum biskupiego oddany, oraz co 3 lata sprawdzony.

Przywileje i dokumenta każdego Kosciółta i benefiium mają być złożone do Archiwum Katedralnego w przeciągu 8 miesięcy, z kąd wracze potrzeby za rewersem wydawane będą.

Bratani i kanonicy mają przebywać przy Koscielu Katedralnym, jeżeli chcą pobierać dystrybucye.

Zatwierdzamy podział i granice pojedynczych parafii, które
re w skutek nakazu poprzedzającego Synodu spisane a
teraz nam doręczone zostały.

Decani foranei mają co roku odbywać wiecę Kościoła
i Kongregacji.

Intermittentes recitationem Divinorum Officiorum sunt privandi
fructibus beneficii.

Beneficiati et presbyteri habeant suos confessores.

Dla zbytniej odległości może Kapłan w Święta uwrzyszte
mieć jednego dnia 2 może w 2 Kościołach, dummodo
non nisi in ultima Missa purificationem recipiat
vigore Bullae Leonis X.

Ustanawia się Instigator causarum Consistorii Semo-
gitiae - na którego pensyja każdy proboszcz ma co
roku dawać na św. Marcin proboszczowi litewskimi.

Ogłasza się Breve Urbani VIII dat. Romae 13 Octobr. 1638,
znoszący post w wigilię S. Jana Chrzciciela, jeżeli w
ten dzień Boże Ciało przypada.

Festum S. Ignatii fundatoris Soc. Jes. sub ritu duplii celebrandum.
Officium de S. Teresia Vig. ord. S. Carmelit - item SS. Cres-
centii, Marini, Martiniani et Remilianae Marty-
rum, quorum insignes reliquiae elesia Cathedralis pos-
sident, sub ritu duplii celebrandum.

Festum S. Casimiri cum Octava ritu duplii per univer-
sum Lithuaniae Ducatum celebretur.

Clerus universus in praesenti Synodo pensionem pro Deputa-
to iudice ad Tribunal M. Duc. lithv. per 20 gros. polon.
ex singulis mansis possessionis libere concessit.

Ministri parochorum seu Baccalarii in elesia semper de-
centem et oblongum habitum gestent.

Acta, lecta, publicata die 19 Januarii 1639.

Na tym Synodzie publikowana była Bulla Coenae domini
w przekładzie zmużskim. (Caput XXI)

Constitutiones ex III^{ta} Synodo (Diocesis Samogitiensis) Olsiadensi Anno 1643 die 20. 21 et 22 Septembris celebrata ab illustr. Georgio Tyszkiewicz episc. Samogit.

(in Casimiri Pac episc. Samogit.: Collectanea Constitutionum Synodaliū dioecesis Samogitiensis. Vilnae, typ. Acad. Soc. Jes. 1690. 4to pag. 105-128.)

Caty ten Synod ma 6 Rozdziałów.

Cap. I. De Regularibus. - Zakonniuy bez pozwolenia biskupa dycezanego niemoż administrować sakramenta (vigore Constitutionis Clementinae).

Cap. II. De oratione pro defunctis fundatoribus ecclesiarum. - Co roku ma się odbyć Annwersarz za fundator^{ów} w Kościele Kosiele. W Kosiele Katedralnym Miednickim usta: nowiliśmy na wieczne czasy co roku annwersarz za Alexandra Witolda Króla (regis - sic!).

Cap. III. De prolixitate capillorum. - Zakazuje się Koziom nosić długie włosy, i niefryzować takowych (calamistrare). Włosy na górnej wardze mają być zgolone.

Cap. IV. De salario vicariorum. - Proboszcz przyjmujący wikarego, ma się przed Aktami biskupieimi uzgodzić z nim o pensyji.

Cap. V. De maleficiis. - Soralefii, sortilegi, qui quovis artis magicae et veneficii genere foedera cum daemonibus faciunt, puniendi sunt iuxta Bullam Gregorii XV. (która tu wca: tości przytoczona, pag. 108-110). „Praeterea omnes et singulos

"beneficiatos hortamus, ut populum, praecipue vero
"Dominos temporales saepius moneant et requirant, ut in
"cognitione huiusmodi criminum, metas tormentorum
"a legibus praescriptas non excedant, et in facti contin-
"gentia huiusmodi causas et sagas, non nisi praevius
"probationibus semiplenis, et praesumptionibus, tor-
"mentis subijciant, eosdemque tantum ad instantiam
"Actorum legitimorum, non vero impertinentium perso-
"narum, eadem occasione concurrentium, torqueri
"permittant." (pag. 110)

Bulla Gregorii Papae XV, de maleficiis, dat Romae
d. 20 Martii 1623: "Omnipotens Dei Salvatoris nos-
tri..." (Czeka ktora by, zawarty przywierze 2 czatem,
czarami swemi przyprawita o zycie catowicka ma byc od-
dana pod Sgd swiecki; gdy by zas nie spowodowawszy smier-
ci tylko szkoda wyrzadzila lub chorobę spowodzila ma byc
przez Urząd Swiętej Inkwizycji ukarana wiecznym wizeriem.
Orkarzenie takich osob ma się dziać przed biskupem
lub inkwizytorem.)

Cap. VI. De censoribus librorum imprimendorum. — Cenzura
Ksiązki mających się drukować zajmować się będzie
Canonicus Samogitiae S. Theol. Doctor et Collegii
Crosensis Soc. Jesu rector.

— Additamentum: Monita divi Caroli Borromaei
S. Rom. Ecl. Cardinalis Presbyteri tit. S. Praxedis
ad Clerum suae Archiepiscopalis in Synodo quarta
provincionali Mediolanensi praescripta. (pag. 110-
128).

Na tym Synodzie w Olsiadach ustanowił biskup dla swej
dycezyji Officialem seu Vicarium generalem.

Decreta ex Synodo IV^{ta} (Diocesis Samogitiensis)
per ill. d. Georgium Tyszkiewicz episc. Samog. in
eulesia cathedrali Mednikis Anno 1647 die 14. 15
et 16 m. Julii celebrata (in Casimiri Lac episc. Sa-
mog. Collectanea Constitutionum Synodaliu[m] dioc-
cesis Samogitiensis. Viroae typis Acad. Soc. Jes. 1690.
4to pag. 128-143.)

Caty Synod ma 16 Rozdziatow(i Supplementa. Lac)

1. De sacrificio Missae in oratoris et aedibus privatis non celebrando.
2. De reliquiis Sanctorum. - Festum S. Clementis Mart (ktorego relikwie sa w katedralnym Kosiele) celebretur in eulesia nostra cathedrali dominica proxima sequenti post Praesen-
tationem B. Mariae V.
3. De Cathedralico honoris ergo eulesiae cathedrali solvendo.
Chociaz sa nalezy ta danina, jednak my dla swej osoby niechce;
my jej pobierac i darujemy ja Clero diocesis nostrae.
4. De sepulturis. - Poniewaz Eulesiastes mowi: „Mortuis non prohibeas gratiam, sciens quoniam omnes moriemur” - Za-
kazujemy wisc Duchowienstwu wymagac co za pogrzeb, chyba
gdyby chacy byc pochowani w Kosiele lub na cmentarzu, dobro;
wolnie cos na to legowal.
5. De libellis famosis. - Poniewaz sa w dycezyi naszej osoby, kto-
re pisza paszkwile na Sędziow Trybunatu i innych urzednikow,
proza i wierszami, przykazujemy, aby księza przyslaniali to na Kaza-
niach i pisarzy paszkwilonow nam do ukasania denuncjonowali.

6. De convivis. - Zakazuje się wgrzeszać na biesiady świętych osób, wolno tylko bywać na stypach po annwersarzach i to skromnie. - Przypominamy także uchwałę Synodu prowincjonalnego Lubieńskiego: de restitū decenti et non nutriendis capillis.
7. De Scholis eularum et musica non intermittenda. - Przypominamy uchwałę ostatniego Synodu prowincjonalnego, aby przy kościołach były szkoły w których nauczył na także wzyć śpiewu kościelnego.
8. De vicariis. - Wikariusze kościołów mają się co kwartał stawić przed nami lub naszym Oficyatem generalnym, dla wybadania czy należą do pełnia obowiązki.
9. De salario Deputatorum Tribunalitiorum. - Donieważ Synody prowincjonalne Wężyka i Lubieńskiego podwoły pensio dla Sędziów trybunału: więc duchowni w naszej dycezyi mają po 12 p. płacić na Deputatów, ex muneris possessionariis.
10. De Xenodochiis. - Donieważ nie wszędzie są szpitale: więc nakazujemy aby przy każdym kościele był szpital. Obcy wtoczający się żebracy mają być wydaleni.
11. De titulis. - Kościeja, aby nie przybierali sobie wikarszych tytułów nad te które im przystępują.
12. De litibus beneficiatorum. - Clerici per suos procuratores res possunt agere criminaliter ad poenam sanguinis juxta bullam Gregorii XIII d. 9 Aprilis 1548 eularis Regni Poloniae concessam.
13. De officiali generali, taxa processuum et instigatores. - Notariusze konsystorsialni mają się trzymać taxy in Constitutione synodali Wężykowska Varaviae d. 13 Novembri. 1634 uchwalonej.
14. De contractu reemptionali alias Wyderkauf dicto. - Wyderkaufy nie są lichwą i ~~nie~~ dozwolone są bullą Piusa V.

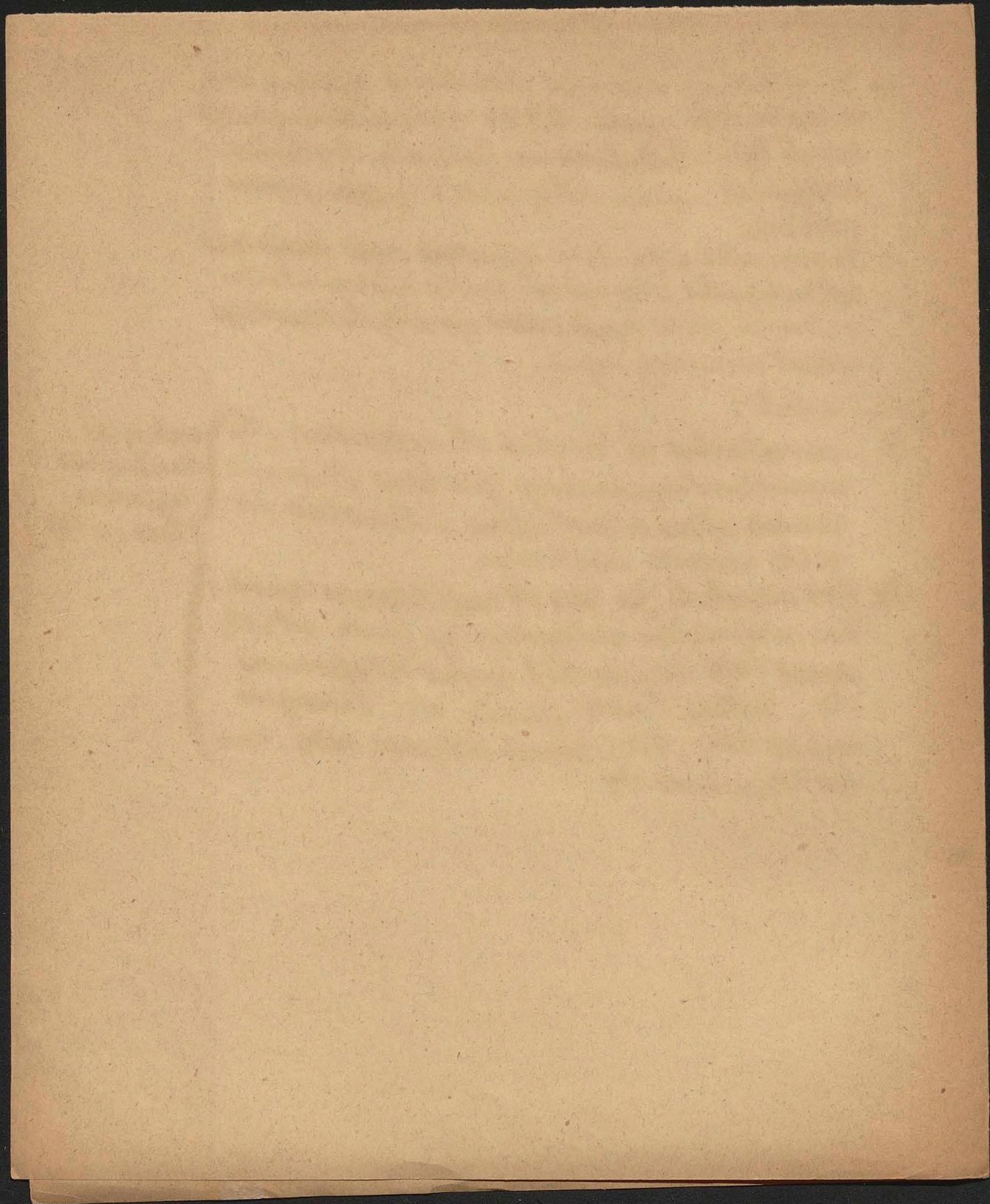
- 15. De ritibus seu ceremoniis circa divina officia. - Księ-
ża powinni sobie sprawić: Rituale sacramentorum (zamiast
dawnych Agend), Antiphonarium, Graduale, Psalterium,
Procesionale, wydane według uchwały Synodu prowincjonalnego.
- 16. De exorcistis. - de clericis exorcismis super daemoniacis
aut maleficiatis, sine speciali licentia episcopi utantur:
- albowiem ostatni Synod prowincjonalny Lubieńskiego
zakazał exorcyzmy czynić.

Supplementa:

De examinatoribus ad beneficia et confessiones. - Na
examinatorów wyznaczamy: Joachima Skimunta
Vicarium nostrum in spiritualibus i Stanisława Sie-
maszke Kanonika z miodzkiego.

De foro competenti. (Ex libro 2do Constitutionum synoda-
lium provincialium archiepiscopatum Gnesn. ut pote
joannis Laspi Lanciinae 1523, Synodus Petricoviensis
4tae, Mathiae Drezvici Lanciinae 1522, Dzierzgowii
Lanciinae 1547, Petri Gamrati Petricoviae 1542, Syno-
dus Petricoviensis 1744)

należy do
Rozporządzeń
Kazimierza
Łoza z r. 1689.

Collectanea Constitutionum Synodaliū Dioecesis Samogitiensis. Vilnae, typis Acad. Soc. Jesu Anno Dni 1690. 4to kart 2, str. 1-151. (na odwrócie tytułu drewny t. herb Kazimierza Łaza bisk. z muddk.)

Ibi or ten obejmuje:

- a) Epistola pastoralis Casimiri Łazae episcopi Samogitiae, Vilnensis et Geranonenensis Praepositi - data Oloriadis d. 21 Novembris 1689. (ogłosza iz publikuje w skróceniu uchwały 4 Synodów dycezalnych Zmuddzkich biskupa Jerzego Tyszkiewicza, - z dodatkami w końcu w łacnem) Karta i.
- b) Constitutiones ex Synodo I. dioec. Samogit. A. 1636 (pag. 1-76)
- c) Constitutiones ex Synodo II. dioec. Samogit. A. 1639. (pag. 76-105)
- d) Constitutiones ex Synodo III. dioec. Samogit. A. 1643. (pag. 105-128)
- e) Decreta ex Synodo IV. dioec. Samogit. A. 1647. (pag. 128-137.)
- f) Supplementa : ~~oprac~~ (Łaza) (pag. 137-143).
 1. De examinātoribus dioeceseis ad beneficia et confessiones. (Wyznawca xx. Joachima Skimmunta Vicarium generalem in spiritualibus, i Stanisława Siemaszke Kano; nika z muddk.)
 2. De foro competentē. (Wypisek z libro II Constitutionum synod. provinci. Eneonen.)

3. De Communione paschali. (Donosi biskup iz in Santa Congregatione Inquisitionis d. 22 Febr. 1688 otrzymat do 7 lat tylko przeduzione pozwolenie ~~całkowite~~ Spowiedzi wielkanocnej odbywania w świętych dycezyi a media Quadragesimae usque ad festum Pentecostes.)

g) Ordo ecclesiarum dioecesis Samogitiensis. (Spis kościołów w 6 dekanatach: Krojeńskim, retawskim, janińskim, szkudzkim, szadowskim, wierzbotońskim) pag. 143 - 146.

h) De publicatione Bullae Coenae Domini, (jest to Bulla Urbani VIII fideliter lingua Samogitica translata et declarata: „Gromata arba istatimas Urbano Rozmoio Popiezius: Kaipio tur uivitai: kit Krikščionis nekuriosa ypatinga Sykieymo ir Krikščioniszko pagiwenimo, kuri teipo prasidast.“) pag. 146 - 151.

229

Синодъ землед.
Тыфлискіе.

1752

Collocatanea

самоегит

1690

Синодъ
вит

1744

виза

	Forma
Annus	impressionis
Nomen	typographi
Locus	impressionis

Nomen auctoris

Synodus dioecesis Mednicensis seu Samogitiae, sub auspiciis Illustriss. Excellentiss. ac Reverend. Domini Domini Antonii Dominici Comitis in Lohoyok et Barducrow Tyszkiewicz Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopi Samogitiae, Equitis Albae Aquilae in Regno Poloniae etc. etc. etc. in Ecclesia sua cathedrali Vornensi Anno Dni 1752, Diebus 4. 5 et 6 Septembris celebrata. Typis mandata Vilnae J. R. M. Academ. Societ. Jesu. 4to K. 1 (tytuł), 5 (ded. A. D. Tyszkiewicz episc. Samog. Casimirus Giet Can. Samog. Synodi Secretarius) 3 (ad Lectorem... Opis uroczystości, procesji i porządku w jakim się odbył synod) 9 (Sermo pastoralis... loci Ordinarii), str. 1-158 (Ustawy synodu), 159-215 (Appendix: Benedicti XIV P. Epistola encyclica ad Archiepiscopos et Episcopos Regni Poloniae, de his quae vetita sunt Haebreis habitantibus in civitatibus et locis.. ad. 14 Junii 1751 i inne pisma papieżów, i reprint Augusta II z r. 1703 o Łazarowniach) 216-223 (Sermo deo- nis Fryczkiewicz Custodis Praelati Samog. ad exordium Sessionis primae) 224-229 (Sermo Victorini Hryniewicz Scholastici Praelati Samog. ad exordium 2da sessionis) 230-240 (Sermo Josephi Ciechanowiecki Canonici cath. Sam. ad initium 3^{tae} sessionis) 241-242 (Allocutio loci Ordinarii circa dimissionem Cactus) Kart 6 (Ordo ecclesiarum et Catalogus universi Cleri dioecesis Samogitiensis.) *Fadl. 7034*

Sejda II. Ministrom Kalwińskim za karze się chodzić w ubiorze Kościelnym pod Karę 50
 Cap. II. czew. zt. - niewolno ^{wzborach} im (dzwonić w Wielki czwartek i Wielki Piątek pod Karę
 zamknięcia zboru. - Przy mieszanych małżeństwach mają w Konsystorzu dać
 Kaucyję, co do wychowrywania dzieci.
 Synodom niewolno mieszkać w pobliżu Kosiota pod Karę 60 cz. zt. (Cap. II §. 10)

Cap. III. §. 3. Proboszczowie mają czuwać nad tem, aby w Kosciółce nie było obrazów przeciwnych się dogmatom Katol. (Conc. Trident. Sess. 25); Świąte aby nie były malowane w stroju obym zbyt kowym. Świec wolno mieć podob-
mach obrazów lubieżnych. Proboszcze mają czuwać aby nie sprzedawano
wano ludy obrazów świętych podle robionych. (pag 11-13) - Korony mają
mieć tylko na święci wpisani w Kalendarz, świętych.

Cap. XIV. Zakazuje się używać legendy tortur, która zawiera nie które gusta.

Sejs. II Cap. IV. Pogrzeby mają się odbywać w Kosciółkach lub Koto Kosciółka; zmarłych na
zwyczajne choroby wolno w 12 godzinach chować, a zmarłych na
dopiero po 24 godzinach. Polegli w pojedynku nie mogą być za omen-
tarni lub w Kosciółce chować.

Cap. IX. Zakony które mają curam animarum ~~ad se~~: Dominikanie (Ro-
seynis, Calvariae) Zakonu S. Franciszka (Bernardyni) (Carol-
stadii, Litovinis, Patnoviae), Karmelici dawnej observ. (Litko-
vicae, Cojaduni, ^{Cojaduni} Wladislaviae)

Sejs. II Cap. XVI. Prarówni ^{nie wolno pisać}, ani też braci na tortury, niewolno ich z za-
wiazanemi na tył rękami i zastawionemi oczami wsadzić do beczki
skąd przez 3 dni przez kata trzy razy ^{wodiarce} brane były na tortury przez
brzocho i za każdy raz znowu do beczki wsadzone, w końcu jeżeli
były się kochliwe to ich palono, a niekochliwe były wyswiczano. Co
się za karuje (na mocy reskryptu Augusta II z Malborka d. 5 maja
1703. Sprawy o czary ralers, ad forum ecclesiasticum, z kąd do Sądów świeckich
konstancie ^{pag. 89-91}).

(pod Karą 1000 pensji)

Zatoyłiony i dotowak seminarium dycezyjne pod rządem Schol. Dier.

Sejs. III Cap. III §. 1. Podzieliliśmy dycezyja na 10 dekanatów (z wyłączeniem Kępnów.) (pag. 100-103)

Cap. II W dycezyji zmużkiej są bractwa: Rozaniow, Szkaplerza, S. Anny,
S. Jana Nepom. (pag. 103)

Cap. IV Zatożyłiony dla Rochitów (Rochitae seu Fratres de misericordia)
obszerny ~~szpital~~ Szpital S. Rocha przy katedrze w Wormbach;
drugi fundowata szlachta w Kęstajciach - pozwalamy im kwestę
po dycezyji. Zgromadzenie Rochitów niema jeszcze potwierdzenia
papieskiego. (pag. 103)

Cap. XII. Proboszcz w Lotondze ma prawo ludowi przypominać ex kumanickę przez
bulle Coenae rozciągnięta na tych którzy by grabili rzezy robitów morskich.
Zaprowadzamy taxę kancelaryi Konfistorza wileńskiego utorem przez bractwo pniego.

Sej. III. C. XIV. Dokumenta autentyczne Kosciółów mają być chowane w Archiwum
diecezjalnem.

231

Sej. I. Cap. II De haereticis et Judaeis. §. 5. Nie wolno Chrzescianom mieszkać
z Żydami pod jednym dachem, wzywac doktorow żydowskich, jest
mace żydowskie (aryna), kracić się z Żydami, Świcyć im, tanzyc
na weselach lub urwach żydowskich, Świcyć u Żydów za mamki
lub za akuszerki, Świcyć podczas swiata żydowskich zwanych
"Boosiny." §. 6 Żydzi aby nie nosili ^{kapeluszy} ~~okrycia~~ nakosztu Krzyży
(piless). Gdy Kaptan z Sakramentem idzie mają na głos dewonka
okna i drzwi zamykać. §. 7 Żydzi aby nie dzierżawili myt. lub wsi.
§. 8. Żydom nie wolno w niedziele i Swiata wgorzelniach wodka palić.
Żydzi tapany z Chrzescianką na wszetezenstwie ma zaplacić najniżej
10 grzywien kary i więzienie odsiadzować, Kobieta zaś Chrzescianka
ma być chostana i z miasta wyświeconą. W niedziele i Swiata
mają Żydzi sklepy i szynki podzwać Mozy wielkiej i podczas niep.
porow zamykać. (pag. 6-9.)

Cap. III Sprowadziliśmy z Drymu i umieszciliśmy w osobnym ołtarzu
Ciało Sw. Fortunata.

Cap. VI. Braństwo Nauki Chrzescianskiej zaprowadził przy Kosiele Ka-
tedralnym Jerzy Szyrkiewicz bisk. zmiudsk. r. 1643.

Cap. III. Mają być prowadzone metryki urodzonych.

Augustus II rex Pol. Universis magistratibus in diocesi Vladispariensi
et Pomeraniae ^{seculares} (ne magistratus saecularis in causas laicorum
se se ingerat, nisi prius eadem causae a iudicio spirituali
cognitae ac dividuae fuerint - sub poenis pro offensis civilibus
1000 hungarialium, villanis vero sub poena colli). Dat. Mariae
burgi d. 5 Maii 1703 (pag. 211-212). Est etiam in simili materia
Decretum Joannis II. in iudiciis episcopialibus Regni.

Benedicti XIV Epistola encyclica ad Episcopos Poloniae (de iis
quae vetita sunt Haebreis) dat. ex arce Gandulphi d. 14 Junii 1751
(pag. 159-172) Cytuje dawne rozporządzenia papieżów przeciw Żydom
wzywając biskupów aby je takowych trzymali; mianowicie Dekretaliów De
Judaeis et Saracenis i bulli Nicolai IV. Pauli IV. Pii V. Gregorii XIII. Cle-
mentis VIII, aby nie wydierżewiano nie Żydom, nie porzyczali od nich i
niemieli i niemi sfofunków

Benedicti XIV Epistola encyclica ad Episcopos Poloniae (de tollendis
abusibus ab oratoriis privatis, quae sunt in domibus laicorum)
dat. ex arce Gandulphi d. 2 Junii 1751 (pag. 173-186)

Clementis XI Decretum (circa celebrationem in Oratoriis privatis)
d. 13 Decembris 1703. (pag. 186-189)

Benedicti XIV Constitutio (qua amplius episcopis facultas imperlicendi
benedictionem cum indulgentia plenaria in mortis articulo constituitur)
Romae, Nonis Aprilis 1747. (pag. 191-200)

Benedicti XIV Indulgentiae (doctibus et addiscentibus methodum oratio-
nis mentalis) Romae d. 16 Decembris 1746 (pag. 201-205)

Gregorii XIII Bulla ad Episcopos Poloniae (quod Clerici per suos
procuratores possint agere criminaliter ad poenam sangui-
nis.) (s. d.) (pag. 213-215)

Consensus 8° K. 1. 66 podwojnie
(pro taur. i. r. pol. obok)

Synod Jandomii 1570 d. 14 Kwiet

" poznan'ski 1570 d. 20 maja

" Krakow'ski 1573 d. 29 Sept.

" Piotrkow'ski 1578 d. 1. 2. 3 Junii

" Włodzyslaw'ski 1583 d. 19 Junii

Koniec

Stanisław Comesa Gorka
palatyn Łosnan. mp. Justicars

J. Tomini in off. Andreae Coterij
1592 mense Junii. |

Consensus W Baranowie
z drukarniej Andriea
Piotrkowczyki 1628. 8°
K. i. 66 podwojnie
Dodana Kart 41

Essenwein. A.

Die mittelalterlichen Grunddenkmale der Stadt Granau von
A. Essenwein. 1. Vorstand des germanischen Museums Thunau.
Stadt. Braiwath und v. ö. - Professor an der Kaiserl. L. Technischen
Hochschule zu Graz, Ritter des Königl. portug. Ordens S. Mariae

Impfängniß zu villa - viciosa etc. -
Stimberg. Verlag d. Verf. 48
1648.

Swawola
wyzdane
rydowka
42 K. 6 Jhr. 32
Obzirowanie
wyzdanej swa
woley rydowki
pocz. Bazyl
Vaghiungia ak Mak
myka pleb. Oleszyca

H^o gros.

Dodan

Syrod. Sarskita
1595 merse An
gusto

r. 186. d. 21 August

Konigsberga.
Sine data.

Statuta synodi dioec. Grofneois sub Joanne
Wazyx Lovicii 1628. Crac. 1630. 4° part.

~ ~ ab mathia Lubienxi

habitaie Uniejovii 1643. Varfav. 1644. 4° part.

Synodus dioecesana plovensis Stanislai Lubienxi
1632. Varfaviae 1632. 4° part.

Statuta synodale dycecyi kijowskiej zocesa
Zafuskiego. Chetmno 1767. fol.

Synodus dioecesana Vilnensis Michaelis Zienkows
1744. Vilnae fol.

Synodus dioecesana Mednensis seu Samogitiae
Antonii Tyfzkiewic 1752. Vilnae. 4°

Synodus dioecesana Vendenfis et divonis per
Ottoneum Schenking 1611. Vilnae 1611. 4°

Visitationes apostolicae eufesiae Vendenfis et
divoniae a Joanne Maria Belleto. Vilnae
1611. 4°

Zimorowicz - Szymonowicz - Simonides - Gornicki
Lucyfra ~~Seneki~~ Seneki Odobrodziejstwa
prekladania Lukafza Gornickiego. W
Przegl o dobrodziejstwa z Seneki wzieta
Lukafza Gornickiego. Krakow 1593. 4°

Antony John Perry
died at St. Peterburg
1873

St. Petersburg is the
most important city &
capital of the state.
Antony John Perry
died at St. Peterburg
1873

St. Petersburg is the
most important city &
capital of the state.
Antony John Perry
died at St. Peterburg
1873

St. Petersburg is the
most important city &
capital of the state.
Antony John Perry
died at St. Peterburg
1873

- Synodus dioeclesana Florentis Stanislawi Lubcenski 1632. Varso. 4°
- Constitutiones synodales dioecesis Luceorvensis Stephani Boguslawi
Rupnicowski 1726 Varso. fol.
- Decreta sanctiones et universa Acta Synodi dioec. vilnens.
Casimiri Constant Porzoffowski 1717. Vilna. 4°
- Synodus dioeclesana Kijoviensis Joannis Andr. Zaluski
1762 et 1767. fol.
- Synodus dioeclesana Medniensis seu Samogitica
Antoni Dominici Gyskiewicz 1752. Vilna 4°
- Synodus dioeclesana Virdensis Ottonis Schenking
Vilna 1611. 4°
- Kojatowicz Wijnk Albertus: Miscellanea rerum
ad statum ecclesiasticum in M. D. Lithuania
Vilna 1750. 4°

Buchhandlung S. G. Riesching in Stuttgart

Leichtigkeit — nach Verlangen — à cond. — fest

Alcemics, Elfen auf dem Felde. (Sammlung biblischer
großer Dichtungen.) 20 Bogen in Miniatur. Fein carton.
Hrfarbigem Umschlag à 1 Thlr. 3 Sgr. fl. 1. 54 fr. ordin.
— 22 Sgr. fl. 1. 16 fr. netto.

Ein ganz Leinwand, mit Gold- und Silberverzier-
u, Goldschnitt à 1 Thlr. 6 Sgr. fl. 2. 6 fr. ordin.
— 27 Sgr. fl. 1. 34 fr. netto.

(Diese Ausgabe im Allgemeinen nur fest!)

Broschirt à 1 Thlr. — fl. 1. 42 fr. ordin.
— 20 Sgr. fl. 1. 8 fr. netto.

dem fast allerorten so günstig aufgenommenen Büchlein „**Nuth**“ wird
Sammlung von Gedichten desselben Verfassers um so lieber gekauft werden,
ist gleich ansprechender ist, zumal für weibliche Kreise. Als Geschenk
denkst Anlässen ist es ganz besonders geeignet.

(Nur noch fest kann ich vorläufig liefern:

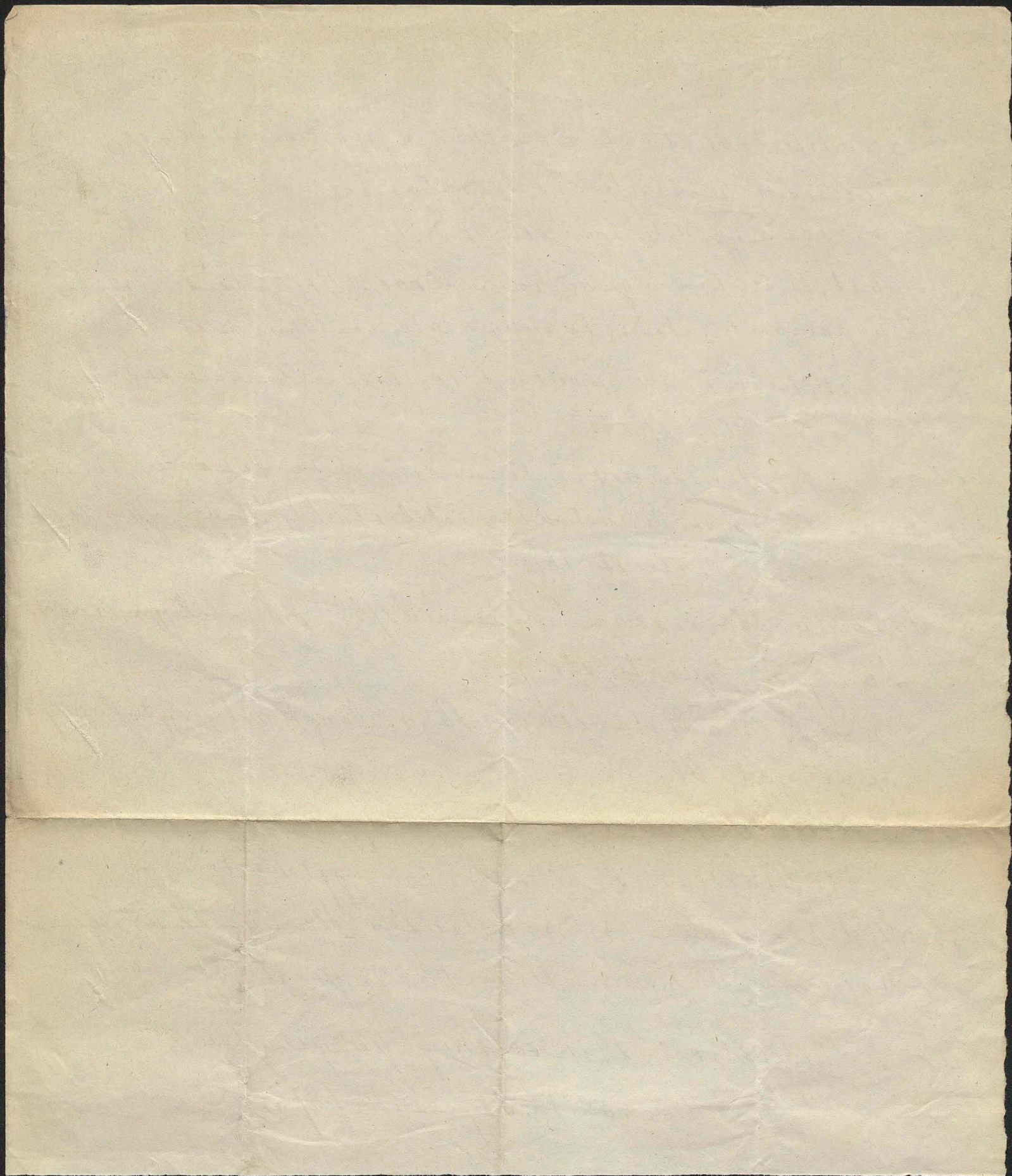
Alcemics, Nuth. (Eine biblische Dichtung.) Miniatur-
Eleg. cart. mit Goldschnitt à 12 Sgr. — 40 fr. ordin.
— 9 Sgr. — 30 fr. netto.

haar gebe ich bei Netto-Artikeln 33 $\frac{1}{3}$ % — bei Ordinär-
Artikeln 40 %. — Frei-Exemplare bei obigen 13/12 u. s. f.

NETTO.

1. Constitutiones et Secreta Synodus Groen.
Rocensis B. D. 1733 celebratae
variae. Typ. Coll. Soc. Jesu A. D. 1735. quarto str. 264.
2. Constitutiones Synodorum Groe. Vituensis diversis
temporibus celebratarum. Vituae 1633. quat.
3. Constitutiones Synodales Ecclesiae Culmensis
a. D. 1614. quarto
4. Secreta Sanctiones et Universa Acta Synodi Groen-
nae ab eod. Coucl. B. Broctowski celebratae ¹⁷¹⁷) Vituae Typis Acad.
Soc. J. - quarto str 157.
5. Synodus Groenana Vituensis 1744. Vituae Typ. Acad.
Soc. Jes. - quarto str 194.
6. Synodus Vladislavienis 1634. bez karty syntakowej
quarto str 46.
7. Statuta Synodalia Groe. Rujowienis. Culmae
in Prussia 1744. F. str 64. (bez supplementów)
8. Acta Ecclesiae Andreovienis Sae. Catharinae
Romae. Mich. Costellini 1655. quarto str 52.

Z biblioteki dr. Kowalskiej pozycyjnem
Krańcu B. Styrcuina 1875.

236

Synodus dioc. Leopold. Venc. Hier. Siemnowski 1765. Leopoli
1765. fol. Pr. 3319.

Acta Synodi ducioriensis per Bern. Mauciejowici 1589 edw
Zen. Chodynski. Varfav. 1875. 8°. Literat. 3402.
~~Synodus dioc. Luceo-rion 1607 Franjisi Simoneta. Zamost.
1607. 4°. Pr. 4268.~~

~~Constitutiones et decreta Synodi dioc. Ploony. Stan.
Zatufski 1733. Varfawis 1735. 4°. Pr. 2983.~~

~~Constitutiones et decreta Synodi dioc. Lofnan. Andr.
Szotarski 1642. Lofnanis 1642. 4°~~

Synodus proframentis Stanislai Witwicki 1689. Varfawis
1689. 4°. Pr. 3144.

Synodus dioc. pofn Chistoph. Ant. Szember 1720. Varfaw.
1721. 4°. Pr. 3145.

" " " Stan. Hofji 1738. Varfaw. 1738. 4°
Pr. 3146.

Synodus diocetana Wladyslawiensis 1586 Hier. Rozdra-
iewski. Lofnan. 1588. 4°. Pr. 3149.

" " sub Math. Lubientri 1641. Crecow.
1642. 4°. Pr. 3143.

Constitutiones in dioc. Synod. Wladyslaw. Stanislai Karn-
kowski. Coloniae 1572. 8°. Pr. 193.

Statuta Synodalia Wratysl. Wratysl 1475. 8°
(Wymowski III. 88 n. 70)

" " et provincialia Wratysl. Norimbergae
1512. 4°

~~Synodus dioec. Chelmen. Joan. Wezyk. Zamek 1717 fol.
Pravo 3318.~~

~~Regzman: Statuta synodalia Ep. Cracov. XIV et XV saec.
Cracov. 1875. 4° Pravo. 3136.~~

~~Constitutiones dioeceseos Crac. in divers. synodis Petri
Tylicki. fol. Pr. 3626.~~

~~" Synodi dioec. Crac. 1601. X Cal. Junii. Cracov.
1601. 4°~~

~~" " " " 1612 (Tylicki). Crac. 4° P. 4740.
Reformationes dioec. Crac. Mart. Szygnowski
1621. Crac. fol. P. 3317~~

~~Constitutiones Synodi dioec. Crac. Petri Gembicki
1643 d. XI Octobr. Crac. fol.~~

~~Synodus dioec. Crac. Petri Gembicki R. 1643 celebr. Cui
auct. Constit. Radziwilt, Meliejewski, Tylicki, Szygnowski
Kowalewski. Crac. 1643. fol.~~

~~Synodus dioec. Crac. Capin. Lubientri 1711. Crac. fol.
Pr. 4649.~~

~~Constitutiones synodales Culmensis 1745 R. St. Zakuski
Brombergae 1746. 4° Pr. 2984.~~

~~Synodus archidioec. gnesn. Stanisl. Kam Kowalewski 1583.
ed. Chodynski. Var. 1871. 8° Pr. 1650~~

~~" archidioec. gnesn. Lovicii 1593 d. 29 Mart. Popnan. 1593
4° Pr. 3148.~~

~~" archidioec. gnesn. Laur. Gembicki 1620 Octobr. Crac. 1621.
4°~~

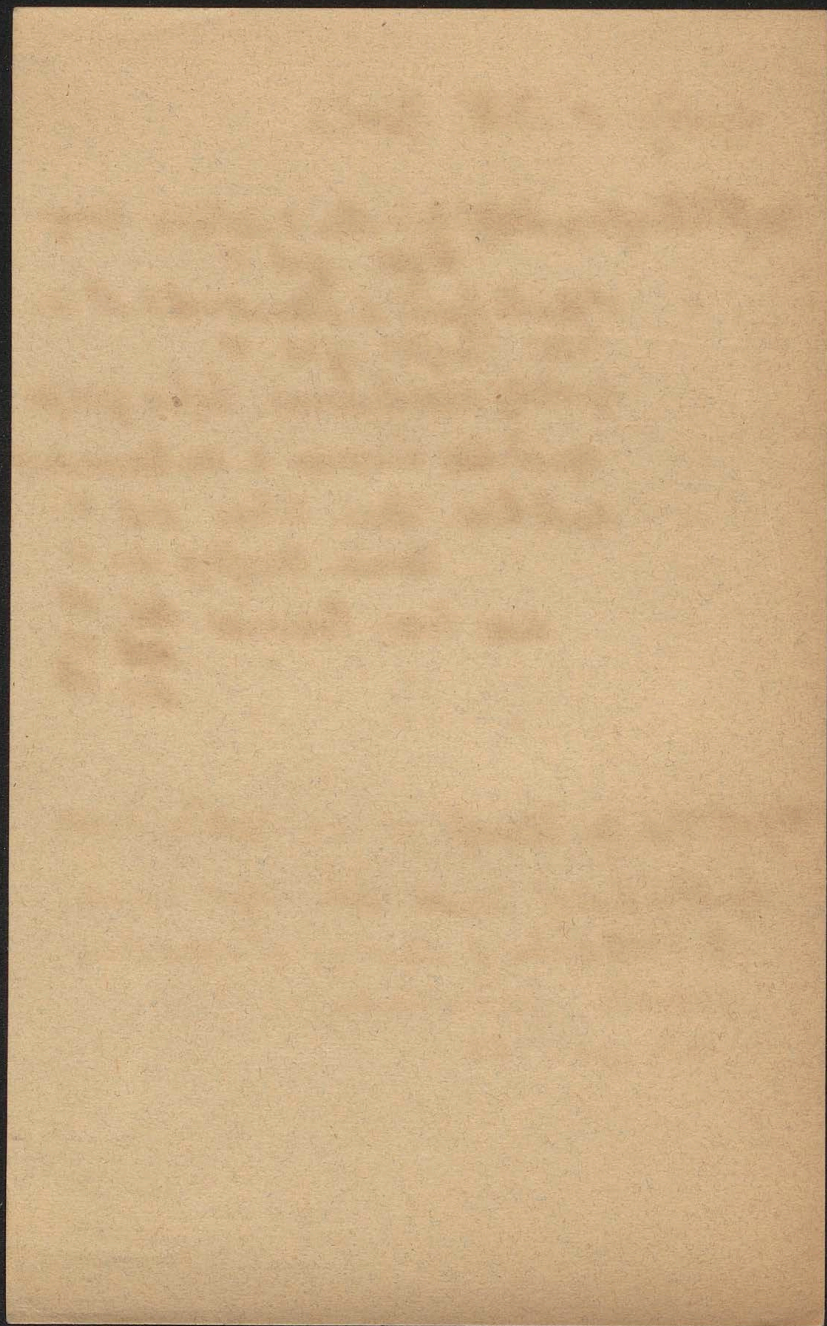
~~Constitutiones synodi archid. gnesn. Stanislai Szember 1722
Vasara 1720. 4°~~

Synody w Bibl. Goolin'

- Constitutiones synodales Andr. Han. K. Zafuxi. Brunsv:
bergae 1746. 4°
- " et decreta synodi d. Ploens sub A. H. Za:
fuxi. Varjav. 1735. 4°
- " synodales dioec. Luceorien. Varjav. 1726. fol.
- " synodi dioec. Luceorien a. 1641. Cracov. 1641. 4°
- " synod. dioec. Vlnen. Vlnae 1613. 4°
- " " Vermien. Brunsvberg. 1612. 4°
- " " dioec. Crac: Cracoviae 1601. 4°
- " " " " 1608. 4°
- " " " " 1612. 4°

msept 152 (Opis Polkowick. nr 124) Katedry Krak.

Synodus dioec. Cracov. Petri Wysz episcopi
A. 1408 diebus J. Demigii et sequentibus
celebrata. (miedrukowany)
Karta 176-188.

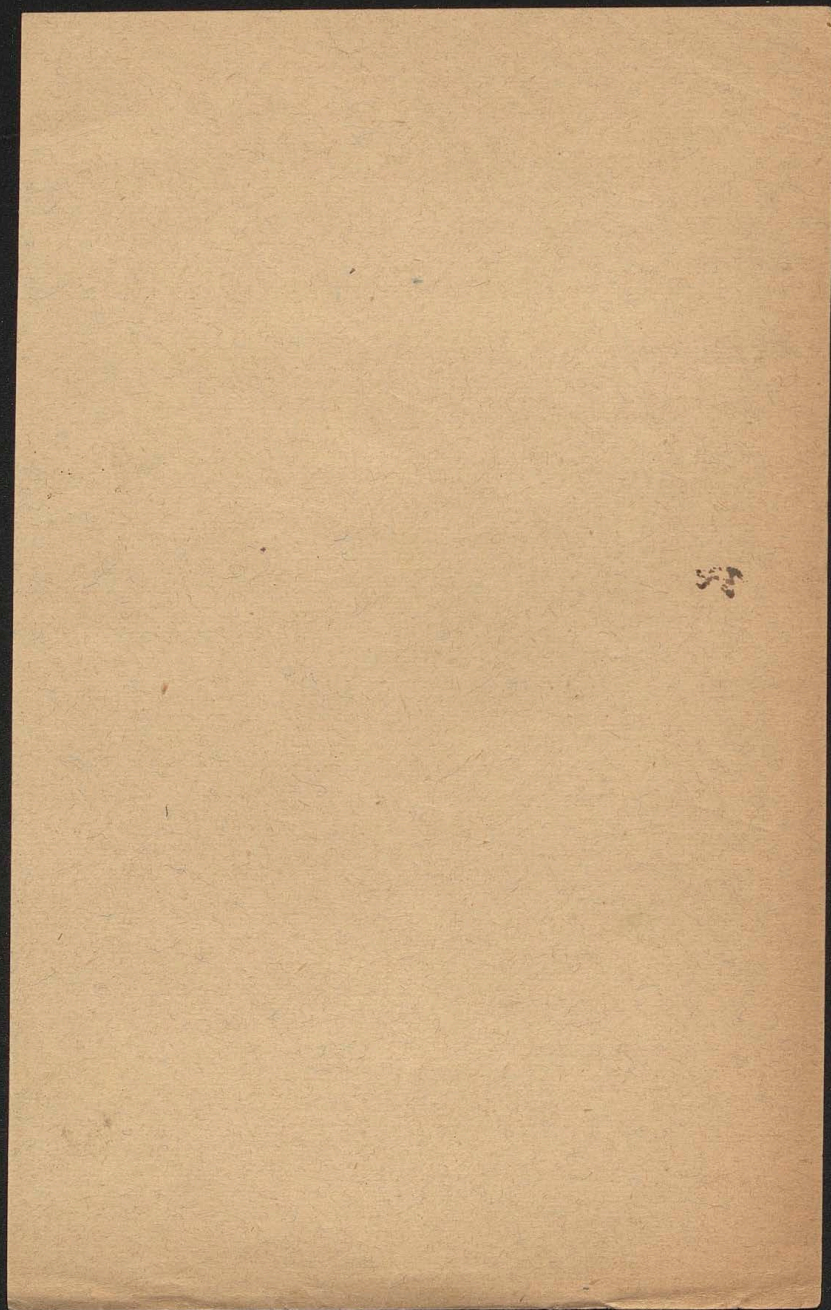
Synodus Luceoriensis per Stanisl. Witwicki
Vasariae 1684. 4° str. 61. Prawo nowe

Synodus praemisiensis. Petri Gembicki
1641. Cracoviae 1642. (Sign. A-X) 4°

Constitutiones synodales divers. Varmien. Prunf.
bergae 1612. 4° str. 350.

Synodus Vilnensis 1744. Zienkows. Vilnae 1743. 4°

Acta Synodi Vilnensis Sapiehae 1669. Vilnae
4° (A-X)

Na Rusi: nawiedzenie N. P. Maryi (Zagłada)

Synody Młp.

Synod Sierakowski w lwow.

Nagrobki Krak.

Buda tytuł M. Boga.

Lanckorońska nagrobek

Rozymnik Tow. Warsz. T. III r. 1806.

Spec: a

